โครงการองค์ความรู้
เรื่องการออกแบบอนุสาวรีย์

ภายใต้โครงการจัดการความรู้ของกรมศิลปากร
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖

จัดทำโดย
สำนักสถาปัตยกรรม
กรมศิลปากร กระทรวงวัฒนธรรม

คำนำ

สำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร ได้จัดทำโครงการองค์ความรู้เรื่องการออกแบบอนุสาวรีย์ ภายใต้โครงการจัดการความรู้ของกรมศิลปากร ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๕๖ ตามแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการความรู้ให้กับส่วนราชการ เพื่อให้เกิดองค์ความรู้ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับลักษณะงาน ที่สามารถนำมาใช้ในการปฏิบัติงานได้

ด้วยเหตุที่กรมศิลปากรเป็นหน่วยงานของรัฐที่มีภารกิจในการปฏิบัติงานด้านศิลปวัฒนธรรม เพื่อธำรงคุณค่าเอกลักษณ์ของความเป็นชาติ อันนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของสังคมไทยและความมั่นคงของชาติ ประกอบกับเป็นหน่วยงานที่มีภารกิจและอำนาจหน้าที่ในการพิจารณาการขออนุญาตจัดสร้างอนุสาวรีย์ ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ และยังมีบทบาทเป็นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม จัดเก็บ บันทึกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์ของบุคคลสำคัญในประเทศ ตามแต่ยุคสมัยสืบมาเป็นลำดับ ทั้งนี้ในห้วงเวลาที่ผ่านมา การก่อสร้างอนุสาวรีย์ที่สำคัญในประเทศไทยล้วนแล้วแต่เป็นผลงานของข้าราชการในสังกัดกรมศิลปากรแทบทั้งสิ้น เพื่อให้ได้มาซึ่งอนุสาวรีย์ของชาติอันเป็นสิ่งรำลึกถึงตัวบุคคลและเหตุการณ์สำคัญ หรือเป็นสัญลักษณ์บอกเล่าเรื่องราวต่างๆ ของชาติเสมอมา

การดำเนินงานด้านการออกแบบและจัดสร้างอนุสาวรีย์ของกรมศิลปากร เป็นการทำงานที่ต้องอาศัยการประสานงานร่วมกันของบุคลากรผู้มีความชำนาญหลายฝ่ายและหลายวิชาชีพ อาทิ นักประวัติศาสตร์ ประติมากร สถาปนิก วิศวกร ภูมิสถาปนิก เป็นต้น ต้องมีความละเอียด ถูกต้อง แม่นยำ ตั้งแต่การศึกษาประวัติศาสตร์ร่วมกับการพิจารณาสถานที่ก่อสร้าง การกำหนดรูปแบบประติมากรรม รูปแบบแท่นฐาน วัสดุ โครงสร้าง ลานประกอบรวมทั้งงานภูมิสถาปัตยกรรมโดยรอบที่เหมาะสม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลงานอนุสาวรีย์ที่สมบูรณ์ มีคุณภาพ สวยงาม สง่า สมเกียรติยศแก่บุคคลหรือสถานที่นั้นๆ ซึ่งล้วนแต่มีความสำคัญและมีคุณค่าทางจิตใจกับชุมชนหรือพื้นที่ๆ เกี่ยวข้อง อีกทั้งกระบวนการออกแบบและจัดสร้างอนุสาวรีย์นั้น ยังอยู่ในวงจำกัด ไม่ได้มีการรวบรวมหรือจัดเก็บให้เป็นองค์ความรู้อย่างมีระบบ ทางสำนักสถาปัตยกรรม กรมศิลปากร จึงเห็นควรดำเนินงานโครงการนี้ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมความรู้ด้านการออกแบบอนุสาวรีย์ เพื่อเป็นการเผยแพร่องค์ความรู้ทางวิชาการเกี่ยวกับพัฒนาการ ความเปลี่ยนแปลงของอนุสาวรีย์ในประเทศไทยจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งนับเป็นองค์ความรู้ที่ควรค่าแก่การจัดเก็บรักษา บันทึกไว้เป็นหลักฐานและข้อมูลสำคัญ ยังประโยชน์ให้เกิดการพัฒนาเป็นองค์ความรู้ในมรดกศิลปวัฒนธรรมของชาติไทย สามารถนำมาเป็นข้อมูลอ้างอิงในการออกแบบอนุสาวรีย์แก่บุคลากรในหน่วยงานองค์กรที่เกี่ยวข้อง และใช้เผยแพร่สู่วงกว้างให้แก่หน่วยงานอื่นๆ หรือประชาชนทั่วไป ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการทำงานออกแบบอนุสาวรีย์ของกรมศิลปากรได้อย่างแท้จริง

คณะผู้จัดทำ

๓๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๖

สารบัญ

คำนำ

บทที่ ๑ อนุสาวรีย์คืออะไร

๑.๑ ความหมายของอนุสาวรีย์..... ๑-๑

๑.๒ ประวัติการก่อสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลในประเทศไทย..... ๑-๒

๑.๓ องค์ประกอบของอนุสาวรีย์..... ๑-๕

บทที่ ๒ การขออนุญาตก่อสร้างอนุสาวรีย์

๒.๑ เกณฑ์ในการพิจารณาในเบื้องต้น..... ๒-๓

๒.๒ ขั้นตอนการขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์และหลักเกณฑ์ในการพิจารณา..... ๒-๓

บทที่ ๓ ข้อพิจารณาเพื่อการออกแบบอนุสาวรีย์

๓.๑ บริบทด้านประวัติศาสตร์..... ๓-๑

๓.๒ สถานที่ก่อสร้าง..... ๓-๓

๓.๓ รูปแบบอนุสาวรีย์..... ๓-๘

บทที่ ๔ กรณีศึกษา

๔.๑ การแบ่งอนุสาวรีย์ตามความสัมพันธ์กับพื้นที่..... ๔-๓

๔.๒ การแบ่งอนุสาวรีย์ตามลักษณะรูปแบบ..... ๔-๙

๔.๓ กรณีศึกษา ผลงานการออกแบบอนุสาวรีย์โดยกรมศิลปากรในปัจจุบัน

- พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี ๔-๑๔
- พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คู่สมเด็จพระมหิตลาธิเบต อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร..... ๔-๒๒
- พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช หาดเจ้าสำราญ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี..... ๔-๒๙

- พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
สถานีผาเสด็จ ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี..... ๔-๓๕
- พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ศาลากลาง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู..... ๔-๔๓

๔.๔ ปัญหาที่พบได้บ่อย และ แนวทางการแก้ปัญหาทางสถาปัตยกรรม
เพื่อให้อนุสาวรีย์มีความสง่างาม เหมาะสมกับสมพระเกียรติยศและฐานานุศักดิ์..... ๔-๕๑

บทที่ ๕ การดูแล บำรุงรักษาอนุสาวรีย์..... ๕-๑

ภาคผนวก

ภาคผนวก ๑ ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ
และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ.๒๕๒๐
ภาคผนวก ๒ เอกสารสำรวจ การเก็บข้อมูลภาคสนาม
ภาคผนวก ๓ ประมวลภาพกิจกรรมงานเสวนาองค์ความรู้ในการออกแบบอนุสาวรีย์
ภาคผนวก ๔ ถามตอบสารพันปัญหาเกี่ยวกับอนุสาวรีย์

ภาคผนวก

บทที่ ๑
อนุสาวรีย์คืออะไร

๑.๑ ความหมายของอนุสาวรีย์

อนุสาวรีย์ ความหมายตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๒๕ ให้คำจำกัดความไว้ว่า “วัตถุสร้างไว้เป็นที่ระลึก” ส่วนในฉบับ พ.ศ. ๒๔๙๓ มี ๒ ความหมายคือ “สิ่งที่ควรระลึกถึง, วัตถุสร้างไว้เป็นที่ระลึก.”ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พุทธศักราช ๒๕๒๐ ให้คำอธิบายไว้ว่า

“พระบรมราชานุสาวรีย์" หมายความว่า อนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์ซึ่งได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเป็นคุณยิ่งใหญ่แก่ชาติไทยในยุคสมัยต่าง ๆ ตามที่มีเรื่อง หรือพระนามปรากฏในเอกสาร หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี พระบรมราชานุสาวรีย์นั้นจะได้ประดิษฐานไว้ในที่สาธารณะ หรือ ณ ที่ซึ่งเปิดให้มหาชนสักการะบูชาและชมได้

"อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ” หมายความว่า สิ่งก่อสร้างที่เป็นเครื่องหมายน้อมนำให้ระลึกถึงวีรกรรม หรือคุณความดีของบุคคลที่ได้ประกอบกรณียกิจ เป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ไว้แก่บ้านเมือง สมควรจะสร้างอนุสาวรีย์ไว้ให้ปรากฏเพื่อเป็นที่รวมพลังใจ พลังศรัทธา และความนิยมนับถือของประชาชน เพื่อให้เป็นแบบฉบับแก่อนุชนไทยสืบต่อไป และสิ่งก่อสร้างนั้นจะได้ประดิษฐานไว้ในที่สาธารณะหรือ ณ ที่ซึ่งเปิดให้มหาชนสักการบูชาหรือชมได้

ในกรณีที่อนุสาวรีย์เป็นรูปบุคคล จะมีคำที่ใช้เรียกแตกต่างกันออกไป สามารถแบ่งความหมายตามฐานานุศักดิ์ของบุคคลได้ ดังนี้

(๑) พระบรมราชานุสาวรีย์, พระบวรราชานุสาวรีย์ หมายถึง อนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์, ตำแหน่งพระราชวังบวรสถานมงคล (วังหน้า) ตามลำดับ

(๒) พระราชานุสาวรีย์ อนุสาวรีย์ ที่ใช้แก่สมเด็จพระบรมราชินีนาถ สมเด็จพระบรมราชินี สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช สยามมกุฎราชกุมาร และเจ้านายที่ทรงพระเศวตฉัตร ๗ ชั้น

(๓) พระอนุสาวรีย์ หมายถึง อนุสาวรีย์ของเจ้านายชั้นรองลงมา ที่มิได้ทรงพระเศวตรฉัตร ๗ ชั้น

(๔) อนุสาวรีย์ ใช้สำหรับบุคคลสำคัญ ที่ประกอบคุณงามความดี ควรค่าให้ระลึกถึง

๑.๒ ประวัติการก่อสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลในประเทศไทย

อนุสาวรีย์เป็นเครื่องหมาย หรือสัญลักษณ์อันแสดงถึงคุณความดีของบุคคล หรือเป็นที่ระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญของบ้านเมือง ปัจจุบันนิยมสร้างอนุสาวรีย์เป็นรูปเหมือนของบุคคลสำคัญหรือเป็นสัญลักษณ์แทนเหตุการณ์สำคัญ แต่ในสมัยโบราณตามคติความเชื่อ หรือวัฒนธรรมดั้งเดิมของคนไทย ไม่นิยมสร้างรูปเหมือนของบุคคลเพื่อเคารพสักการะหรือระลึกถึง เนื่องจากมีความเชื่อว่า การสร้างรูปเหมือนของบุคคลจะไม่เป็นสิริมงคลแก่บุคคลนั้น ด้วยเกรงว่ารูปนั้นจะเป็นเหตุจูงใจให้ภูติผีปีศาจเข้ามากระทำในทางไม่ดีต่อเจ้าของรูป หรือทำให้เจ้าของรูปประสบความหายนะ ด้วยเหตุดังกล่าว คนไทยในสมัยโบราณจึงไม่นิยมทำรูปเหมือนของบุคคลไว้ ไม่ว่าจะเป็นภาพวาด รูปปั้น หรือแม้แต่ภาพถ่าย

ในอดีตนั้น เมื่อคนไทยเกิดความประทับใจบุคคลหรือวีรกรรมของบุคคล มักสร้างอนุสาวรีย์เป็นสิ่งก่อสร้างอันเนื่องในพระพุทธศาสนา ซึ่งคนไทยยอมรับนับถือสืบทอดกันมานาน ดังจะเห็นได้จากการก่อสร้างพระสถูปที่อำเภอดอนเจดีย์จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อเป็นที่ระลึกถึงการทำสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรมหาราชและพระมหาอุปราชา การสร้างพระเจดีย์ที่วัดใหญ่ชัยมงคล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และการสร้างพระเจดีย์ศรีสุริโยทัย ที่วัดสวนหลวงสบสวรรค์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยาหรือการสร้างพระพุทธรูปฉลองพระองค์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช และพระพุทธรูปฉลองพระองค์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เป็นต้น

ต่อมาเมื่อมีการติดต่อสัมพันธ์กับประเทศต่างๆ ทางตะวันตกมากขึ้น โดยเฉพาะในสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จึงรับเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจากชาติตะวันตกอย่างเต็มที่ เพราะตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องปรับปรุงประเทศให้เจริญทัดเทียมนานาอารยประเทศ เพื่อป้องกันมิให้ตกเป็นอาณานิคมของชาติตะวันตก ในด้านประติมากรรมก็เช่นเดียวกัน ไทยเริ่มยอมรับแบบแผนอย่างชาติตะวันตก ดังจะเห็นได้จากการที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดให้สร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวขนาดเท่าพระองค์จริงฉลองพระองค์แบบไทยประดิษฐานไว้ ณ พระที่นั่งศิวาลัยมหาปราสาทเพื่อถวายสักการะในงานพระราชพิธีฉัตรมงคลและพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษา ในฐานะที่ทรงสถาปนาพระบรมราชจักรีวงศ์ และทรงสร้างกรุงรัตนโกสินทร์ให้เจริญรุ่งเรืองสืบมาถึง ๑๐๐ ปีเมื่อพุทธศักราช ๒๔๒๕ ต่อมา ในปีพุทธศักราช ๒๔๖๐ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เชิญไปประดิษฐาน ณ พุทธปรางค์ปราสาท ในวัดพระศรีรัตนศาสดารามซึ่งภายหลังพระราชทานนามว่าปราสาทพระเทพบิดร และมีการหล่อพระบรมรูปพระมหากษัตริย์รัชกาลต่อๆ มาประดิษฐานไว้ด้วย

พระบรมราชานุสาวรีย์แห่งแรกที่สร้างไว้ในที่สาธารณะ และเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปสักการะบูชาได้ คือ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ลานพระราชวังดุสิต ซึ่งเป็นที่รู้จักกันดีว่า “พระบรมรูปทรงม้า” พระบรมราชานุสาวรีย์แห่งนี้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อครั้งดำรงพระอิสริยยศเป็นสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร โปรดให้เรี่ยไรเงินจากพระบรมวงศานุวงศ์และราษฎรเป็นค่าก่อสร้าง โดยจ้างประติมากรชาวฝรั่งเศส ให้เป็นผู้ปั้นหล่อในประเทศฝรั่งเศส เนื่องในวโรกาสที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงครองราชย์ได้ ๔๑ ปี ยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์รัชกาลก่อน ๆ ในปีพุทธศักราช ๒๔๕๒ เมื่อปั้นหล่อแล้วเสร็จจึงส่งมาประดิษฐานในประเทศไทย รายได้ที่เหลือจากการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ได้นำไปใช้ในการก่อสร้างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ลานพระราชวังดุสิต

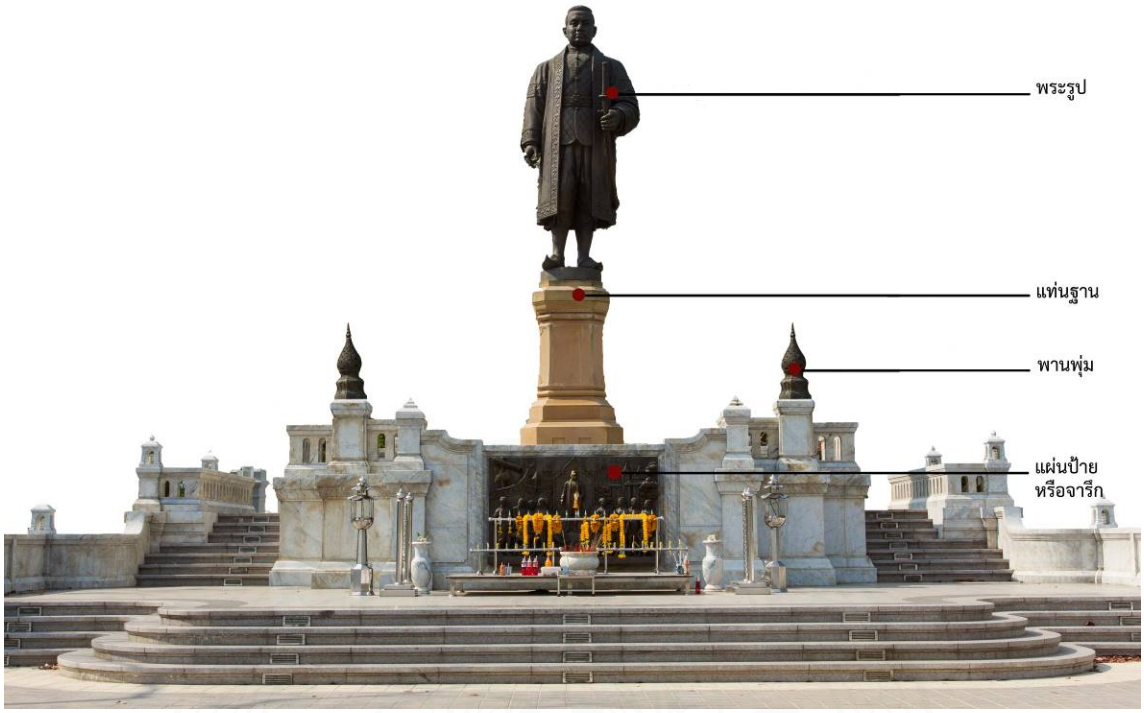
การปั้นหล่อรูปเหมือน หรืออนุสาวรีย์แบบตะวันตกเริ่มแพร่หลายในประเทศไทยในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี เป็นผู้บุกเบิกและวางรากประติมากรรมแบบใหม่ในไทย ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี มีนามเดิมว่า คอร์ราโด เฟโรจี (Corrado Feroci) เป็นชาวอิตาเลียน เกิดที่เมืองฟลอเรนซ์ (Florence) จบการศึกษาจากสถาบันศิลปะชั้นสูงแห่งเมืองฟลอเรนซ์ และเป็นอาจารย์สอนศิลปะ

ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว มีพระราชประสงค์จะได้ช่างปั้นเข้ามาช่วยงานสร้างอนุสาวรีย์ ศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี จึงมาสมัครเข้ารับราชการ ในปีพุทธศักราช ๒๔๖๖ ในตำแหน่งช่างปั้นประจำกรมศิลปากร ต่อมาท่านได้ก่อตั้งโรงเรียนสอนศิลปะ โดยร่วมมือกับช่างศิลปกรรมไทยและข้าราชการกรมศิลปากร เปิดสอนแผนกจิตรกรรม และประติมากรรม ซึ่งมีช่างปั้นเป็นจำนวนมากที่เรียนจบจากโรงเรียนแห่งนี้ ต่อมาโรงเรียนสอนศิลปะแห่งนี้ได้เลื่อนฐานะเป็นมหาวิทยาลัยศิลปากร เมื่อปีพุทธศักราช ๒๔๘๖

ดังนั้น การก่อสร้างอนุสาวรีย์ในประเทศไทย และการปั้นหล่อพระบรมรูปพระมหากษัตริย์ตลอดจนบุคคลสำคัญทั้งหลาย จึงเป็นฝีมือของศาสตราจารย์ศิลป พีระศรี และลูกศิษย์ที่รับสืบทอดต่อมา ประกอบกับแนวความคิดในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไป เกิดการยอมรับว่า การสร้างอนุสาวรีย์เป็นเครื่องเตือนใจให้น้อมรำลึกถึงคุณงามความดีของบุคคล ความนิยมในการสร้างอนุสาวรีย์จึงแพร่หลายขึ้น โดยเฉพาะเกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์

เพื่อให้การก่อสร้างอนุสาวรีย์มีความถูกต้องตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีคุณค่าทางศิลปกรรมตลอดจนการกำหนดลักษณะและสถานที่ตั้งให้เหมาะสม รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ใช้ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พุทธศักราช ๒๕๒๐ กำหนดให้กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาอนุมัติการก่อสร้างอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญของชาติไทย โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับรูปลักษณะและสถานที่ตั้ง ให้ทั้งราชการและภาคเอกชนขออนุญาตตามระเบียบก่อนการก่อสร้าง ส่วนการจำลองพระพุทธรูปสำคัญและพระบรมรูปของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศ์ในราชวงศ์จักรี จะต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต โดยเสนอผ่านกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (ในขณะนั้น) และสำนักเลขาธิการ คณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ

๑.๓ องค์ประกอบของอนุสาวรีย์

องค์ประกอบต่างๆ ของอนุสาวรีย์

(๑) พระบรมรูป พระรูป อนุสาวรีย์ ส่วนประกอบที่สำคัญที่สุด มักเป็นรูปบุคคลสำคัญ ที่ต้องการให้ระลึกถึง หรืออาจเป็นรูปสัญลักษณ์ มักสร้างไว้เหนือแท่นฐานของอนุสาวรีย์ โดยจะมีองค์ประกอบต่าง ๆ มาส่งเสริม เช่น พานพุ่ม ป้ายจารึกข้อความ ฯลฯ ขึ้นอยู่กับการออกแบบในแต่ละพื้นที่

(๒) แท่นฐาน คือ ส่วนประกอบที่ทำให้อนุสาวรีย์มีความสง่างาม ส่งเสริมมุมมอง และฐานานุศักดิ์ของอนุสาวรีย์เพื่อให้สมพระเกียรติยศ ส่วนแท่นฐานนับเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญ เพราะรองรับพระบรมรูป พระรูป หรืออนุสาวรีย์ โดยตรงจะมีขนาดและสัดส่วนสัมพันธ์กับขนาดของอนุสาวรีย์

(๓) ลานสักการะ แท่นสักการะ วางพวงมาลา หมายถึง บริเวณพื้นที่โดยรอบของอนุสาวรีย์ จะเป็นพื้นที่ในการประกอบกิจกรรมในวันสำคัญ ที่มีความเกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์ อาจจะมีแท่นสักการะ และพื้นที่วางพวงมาลาสำหรับหน่วยงานต่างๆ ที่มาร่วมพิธี เป็นส่วนประกอบ

พานพุ่ม

แท่นฐาน

(๔) ป้ายข้อมูลต่างๆ หมายถึง แผ่นป้ายจารึกที่ให้ข้อมูล อาจจะเป็นเนื้อหาเรื่องราวที่เกี่ยวกับประวัติของพื้นที่ วีรกรรมที่เกิดขึ้นในบริเวณที่สร้างอนุสาวรีย์ หรือเป็นประวัติการสร้างอนุสาวรีย์ เป็นต้น ป้ายข้อมูลหรือจารึกที่ว่านี้ อาจทำเป็นแผ่นป้ายติดอยู่กับตัวแท่นฐานของอนุสาวรีย์ หรือจะทำเป็นแผงฉากด้านหลังของตัวอนุสาวรีย์ขึ้นอยู่กับความเหมาะสม

แผ่นป้ายจารึกที่ให้ข้อมูล

แผ่นป้ายจารึกที่ให้ข้อมูล

(๕) **งานศิลปกรรมประกอบอื่นๆ**

งานศิลปกรรมประกอบอื่นๆ เช่น พานพุ่ม ภาพนูนต่ำ เป็นส่วนช่วยประกอบและส่งเสริมให้อนุสาวรีย์มีความสวยงามและสง่างามมากขึ้น ในกรณีที่เป็นอนุสาวรีย์ของกษัตริย์ ยังแสดงถึงพระเกียรติยศ แสดงถึงความสำคัญของอนุสาวรีย์นั้นๆ เช่น การมีพานพุ่มประดับ กับแท่นฐาน หรือการมีภาพนูนต่ำแสดงพระราชประวัติ หรือเรื่องราว วีรกรรมที่เกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์

ภาพนูนต่ำแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์
พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

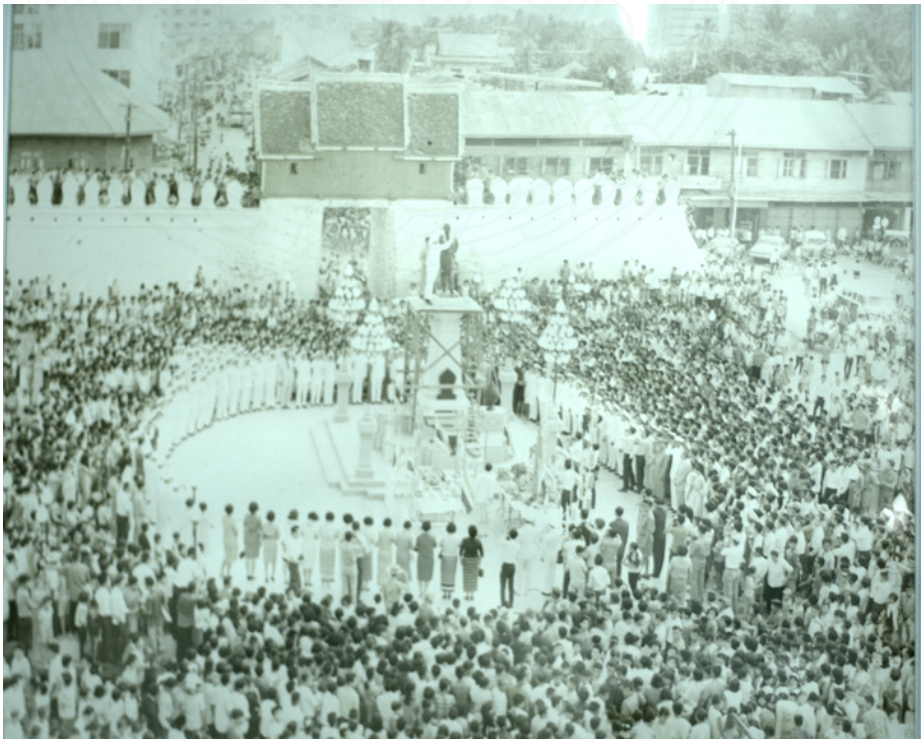

ภาพนูนต่ำแสดงเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์
อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง จังหวัดสุรินทร์

บทที่ ๒
การขออนุญาตก่อสร้างอนุสาวรีย์

นับตั้งแต่เริ่มมีการก่อสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลในประเทศไทย ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งได้รับเอาเทคโนโลยีและวัฒนธรรมจากชาติตะวันตกเข้ามา เริ่มมีช่างฝรั่งที่มีความรู้ความสามารถในทางศิลปกรรม สถาปัตยกรรมเข้ารับราชการ แต่แนวความคิดของคนในยุคนั้น ยังไม่ยอมรับการสร้างรูปเหมือนบุคคล ด้วยเกรงว่าจะไม่เป็นมงคลแก่เจ้าของรูปนั้น จึงทำให้การก่อสร้างยังไม่แพร่หลายเท่าใดนัก จวบจนรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อคนไทยได้รับการศึกษาและวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น แนวความคิดในสังคมไทยได้เปลี่ยนแปลงไป เกิดการยอมรับว่าการสร้างอนุสาวรีย์เป็นเครื่องเตือนใจให้น้อมรำลึกถึงคุณงามความดีของบุคคล ความนิยมในการสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลแบบตะวันตกจึงแพร่หลายมากขึ้น

เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ การก่อสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลได้กระจายออกสู่ภูมิภาคมากขึ้น และเริ่มมีอนุสาวรีย์รูปบุคคลที่ไม่ใช่พระมหากษัตริย์หรือพระบรมวงศานุวงศ์ แต่เป็นระดับเจ้าเมืองหรือผู้นำชุมชน เช่นอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จ. นครราชสีมา อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร จ. ภูเก็ต ฯลฯ ประกอบกับการกระจายอำนาจการบริหารราชการแผ่นดินออกเป็นหน่วยงานย่อย กระทรวง ทบวง กรม กอง ฯลฯ ซึ่งต่างก็มีความประสงค์ที่จะจัดสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลสำคัญที่มีคุณานุปการไว้ประจำหน่วยงานตนเอง เพื่อรำลึกถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ หรือเป็นศูนย์รวมจิตใจของผู้ปฏิบัติงานในหน่วยงานนั้นๆ

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จ. นครราชสีมา

อนุสาวรีย์รูปบุคคลอื่นๆ และอนุสาวรีย์ที่สร้างประจำหน่วยงาน กรม กองต่างๆ

ซ้าย : อนุสาวรีย์พระยาชัยสุนทร จังหวัดกาฬสินธุ์ ขวา : อนุสาวรีย์เจ้าพระยาสุรศักดิ์มนตรี ค่ายสุรศักดิ์มนตรี จังหวัดลำปาง

ด้วยเหตุนี้เอง จึงได้มีการก่อสร้างอนุสาวรีย์รูปบุคคลขึ้นเป็นจำนวนมากโดยไร้การควบคุม ไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องทางประวัติศาสตร์ ซึ่งอาจจะส่งผลให้ความเข้าใจของคนรุ่นหลังนั้นมีความคลาดเคลื่อน รวมถึงความไม่เหมาะสมทางกายภาพของที่ตั้ง ความสมพระเกียรติ

ดังนั้น เพื่อให้การก่อสร้างอนุสาวรีย์มีความถูกต้องตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์และมีคุณค่าทางศิลปกรรม ตลอดจนการกำหนดลักษณะและสถานที่ตั้งให้เหมาะสม รัฐบาลตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาดังกล่าวนี้ คณะรัฐมนตรีจึงมีมติให้ใช้ “**ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญพุทธศักราช ๒๕๒๐**” กำหนดให้กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (ในขณะนั้น) เป็นผู้รับผิดชอบพิจารณาอนุมัติการก่อสร้างอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญของชาติไทย โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับรูปลักษณะและสถานที่ตั้ง ให้ทั้งราชการและภาคเอกชนขออนุญาตตามระเบียบก่อนการก่อสร้าง ส่วนการจำลองพระพุทธรูปสำคัญและพระบรมรูปของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศ์ในราชวงศ์จักรีจะต้องได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต โดยเสนอผ่านกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ (ในขณะนั้น) และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติ

การนี้ กรมศิลปากร ได้ดำเนินการตามระเบียบดังกล่าว จึงแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ โดยคณะกรรมการฯ ประกอบด้วย อธิบดีกรมศิลปากร ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญด้านประวัติศาสตร์ โบราณคดี ประติมากรรม สถาปัตยกรรม และด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้องตามสมควร เพื่อทำหน้าที่พิจารณาความเหมาะสมของการจัดสร้างในบริบทต่างๆ และควบคุมการก่อสร้างตามระเบียบ ซึ่งได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาและขั้นตอนการขออนุญาตจัดสร้างอนุสาวรีย์

เกณฑ์ในการพิจารณาในเบื้องต้น

(๑) ด้านประวัติศาสตร์ พิจารณาความสัมพันธ์เชิงประวัติศาสตร์ระหว่างบุคคลกับพื้นที่ โดยมอบหมายให้สำนักวรรณกรรมและประวัติศาสตร์ กรมศิลปากร เป็นผู้ดำเนินการ ตรวจสอบความถูกต้องทางประวัติศาสตร์ จากหลักฐานต่างๆที่ปรากฏ ทั้งที่เป็นลายลักษณ์อักษรและหลักฐานทางโบราณคดี

(๒) ด้านศิลปกรรม ประติมากรรม โดยผู้เชี่ยวชาญจากสำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร ซึ่งจะพิจารณาความเหมาะสมของพระบรมรูป พระรูป ฯลฯ ในแง่ของสุนทรียศาสตร์ ความถูกต้องของเครื่องแต่งกาย ลักษณะท่าทาง ความสมพระเกียรติ รวมถึงประวัติและผลงานของประติมากรที่ดำเนินการ

(๓) ด้านสถาปัตยกรรมและภูมิทัศน์เพื่อส่งเสริมความสมพระเกียรติ โดยมอบหมายให้ผู้แทนคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ จากสำนักสถาปัตยกรรมและสำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร เดินทางไปพิจารณาสถานที่ก่อสร้าง ซึ่งจะพิจารณาความเหมาะสมของที่ตั้ง ความสวยงาม ความสมพระเกียรติ มุมมองต่างๆ รวมถึงสภาพปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ แล้วนำข้อมูลการพิจารณารายงานเข้าสู่คณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯเพื่อพิจารณาอีกครั้ง

ขั้นตอนการขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์และหลักเกณฑ์ในการพิจารณา

๑. ผู้มีความประสงค์จะขออนุญาตดำเนินการสร้างอนุสาวรีย์ ในหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชน ให้ส่งหนังสือถึงอธิบดีกรมศิลปากร พร้อมจัดส่งเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา ดังนี้

(๑) ประวัติอนุสาวรีย์ที่ประสงค์จะจัดสร้าง (ระบุเอกสารอ้างอิง)

(๒) เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัดสร้าง

(๓) ผังบริเวณสถานที่ที่จะจัดสร้าง พร้อมกำหนดตำแหน่งที่จะติดตั้งอนุสาวรีย์ให้ชัดเจน

(๔) ลักษณะรูปแบบและขนาดของอนุสาวรีย์ที่จะจัดสร้าง

(๕) ระบุชื่อผู้รับผิดชอบในการดำเนินการจัดสร้าง

ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตสร้างอนสาวรีย์ดำเนินการจ้างภาคเอกชนดำเนินงานปั้น-หล่อ ให้จัดส่งเอกสารเพิ่มเติม คือ ชื่อประติมากร พร้อมประวัติและผลงานที่เคยดำเนินการปั้นรูปเหมือนมาแล้วกับหน่วยงานที่สามารถตรวจสอบได้

(๖) ถ้าผู้ขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์มอบกรมศิลปากรดำเนินการ ไม่ต้องส่งเอกสารในข้อ ๑.๔ และ ๑.๕ แต่ผู้ขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์ต้องเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด

๒. หลักเกณฑ์การพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ

(๑) พิจารณาประวัติอนุสาวรีย์ที่เกี่ยวข้องกับสถานที่ตั้ง หรือ มีประวัติที่เกี่ยวเนื่องกับหน่วยงานที่ขออนุญาตดำเนินการสร้าง

(๒) พิจารณาเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการจัดสร้าง

(๓) มอบผู้แทนคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ ไปพิจารณาความเหมาะสมของสถานที่สร้างอนุสาวรีย์

(๓) พิจารณาประวัติและผลงานของประติมากร (ในกรณีที่จ้างภาคเอกชนดำเนินงานปั้น-หล่อ)

๓. เมื่อคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พิจารณาหลักฐานในข้อ ๒ แล้ว จะให้ความเห็นซึ่งอาจอยู่ในลักษณะต่างๆได้ ดังนี้

(๑) เห็นชอบในหลักการสร้างอนุสาวรีย์

(๒) เห็นชอบสถานที่จัดสร้าง และตำแหน่งที่ติดตั้งอนุสาวรีย์

(๓) เห็นชอบประวัติและผลงานประติมากร

๔. ให้ผู้ขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์ดำเนินการต่อไปดังนี้

(๑) จัดส่งรูปต้นแบบ (รูปจำลอง) อนุสาวรีย์ที่ทำด้วยขี้ผึ้ง ดินน้ำมัน หรือปูนปลาสเตอร์ ขนาดความสูง ๑๐-๑๒ นิ้ว

(๒) จัดส่งแบบแท่นประดิษฐาน บริเวณใกล้เคียงพร้อมผังบริเวณซึ่งเป็นแบบทางสถาปัตยกรรม โดยมีสถาปนิก และวิศวกรลงนามรับรอง

(๓) จัดส่งร่างคำจารึกอนุสาวรีย์

๕. คณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ จะพิจารณาและให้ความเห็นชอบการขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์ตามหลักฐานในข้อ ๔

๖. เมื่อคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ ให้ความเห็นชอบทุกขั้นตอนแล้วจะดำเนินการดังนี้

(๑) ในกรณีที่เป็นอนุสาวรีย์ที่เกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์จักรี จะต้องดำเนินการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต โดยให้ผู้ขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์จัดส่งเอกสารดังนี้

(๑.๑) ตารางประกอบการขอพระราชทานพระบรมราชานุญาตตามที่สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีกำหนด (หนังสือที่ นร๐๒๐๗/ว.๑๔๗ ลงวันที่ ๑ กันยายน ๒๕๔๑) จำนวน ๒ ชุด

(๑.๒) ภาพถ่ายรูปต้นแบบขนาดโปสการ์ด รูปด้านหน้า ด้านหลัง ด้านขวา และด้านซ้าย จำนวนด้านละ ๔ ภาพ

(๑.๓) แบบแท่นฐาน จำนวน ๔ ชุด

(๑.๔) คำจารึกอนุสาวรีย์

เอกสารตามข้อ (๑.๑) - (๑.๔) ต้องเป็นเอกสารที่คณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ ให้ความเห็นชอบแล้ว

(๒) ในกรณีที่พระราชทานพระบรมราชานุญาตหรือ ไม่ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาต กรมศิลปากรจะแจ้งให้ผู้ขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์ทราบ

(๓) เมื่อได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว จึงจะดำเนินการปั้นขยายต้นแบบอนุสาวรีย์ได้ ซึ่งในการดำเนินการปั้นขยายต้นแบบ จะต้องแจ้งให้กรมศิลปากรทราบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทุกขั้นตอน

๗. ถ้าอนุสาวรีย์ที่ขออนุญาตสร้างนั้นไม่ใช่อนุสาวรีย์เกี่ยวเนื่องกับพระมหากษัตริย์ และพระบรมวงศานุวงศ์ในราชวงศ์จักรี กรมศิลปากรจะแจ้งผลการพิจารณา ให้ผู้ขออนุญาตสร้างอนุสาวรีย์ดำเนินการต่อไปได้ ซึ่งในการปั้นขยายต้นแบบ จะต้องแจ้งให้กรมศิลปากรทราบ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทุกขั้นตอน

บทที่ ๓
ข้อพิจารณาเพื่อการออกแบบอนุสาวรีย์

อนุสาวรีย์เป็นสิ่งก่อสร้างที่มีคุณลักษณะเฉพาะแตกต่างจากงานสถาปัตยกรรมโดยทั่วไป การออกแบบอนุสาวรีย์จึงต้องอาศัยข้อพิจารณาเพื่อใช้ในการออกแบบที่มีประเด็นจำเพาะตามไปด้วย สำหรับข้อพิจารณาเพื่อการออกแบบอนุสาวรีย์ที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้ เป็นการประมวลจากทั้งประเด็นในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ และข้อพิจารณาเพื่อใช้ในการออกแบบสำหรับผู้สร้างและผู้ออกแบบเอง โดยจำแนกออกเป็นข้อพิจารณาในด้านต่างๆดังนี้

๓.๑ บริบทด้านประวัติศาสตร์

อนุสาวรีย์คือสิ่งก่อสร้างอันเป็นอนุสรณ์ที่สื่อความหมายถึงบุคคลหรือเหตุการณ์ ดั้งนั้นที่มา หลักการและเหตุผล หรือวัตถุประสงค์การจัดสร้างอนุสาวรีย์นั้นๆควรมีบริบททางด้านประวัติศาสตร์มารองรับ จึงจะทำให้การเกิดขึ้นของอนุสาวรีย์นั้นๆบรรลุคุณค่าและความหมายที่ต้องการสื่อถึงอย่างแท้จริง

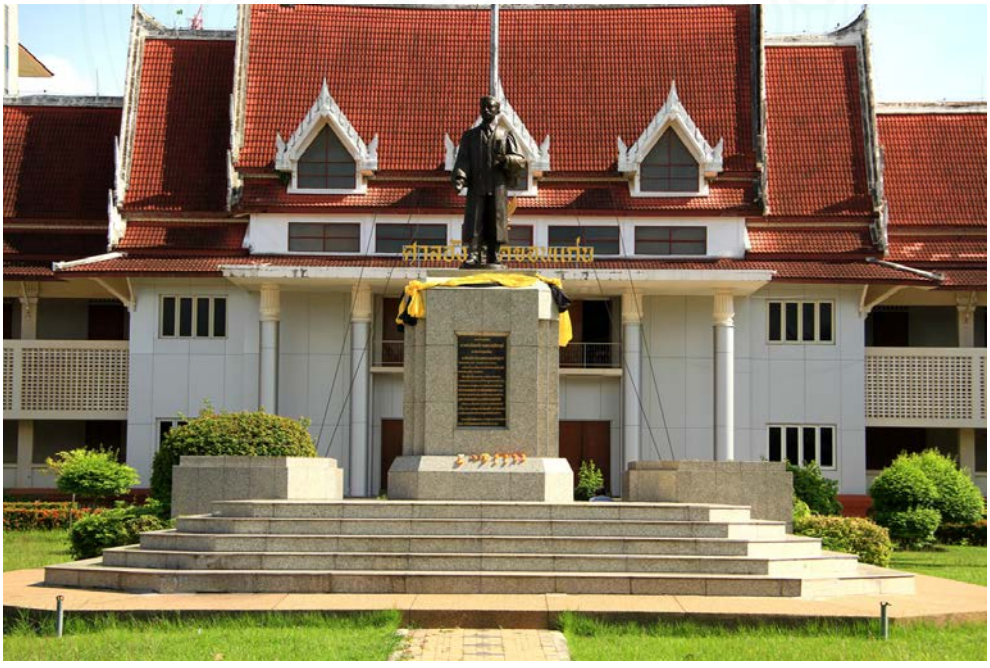
ความสัมพันธ์ระหว่างอนุสาวรีย์กับบริบททางประวัติศาสตร์ ซึ่งโดยส่วนใหญ่มักเป็นอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญนั้น สามารถจำแนกเป็นลักษณะโดยสังเขปดังนี้

- ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้เป็นต้นแบบของอนุสาวรีย์กับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ของพื้นที่นั้นๆ เช่น เจ้านายพระองค์นี้เคยเสด็จมาประทับในสถานที่นั้นๆ , เคยประกอบวีรกรรมในพื้นที่นั้นๆ , สถานที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์อยู่ในเส้นทางเดินทัพ , เป็นผู้สถาปนาสิ่งก่อสร้างหรือพื้นที่นั้นๆ เป็นต้น

- ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลผู้เป็นต้นแบบของอนุสาวรีย์กับองค์กรที่เป็นเจ้าของโครงการก่อสร้างอนุสาวรีย์นั้นๆ อาทิ บุคคลผู้เป็นต้นแบบเป็นผู้ก่อตั้ง หรือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อองค์กรหรือหน่วยงานนั้นๆ ตัวอย่างที่ชัดเจนของลักษณะดังกล่าวนี้มักพบได้ในโครงการก่อสร้างอนุสาวรีย์ของหน่วยงานราชการ

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย สร้างในบริเวณวัดอัพวันเจติยารามวรวิหาร
ซึ่งอยู่ในละแวกอันเป็นนิวาสถานเดิมและสถานที่ประสูติของพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ทรงเป็นผู้วางรากฐานงานด้านกฎหมายของไทย
จนได้รับพระสมัญญานามว่าพระบิดาแห่งกฎหมายไทย จึงมักมีการสร้างพระอนุสาวรีย์ของพระองค์ในบริเวณที่ทำการศาลเสมอ

นอกจากการที่โครงการก่อสร้างอนุสาวรีย์นั้นๆ มีบริบททางประวัติศาสตร์รองรับอย่างชัดเจนและสมเหตุผลนั้น นอกจากทำให้เกิดคุณค่าและความหมายของโครงการที่ชัดเจนแล้ว ยังสามารถนำข้อมูลหรือเกร็ดทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องไปใช้ประกอบการออกแบบได้อีกด้วย

๓.๒ สถานที่ก่อสร้าง

เนื่องจากอนุสาวรีย์ถูกสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นที่สังเกตและสื่อความหมายต่างๆที่ต้องการ การกำหนดสถานที่ก่อสร้างที่เหมาะสมจึงเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการออกแบบอนุสาวรีย์อย่างมาก โดยในการพิจารณาความเหมาะสมและลักษณะของสถานที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์นั้นมีประเด็นที่ต้องคำนึงถึงดังนี้

๓.๒.๑ ตำแหน่งที่ตั้งและขนาดของพื้นที่

การกำหนดตำแหน่งที่ตั้งของอนุสาวรีย์ในพื้นที่ก่อสร้างเป็นประเด็นพื้นฐานที่สุดประการหนึ่งในการพิจารณาความเหมาะสมของสถานที่ก่อสร้าง หากเป็นกรณีที่สถานที่ก่อสร้างมีอาณาบริเวณที่จำกัด การกำหนดตำแหน่งอนุสาวรีย์อาจไม่ใช่เรื่องยาก ทว่าอนุสาวรีย์อาจถูกสร้างขึ้นภายในบริเวณที่เป็นส่วนหนึ่งของพื้นที่ขนาดใหญ่ ที่มีสิ่งก่อสร้างหรือพื้นที่ใช้สอยอื่นๆอยู่ด้วย จึงต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างอนุสาวรีย์กับสิ่งที่อยู่ในพื้นที่เดียวกันไปด้วย เช่น อนุสาวรีย์อาจตั้งอยู่ในบริเวณที่โล่งใกล้เคียงกับอาคาร หรือตั้งอยู่ระหว่างอาคารหลายหลัง หรือตั้งอยู่ในลานที่มีอาคารล้อมรอบ หรือแม้แต่ตั้งอยู่ภายในอาคาร เป็นต้น

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดคงคาราม จังหวัดเพชรบุรี
ตั้งอยู่ในบริเวณที่ว่างที่มีอาคารล้อมรอบ

ลักษณะดังกล่าวนี้เอง จะเห็นได้ว่าสิ่งที่ตามมาพร้อมกับการกำหนดตำแหน่งที่ตั้งก็คือ ขนาดของพื้นที่อนุสาวรีย์โดยรวม ซึ่งควรสัมพันธ์กับลักษณะที่ตั้งของอาคาร เช่น หากเป็นลานหรือสนามโล่งกว้างด้านหน้าอาคาร พื้นที่และขนาดโดยรวมของอนุสาวรีย์ก็ควรมีขนาดใหญ่หรือมีองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมที่มีขนาดและสัดส่วนใหญ่โตสัมพันธ์กันด้วย หรือในกรณีตรงข้าม หากเป็นอนุสาวรีย์ที่ตั้งอยู่ในอาคารหรือในพื้นที่จำกัด ก็ไม่จำเป็นต้องใช้พื้นที่และขนาดโดยรวมที่ใหญ่โตเกินไป

พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี
ตั้งอยู่ในพื้นที่โล่งกว้าง ในขณะเดียวกันก็มีพระเจดีย์ขนาดใหญ่เป็นฉากหลัง การออกแบบจึงต้องคำนึงถึงขนาดและสัดส่วนโดยรวมที่เหมาะสมกับลักษณะพื้นที่

๓.๒.๒ การกำหนดทิศทาง การเข้าถึง และแนวแกน

ในการออกแบบทางสถาปัตยกรรม การวิเคราะห์ที่ตั้ง เป็นการทำความเข้าใจลักษณะทางกายภาพและศักยภาพของบริเวณสถานที่ก่อสร้างที่กำหนดขึ้น สำหรับการออกแบบอนุสาวรีย์นั้น ประเด็นสำคัญที่ต้องวิเคราะห์ก็คือ การกำหนดแนวแกนหลัก การกำหนดทิศทางของอนุสาวรีย์ และการกำหนดลักษณะการเข้าถึงบริเวณอนุสาวรีย์

การกำหนดทิศทางของอนุสาวรีย์ เป็นการกำหนดว่าด้านใดเป็นด้านหน้า หรือต้องการให้อนุสาวรีย์หันไปในทิศทางใด ถือเป็นการกำหนดมุมมองในภาพรวม

ลักษณะการเข้าถึง ได้จากการวิเคราะห์ที่ตั้งอนุสาวรีย์ว่า เส้นทางสัญจรทั้งจากภายนอกพื้นที่โครงการและภายในบริเวณโครงการซึ่งอยู่โดยรอบตำแหน่งที่ตั้งอนุสาวรีย์ อันได้แก่ถนนสำหรับพาหนะต่างๆ และทาง

สัญจรด้วยเท้า ทั้งที่เป็นทางเดินและลาน มีลักษณะเป็นอย่างไร และเชื่อมโยงเข้าสู่ตำแหน่งที่ตั้งอนุสาวรีย์ในลักษณะใดบ้าง

แนวแกน หมายถึง แนว หรือเส้นสมมุติที่เกิดจากการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆที่ปรากฏในผังบริเวณโดยรวม ทั้งสิ่งก่อสร้างหรือสิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติที่มีอยู่แล้ว และองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมหรือภูมิสถาปัตยกรรมที่จะสร้างขึ้นใหม่ ซึ่งในที่นี้อนุสาวรีย์ที่ทำการออกแบบจะถูกใช้เป็นองค์ประกอบหลักเพื่อสร้างแนวแกนขึ้น แม้ว่าแนวแกนจะเป็นสิ่งสมมุติที่จับต้องไม่ได้หรือไม่ปรากฏแก่สายตา แต่ในทางทฤษฎีการออกแบบสถาปัตยกรรมแล้วแนวแกนที่เกิดจากความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆดังกล่าวมีผลต่อการรับรู้ของคนเป็นอย่างมาก ว่าสิ่งใดมีความสำคัญและเชื่อมโยงกับสิ่งอื่นๆอย่างไร แนวแกนที่ปรากฏในผังบริเวณนั้นสามารถมีได้มากกว่า ๑ แกน คือมีทั้งแนวแกนหลักและแนวแกนรอง โดยทั่วไปแล้วมักกำหนดให้อนุสาวรีย์ตั้งอยู่ในแนวแกนหลัก ซึ่งจะสัมพันธ์กับสิ่งก่อสร้างที่มีอยู่ก่อนหน้า เช่นอาคารที่ทำการต่างๆ , องค์ประกอบทางภูมิสถาปัตยกรรม เช่น ต้นไม้ใหญ่ บ่อน้ำ รวมไปถึงองค์ประกอบที่ถูกออกแบบขึ้นใหม่เพื่อเชื่อมโยงกับแนวแกนที่กำหนดขึ้น

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี วงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร
ถูกออกแบบให้มีทิศทางและการเข้าถึงที่สัมพันธ์กับแนวแกนที่อ้างอิงจากลักษณะเส้นทางสัญจรของเมือง

การกำหนดทิศทาง การเข้าถึง และแนวแกน เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันและต้องพิจารณาไปพร้อมกันในขั้นตอนออกแบบในระดับผังบริเวณ แนวแกนหลักและรองที่ปรากฏทำให้เห็นภาพรวมว่าบริเวณต่างๆในพื้นที่โดยรวมมีความเชื่อมโยงกันอย่างไร ในขณะที่ลักษณะทางสัญจรและการเข้าถึงทำให้มองเห็นความเป็นไปได้ในการใช้เป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์ของแต่ละบริเวณที่อยู่ในแกนต่างๆ ซึ่งสัมพันธ์กับการกำหนดทิศทางของอนุสาวรีย์

๓.๒.๓ มุมมอง การรับรู้ทางสายตา

อนุสาวรีย์ถือเป็นสถาปัตยกรรมประเภทหนึ่ง ความงามจึงไม่ได้เกิดขึ้นจากเพียงการสร้างรูปเหมือนและการใช้องค์ประกอบสถาปัตยกรรมที่สวยงาม แต่ยังเกิดจากการออกแบบที่คำนึงถึงมุมมองและการรับรู้ทางสายตา ซึ่งอาศัยทฤษฎีทางการออกแบบในหลายลักษณะมาประยุกต์ใช้ โดยประเด็นที่สำคัญคือ การออกแบบมุมมอง๓ มิติ หรือ Perspective ซึ่งเป็นการออกแบบที่คำนึงถึงสภาพจริงที่ระยะและมุมมองของวัตถุสามารถเปลี่ยนแปลงได้ตามตำแหน่งและระยะระหว่างผู้มองกับวัตถุ

การออกแบบที่คำนึงถึงมุมมองของตัวอนุสาวรีย์ที่สัมพันธ์กับสถาพแวดล้อมตามธรรมชาติอันประกอบด้วยภูเขาและเนิน ประกอบกับสิ่งก่อสร้างโดยรอบ ของพระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย

กล่าวโดยสรุปคือ เมื่ออนุสาวรีย์ถูกสร้างขึ้นนั้นไม่ได้มีลักษณะเหมือนกับมุมมอง ๒ มิติในแบบก่อสร้าง แต่องค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมต่างๆมีขนาดเปลี่ยนไปตามระยะใกล้ไกลและแต่ละองค์ประกอบสามารถบดบังกันเองได้ ผู้ออกแบบควรกำหนดระยะต่างๆโดยคำนึงถึงตำแหน่งของผู้มองที่ต้องการ หรือกล่าวในทางกลับกันก็คือนอกจากการออกแบบตัวอนุสาวรีย์แล้วยังต้องออกแบบตำแหน่งในการมอง ทั้งในระยะไกล คือ เมื่อผู้มองอยู่นอกบริเวณที่ตั้งอนุสาวรีย์ และระยะใกล้ คือ เมื่อผู้มองเข้าถึงบริเวณที่ตั้งอนุสาวรีย์

ทั้งนี้ เป้าหมายในการออกแบบในแง่มุมมองและการรับรู้ทางสายตาตามอุดมคตินั้นคือ การออกแบบให้อนุสาวรีย์ดูสวยงามจากทุกมุมมอง ทว่าในความเป็นจริงนั้นอาจออกแบบให้เน้นมุมที่สวยที่สุดเป็นเพียงบางจุดก็ได้ ขึ้นอยู่กับแนวคิดในการออกแบบ ศักยภาพและข้อจำกัดของสถานที่ตั้งอนุสาวรีย์

๓.๒.๔ กิจกรรมและการใช้สอยพื้นที่

นอกเหนือจากตัวอนุสาวรีย์และแท่นฐาน การออกแบบยังต้องคำนึงถึงกิจกรรมที่เกิดขึ้นโดยรอบพื้นที่อีกด้วย เนื่องจากอนุสาวรีย์เป็นสิ่งก่อสร้างสำหรับเป็นที่ระลึกถึงหรืออนุสรณ์แก่บุคคลและเหตุการณ์ จึงอาจมีกิจกรรมต่างๆที่เกี่ยวข้องกับวาระต่างๆเกิดขึ้นได้ เช่นงานเทศกาล งานรำลึกถึงเหตุการณ์ หรือวันสำคัญต่างๆที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้เป็นต้นแบบของอนุสาวรีย์นั้น เป็นต้น อนุสาวรีย์บางแห่งอาจเป็นที่เคารพสักการะของผู้คน จึงอาจต้องการพื้นที่สำหรับการแสดงความเคารพหรือพิธีกรรมการเซ่นสรวงสักการะตามความเชื่อท้องถิ่น

อนุสาวรีย์ซึ่งเป็นที่เคารพสักการะของชาวเมือง จำเป็นต้องออกแบบให้มีพื้นที่เป็นลานกว้างสำหรับจัดกิจกรรม
พระบรมราชานุสาวรีย์ พ่อขุนงำเมือง จังหวัดพะเยา

เห็นได้ว่า กิจกรรมและการใช้สอยพื้นที่โดยรอบอนุสาวรีย์นั้น มีความถี่ในการใช้สอยแตกต่างกันไปในแต่ละรูปแบบ บางกิจกรรมเกิดขึ้นทุกวัน บางกิจกรรมมีระยะเว้นช่วงแต่เกิดขึ้นเป็นประจำ ทั้งนี้ในบางกรณีผู้ออกแบบอาจต้องคาดการณ์ไปถึงกิจกรรมที่อาจไม่เคยเกิดขึ้นแต่มีแนวโน้มว่าสามารถเกิดขึ้นได้ในอนาคต การออกแบบพื้นที่และองค์ประกอบโดยรอบอนุสาวรีย์จึงต้องจัดเตรียมสิ่งจำเป็นเพื่อรองรับกิจกรรมต่างๆได้อย่างครบถ้วน

๓.๒.๕ ระบบสาธารณูปโภค

อนุสาวรีย์สามารถมีองค์ประกอบงานระบบต่างๆเกี่ยวข้อง โดยพื้นฐานคือระบบไฟฟ้าเพื่อแสงสว่าง และระบบสุขาภิบาลสำหรับกรณีที่มีงานภูมิสถาปัตยกรรม ทั้งระบบจ่ายน้ำสำหรับบำรุงรักษาต้นไม้และระบบระบาย

น้ำ นอกจากนี้ยังต้องคำนึงถึงการรองรับกิจกรรมต่างๆที่เกิดขึ้นกับอนุสาวรีย์นั้นๆด้วย ดังนั้นการออกแบบจะต้องเตรียมการเชื่อมต่อระบบต่างๆเหล่านี้จากระบบหลักของพื้นที่โดยรอบหรือระบบสาธารณะมาสู่อนุสาวรีย์

๓.๓ รูปแบบอนุสาวรีย์

ในขั้นรายละเอียดของตัวอนุสาวรีย์ กล่าวโดยรวมแล้วสิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบเป็นพื้นฐานคือ ขนาด ระยะ และสัดส่วนขององค์ประกอบศิลปกรรมและสถาปัตยกรรมที่สัมพันธ์กับพื้นที่และมุมมอง นองจากนี้ยังมีการใช้องค์ประกอบที่เหมาะสมแก่กาลเทศะ อันได้แก่ เหตุหรือวาระแห่งการสร้างอนุสาวรีย์ และสถานที่อันเป็นที่ตั้งอนุสาวรีย์ สำหรับในประเทศไทยแล้ว โดยส่วนใหญ่อนุสาวรีย์ที่สร้างมักเป็นอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญ โดยเฉพาะพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ การออกแบบองค์ประกอบสถาปัตยกรรมของอนุสาวรีย์จึงควรเป็นไปอย่างเหมาะสมแก่พระเกียรติยศของผู้เป็นต้นแบบ

ประเด็นในการพิจารณาเพื่อการออกแบบส่วนองค์ประกอบของอนุสาวรีย์ สามารถจำแนกได้เป็นหัวข้อดังนี้

๓.๓.๑ การออกแบบประติมากรรม

ลักษณะประติมากรรมที่เป็นอนุสาวรีย์ มีทั้งแบบที่เป็นรูปเหมือนบุคคลและสัญลักษณ์ แต่เนื่องจากปัจจุบัน โครงการจัดสร้างอนุสาวรีย์ที่สำคัญโดยส่วนใหญ่มักเป็นอนุสาวรีย์รูปบุคคล โดยเฉพาะอนุสาวรีย์ที่เข้าข่ายในการเสนอคณะกรรมการพิจารณาการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ ซึ่งได้แก่พระบรมราชานุสาวรีย์ พระราชานุสาวรีย์ และพระอนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ จึงขอเน้นไปที่การออกแบบประติมากรรมรูปบุคคลเป็นหลัก โดยมีประเด็นสำคัญในการพิจารณาการออกแบบดังนี้

- การศึกษาประวัติ – รูปพรรณ ของผู้เป็นต้นแบบ เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบ

นอกเหนือจากการศึกษารูปพรรณของผู้เป็นต้นแบบ เพื่อให้ประติมากรรมมีลักษณะใกล้เคียงกับลักษณะจริงแล้ว ผู้ออกแบบหรือประติมากรควรศึกษาประวัติของผู้เป็นต้นแบบและประวัติศาสตร์อื่นๆที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อนำไปใช้ในการออกแบบรายละเอียดอื่นๆของประติมากรรม โดยเฉพาะเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบ เพราะแม้จะเป็นอนุสาวรีย์ของบุคคลคนเดียวกัน แต่วาระแห่งการสร้างอนุสาวรีย์นั้นสามารถแตกต่างกันได้ โดยเฉพาะพระบรมราชานุสาวรีย์ พระราชานุสาวรีย์ และพระอนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์และพระบรมวงศานุวงศ์ ซึ่งมีเครื่องแต่งกายหรือฉลองพระองค์ที่หลากหลายแต่มีลักษณะเฉพาะ หรือในบางกรณีที่เป็นการออกแบบที่ใช้เหตุการณ์ตามประวัติศาสตร์มาอ้างอิง เช่น การเสด็จประพาส หรือต้นแบบจากหลักฐานภาพถ่ายและเอกสารโบราณ การออกแบบประติมากรรมก็ควรให้เป็นไปตามข้อเท็จจริงและหลักฐานเหล่านั้น ทั้งเครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบเช่น หมวก ไม้เท้า อาวุธจำพวกดาบหรือกระบี่ หรือแม้แต่ในบางกรณีที่เป็นการออกแบบรูปลักษณ์ขึ้นตามจินตนาการก็ตาม แต่องค์ประกอบต่างๆดังกล่าวก็ควรศึกษาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เช่นกัน

เครื่องแต่งกายและอุปกรณ์ประกอบต่างๆของรูปบุคคล ควรผ่านการศึกษารูปแบบเพื่อความถูกต้องและเหมาะสม
พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระรามราชนิเวศน์ จังหวัดเพชรบุรี

- ขนาดและสัดส่วน

ขนาดและสัดส่วนของประติมากรรมเป็นสิ่งที่ผู้ดูรับรู้ได้โดยตรงด้วยสายตา ดังนั้นการออกแบบขนาดและสัดส่วนของประติมากรรมจึงต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับสัดส่วนของมนุษย์ปกติเป็นหลัก โดยทั่วไปแล้วผู้ออกแบบหรือประติมากรมักเริ่มจากการพิจารณาว่า จะสร้างให้ประติมากรรมมีสัดส่วนเป็นกี่เท่าของมนุษย์ อาทิ ๑ : ๑ หรือเท่าจริง , ๑.๕ : ๑ หรือเท่าครึ่ง , ๒ : ๑ เป็นต้น

สิ่งที่กำหนดความเหมาะสมของสัดส่วนคือ ระยะการมอง และสภาพแวดล้อมโดยรอบ กล่าวคือ หากระยะการมองที่กำหนดให้เป็นตำแหน่งหลักนั้นค่อนข้างไกล สัดส่วนของประติมากรรมก็ควรใหญ่ตามไปด้วย หรือ หากโดยรอบมีสิ่งก่อสร้างหรือวัตถุอื่นๆอยู่ในมุมมองร่วมกับตัวอนุสาวรีย์ ขนาดและสัดส่วนของประติมากรรมก็ควรปรับตามไปด้วย อย่างไรก็ตาม นอกเหนือจากระยะ มุมมอง และสภาพแวดล้อมแล้ว ยังต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับแท่นฐานอีกด้วย ซึ่งจะได้กล่าวถึงในหัวข้อการออกแบบแท่นฐานต่อไป

หากระยะการมองที่กำหนดให้เป็นตำแหน่งหลักนั้นค่อนข้างไกล สัดส่วนของประติมากรรมก็ควรใหญ่ตามไปด้วย
พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี วงเวียนใหญ่ กรุงเทพมหานคร

- อิริยาบถ

กิริยาการ ยืน นั่ง ของประติมากรรม บางกรณีนำมาจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์ เช่น ภาพถ่าย บางกรณีเป็นการออกแบบขึ้นใหม่ กล่าวโดยรวมคือ ท่าทางนั้นเป็นเรื่องที่สามารถออกแบบได้ แต่ทั้งนี้ การออกแบบท่าทางของบุคคลที่เป็นต้นแบบนั้นควรคำนึงถึงบรรยากาศโดยรวม ความหมาย และความสง่างามเป็นสำคัญ อนุสาวรีย์ของบุคคลเดียวกัน แต่อยู่ในต่างวาระก็สามารถออกแบบให้มีบรรยากาศที่แตกต่างกันไปได้ เช่น หากเป็นอนุสาวรีย์ในหน่วยงานราชการที่ต้องการแสดงออกถึงเกียรติยศและความยิ่งใหญ่ ก็ควรมีท่าทางที่ผึ่งผ่ายสง่างาม แต่หากเป็นอนุสาวรีย์ในสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ หรือสื่อถึงวาระที่ผ่อนคลาย ไม่เป็นทางการ ท่าทางของประติมากรรมอาจไม่จำเป็นต้องดูขึงขังเป็นทางการ ทั้งนี้ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กับเครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบที่อยู่ร่วมกับอนุสาวรีย์ด้วย

พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จังหวัดชลบุรี
มีต้นแบบพระอิริยาบถมาจากพระฉายาลักษณ์จริง

๓.๓.๒ การออกแบบแท่นฐาน

แท่นฐานอนุสาวรีย์ เป็นส่วนประกอบที่มีลักษณะเป็นงานสถาปัตยกรรม ทำหน้าที่เป็นส่วนรองรับและส่งเสริมตัวอนุสาวรีย์ซึ่งเป็นประติมากรรม ดังนั้น การออกแบบแท่นฐานนั้นจะอาศัยขนาดของตัวอนุสาวรีย์และแนวคิดทางด้านมุมมองเป็นตัวตั้งต้น ประเด็นเพื่อพิจารณาการออกแบบแท่นฐานอนุสาวรีย์มีหัวข้อโดยสังเขปดังนี้

- ความสัมพันธ์ของขนาดและสัดส่วนระหว่างแท่นฐานและตัวอนุสาวรีย์

การกำหนดขนาดและความสูงของแท่นฐาน โดยทั่วไปมักพิจารณาจากความสัมพันธ์กับขนาดและความสูงของตัวอนุสาวรีย์และมุมมองที่ต้องการให้เห็น กล่าวคือ หากไม่มีความจำเป็นให้อนุสาวรีย์ดูสูงเด่นเป็นพิเศษ ซึ่งอาจมีปัจจัยมาจากสภาพแวดล้อม สิ่งก่อสร้างโดยรอบ หรือแนวคิดการออกแบบที่จำเพาะเจาะจง แท่นฐานมักมีความสูงไม่มากไปกว่าประติมากรรม ในทางกลับกัน หากมีต้องการให้อนุสาวรีย์ดูสูงเด่น ทั้งเพื่อความสง่างาม หรือเพื่อแก้ปัญหาสภาพแวดล้อม เช่น มีอาคารหรือสิ่งก่อสร้างที่ใหญ่โตอยู่ใกล้เคียง หรือระยะการมองอยู่ค่อนข้างไกล ก็มักออกแบบให้แท่นฐานมีความสูงมากกว่าประติมากรรม

ประติมากรรมอาจมีสัดส่วนใกล้เคียงกับมนุษย์จริง แต่สามารถใช้การออกแบบฐานที่ยกสูงเพื่อช่วยส่งเสริมมุมมองที่สง่างามได้ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

อย่างไรก็ตาม การกำหนดขนาดของแท่นฐานต้องคำนึงความสัมพันธ์กับตัวประติมากรรมในภาพรวม ไม่ควรเล็กจนไม่สามารถส่งเสริมความงามและไม่ควรสูงใหญ่เกินไปจนทำให้ประติมากรรมดูด้อยหรือจมหายไป

- รูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรม

ในการออกแบบแท่นฐานเพื่อทำหน้าที่ส่งเสริมตัวประติมากรรมของอนุสาวรีย์นั้น นอกจากวิธีการใช้ขนาดและความสูงแล้ว ยังต้องคำนึงถึงการเลือกใช้รูปแบบและองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมของตัวแท่นฐานอีกด้วย สำหรับการกำหนดความสูงของแท่นฐานไม่ใช่การออกแบบให้เป็นฐานเดี่ยวๆยกสูงเท่าที่ต้องการเพียงอย่างเดียว แต่ยังสามารถใช้การแบ่งแท่นฐานออกเป็นหลายชั้นซ้อนลดหลั่นกันเป็นลำดับก่อนที่จะมีแท่นฐานชั้นสุดท้ายทำหน้าที่รองรับตัวประติมากรรม อย่างไรก็ตาม นอกจากแท่นฐานที่มีลักษณะเป็นองค์ประกอบลวดบัวแล้ว ในบางกรณีอาจเลือกใช้แท่นฐานที่มีลักษณะ อื่นๆแตกต่างออกไป อาทิ แท่นฐานรูปเรขาคณิตเรียบง่าย หรือแท่นฐานรูปก้อนหินเลียนแบบธรรมชาติ เป็นต้น

แท่นฐานอนุสาวรีย์แบ่งเป็นสองสวนหลักๆ คือ ส่วนฐานรับตัวประติมากรรม และส่วนฐานซึ่งรองรับด้านล่างอีกชั้นหนึ่ง
พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว วัดเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดนนทบุรี

การออกแบบแท่นฐานรูปก้อนหินเลียนแบบธรรมชาติ
พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทรา บรมราชชนนี โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ จังหวัดกาญจนบุรี

ฉากหลังเป็นอีกองค์ประกอบหนึ่งที่มักใช้เพื่อเสริมความสง่างามให้กับอนุสาวรีย์ อย่างไรก็ตาม การใช้ฉากหลังหรือไม่นั้นต้องดูความเหมาะสม โดยทั่วไปฉากหลังอนุสาวรีย์มักมีไว้เพื่อแก้ปัญหาวัตถุหรือสภาพแวดล้อมที่อยู่ด้านหลังรบกวนสายตา เช่น อาจเป็นอาคารหรือสิ่งปลูกสร้างที่ไม่สวยงาม ,เป็นวัตถุที่มีโทนสีหรือพื้นผิวที่ทำให้มองเห็นตัวประติมากรรมไม่ชัดเจน เป็นต้น ในบางกรณีฉากหลังก็ใช้เพื่อเป็นเครื่องขับเน้นความสง่างามของตัวประติมากรรมโดยเฉพาะ ซึ่งในที่สุดแล้ว ฉากหลังอนุสาวรีย์นั้นอาจมีหรือไม่มีก็ได้ ขึ้นอยู่กับแนวคิดในการออกแบบนั่นเอง

การออกแบบฉากหลังเพื่อขับเน้นความสง่างามของประติมากรรม
พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จังหวัดชลบุรี

การออกแบบฉากหลังเพื่อเพื่อแก้ปัญหาวัตถุหรือสภาพแวดล้อมที่อยู่ด้านหลังรบกวนสายตา
อนุสาวรีย์ พระนางจามเทวี จังหวัดลำพูน

นอกจากนี้ ยังมีองค์ประกอบที่สามารถใช้เป็นเครื่องตกแต่ง หรือมีประโยชน์ใช้สอยที่เกี่ยวข้องกับอนุสาวรีย์ อาทิ เสาโคมตกแต่ง พานพุ่มหรือพนมหมาก แท่นวางเครื่องสักการะ เชิงเทียนและราวแขวนพวงมาลัย แผ่นป้ายจารึก งานศิลปกรรมประกอบเช่นรูปนูนต่ำเล่าเรื่องราย เป็นต้น การเลือกใช้องค์ประกอบตกแต่งเหล่านี้ ควรคำนึงถึงความเหมาะสม และความพอดี เมื่อเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของแท่นฐานแล้วต้องถูกกาลเทศะ ส่งเสริมความสง่างาม ไม่บดบังหรือแย่งชิงความเป็นจุดสนใจจากตัวอนุสาวรีย์

การตกแต่งแท่นฐานอนุสาวรีย์ด้วยประติมากรรมนูนต่ำเพื่อเล่าสื่อความหมายและเรื่องราวของอนุสาวรีย์พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จังหวัดบุรีรัมย์

องค์ประกอบอื่นๆที่สามารถนำมาใช้ตกแต่งอนุสาวรีย์ได้ ตามความเหมาะสมและฐานานุศักดิ์

๓.๓.๓ การออกแบบภูมิทัศน์

งานภูมิสถาปัตยกรรมในการออกแบบอนุสาวรีย์มีหน้าที่หลักในการรองรับกิจกรรม ส่งเสริมบรรยากาศและความสง่างามให้แก่อนุสาวรีย์ โดยมีข้อพิจารณาเบื้องต้นในการออกแบบเกี่ยวข้องกับเรื่องการกำหนดตำแหน่งทิศทาง และแนวแกน ดังที่ได้กล่าวไปในหัวข้อก่อนหน้า

สำหรับในขั้นรายละเอียดนั้น สามารถจำแนกรูปแบบองค์ประกอบของงานภูมิสถาปัตยกรรมได้ดังนี้

- องค์ประกอบที่เป็นสิ่งก่อสร้าง (HARDSCAPE) ได้แก่องค์ประกอบที่เป็นวัตถุที่ถูกประดิษฐ์ขึ้น ทำหน้าที่อยู่ ๒ ลักษณะ คือ เป็นพื้นผิวซึ่งรองรับกิจกรรม และเป็นองค์ประกอบของงานภูมิทัศน์ทั้งมีประโยชน์ใช้สอยและตกแต่งเพื่อส่งเสริมบรรยากาศเพียงอย่างเดียว ตัวอย่างเช่น ลานทางเดิน แท่นปลูกดอกไม้ บ่อน้ำที่มีคันขอบ องค์ประกอบตกแต่งจำพวกเก้าอี้ แท่นที่นั่ง เสาไฟตกแต่ง เป็นต้น องค์ประกอบชนิดให้มักแสดงออกถึงลักษณะความเป็นสิ่งที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้น ความมั่นคงแข็งแรง ผ่านรูปทรงและพื้นผิวของวัสดุ ในบางกรณียังมีการเลือกใช้วัสดุที่แสดงออกถึงเอกลักษณ์ท้องถิ่นเพื่อเสริมบรรยากาศอีกด้วย

การออกแบบภูมิทัศน์ประเภทสิ่งก่อสร้าง (HARDSCAPE) เพื่อใช้รองรับกิจกรรมขนาดใหญ่
พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จังหวัดราชบุรี

บ่อน้ำโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก เป็นภูมิทัศน์ประเภทสิ่งก่อสร้าง (HARDSCAPE) ชนิดหนึ่ง
พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

- องค์ประกอบที่เป็นวัตถุตามธรรมชาติ (SOFTSCAPE) เช่น พืชพรรณต่างๆ ต้นหญ้า ดิน ทราย ก้อนหิน บ่อน้ำ สระ ที่มีรูปลักษณ์ตามธรรมชาติ เป็นต้น ทำหน้าที่คล้ายกับองค์ประกอบที่เป็นสิ่งก่อสร้าง คือ สามารถเป็นทั้งส่วนที่รองรับกิจกรรม ทั้งส่วนที่ส่งเสริมความงามและบรรยากาศแก่อนุสาวรีย์โดยรวม แต่เนื่องจากมีลักษณะเป็นวัตถุตามธรรมชาติ จึงค่อนข้างทำหน้าที่ด้านการส่งเสริมบรรยากาศเป็นพิเศษ

การออกแบบองค์ประกอบที่เป็นวัตถุธรรมชาติ (SOFTSCAPE) เพื่อส่งเสริมบรรยากาศ
พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระราชนิเวศน์มฤคทายวัน อำเภอหัวหิน จังหวัดเพชรบุรี

สำหรับการใช้พืชพรรณและต้นไม้นั้น มีคุณสมบัติที่ใช้เพื่อพิจารณาเลือกพันธุ์ไม้อยู่หลายลักษณะ คุณสมบัติด้านกายภาพเป็นเรื่องพื้นฐานที่สุด พันธุ์ไม้แต่ละชนิดมีลักษณะความสูง ขนาดพุ่มใบ และความละเอียดของผิวสัมผัสที่เกิดจากขนาดของใบไม้ที่แตกต่างกัน บางชนิดเป็นไม้ใบ บางชนิดเป็นไม้ดอก บางชนิดสามารถให้ร่มเงา ลักษณะทางกายภาพต่างๆเหล่านี้จะถูกนำไปใช้เพื่อส่งเสริมคุณสมบัติอื่นๆแตกต่างกันออกไป

ในด้านคุณสมบัติการส่งเสริมบรรยากาศความเป็นทางการโดยรวมซึ่งแบ่งออกเป็น ๒ ลักษณะ ได้แก่ บรรยากาศยิ่งใหญ่เป็นทางการ และบรรยากาศที่เป็นธรรมชาติหรือผ่อนคลาย จะอาศัยลักษณะทางกายภาพความละเอียดของผิวสัมผัส (TEXTURE) ที่เกิดจากความหยาบ – ละเอียดของใบไม้ รวมทั้งรูปทรงของพุ่มใบ กล่าวคือ พันธุ์ไม้ที่มีลักษณะใบเล็กละเอียดและ/หรือ มีพุ่มใบที่เป็นรูปทรงชัดเจนที่อาจเป็นตามธรรมชาติหรือการตัดแต่งจะส่งเสริมบรรยากาศความยิ่งใหญ่เป็นทางการ ในขณะที่พันธุ์ไม้ที่มีใบหยาบใหญ่ และ/หรือมีรูปทรงพุ่มใบที่เป็นธรรมชาติก็จะส่งเสริมบรรยากาศความเป็นธรรมชาติและผ่อนคลายให้กับอนุสาวรีย์ นอกจากนี้ยังอาศัยลักษณะทางกายภาพอื่นๆของพันธุ์ไม้เพื่อส่งเสริมรายละเอียดอื่นๆอีก เช่น การใช้ไม้ที่ให้ร่มเงาเพื่อให้เกิดความรู้เย็นทั้งในทางกายภาพและความรู้สึก หรือการใช้ไม้ดอกเพื่อสร้างสีสัน เป็นต้น

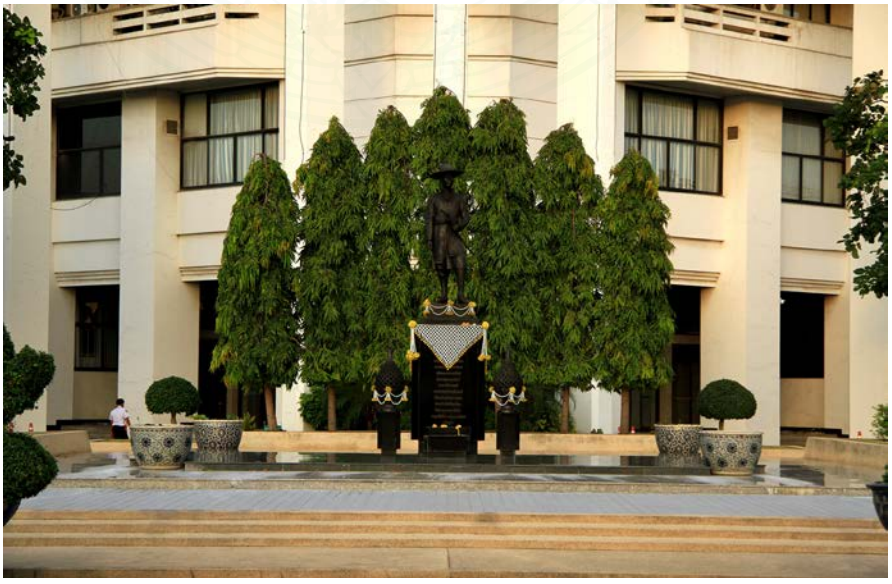

การใช้ไม้พุ่มที่ตัดแต่งให้มีรูปร่างแบบเรขาคณิตเป็นระเบียบเพื่อแสดงบรรยากาศความเป็นทางการ
พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี

การใช้พันธุ์ไม้ที่มีรูปทรงตามธรรมชาติตกแต่งโดยรอบรวมทั้งทำหน้าที่เป็นฐานอนุสาวรีย์เพื่อแสดงบรรยากาศความอบอุ่นและเป็นกันเองอันสะท้อนถึงพระจริยวัตรขององค์ผู้เป็นต้นแบบของอนุสาวรีย์
พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จศรีนครินทราบรมราชชนนี เขตคลองสาน กรุงเทพฯ อุทยานเฉลิมพระเกียรติสมเด็จศรีนครินทราบรมราชชนนี

ในด้านคุณสมบัติการกำหนดการมองเห็น ได้แก่ การเป็นตัวกำหนดมุมมอง , ทำหน้าที่เป็นกรอบของภาพ , ทำหน้าที่เน้นความสำคัญของวัตถุ , การเป็นเครื่องบดบังสิ่งที่รบกวนการมอง โดยการเลือกใช้พันธุ์ไม้และคุณสมบัติต่างๆนั้นขึ้นอยู่กับตำแหน่งที่สัมพันธ์กับตัวอนุสาวรีย์ คือ พันธุ์ไม้สำหรับภูมิทัศน์ที่อยู่ใกล้กับอนุสาวรีย์มักใช้พันธุ์ไม้ที่มีช่วยขับเน้นความสง่างามของอนุสาวรีย์และแย่งชิงการเป็นจุดสนใจ จึงมักใช้พันธุ์ไม้จำพวกไม้พุ่มหรือไม้ขนาดเล็ก ยกเว้นในบางกรณีที่มีแนวคิดในการออกแบบให้อนุสาวรีย์อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติ โดยเสมือนให้ต้นไม้ต่างๆนั้นเป็นส่วนหนึ่งของตัวประติมากรรมซึ่งอาจเลือกใช้ต้นไม้ขนาดใหญ่ในตำแหน่งที่ใกล้กับอนุสาวรีย์ ส่วนภูมิทัศน์ในระยะที่ห่างออกจากตัวอนุสาวรีย์ โดยทั่วไปมักต้องการพันธุ์ไม้ที่มีคุณสมบัติในการกำหนดมุมมอง และการเป็นฉากหลังเพื่อเน้นตัวอนุสาวรีย์หรือปิดบังสิ่งที่รบกวนการมอง จึงมักใช้พันธุ์ไม้ที่มีขนาดใหญ่และมีพุ่มใบหนาแน่น

การใช้พันธุ์ไม้เพื่อทำหน้าที่เป็นฉากหลังให้แก่อนุสาวรีย์
พระอนุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้ารังสิตประยูรศักดิ์ กรมพระยาชัยนาทนเรนทร
กระทรวงสาธารณสุข จังหวัดนนทบุรี

๓.๓.๔ การออกแบบระบบสาธารณูปโภค

สาธารณูปโภคหลักที่ใช้กับอนุสาวรีย์ โดยทั่วไปมีอยู่ ๒ ระบบ ได้แก่

- ระบบไฟฟ้า

การออกแบบการให้แสงแก่อนุสาวรีย์นั้นขึ้นอยู่กับว่าต้องการให้ผู้ดูมองเห็นอะไรบ้างเมื่อเปิดดวงโคม โดยอาศัยข้อพิจารณาหลัก คือ วิธีการให้แสงสว่าง ,การกำหนดตำแหน่งดวงโคม และลักษณะของดวงโคม อนุสาวรีย์หนึ่งแห่งนั้นสามารถใช้วิธีการให้แสงได้หลากหลาย อาทิ การให้แสงจากด้านหน้า ด้านข้าง มุมเอียง การให้แสงในมุมกดลงหรือฉายขึ้น ซึ่งวิธีการให้แสงสว่างนี้เองจะนำไปสู่การกำหนดตำแหน่งและลักษณะของดวงโคม โดยดวงโคมนั้นอาจอยู่ติดตั้งอยู่กับแท่นฐานโดยตรง หรืออยู่ในรูปของเสาไฟฟ้าตกแต่งรอบแท่นฐาน ในบางกรณีอาจเป็นการติดตั้งดวงโคมจากที่สูงและไกลเพื่อฉายแสงมายังอนุสาวรีย์ ส่วนระบบไฟฟ้ากำลังนั้น อาจเตรียมเผื่อไว้สำหรับรองรับอุปกรณ์ไฟฟ้าที่ใช้ในกิจกรรมต่างๆ เท่านั้น

สิ่งสำคัญอีกประการหนึ่งเกี่ยวกับระบบไฟฟ้าของอนุสาวรีย์ก็คือ การเดินสายไฟฟ้าเข้ามาสู่ตำแหน่งต่างๆ โดยทั่วไปควรหลีกเลี่ยงการเดินสายลอย เนื่องจากเป็นการรบกวนมุมมองสู่อนุสาวรีย์อย่างมาก โดยสามารถใช้การเดินสายผ่านท่อร้อยสายใต้ดินซึ่งเรียบร้อยกว่าแทน

การใช้ไฟส่องสว่าง สำหรับตัวอนุสาวรีย์ในแบบต่างๆ

- ระบบสุขาภิบาล

การจ่ายน้ำเข้าสู่บริเวณอนุสาวรีย์ โดยมากใช้สำหรับบำรุงรักษาต้นไม้ต่างๆในงานภูมิสถาปัตยกรรม ซึ่งสามารถทำได้ทั้งแบบเรียบง่ายคือ กำหนดจุดจ่ายน้ำเพื่อต่อท่อสำหรับรดน้ำ หรือแบบเดินท่อไปสู่หัวฉีดซึ่งติดตั้งกับที่ในตำแหน่งต่างๆที่ต้องการ นอกจากนี้ หากมีการออกแบบบ่อน้ำพุ หรือสระน้ำไว้เป็นส่วนหนึ่งของแท่นฐานหรืองานภูมิสถาปัตยกรรม ก็ควรเตรียมระบบท่อจ่ายน้ำรองรับไว้ให้เพียงพอ รวมไปถึงการเตรียมระบบระบายน้ำไว้ให้ครบถ้วนและมีประสิทธิภาพด้วย

บ่อน้ำพุเป็นส่วนที่ต้องการระบบสุขาภิบาลรองรับ ทั้งระบบน้ำและระบบไฟฟ้า
พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช จังหวัดบุรีรัมย์

บ่อน้ำพุเป็นส่วนที่ต้องการระบบสุขาภิบาลรองรับ ทั้งระบบน้ำและระบบไฟฟ้า
พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดลำปาง

บทที่ ๔
กรณีศึกษา

หลังจากที่พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ ลานพระราชวังดุสิตสร้างแล้วเสร็จในรัชสมัยของพระองค์ การเริ่มต้นกระบวนการออกแบบและก่อสร้างงานอนุสาวรีย์ในรูปแบบอื่นๆก็เกิดขึ้นมาภายหลัง เช่น อนุสาวรีย์สหชาติ อนุสาวรีย์ย่าเหล อนุสาวรีย์ทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่๑ ฯลฯ

อนุสาวรีย์ทหารอาสาสงครามโลกครั้งที่๑ บริเวณท้องสนามหลวง

ในยุคแรกเริ่มของการสร้างอนุสาวรีย์แบบตะวันตกของประเทศไทย เริ่มแพร่หลายในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยมีศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี เป็นผู้บุกเบิกและวางรากฐานของงานประติมากรรม งานชิ้นแรกๆที่เกิดขึ้นภายในประเทศไทยที่สำคัญ คือการสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ ๑๕๐ ปี โดยมีพระบรมราชานุสรณ์ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. ๒๔๗๕ ในยุคที่การใช้ประวัติศาสตร์เป็นตัวขับเคลื่อนรัฐชาติ อนุสาวรีย์เป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งในการส่งเสริมความภูมิใจในความเป็นไทย ที่เพื่อเป็นพลังในการนำเสนอประวัติศาสตร์ ให้เกิดความสามัคคีภายในชาติ และเพื่อบอกเล่าเรื่องราวในอดีตของบูรพมหากษัตริย์ วีรชนในพื้นที่ต่างๆในประเทศไทย เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี, อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จ.นครราชสีมา, อนุสาวรีย์ท้าวเทพกระษัตรี ท้าวศรีสุนทร จ. ภูเก็ต ฯลฯ นอกจากนี้ยังมีอนุสาวรีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อในรูปแบบสัญลักษณ์ในเหตุการณ์สำคัญหรือเรื่องราวสำคัญที่เกิดขึ้นมา เช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ หรือ อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิ

พระบรมราชานุสรณ์ สมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีบริเวณวงเวียนใหญ่

ในยุคต่อมาภายหลังเมื่อการก่อสร้างอนุสาวรีย์แพร่หลายมากขึ้นในประเทศไทย อนุสาวรีย์จึงเกิดขึ้นมาอย่างมากมาย การใช้อนุสาวรีย์เพื่อเป็นส่วนสำคัญในระดับผังเมืองเริ่มมีจำนวนน้อยลงไป รูปแบบอนุสาวรีย์ที่มีผลต่อรูปแบบผังบริเวณในพื้นที่กลุ่มอาคาร หรืออยู่ในแนวแกนหลักของอาคารเป็นที่นิยมมากขึ้น เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บริเวณสวนลุมพินี พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้ารัฐสภา หรือ พระอนุสาวรีย์ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอพระองค์เจ้ารพีพัฒนศักดิ์ กรม-

หลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ หน้ากระทรวงยุติธรรม ในภายหลังการก่อสร้างอนุสาวรีย์ที่เกิดขึ้นเพื่อระลึกถึงบุคคลที่มีคุณูปการต่อหน่วยงานได้รับความนิยมแพร่หลายมากขึ้น ด้วยรูปแบบที่กะทัดรัด ไม่ได้มีขนาดใหญ่โตเหมือนยุคเริ่มต้นของการก่อสร้าง ทำให้ใช้งบประมาณในจัดสร้างไม่มากและมีระยะเวลาดำเนินการที่ไม่นาน ตัวอย่างอนุสาวรีย์ในรูปแบบนี้ เช่น อนุสาวรีย์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, อนุสาวรีย์ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี มหาวิทยาลัยศิลปากร

พระอนุสาวรีย์พระราชชายาเจ้าดารารัศมี พระตำหนักดาราภิรมย์ จ.เชียงใหม่

อนุสาวรีย์ที่ก่อสร้างในประทศไทยที่ผ่านมา ลักษณะอนุสาวรีย์ที่มักพบเห็นโดยทั่วไป สามารถจำแนกเป็นประเภทต่าง ๆ ดังนี้

๔.๑ อนุสาวรีย์ในความสัมพันธ์กับพื้นที่

จัดแบ่งตามความสัมพันธ์ตามขนาดที่ตั้ง

๔.๑.๑ ระดับเมือง

ยุคเริ่มต้นของการก่อสร้างอนุสาวรีย์ มักเป็นการสร้างที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตของเมือง การวางตำแหน่งมักใช้แนวแกนของเมือง การใช้วงเวียนในการจัดวางพร้อมกับการก่อสร้างอนุสาวรีย์ในยุคแรกๆ มีตัวอย่างที่สำคัญเช่น อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช ลพบุรี

อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิในยุคแรก

อนุสาวรีย์พระขัติยวงศา จังหวัดร้อยเอ็ด

ผังเมืองลพบุรี การออกแบบวางผังเมืองพร้อมกับการกำหนดตำแหน่งเพื่อออกแบบก่อสร้าง
พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนารายณ์มหาราช

๔.๑.๒ ระดับพื้นที่

เป็นการการจัดวางตำแหน่งอนุสาวรีย์ในแนวแกนของผังบริเวณเพื่อให้สัมพันธ์กับพื้นที่อาคาร หรือสภาพแวดล้อมของพื้นที่โครงการ ในบางกรรีเป็นการใช้พื้นที่เดิมแล้วจัดหาตำแหน่งพื้นที่ก่อสร้างให้เหมาะสมกับฐานานุศักดิ์ และประเภทของอนุสาวรีย์

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หน้าวังสราญรมย์

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลเกล้าเจ้าอยู่หัว พระรามราชนิเวศน์ จังหวัดเพชรบุรี

๔.๑.๓ ระดับอาคาร

การนำอนุสาวรีย์ผสมผสานกับส่งก่อสร้าง ทั้งการออกแบบอนุสาวรีย์เป็นส่วนหนึ่งส่วนเดียวกันกับตัวอาคารหรือออกแบบอาคารให้สัมพันธ์กับตัวอนุสาวรีย์ มีทั้งแบบที่ก่อสร้างภายนอกอาคารและภายในอาคาร

พระปกเกล้าอริยเขต วัดญาณสังวราราม จังหวัดชลบุรี

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า โรงเรียนวัฒโนทัยภายัพ จังหวัดเชียงใหม่

อนุสาวรีย์ที่มีการออกแบบจัดสร้างภายในอาคาร มีทั้งที่ออกแบบอาคาร ศาลา พร้อมกับการจัดทำพระบรมรูปฯ ไปในคราวเดียวกัน เช่น พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จเจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์ โรงพยาบาลศิริราช ที่ประดิษฐานภายในศาลาไทย อนุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จเจ้าฟ้าศิริราชกกุธภัณฑ์ โรงพยาบาลศิริราช

อนุสาวรีย์สมเด็จพระศรีสวรินทราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า โรงพยาบาลสมเด็จ ณ ศรีราชา อำเภอศรีราชา

อนุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ประดิษฐานในพระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์

อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

๔.๒ แบ่งตามรูปแบบ

อนุสาวรีย์มีองค์ประกอบสำคัญสองส่วน คือ รูปประติมากรรมและแท่นฐานอนุสาวรีย์ การจัดประเภทของอนุสาวรีย์ตามรูปแบบ จึงแยกประเภทได้ตามลักษณะของงานประติมากรรมในแบบต่างของอนุสาวรีย์

๔.๒.๑ รูปบุคคล

โดยแบ่งเป็นประเภทต่างๆได้ดังนี้

(๑) อนุสาวรีย์รูปบุคคลกลุ่ม

อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ หน้าศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่เดิม

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดลำปาง

(๒) อนุสาวรีย์รูปบุคคลคู่

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี วัดญาณสังวราราม จังหวัดชลบุรี

สมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนกและสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี โรงพยาบาลมหาวิทยาลัยนเรศวร

(๓) อนุสาวรีย์รูปบุคคลเดี่ยว

พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย วัดอัมพวัน จังหวัดสมุทรสงคราม

อนุสาวรีย์รูปบุคคลเดี่ยวแบบครึ่งองค์

พระอนุสาวรีย์ จอมพล พระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าจิรประวัติวรเดช กรมหลวงนครไชยศรีสุรเดชค่ายจิรประวัติ จังหวัดนครสวรรค์

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช จังหวัดพระนครศรีอยุธยา รูปบุคคลพร้อมรูปสัตว์

๔.๒.๒ รูปสัญลักษณ์

นอกจากการใช้รูปบุคคลในอนุสาวรีย์แล้ว ในหลายครั้งอนุสาวรีย์ใช้สัญลักษณ์เพื่อการนำเสนอ เรื่องราว แทนรูปบุคคล

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน ที่สื่อถึงรัฐธรรมนูญประดิษฐานบนพานแว่นฟ้า นอกจากการเป็นสัญลักษณ์เพื่อระลึกถึงประชาธิปไตย

อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ ออกแบบโดยการสื่อสัญลักษณ์ถึงโดยยึดหลักทางการเมืองของรัฐบาล 5 ประการ
คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ กองทัพ และรัฐธรรมนูญ
บริเวณวงเวียนหลักสี่ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร

อนุสาวรีย์หมู ริมคลองหลอด สร้างขึ้นในปี พ.ศ. ๒๔๕๖ เมื่อสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง มีพระชนมายุครบ ๕๐ พรรษา ซึ่งพระองค์พระราชสมภพในปีกุน เป็นอนุสาวรีย์สหชาติซึ่งแทนความหมายของคณะผู้ร่วมสร้างที่เกิดในปีกุน

๔.๓ กรณีศึกษา ผลงานการออกแบบอนุสาวรีย์โดยกรมศิลปากรในปัจจุบัน

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗
โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

สถาปนิกผู้ออกแบบแท่นฐาน : นายสตวัน ฮ่มซ้าย

ประติมากร : พันโทนภดล สุวรรณสมบัติ

เจ้าของ : โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ : พ.ศ. ๒๕๔๗

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

การพิจารณาสถานที่

<u>บริบท และ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์</u>

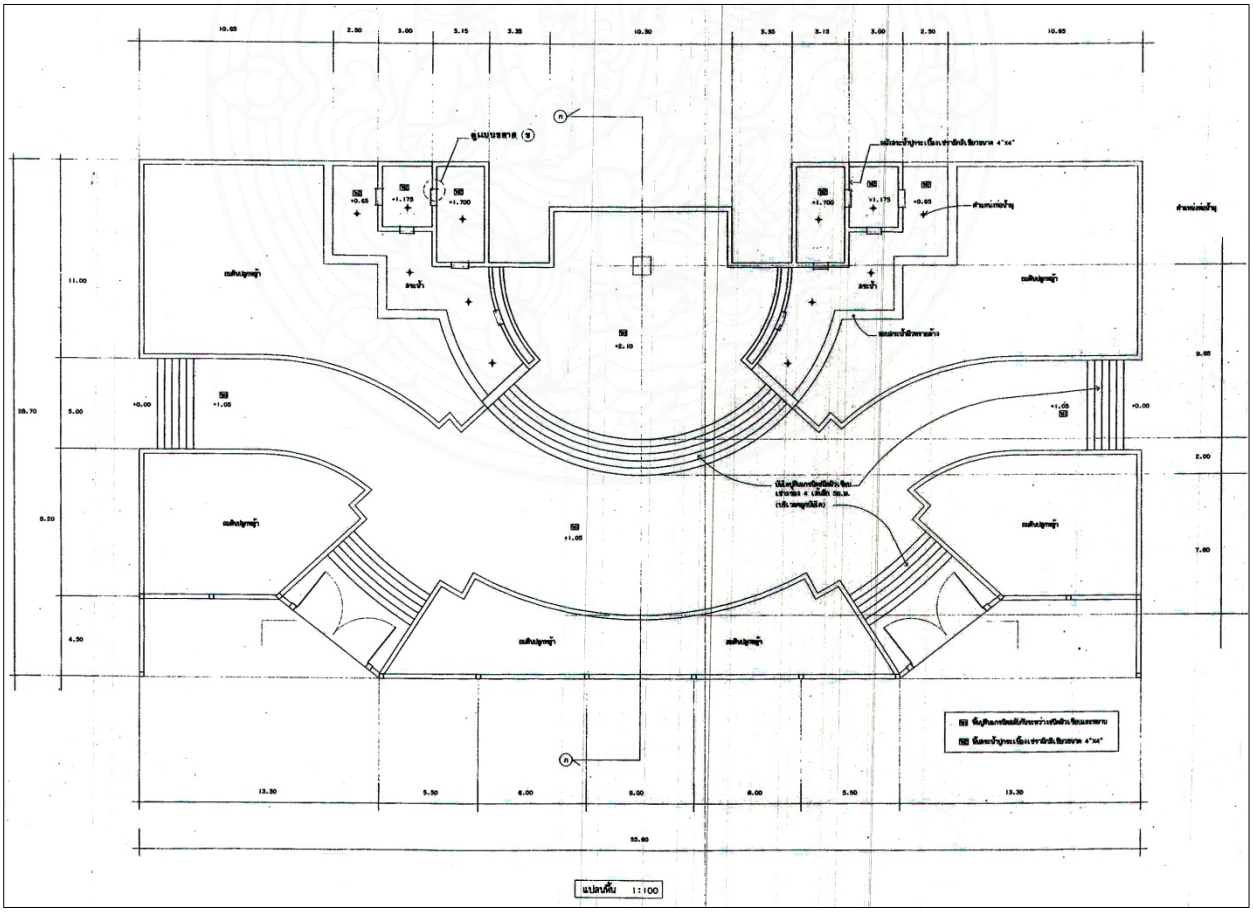
โรงพยาบาลพระปกเกล้า เป็นโรงพยาบาลศูนย์ ก่อตั้งเมื่อ ๒๔ มิถุนายน พ.ศ. ๒๔๘๑ เปิดดำเนินการในปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ชื่อว่า “โรงพยาบาลจันทบุรี” พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อโรงพยาบาลพระปกเกล้า จันทบุรี ใน พ.ศ. ๒๔๙๗ สมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ สร้างตึกศัลยกรรมพร้อมด้วยห้องผ่าตัดที่มีเครื่องมือ อุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัยที่สุดในขณะนั้น และได้เสด็จทรงวางศิลาฤกษ์ด้วยพระองค์เองเมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ ก่อสร้างแล้วเสร็จเมื่อเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๔๙๙

พระราชทานชื่อว่า“ตึกประชาธิปก” และพระราชทานตราศักดิเดชน์ ซึ่งเป็นตราประจำพระองค์สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าประชาธิปกศักดิเดชน์ อันเป็นพระนามเดิมของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ให้เป็นตราประจำตึก (ปัจจุบัน คือ อาคารประชาธิปกศักดิ์เดช) โดยคณะรัฐมนตรีได้อนุมัติเปลี่ยนชื่อจากโรงพยาบาลจันทบุรีเป็นโรงพยาบาลพระปกเกล้า เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘ เพื่อน้อมเกล้าถวายเป็นพระบรมราชานุสรณ์แด่พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

การจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ ณ โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจแก่ประชาชน ผู้เจ็บป่วยและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล อีกทั้งเป็นสถานที่ให้หน่วยราชการและองค์กรเอกชนในจังหวัดจันทบุรีได้ถวายความเคารพสักการะ

<u>ความเหมาะสมของสถานที่</u>

ตำแหน่งที่ตั้งองค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ อยู่ด้านหน้าติดถนนใหญ่ ซึ่งเป็นทางเข้าหลัก มีมุมมองที่เปิดโล่งตลอดแนว ทำให้มองเห็นจากภายนอกได้อย่างชัดเจน มีอาคารประชาธิปกศักดิ์เดช ขนาดใหญ่ สูง ๗ ชั้น ทำหน้าที่เป็นฉากหลังแก่พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ สภาพพื้นที่ ที่จะทำการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ มีขนาด ๒๘.๗๐ x ๕๕.๖๐ เมตร ผู้ออกแบบจึงได้นำเสนอเพื่อใช้พื้นที่ทั้งหมดในการออกแบบ ซึ่งจะส่งเสริมให้พระบรมราชานุสาวรีย์ มีความเด่นชัดยิ่งขึ้น

แบบผังพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว แสดงอาณาบริเวณด้านหน้าอาคารประชาธิปกศักดิ์เดช
ซึ่งเป็นจุดที่ตั้งพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ อันเป็นมุมมองที่เห็นได้ชัดเจน สง่างาม โดยใช้อาคารเป็นฉากหลัง

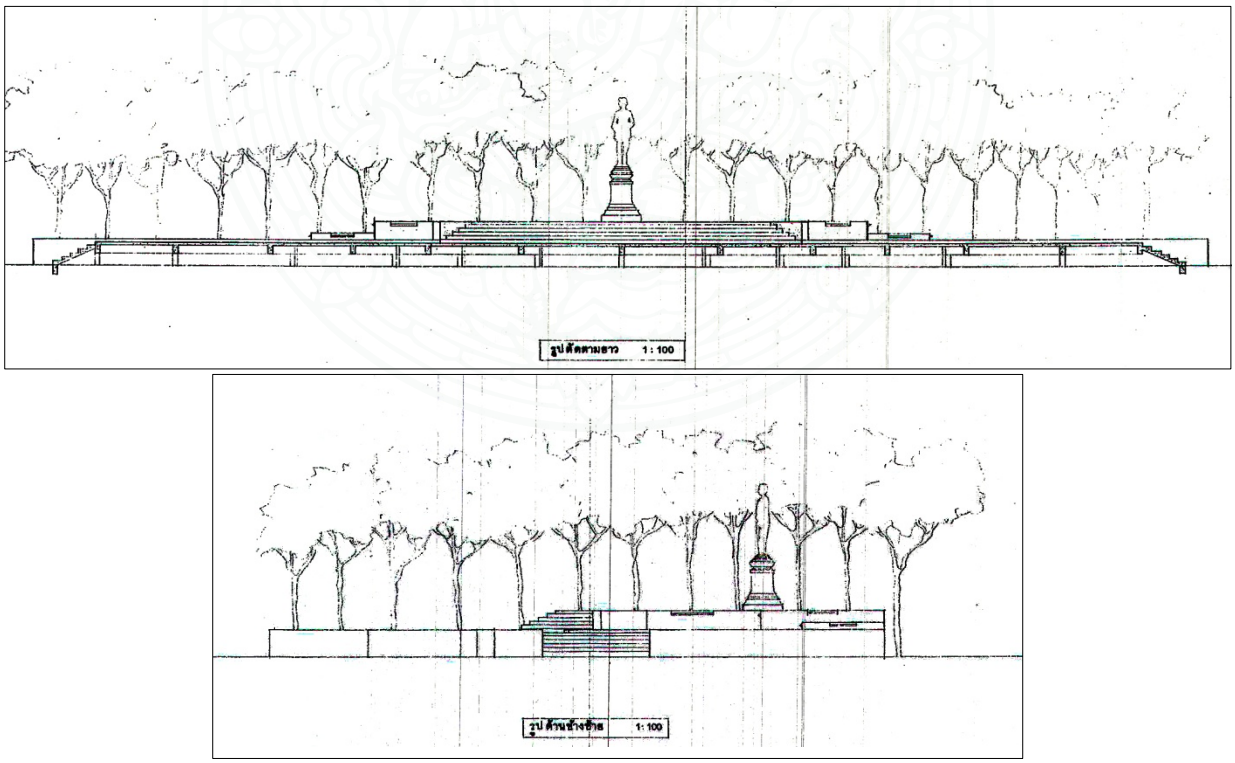
การพิจารณารูปแบบพระบรมราชานุสาวรีย์

ประติมากรได้กำหนดสัดส่วนของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ไว้ที่ขนาด ๒ เท่าพระองค์จริง คือสูง ๓.๑๕ เมตร เพื่อแก้ปัญหาฉากหลังซึ่งเป็นอาคารขนาดใหญ่สูง ๗ ชั้น และให้เหมาะกับระยะมุมมองที่สวยงามของพื้นที่ก่อสร้าง ระมัดระวังไม่ให้องค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีขนาดเล็กเกินไปจนโดนอาคารด้านหลังข่ม ทำให้เกิดความไม่สวยงาม

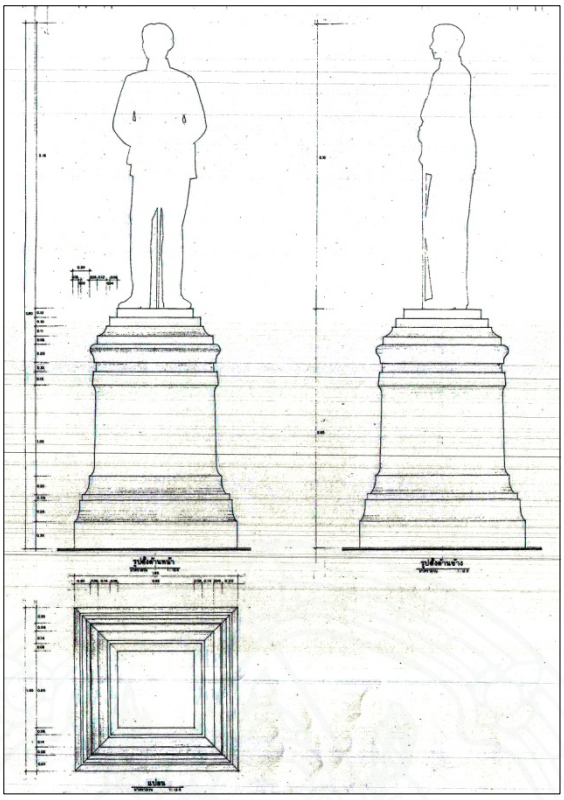
การออกแบบแท่นฐาน

การออกแบบแท่นฐาน สถาปนิกกำหนดให้แท่นประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีความสูง ๒.๖๕ เมตร มีลวดลายบัวแบบตะวันตกทำด้วยหินอ่อน ในขณะบริเวณโดยรอบออกแบบให้เป็นลานขนาดใหญ่ ประกอบด้วยลานประกอบพระราชพิธี พื้นทางเดินปูด้วยหินแกรนิตและสนามปลูกหญ้า การจัดภูมิทัศน์เลือกใช้พืชพรรณได้เน้นการปลูกต้นลีลาวดี ซึ่งเป็นต้นไม้ทรงโปรดของสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี และเป็นสัญลักษณ์แทนความรักของทั้ง ๒ พระองค์ โดยปลูกเป็นแนวให้เป็นฉากหลังของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เพื่อลดความแข็งของอาคารสูง ๗ ชั้นด้านหลัง

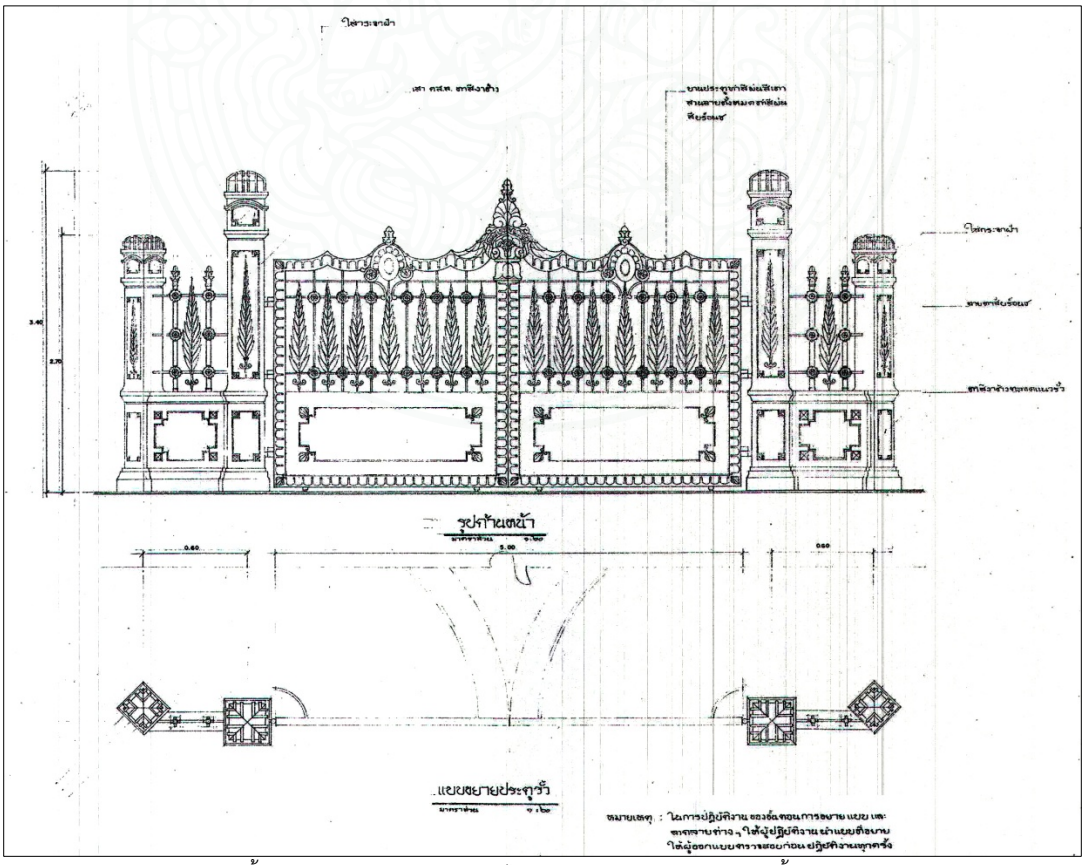
บริเวณฝั่งซ้ายและขวาของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ออกแบบเป็นสระน้ำพุต่างระดับ แสดงถึงน้ำพระราชหฤทัยที่มีต่อปวงชนชาวไทย และการออกแบบรั้วด้านหน้าพร้อมประตูทางเข้า สถาปนิกผู้ออกแบบได้แนวคิดอ้างอิงรูปแบบมาจากรั้ววังศุโขทัยซึ่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเคยประทับอยู่ เป็นสัญลักษณ์อยู่คู่กับพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ สืบไป

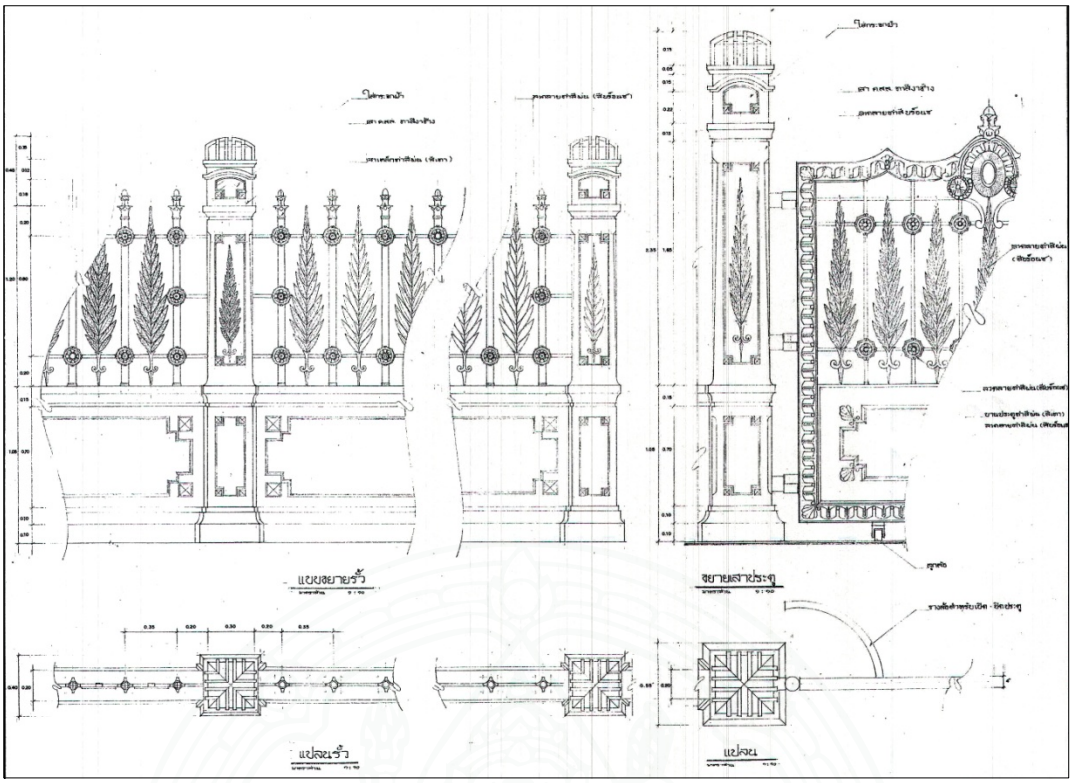
แบบรูปด้านพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

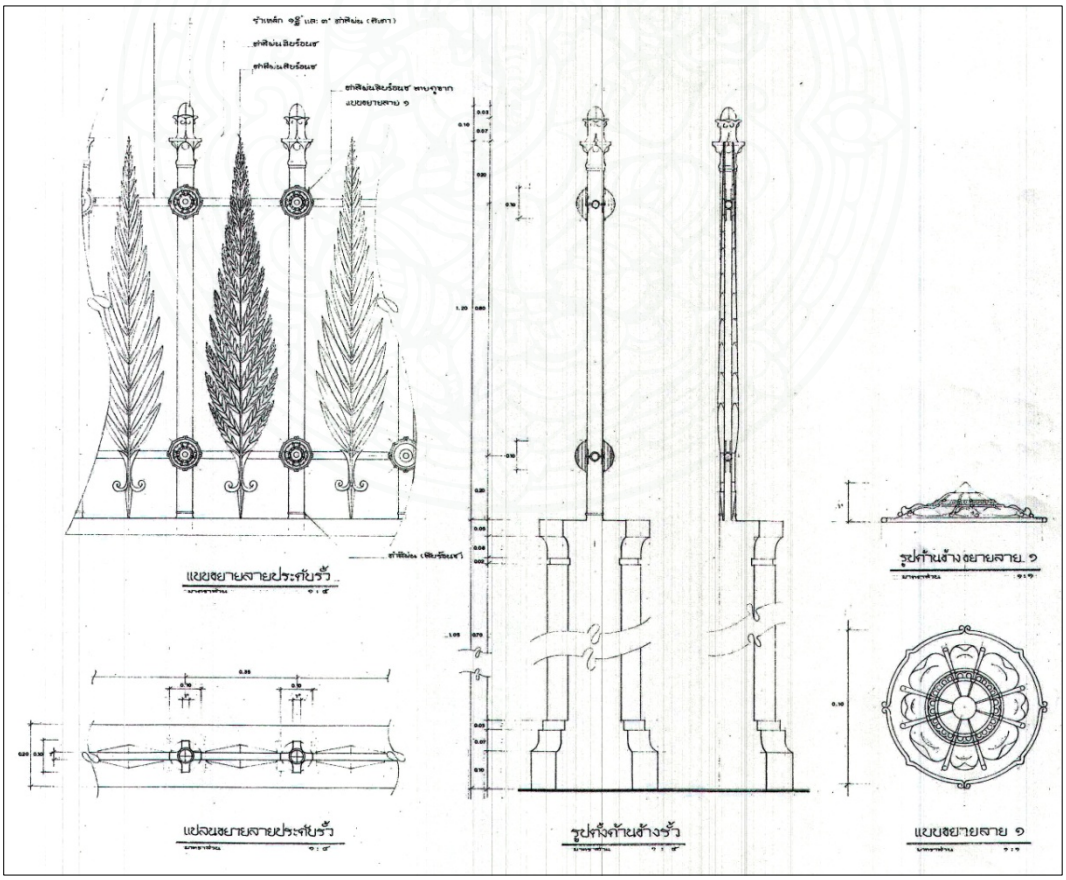

แบบแท่นประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ (พระบรมรูปฯ ประทับยืน ขนาด ๒ เท่าพระองค์จริง)

แบบรั้วด้านหน้าพร้อมประตูทางเข้า ได้แนวคิดในการออกแบบมาจากรั้ววังศุโขทัย

แบบรายละเอียดรั้วด้านหน้าพร้อมประตูทางเข้า ได้แนวคิดในการออกแบบมาจากรั้ววังศุโขทัย

ภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว จากมุมมองถนนใหญ่ ทางเข้าด้านหน้าโรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

ทัศนียภาพพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว โรงพยาบาลพระปกเกล้า จังหวัดจันทบุรี

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว คู่
สมเด็จพระมหิตลาธิเบศ อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก
โรงพยาบาลกลาง กรุงเทพมหานคร

สถาปนิกผู้ออกแบบแท่นฐาน : นายอลงกรณ์ กาญจนะคูหะ

ประติมากร : นายสมควร อุ่มตระกูล

เจ้าของ : โรงพยาบาลกลาง สำนักการแพทย์ กรุงเทพมหานคร

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ : ๒๕๕๐

มุมมองด้านหน้าระยะอ่านป้ายจารึก

การพิจารณาสถานที่

<u>บริบท และ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์</u>

- โรงพยาบาลกลางเกิดขึ้นหลังจากมีโรงพยาบาลศิริราช ซึ่งเป็นโรงพยาบาลแห่งแรกในประเทศไทย หลังจากนั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้อนุญาตให้สร้างโรงพยาบาลสำหรับรักษาหญิงโสเภณีขึ้น ในวันที่ ๒๔ พฤษภาคม ๒๔๔๑ แต่หลังจากสร้างเสร็จทางโรงพยาบาลกรมพลตระเวณ หรือโรงพยาบาลตำรวจในขณะนั้น ซึ่งมีเตียงผู้ป่วยแค่ ๑๒ เตียง ได้มาขอเช่าโรงเรือนพยาบาลที่จะใช้รักษาหญิงโสเภณีของกรมสุขาภิบาล

ดังนั้นจึงได้ชื่อว่า โรงพยาบาลกรมพลตระเวณ เปิดให้บริการแก่พลตระเวณและผู้ป่วยจากคดีต่างๆ รวมถึงพลเรือนด้วย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น โรงพยาบาลกลาง

- ในโอกาสก่อสร้าง อาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ โรงพยาบาลกลาง เป็นอาคารสูง ๒๐ ชั้น ทดแทนอาคารเดิม ทางโรงพยาบาลมีความประสงค์จะก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้อนุญาตให้ก่อตั้งโรงพยาบาล คู่กับสมเด็จพระมหิตลาธิเบต อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก บิดาแห่งการแพทย์ไทย โดยจะประดิษฐานอยู่ที่ลานด้านหน้าอาคารอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี

<u>ความเหมาะสมของสถานที่</u>

สถานที่ก่อสร้างอยู่บริเวณลานด้านหน้าอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี ซึ่งเป็นอาคารสูง ๒๐ ชั้น ลานที่จะประดิษฐานเป็นอาคารจอดรถใต้ดิน โดนบริเวณได้ปรับให้เป็นพื้นที่พักผ่อนและจัดสวน พิจารณาจากสภาพแวดล้อมโดยรอบ มีความเหมาะสมในการจัดวางพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เนื่องจาก

- พื้นที่อยู่ติดถนนด้านหน้า บริเวณสี่แยก ไม่มีสิ่งก่อสร้างบดบัง มองเห็นได้เด่นชัด

- พื้นที่ลานมีขนาดกว้าง ใช้ประกอบกิจกรรมเป็นลานสักการะได้ และมีระยะการมองพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ได้โดยรอบ

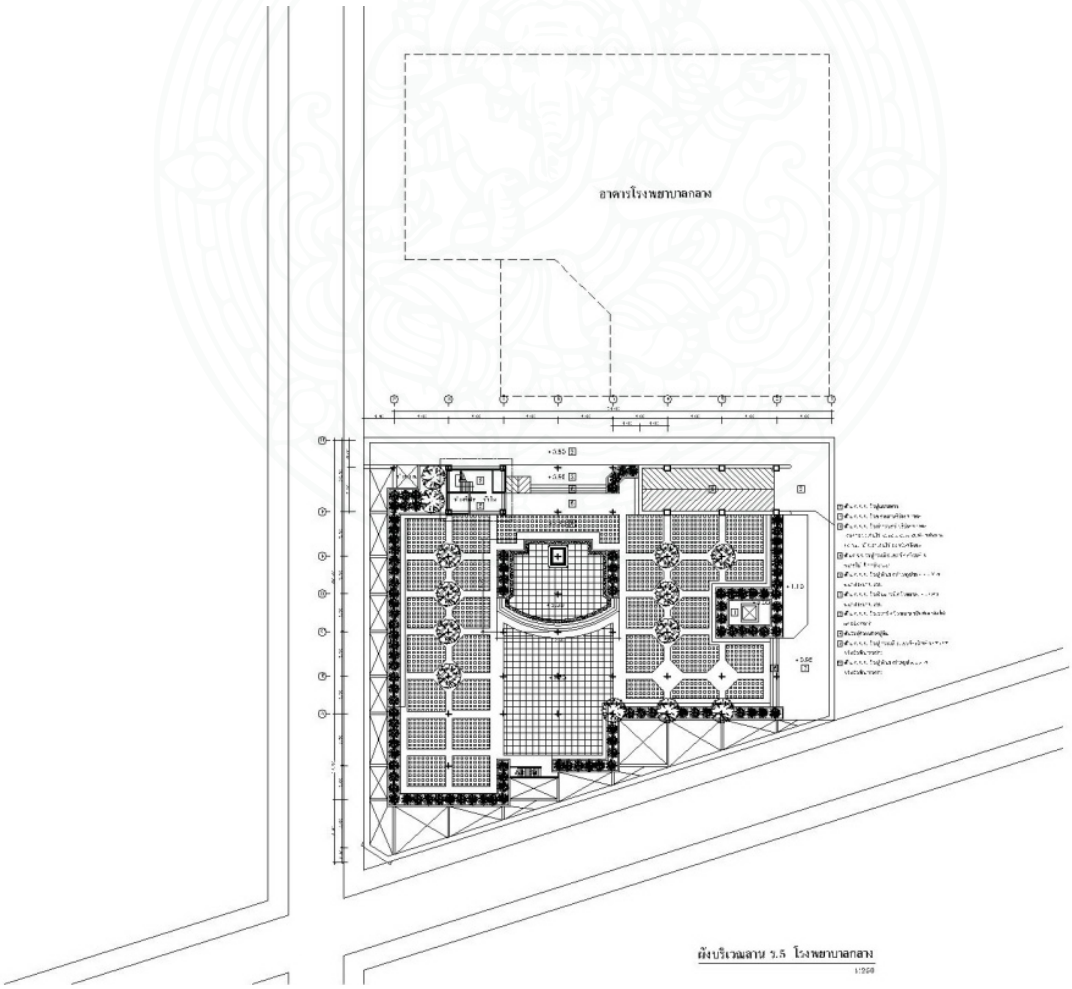
- เป็นลานสาธารณะที่เปิดให้ประชาชนมาใช้พักผ่อน สามารถเข้าถึงได้สะดวก รูปแบบแท่นฐาน ได้ยกลานโดยรอบสูงจากพื้นถนน เพื่อเน้นกรอบของพื้นที่ โดยปลูกไม้พุ่มข้างลานเพื่อนำสายตาและสร้างความร่มรื่น มีอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปีเป็นฉากหลัง

ภาพถ่ายทางอากาศ แสดงผังโรงพยาบาลกลางและบริเวณโดยรอบ

พื้นที่ลานจอดรถใต้ดิน ด้านหน้าอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี

แบบผังบริเวณพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

การพิจารณารูปแบบพระบรมราชานุสาวรีย์

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบามสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับพระเก้าอี้ ประดิษฐานคู่ สมเด็จพระมหิตลาธิเบต อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ทรงยืน มีขนาด ๑.๕ เท่า ทรงชุดสูทสากล

รูปปั้นจำลอง แสดงพระอิริยาบถ และเครื่องทรงชุดสูทสากล

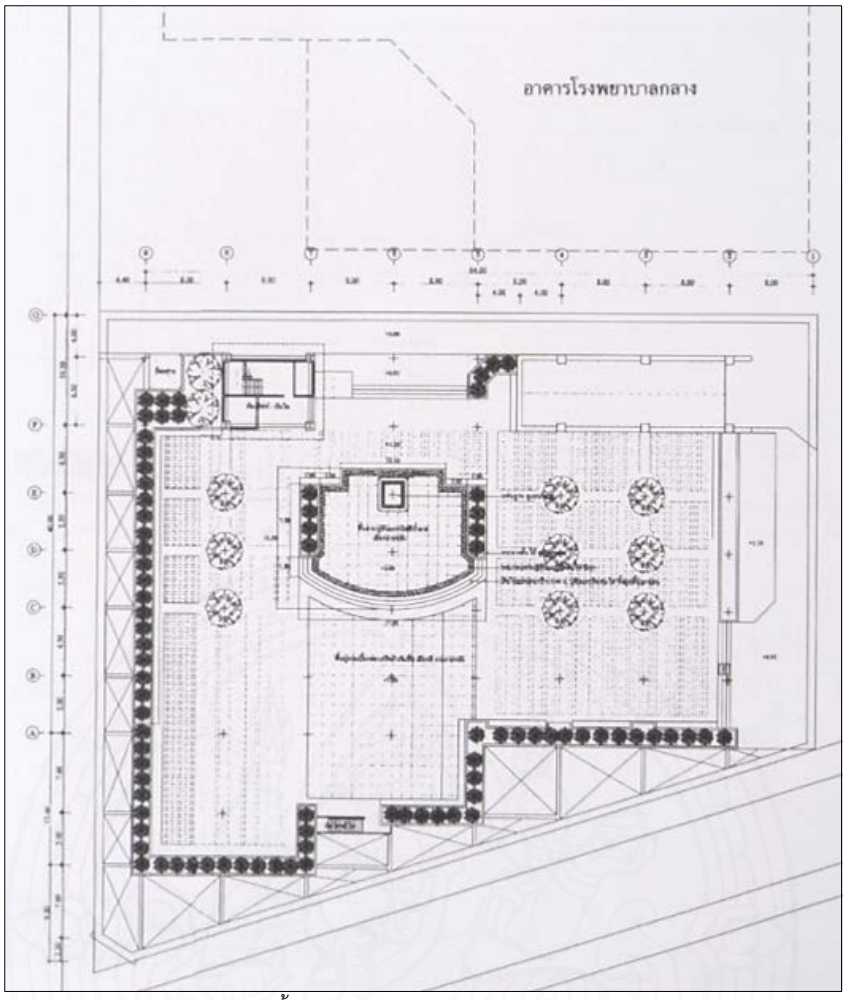
การออกแบบแท่นฐาน

การออกแบบแท่นฐานต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์กันขององค์ประกอบต่างๆที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย

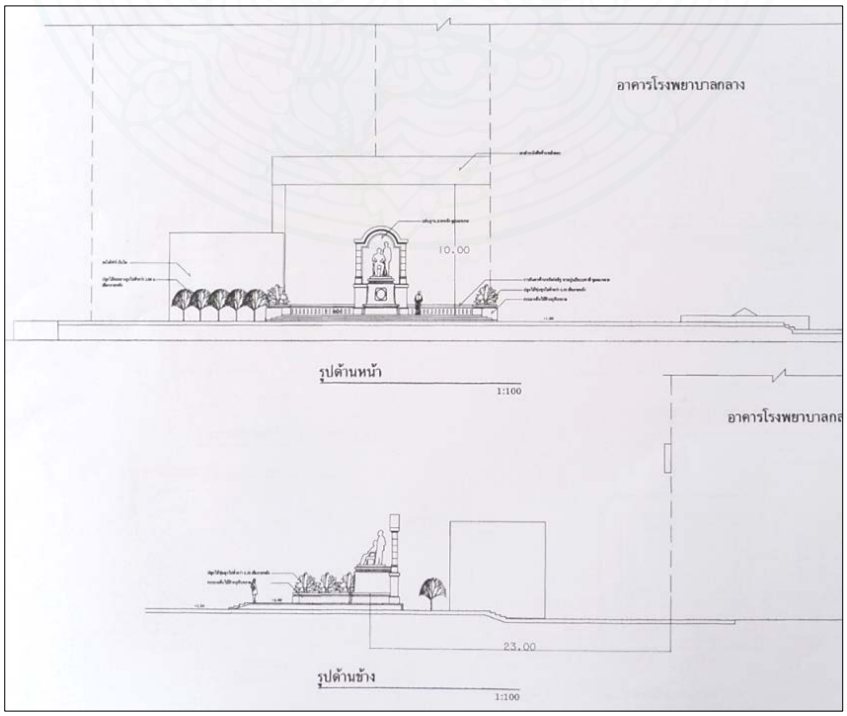
- สภาพกายภาพโดยรอบ เช่น สภาพชุมชน การเข้าถึง ความสูงของอาคารที่แวดล้อม
- รูปแบบของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เช่น ขนาด ๑.๕ เท่า เป็นพระบรมรูปคู่ พระอิริยาบถ เครื่องทรง
- มุมมองทางสายตา เช่น มุมมองหลักที่โดดเด่น ชัดเจน ออกแบบเสริมให้มีความสง่างามมากขึ้น
- การเลือกใช้วัสดุก่อสร้าง พืชพรรณไม้ เพื่อสร้างบรรยากาศในภาพรวมตามที่ต้องการ

ตำแหน่งที่ตั้งอยู่บนลานอาคารจอดรถใต้ดิน โดยมีอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปีอยู่ด้านหลัง การออกแบบเน้นให้พระบรมราชานุสาวรีย์มีความสง่างามจากมุมมองโดยรอบ ยกระดับลานสักการะให้สูงขึ้นจากพื้นลานโดยรอบประมาณ ๐.๕๐ ม. วัสดุปูลานใช้หินแกรนิตให้แตกต่างจากพื้นลานจอดรถ ปลูกไม้พุ่มรอบ ส่วนแท่นฐานใช้หินแกรนิตสีดำเพื่อให้สีใกล้เคียงกับพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ด้านหลังที่เป็นอาคารอนุสรณ์ ๑๐๐ ปี เป็นที่จอดรถส่งคนไข้ มองเห็นได้จากลานด้านหน้า จึงออกแบบฉากหลังบังและเน้นให้พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีความสง่างามยิ่งขึ้น ฉากหลังมีลักษณะโค้งแบบตะวันตกให้เข้ากับชุดสูทสากล ฉากหลังโค้งทาสีเหลืองเพื่อให้ตัดกับสีของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เน้นให้โดดเด่นขึ้น

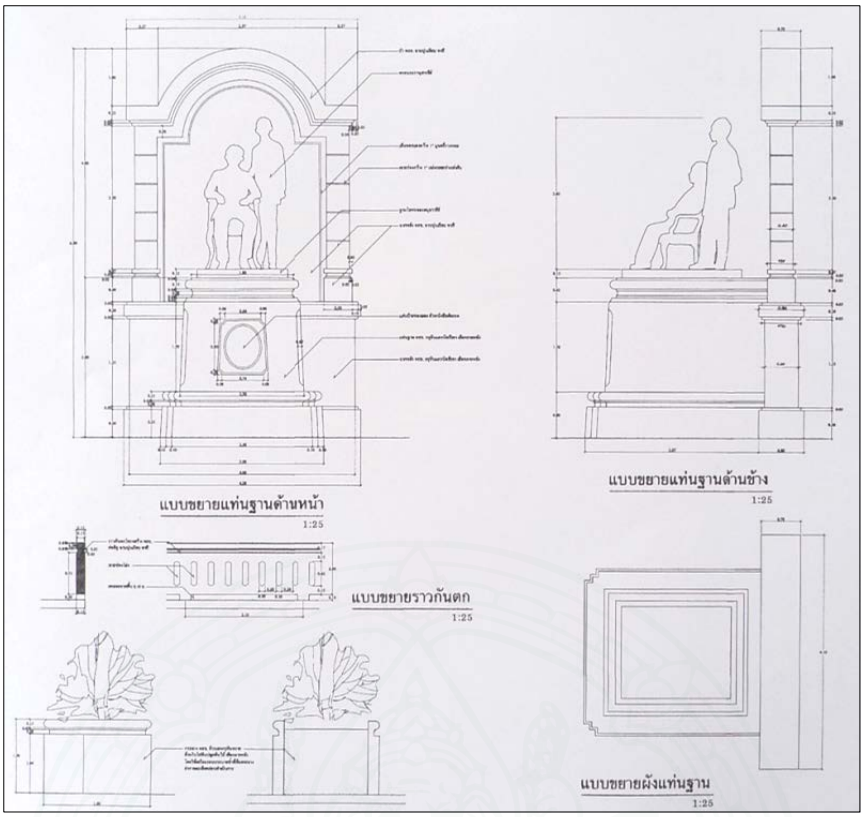
การวางตำแหน่งพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ยังต้องคำนึงถึงเรื่องโครงสร้างอาคาร ซึ่งอาคารจอดรถใต้ดินไม่ได้คำนวณการรับน้ำหนักเผื่อไว้ จึงวางตำแหน่งของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ให้อยู่ตรงกับเสาอาคาร จัดปลูกต้นไม้ในกระถางคอนกรีตเสริมเหล็ก เพื่อเพิ่มความร่มรื่น สร้างบรรยากาศให้น่าเข้ามาใช้งาน

แบบผังพื้นลานประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

แบบก่อสร้างรูปด้านหน้าและด้านข้างพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

แบบรูปตัดและแบบขยายกระถางต้นไม้

มุมมองจากถนนด้านหน้า เห็นอาคารโรงพยาบาล ๒๐ ชั้นอยู่ด้านหลัง

มุมมองจากลานสักการะด้านหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

การออกแบบบันไดและกระถางต้นไม้เพื่อสร้างบรรยากาศ

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

หาดเจ้าสำราญ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

สถาปนิกผู้ออกแบบแท่นฐาน : นายประจวบ เทพศิริสุนทร

ประติมากร : กรมศิลปากร

เจ้าของ : เทศบาลอำเภอชะอำ

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ : พ.ศ.๒๕๔๒

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช หาดเจ้าสำราญ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

การพิจารณาสถานที่

<u>บริบทและความสำคัญทางประวัติศาสตร์</u>

บริเวณหาดเจ้าสำราญ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เคยเป็นสถานที่ ที่สมเด็จพระนเรศวร และสมเด็จพระเอกาทศรถเสด็จมาประทับแรมเป็นระยะเวลานานๆ และยังใช้เป็นสถานที่ประชุมทัพก่อนการทำศึกสงครามกับพม่า ด้วยเหตุผลทางประวัติศาสตร์นี้ ทางกองทัพอากาศพร้อมด้วยหน่วยงานท้องถิ่น ได้ร่วมกันจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ขึ้นเพื่อรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระองค์ต่อประเทศชาติและเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนในท้องถิ่น

แผนที่แสดงจุดที่ตั้ง พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช หาดเจ้าสำราญ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

<u>ความเหมาะสมของสถานที่</u>

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่อ้างถึงข้างต้น ทำให้สถานที่แห่งนี้เหมาะสมที่จะจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ อีกทั้งยังเป็นสถานที่ที่สวยงาม ติดชายทะเล การจัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ในสถานที่แห่งนี้จึงก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มเติมด้วยคือ เป็นสวนสาธารณะเล็กๆ พื้นที่ประมาณ ๕ไร่ สำหรับประชาชนใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจในยามเช้า-เย็น และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม

มุมมองจากทะเลไปสู่สถานที่ ที่จัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์

มุมมองจากสถานที่ ที่จัดสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ไปสู่ทะเล

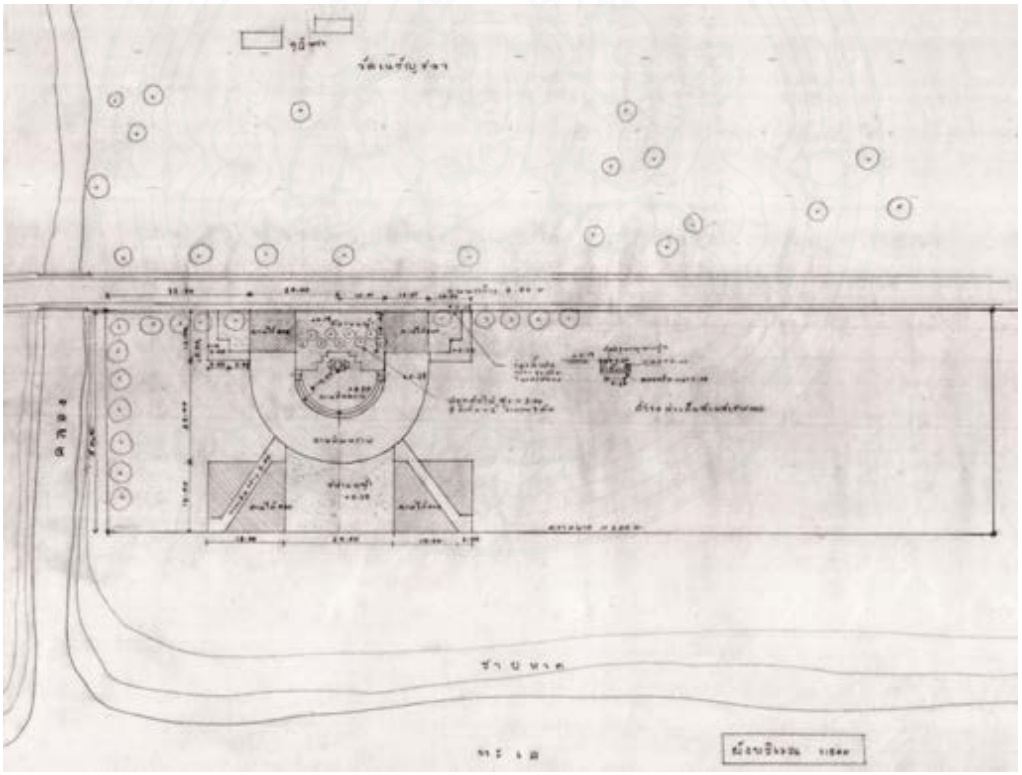
การพิจารณารูปแบบพระบรมราชานุสาวรีย์

<u>การกำหนดทิศทางของที่ตั้ง</u>

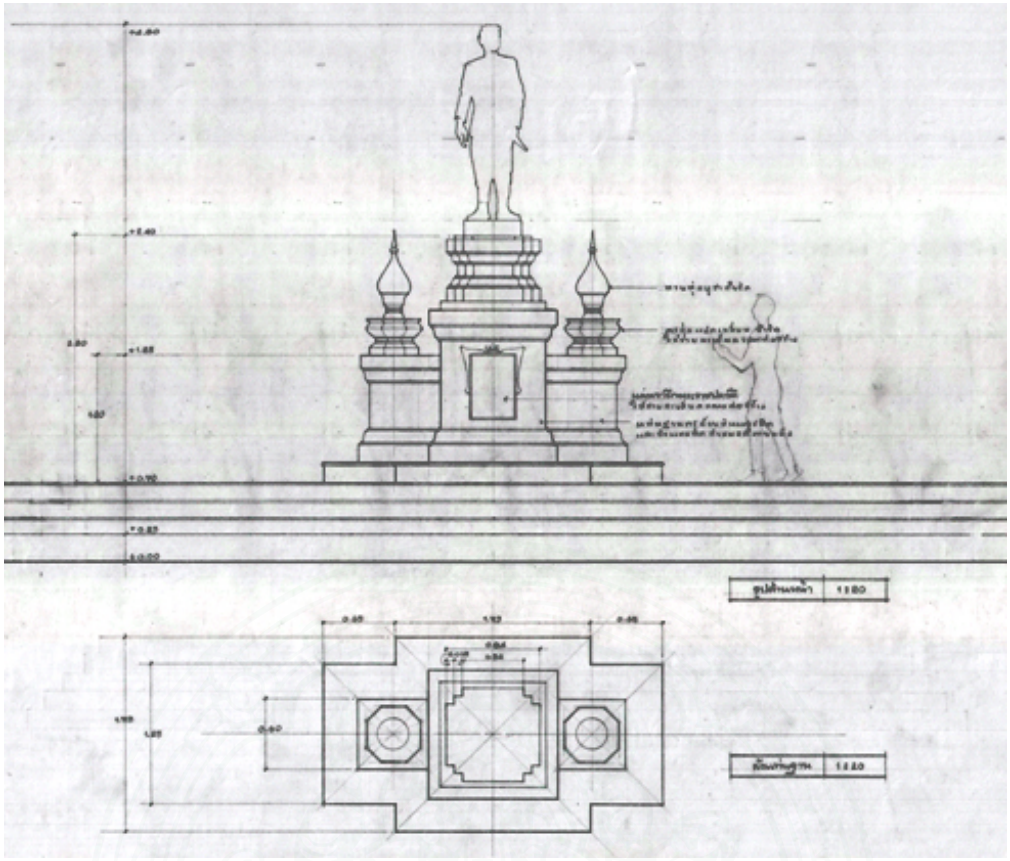
คณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ ได้ประชุมและเห็นชอบให้หันพระพักตร์ของพระบรม-ราชานุสาวรีย์ฯ ออกสู่ทะเล เพื่อให้เป็นขวัญและกำลังใจให้กับชาวประมงในอำเภอชะอำ และมีความหมายถึงการออกไปสู่โลกกว้าง

การพิจารณารูปแบบแท่นฐาน

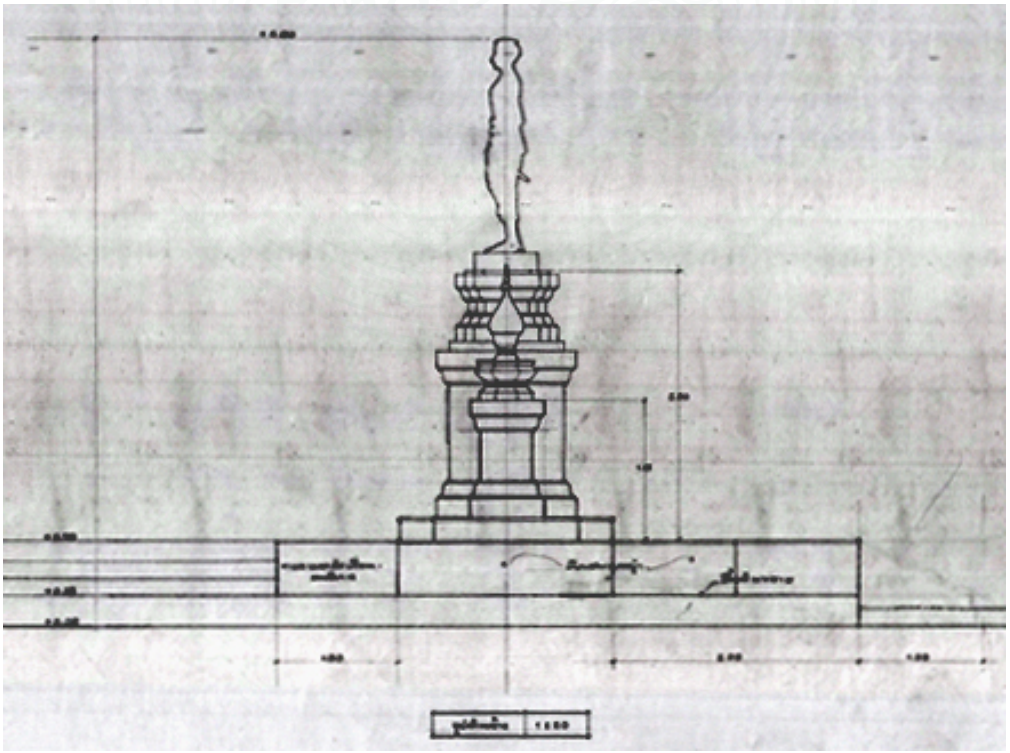
เนื่องจากพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีขนาดเล็ก ขนาดประมาณหนึ่งเท่าพระองค์จริง สถาปนิกจึงออกแบบแท่นฐานไม่สูงและใหญ่มากเพื่อไม่ให้ข่มพระบรมรูปและเพื่อทำให้เกิดความรู้สึกใกล้ชิดกับประชาชนที่มาสักการะบูชา การออกแบบลานเป็นรูปครึ่งวงกลมเพื่อให้พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีความเป็นศูนย์กลาง ซึ่งหมายถึงการเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชน บริเวณโดยรอบได้ออกแบบเป็นสวนสาธารณะเล็กๆ เพื่อเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของประชาชน เมื่อมองภาพโดยรวมแล้วจะดูสวยงาม ร่มรื่น อากาศเย็นสบาย ปัจจุบันเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมแห่งหนึ่งของจังหวัดเพชรบุรี

แบบผังบริเวณพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช
หาดเจ้าสำราญ อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี

แบบผัง และรูปด้านหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

แบบรูปด้านข้างพระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช

02/05/2009

02/05/2009

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
สถานีผาเสด็จ ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

สถาปนิกผู้ออกแบบแท่นฐาน : นายณรงค์ฤทธิ์ ทองแสง

ประติมากร : นายกองเกตุ ชนะพันธ์

เจ้าของ : การรถไฟแห่งประเทศไทย

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ : พ.ศ.๒๕๕๕

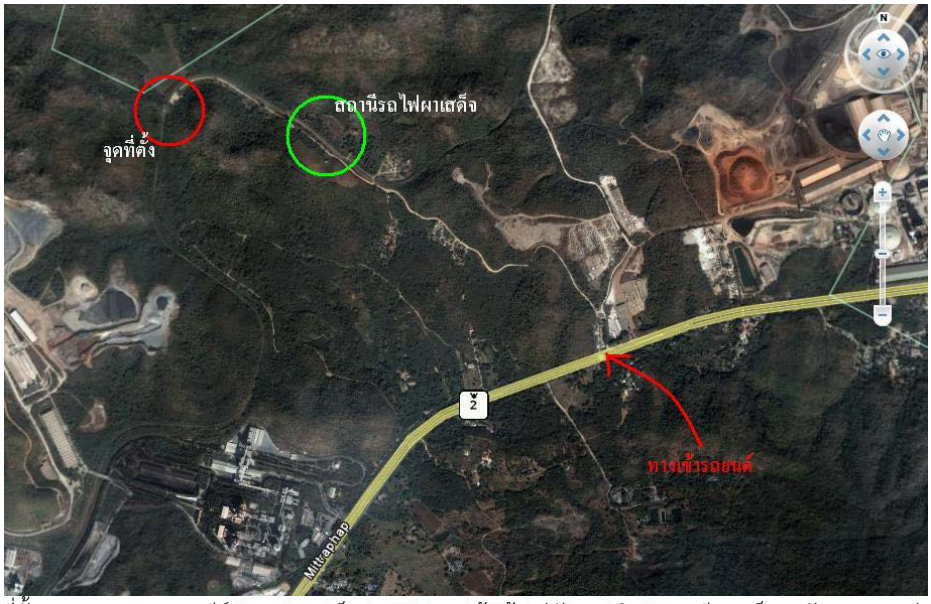
พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ สถานีผาเสด็จ ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

การพิจารณาสถานที่

บริบท และ ความสำคัญทางประวัติศาสตร์

- สถานีรถไฟผาเสด็จ เป็นสถานีรถไฟชั้น ๓ อยู่ห่างจากสถานีรถไฟกรุงเทพ ๑๓๘ กิโลเมตร ตั้งอยู่ที่ ต.ทับกวาง อ.แก่งคอย จ.สระบุรี ใกล้กับผาเสด็จ เป็นสถานที่ประวัติศาสตร์ในด้านการคมนาคม โดยเฉพาะสำหรับกิจการการรถไฟแห่งประเทศไทย เป็นทางผ่านของเส้นทางรถไฟที่ใช้เดินทางมุ่งเข้าสู่ภาคอีสาน ซึ่งเป็นทางรถไฟสายแรกของประเทศไทย คือ ทางรถไฟสายพระมหานคร-นครราชสีมา ซึ่งก่อสร้างโดยพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชการที่๕

มีลักษณะเป็นชะง่อนผาที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ เคยเสด็จมาเมื่อคราวเปิดการเดินรถไฟสายกรุงเทพ-นครราชสีมา ซึ่งเป็นทางรถไฟสายแรกของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๘ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้มีการจารึกพระปรมาภิไธย "จ.ป.ร." ประจำพระองค์และพระนามาภิไธย "ส.ผ." ของสมเด็จพระนางเจ้าเสาวภาผ่องศรี พระบรมราชินีนาถ และเลข "๑๑๕" หมายถึงปีที่เสด็จมา ไว้ ณ หน้าผาแห่งนี้ โดยผาจารึกนี้อยู่ห่างจากสถานีรถไฟที่ผู้โดยสารใช้ขึ้นลงประมาณ ๑ กิโลเมตร

แผนที่แสดงจุดที่ตั้ง พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ บริเวณสถานีผาเสด็จ ต.ทับกวาง อ.แก่งคอย จ.สระบุรี

- การรถไฟแห่งประเทศไทย มีโครงการพัฒนาสถานี โดยย้ายสถานีรับส่งผู้โดยสารมาไว้บริเวณผาเสด็จนี้ และสร้างชานชาลาใหม่ฝั่งตรงข้ามผา พร้อมสร้างโครงการรถไฟรางคู่ขนาบทางด้านนอก (ตรงข้ามผา) ห่างจากศูนย์กลางของรางเดิม ๕-๑๐ เมตร และมีระยะปลอดภัยห่างจากรางอยู่ที่ ๓-๕ เมตร และพัฒนาเป็นจุดท่องเที่ยว โดยปรับปรุงลานจอดรถด้านหน้า ขยายสะพานทางข้ามลำธาร ซึ่งเป็นทางเข้าหลักเชื่อมต่อจากถนนถึงชานชาลา รวมถึงปรับปรุงห้องน้ำบริเวณลานจอดรถ รวมถึงการบูรณะอักษรจารึกที่ก้อนหินผาในอนาคต

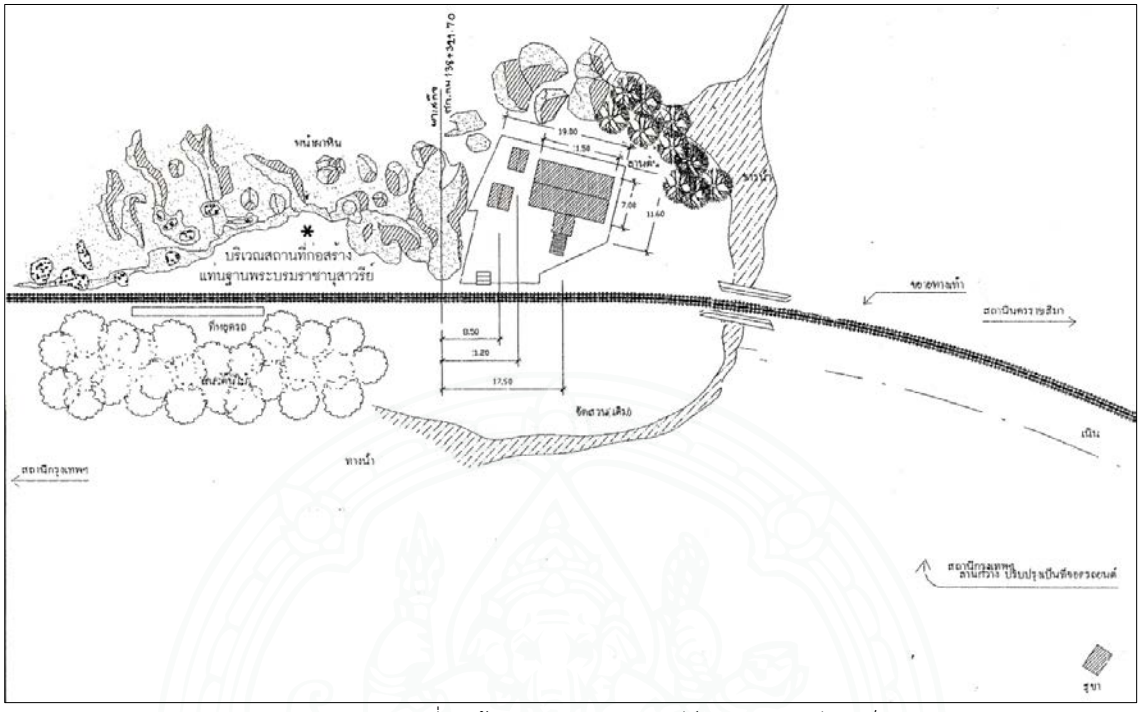
จารึกพระปรมาภิไธยย่อ "จ.ป.ร."และพระนาม "ส.ผ." บริเวณก้อนหินผาจารึก

<u>ความเหมาะสมของสถานที่</u>

สถานที่ก่อสร้าง คือ บริเวณด้านข้างผาจารึกถัดออกไปด้านนอกจากทางเข้าหลัก สภาพปัจจุบันเป็นก้อนหินและต้นไม้ธรรมชาติ มีการสร้างศาลาอเนกประสงค์เพื่อใช้ทำพิธีสักการะประจำทุกปี และสร้างศาลเล็กๆ อยู่ระหว่างชะง่อนผาและศาลา

มีข้อดี คือ เป็นตำแหน่งที่มีความสอดคล้องกับประวัติศาสตร์ที่อยู่ใกล้กับผาจารึก สามารถมองเห็นได้เด่นชัดจากชานชาลาใหม่ (มีโครงการสร้างชานชาลาใหม่ในอนาคต) แต่มีข้อเสีย คือ ตำแหน่งอยู่ด้านนอก ขาด

มุมมองจากทางเข้าและพื้นที่ใช้สอยหลัก เพราะโดนหินจารึกบังมุมมอง มีแนวเสา สายไฟฟ้าพาดผ่านด้านบน การรื้อถอนหินเพื่อทำลานทำได้ลำบาก และพื้นที่ก่อสร้างมีขนาดเล็ก ติดกับรางรถไฟ ต้องระมัดระวังในเรื่องของแรงสั่นสะเทือนจากการเดินรถไฟ

ผังบริเวณแสดงสถานที่ก่อสร้าง พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ บริเวณสถานีผาเสด็จ

มุมมองจากทางเข้าด้านหน้า

ภาพสถานที่ก่อสร้าง : เวิ้งหน้าผาบริเวณผาหินสีขาวซึ่งมีเสาไฟฟ้าเดิมบริเวณกลางภาพ คือ ตำแหน่งของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ส่วนก้อนหินด้านขวา คือ ผาจารึก มีพระปรมาภิไธย จปร. สลักไว้ ถัดไปเป็นศาล และ ศาลาอเนกประสงค์

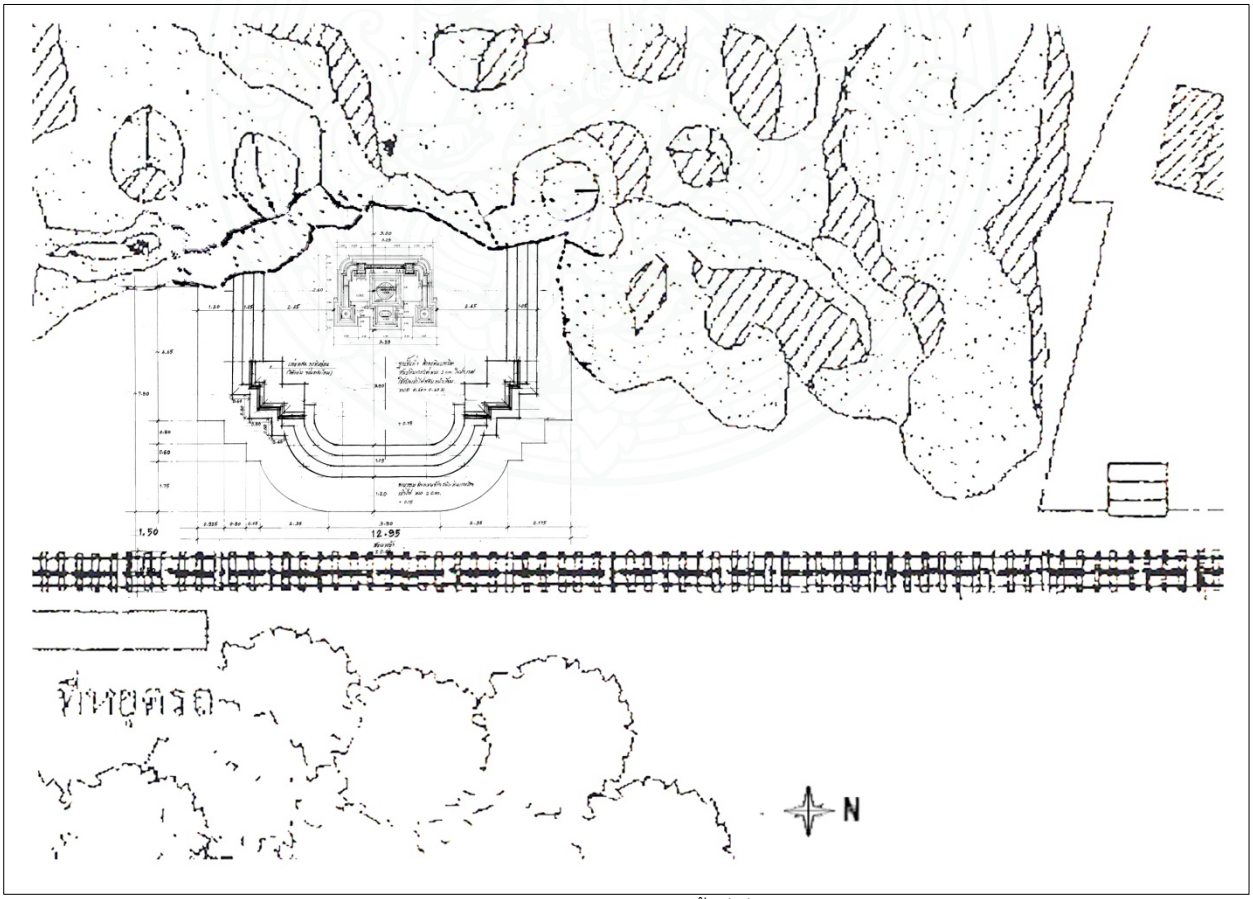
การพิจารณารูปแบบพระบรมราชานุสาวรีย์

เนื่องจากสภาพพื้นที่มีขนาดเล็ก และมุมมองกระชั้น ประติมากรได้กำหนดขนาดพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เท่าองค์จริง ประทับยืน ทรงพระมาลาพร้อมฐานสูง ๒ เมตร หล่อโลหะ พระหัตถ์ซ้ายกุมพระแสงกระบี่ ทรงโจงกระเบน ฉลองพระองค์ประดับเครื่องราชอิสริยาภรณ์เต็มพระยศ เพื่อความสมพระเกียรติและให้ได้มุมมองสวยงาม

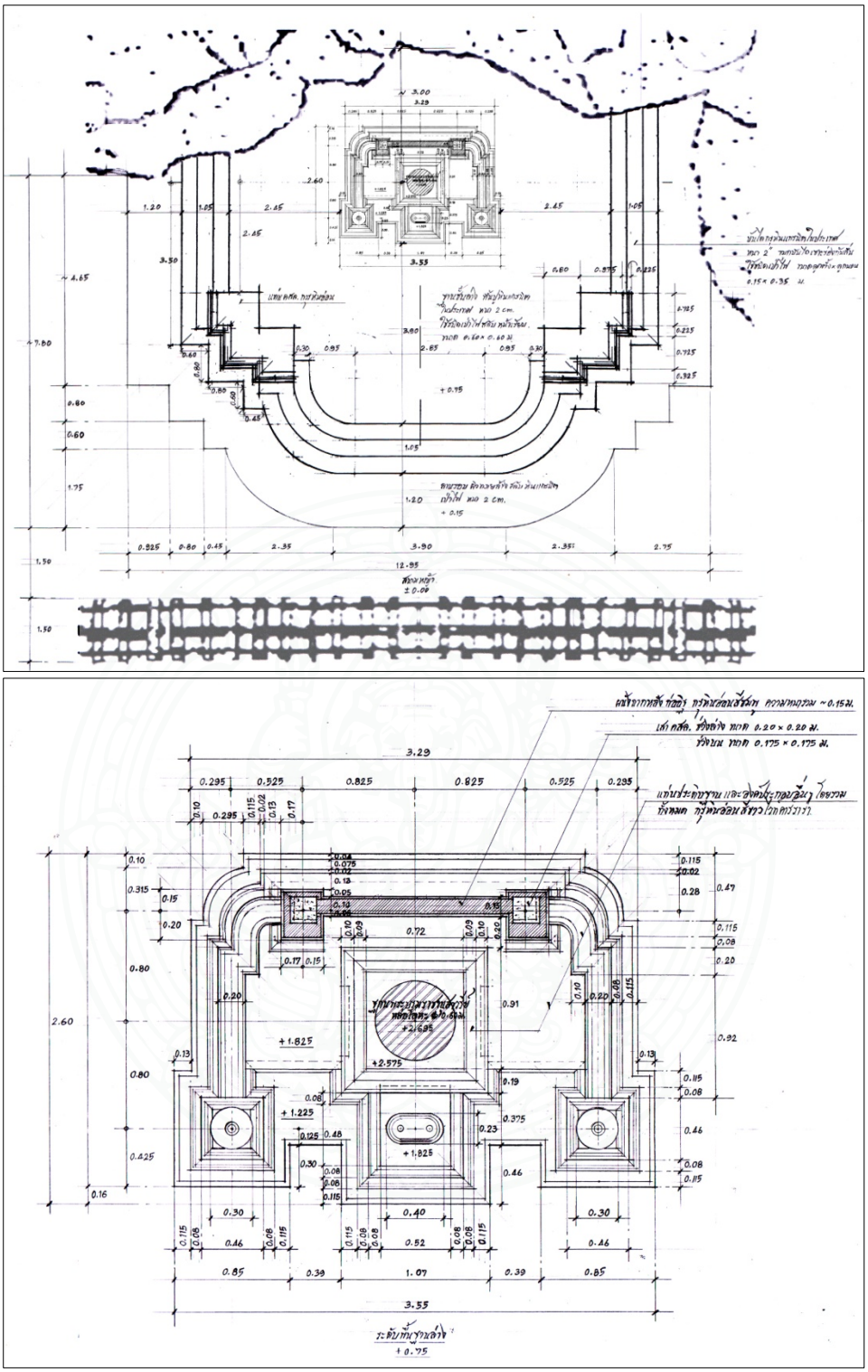
การออกแบบแท่นฐาน

เมื่อพิจารณาสถานที่ตามเกณฑ์ดังกล่าวแล้ว สถาปนิกจะทำการออกแบบแท่นฐาน / แท่นประดิษฐาน ให้มีความเหมาะสมตามข้อพิจารณาข้างต้นให้มีความสัมพันธ์กับขนาดพื้นที่ก่อสร้าง ตั้งแต่การวางผัง กำหนดขนาดแท่นฐานให้สอดคล้องกับขนาดองค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ กำหนดระดับความสูง ระยะห่าง มุมมอง กำหนดรูปแบบงานองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและงานศิลปกรรมต่างๆ การประดับตกแต่ง การเลือกใช้วัสดุ ตลอดไปจนถึงงานภูมิทัศน์และงานระบบไฟฟ้า สุขาภิบาลโดยรอบ เช่น การกำหนดระดับการถมดินเพื่อยกระดับมุมมองที่สวยงาม การกำหนดรูปแบบ-ตำแหน่งดวงโคมไฟฟ้าให้กลมกลืนกับแท่นฐาน การวางรางระบายน้ำในตำแหน่งที่เหมาะสม เป็นต้น

สถาปนิกต้องควบคุม พิจารณาถึงภาพรวมทั้งหมดให้การก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ และแท่นฐานมีความสวยงาม ถูกต้อง และสมพระเกียรติยศ

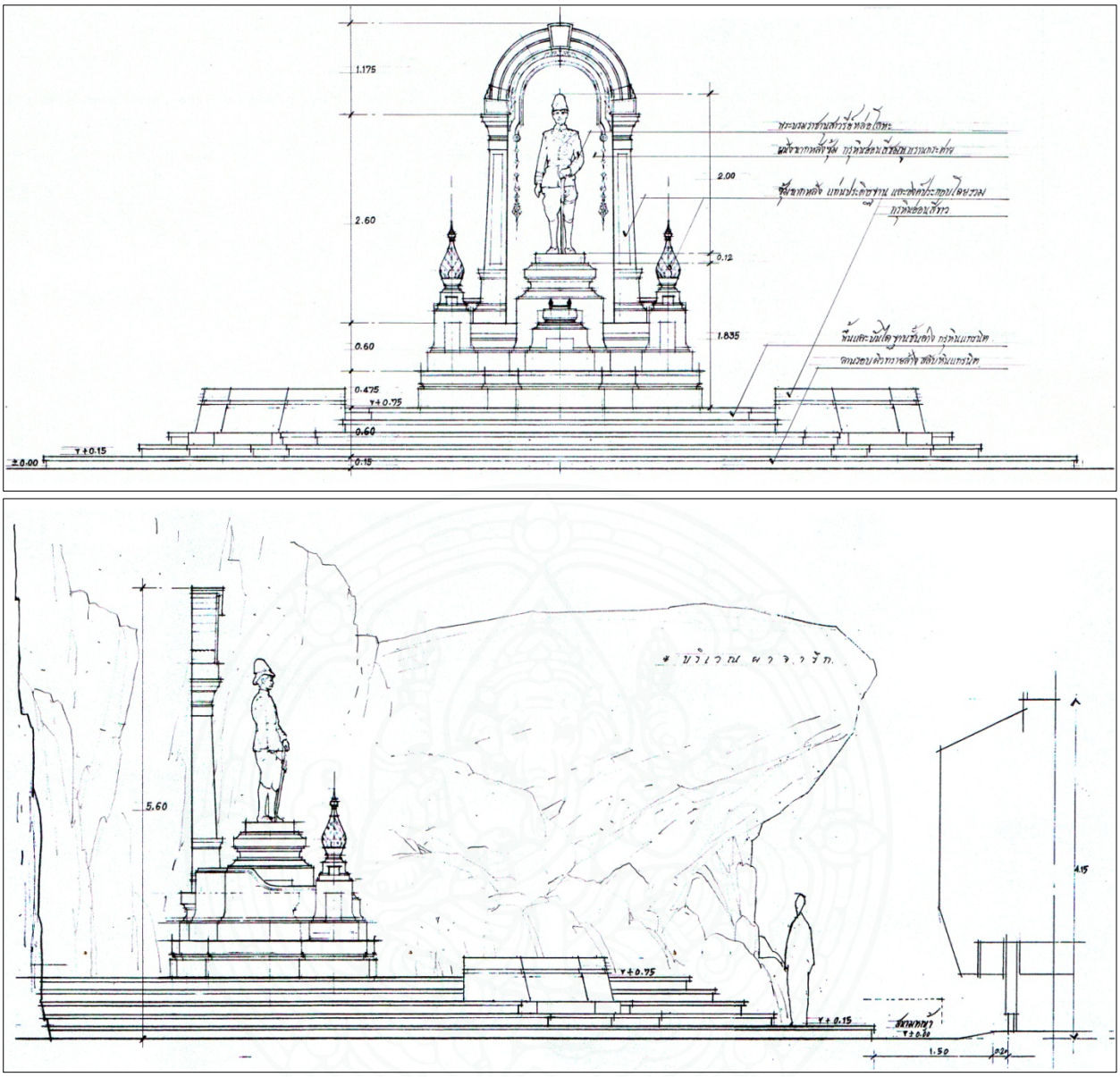

แบบผังบริเวณ พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ เห็นข้อจำกัดของพื้นที่ ซึ่งมีขนาดเล็ก และติดกับรางรถไฟ
อีกทั้งตั้งอยู่ลึกเข้าไปจากทางเข้าหลักด้านขวาของภาพ ซึ่งจะถูกชะง่อนผาจารึกบังมุมมองอยู่

แบบผังแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

การออกแบบผังแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ลักษณะโดยรวมเป็นสี่เหลี่ยมจัตุรัส ยกระดับเป็นบันได ๓ ขั้น ย่อมุมบันไดออกด้านหน้าเพื่อเน้นความสำคัญ และปรับเส้นสายให้โค้งมนเพื่อลดความแข็งกระด้าง ช่วยสร้างความรู้สึกนุ่มนวล ตัวผังออกแบบให้มีลักษณะเหมือนฝังเข้าไปผาหินซึ่งใช้เป็นฉากหลัง สร้างความรู้สึกถึงความเชื่อมโยงกับประวัตพื้นที่ ที่เป็นหน้าผา และร่นระยะให้ห่างจากขอบรางรถไฟ เพื่อความปลอดภัยของผู้ที่มาสักการะ ช่วยเพิ่มระยะมุมมอง แก้ปัญหาความเล็กของพื้นที่ก่อสร้าง และความกระชั้นของมุมมอง

แบบรูปด้านแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

สิ่งที่ต้องพิจารณาในการออกแบบรูปด้าน คือ ความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบองค์ประกอบทางสถาปัตยกรรมและงานศิลปกรรมต่างๆ ให้สมพระเกียรติ โดยคำนึงถึง ขนาด สัดส่วน ระยะ ระดับของมุมมองที่สวยงาม ด้วยข้อจำกัดเรื่องขนาดพื้นที่ก่อสร้างมีขนาดเล็ก การออกแบบแท่นฐานจึงเป็นแท่นฐานขนาดเล็ก โดยคำนึงถึงระยะห่างจากรางรถไฟ มุมมองของคนที่ยืนอยู่ระดับดินและมุมมองของคนที่นั่งอยู่บนรถไฟเมื่อขบวนรถไฟแล่นผ่าน ต้องได้มุมมองที่สวยงาม สง่า ไม่ต่ำหรือสูงจนเกินไป แต่เนื่องจากพื้นที่เล็กจึงสามารถยกระดับบันไดได้เพียง ๓ ขั้น ต้องใช้การออกแบบตัวแท่นประดิษฐานยกสูงรับกับองค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ช่วย ส่วนด้านหลักออกแบบเป็นฉากซุ้มโค้ง เนื่องจากองค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ หล่อโลหะสีน้ำตาลเข้มจะกลืนหายไปกับสีของหน้าผาฉากหลัง ตัวฉากซุ้มโค้งนี้จะช่วยเสริมให้องค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ โดดเด่น สง่า และยังช่วยป้องกันสะเก็ดหินผาต่างๆ ที่ร่วงลงมาตามธรรมชาติ ไม่ให้กระทบกับองค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ โดยตรง ส่วนองค์ประกอบอื่นๆ ได้แก่ พานพุ่ม กระถาง แท่นที่มุมฐาน ช่วยสร้างลำดับลดหลั่นในการนำสายตา ช่วยส่งเสริมให้พระบรมราชานุสา-วรีย์ฯ สง่า งดงามยิ่งขึ้น

รูปแบบงานองค์ประกอบสถาปัตยกรรม งานศิลปกรรม หรืองานประดับตกแต่งต่างๆ เลือกใช้รูปแบบอิงกับสถาปัตยกรรมในยุครัชกาลที่ ๕ ซึ่งมีลักษณะความนิยมแบบตะวันตก เพื่อสื่อให้เห็นถึงห้วงเวลาในการพัฒนาบ้านเมืองสู่อารยะ ดังเช่น การที่พระองค์ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งกรมรถไฟขึ้นในสยามประเทศเป็นครั้งแรกนี้ โดยการออกแบบฉากหลังเป็นซุ้มโค้ง ARCH แบบตะวันตก การประกอบลวดบัว การใช้ลวดลายประดับ ที่อ้างอิงมาจากบัวหรือดอกไม้แบบตะวันตก แต่ก็อยู่ในกรอบภาพรวมในลักษณะการประดับตกแต่งตามรูปแบบศิลปกรรมไทย โดยใช้วิธีการผสมผสานให้คลี่คลายเป็นบัวหรือลวดลายอย่างไทย ไม่ให้แข็งกระด้างเป็นตะวันตกมากเกินงาม เช่น การประดับพานพุ่ม กระถางวางเครื่องสักการะ ลายคิ้วบัว ลายอุบะประดับซุ้มโค้ง ต่างๆ เป็นต้น

การเลือกใช้วัสดุให้สมพระเกียรติ โดยเลือกใช้หินอ่อนประดับส่วนแท่นฐาน ฉากหลัง ส่วนลาน บันได ต่างๆ เป็นหินแกรนิต ที่แสดงการใช้วัสดุตามลำดับส่วนของความสำคัญ และเป็นวัสดุที่โดดเด่นในจังหวัดสระบุรี มีความสัมพันธ์กับพื้นที่ ภาพรวมเลือกใช้หินอ่อนขาวเทา ส่วนฉากหลังทำเป็นผนังหินอ่อนสีชมพู อันเป็นสีประจำวันพระราชสมภพ ช่วยขับให้องค์พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ให้มีความเด่นชัด สง่างาม ส่วนลานรอบ บันไดเป็นหินแกรนิตเผ่าไฟสลับหน้าเรียบ แสดงการลดทอนความสำคัญ และมีประโยชน์ในการกันลื่นได้ดี

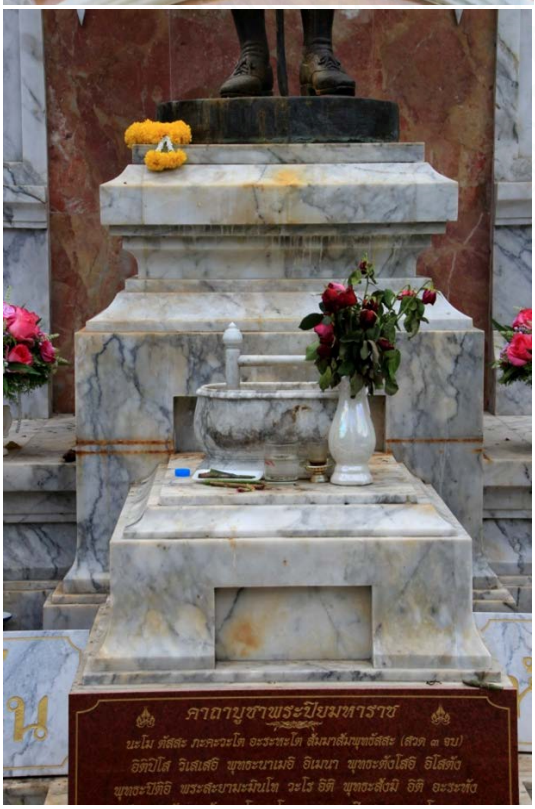

ท้าม

คาถาบูชาพระปิยมหาราช
นะโม ตัสสะ ภะคะวะโต อะระหะโต สัมมาสัมพุทธัสสะ (สวด ๓ จบ)
อิทิปิโส วิเสสธิ พุทธะนาเมธิ อิเมนา พุทธะตังโสธิ อิโสตัง
พุทธะปิติธิ พระสะยามะมินโท วะโร อิติ พุทธะสังฆิ อิติ อะระหัง

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ศาลากลาง อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู

สถาปนิกผู้ออกแบบแท่นฐาน : นายชนินทร์ ไชยศิริ

ประติมากร : กรมศิลปากร

เจ้าของ : จังหวัดหนองบัวลำภู

ปีที่ก่อสร้างแล้วเสร็จ : พ.ศ.๒๕๔๒

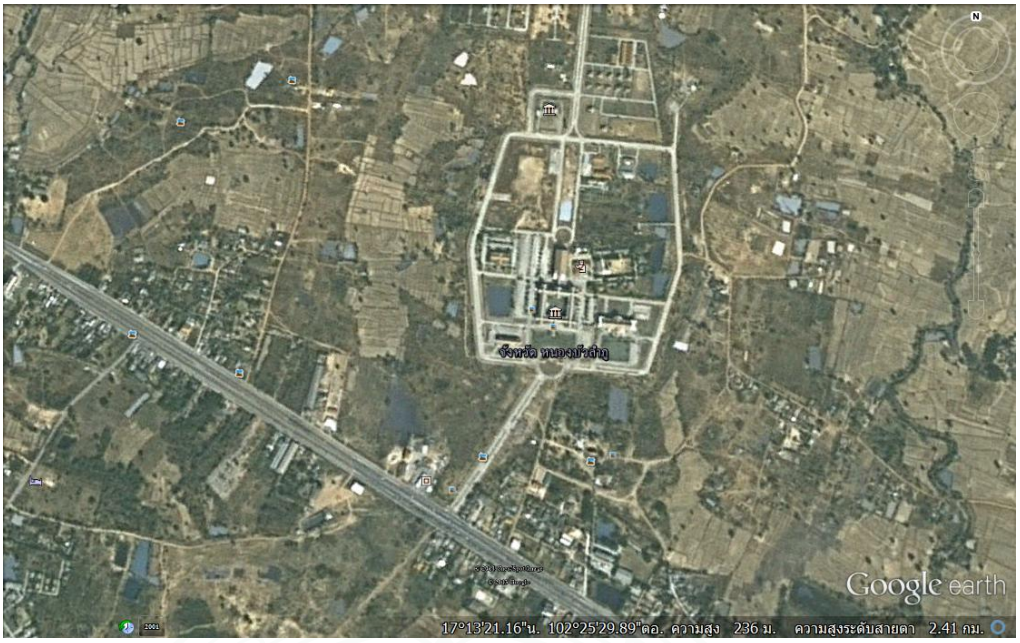
พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู

การพิจารณาสถานที่

<u>บริบท และความสำคัญทางประวัติศาสตร์</u>

- การก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู เพื่อเป็นสถานที่แสดงการรำลึกถึงพระมหากรุณาธิคุณของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ทรงเป็นผู้ปฏิรูประบบการเมืองการปกครองของประเทศไทย ซึ่งโดยมากบริเวณหน้าศาลากลางจังหวัดในประเทศไทย นิยมที่จะก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวไว้

- สถานที่ที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ตั้งอยู่บนวงเวียนหน้าอาคารศาลากลางซึ่งมีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ ๗๒ เมตร เป็นวงเวียนที่มีขนาดใหญ่ วงเวียนนี้ตั้งอยู่ปลายถนนขนาด ๔ ช่องจราจร มุ่งตรงเข้าสู่ศูนย์ราชการแห่งใหม่ของจังหวัดหนองบัวลำภู มีลักษณะเป็นพื้นที่โล่งไม่มีสิ่งก่อสร้างใดๆ (ในขณะที่ส่งเข้ารับการพิจารณาจากคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ) ด้านหลังวงเวียนมีพื้นที่โล่งก่อนจะเป็นที่ตั้งของอาคารศาลากลางจังหวัด ระยะห่างจากจุดกึ่งกลางของวงเวียนถึงบริเวณอาคารศาลากลางจังหวัดมีระยะประมาณ ๙๐ เมตร

ผังบริเวณศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู

<u>ความเหมาะสมของพื้นที่</u>

จากพื้นที่ตั้งเป็นวงเวียนที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางใหญ่ และตำแหน่งวงเวียนอยู่บริเวณกึ่งกลางทางเข้าสู่ศูนย์ราชการ ดังนั้นจึงเป็นตำแหน่งที่เหมาะสมเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากเป็นตำแหน่งแรกที่จะสามารถมองเห็นได้ กอปรกับมีแนวถนนทางเข้าสู่ศูนย์ราชการเป็นเส้นนำสายตาเข้าหาพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ (จากภาพผังบริเวณศาลากลางจังหวัดหนองบัวลำภู) ยิ่งจะทำให้พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ตั้งอยู่บนตำแหน่งที่มีความสวยงาม ตัววงเวียนไม่มีสิ่งปลูกสร้างขนาดใหญ่มาบดบังทัศนียภาพ สามารถมองเห็นพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ได้ในทุกมุมมอง อาคารศาลากลางที่ตั้งอยู่ทางด้านหลังสามารถเป็นฉากหลังเพื่อหยุดสายตา และไม่ได้อยู่ใกล้กับตำแหน่งที่ประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ จึงไม่ลดทอนความสง่างามของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ลง แต่อย่างไรก็ดี สถานที่ก่อสร้างก็มีอุปสรรคในการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ ซึ่งสามารถสรุปเป็นประเด็นข้อดีและข้อเสียได้ชัดเจนขึ้นดังนี้

ข้อดี : สถานที่เป็นวงเวียนขนาดใหญ่ ตั้งอยู่บนตำแหน่งที่ทุกคนจะเข้าถึงเป็นที่แรกเมื่อเข้าสู่บริเวณศูนย์ราชการ มีถนนทางเข้าศูนย์ราชการเป็นเส้นนำสายตาเข้าสู่พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ และไม่มีสิ่งก่อสร้างขนาดใหญ่บดบังทำให้สามารถมองเห็นพระบรมรูปได้จากทุกด้าน

ข้อเสีย : เนื่องจากเป็นวงเวียนที่ใช้ในการแยกทางสัญจรเพื่อไปยังอาคารสำนักงานต่างๆ ภายในศูนย์ราชการ ทำให้จะมีพาหนะทุกประเภทวิ่งผ่านด้านหลังของวงเวียน ซึ่งโดยปรกติคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ จะให้ความสำคัญด้วย และเมื่อพิจารณาแนวแกนที่ตั้งจากสภาพแวดล้อมแล้ว ศูนย์กลางของวงเวียนตั้งอยู่ในแนวกึ่งกลางของอาคารศาลากลางจังหวัดพอดี ดังนั้นตำแหน่งกึ่งกลางของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ก็ควรจะตั้งอยู่บนแนวแกนด้วย แต่ด้านหลังสถานที่ก่อสร้างมีเสาธงชาติขนาดความสูง ๒๑ เมตรตั้งอยู่บนเส้นแนวแกนนี้ด้วย ซึ่งเสาธงขนาดใหญ่นี้เป็นข้อปัญหาอีกประการในการพิจารณาสถานที่ก่อสร้างของพระบรมราชานุสา-วรีย์ฯ ซึ่งมีมิติจากคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ ให้ปรับเปลี่ยนรูปแบบของเสาธง

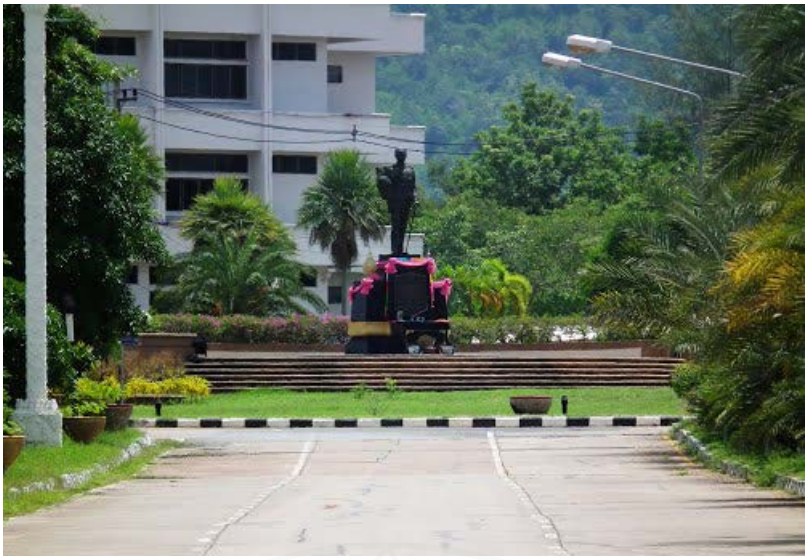
เป็นเสาธงขนาดเล็ก และปรับแก้ตำแหน่งเสาธงใหม่ให้ขึ้นไปติดตั้งบนยอดจั่วของอาคารศาลากลางจังหวัดแทน แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้ว มีหลายสถานที่ ที่มิได้ปฏิบัติตามมติของคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ เมื่อได้ดำเนินการก่อสร้างจริง จากภาพที่แสดง จะเห็นได้ว่าเมื่อมีเสาธงขนาดใหญ่ที่มีความสูงมากกว่าพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ตั้งอยู่ด้านหลังและอยู่บนแกนเดียวกันจะทำให้เห็นเสมือนว่าเสาธงชาติปักอยู่กลางพระเศียรของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ พอดี ทำให้เกิดความไม่เหมาะเป็นอย่างยิ่ง

แสดงภาพเสาธงด้านหลังที่ตั้งอยู่บนแนวแกนเดียวกับพระบรมราชานสาวรีย์ฯ

สำหรับพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ แห่งนี้ ยังมีข้อพิจารณาที่สำคัญอีกข้อหนึ่งคือ การหันพระพักตร์ของพระบรมรูปฯ เนื่องจากแนวถนนทางเข้าหลักของศูนย์ราชการไม่ได้ตั้งฉากกับแนวอาคารศาลากลางที่อยู่ทางด้านหลัง ดังนั้นจึงมีมติจากคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ ว่าให้ตั้งพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ให้ตั้งฉากกับแนวอาคารทางด้านหลัง จึงสามารถสังเกตได้ว่าเมื่อมองจากแนวถนนทางเข้าหลักของศูนย์ราชการจะสามารถมองเห็นองค์พระบรมรูปหมุนเฉียงขวาเล็กน้อย แต่พระพักตร์ของพระองค์จะหันสู่แนวแกนถนนทางเข้าศูนย์ราชการ

จากข้อสรุปทั้งข้อดีและข้อเสีย จะเห็นได้ว่าสถานที่ก่อสร้างจะมีความสวยงาม สมพระเกียรติในการประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ แต่องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมสามารถทำลายความสง่างามลงได้ อย่างไรก็ดีคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ จะทำหน้าที่ควบคุมและหาทางแก้ไขปัญหาเหล่านี้อย่างเหมาะสม ซึ่งหากผู้ขออนุญาตก่อสร้างนำไปปฏิบัติตามจะทำให้พระบรมราชานุสาวรีย์ พระอนุสาวรีย์ต่างๆ ที่จะก่อสร้างมีความสง่างาม สมพระเกียรติได้

ภาพแสดงการกำหนดทิศทางการประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ

การพิจารณารูปแบบพระบรมราชานุสาวรีย์

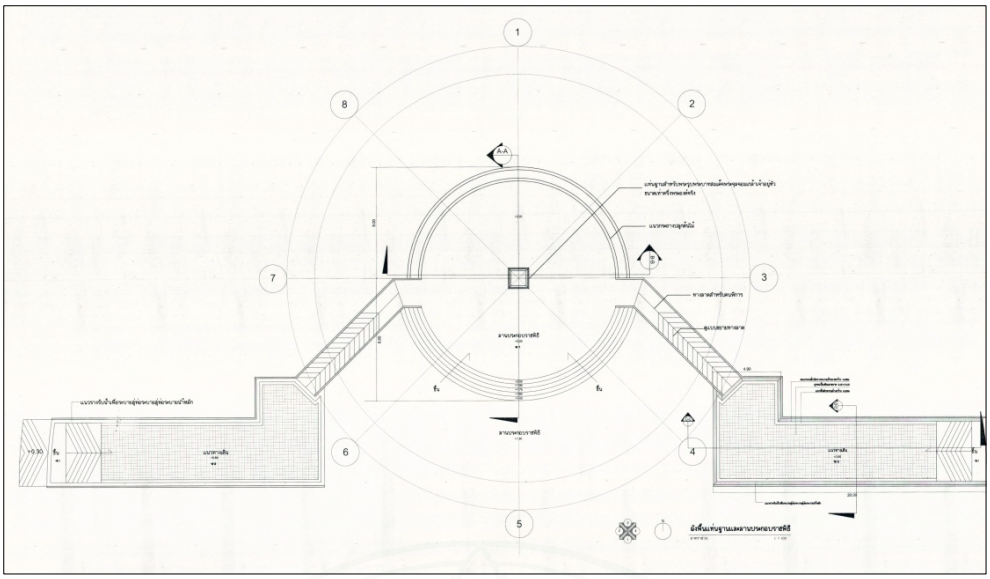
เนื่องจากสถานที่ก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ตั้งอยู่บนพื้นที่โล่ง ไม่มีอาคารขนาดใหญ่มาบดบัง ทำให้สถานที่มีความโล่งมาก ประติมากรได้ร่วมเดินทางไปดูสถานที่ก่อสร้างได้กำหนดขนาดของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ไว้ที่ขนาดหนึ่งเท่าครึ่งของพระองค์จริงเป็นอย่างน้อย เนื่องจากหากขนาดเล็กไปกว่านั้นจะไม่สามารถมองเห็นพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ได้เลย เพราะเมื่อประดิษฐานจริงแล้ว สภาพบรรยากาศจะทำให้พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีขนาดเล็กลงอีกจนแทบมองไม่เห็นได้เลย พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ประทับยืนทรงเครื่องแบบทหารแบบทางยุโรป พระหัตถ์ขวาถือพระมาลา พระหัตถ์ซ้ายจับกระบี่ พระพักตร์เบนทางขวาเล็กน้อย

การออกแบบแท่นฐาน

การออกแบบแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ แห่งนี้ สิ่งที่ต้องคำนึงถึงเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพข้อดีของสถานที่เป็นข้อคำนึงถึงเป็นสิ่งแรกนั่นคือ การออกแบบที่จะทำให้สามารถมองเห็นพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ได้จากทุกด้าน และการคำนึงถึงระดับความสูงของแท่นฐานด้านล่างที่จะสามารถส่งพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ให้มีความเด่นชัดมากขึ้น เนื่องจากสถานที่ก่อสร้างเป็นสถานที่โล่ง ส่วนการออกแบบองค์ประกอบที่คำนึงเพิ่มเติมคือการเสริมความสะดวกสบายแก่ผู้พิการ ซึ่งในสมัยนั้นยังไม่มีการคำนึงถึงมากนัก โดยความสำเร็จของการออกแบบจะต้องทำให้พระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีความสง่างาม สมพระเกียรติมากที่สุด

<u>การเข้าถึงพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ</u>

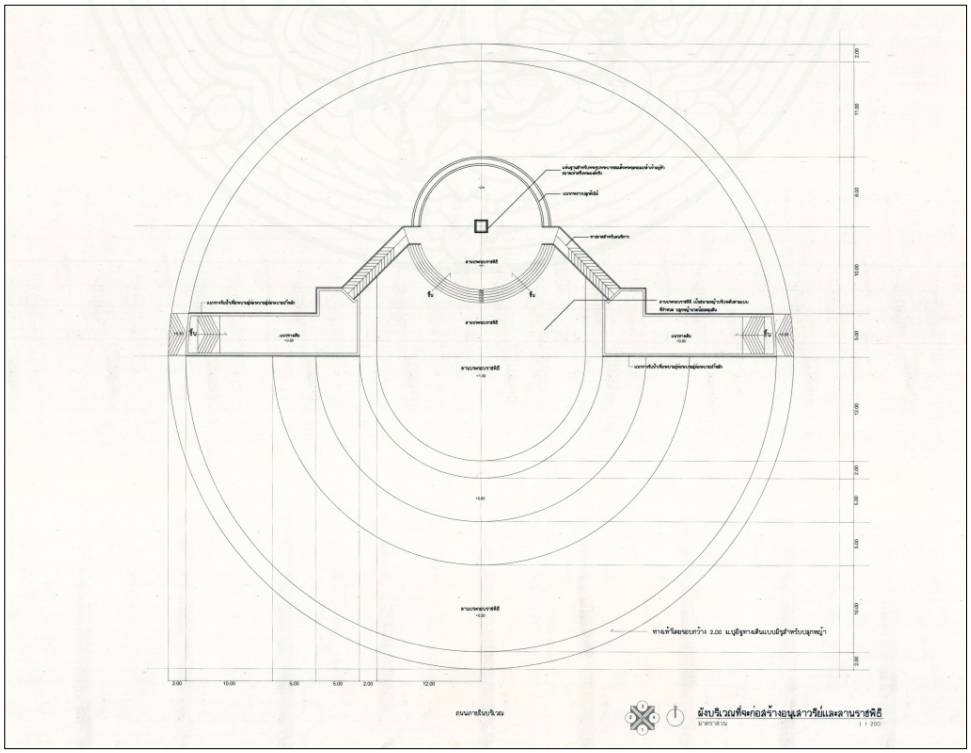
ความกว้างของวงเวียนเป็นโจทย์ในการออกแบบการเข้าถึงพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ที่ประดิษฐานอยู่กลางวงเวียน ดังนั้นเพื่อให้ผู้ใช้สอยทุกคน ทุกวัย สามารถเข้าถึงกลางวงเวียนได้ ทางลาดจึงถูกนำมาใช้ในการออกแบบเพราะผู้พิการจะเป็นอีกกลุ่มคนที่สามารถเข้าถึงแท่นประดิษฐานได้ด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็ยังคงบันไดทางขึ้นที่ด้านหน้าไว้เพื่อรักษารูปแบบที่มีความคุ้นชินของอนุสาวรีย์แบบในอดีตไว้ เพราะบันได้สามารถสร้างความโอ่โถง สมพระเกียรติให้กับพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ โดยการออกแบบทางลาดที่เข้าถึงจากทางด้านข้างวงเวียนทั้งสองด้านเข้าสู่แท่นประดิษฐาน มีบันไดทางด้านหน้าแท่นประดิษฐาน เชื่อมต่อมาจากลานสักการะด้านหน้า ดังนั้นพระบรม-ราชานุสาวรีย์ฯ สามารถเข้าถึงได้จาก ๓ ด้าน ด้านหลังเป็นแนวปลูกต้นไม้พุ่มเตี้ยเป็นฉากและแนวกันตก

แบบผังพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ แสดงการเข้าถึงแท่นประดิษฐาน

<u>พื้นที่ใช้สอยบริเวณแท่นฐาน</u>

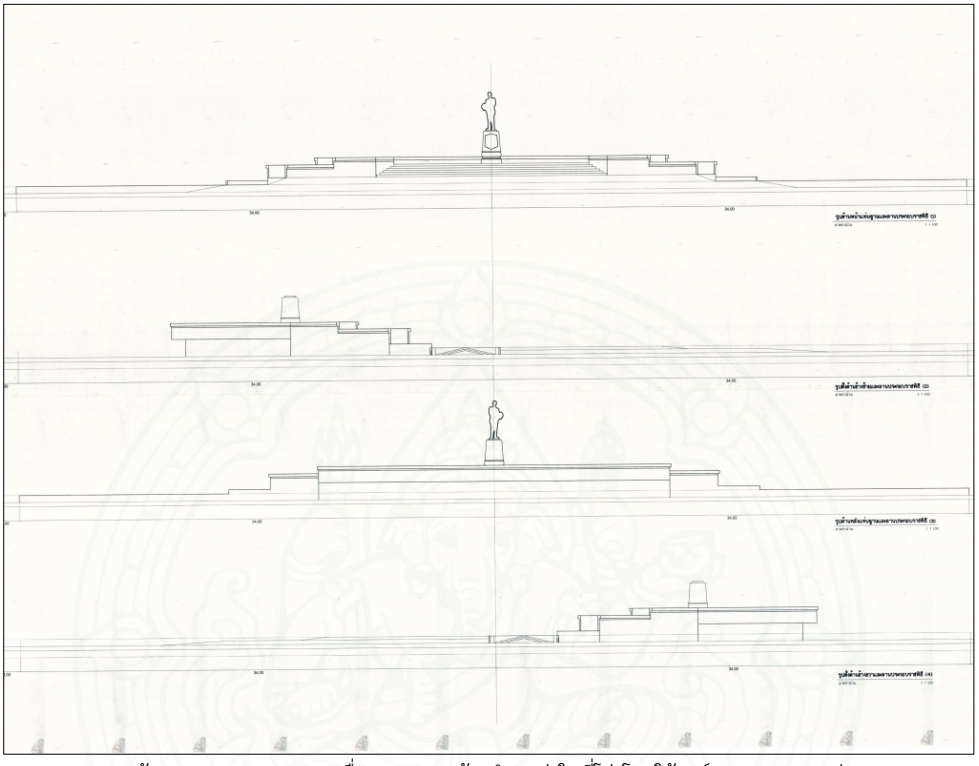
การออกแบบพื้นที่ใช้สอยบนวงเวียน ได้จัดวางแท่นประดิษฐานเยื้องไปทางด้านหลังหลบแนวกึ่งกลางวงเวียนเล็กน้อย เพื่อเปิดพื้นทีด้านหน้าวงเวียนเป็นลานสักการะสำหรับประกอบราชพิธีในวันสำคัญต่างๆ และเพื่อสร้างพื้นที่ใช้งานบริเวณรอบแท่นประดิษฐานด้านบนที่มีความเป็นสัดส่วนมากขึ้น เพราะจะไม่มีแกนสำหรับทางสัญจรเป็นตัวแบ่งพื้นที่ใช้สอย พื้นของลานสักการะด้านหน้าไม่ได้ใช้วัสดุใดๆพิเศษในการปู เนื่องจากลานพระบรม-ราชานุสาวรีย์ฯ มีขนาดใหญ่ เพื่อประหยัดงบประมาณในการก่อสร้าง จึงออกแบบเป็นลานดินปรับระดับและปลูกหญ้าคลุมดินเท่านั้น ส่วนลานด้านบน ทางลาด และบันไดเป็นส่วนที่เป็นโครงสร้างคอนกรีตเสริมเหล็ก เท่านั้น

แบบผังบริเวณ แสดงการใช้ประโยชน์พื้นที่ในสถานที่ก่อสร้างฯ

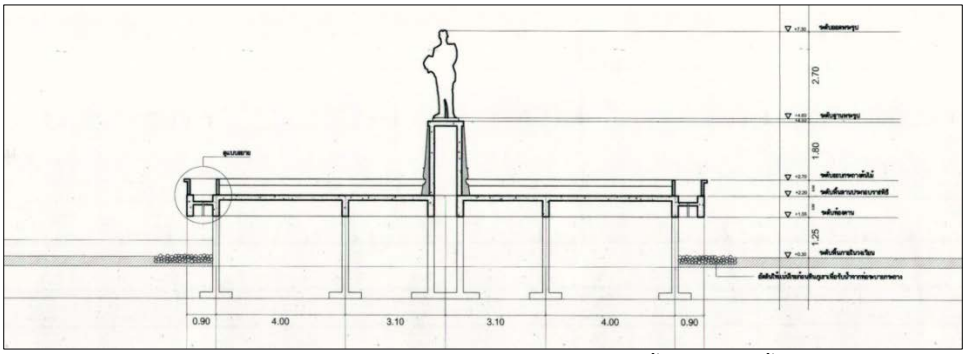
<u>การออกแบบเพื่อแสดงตำแหน่งที่ตั้งที่ชัดเจน</u>

พื้นที่บริเวณวงเวียนและแท่นฐานพระบรมราชานสาวรีย์ฯ เป็นพื้นที่โล่ง มีเพียงอาคารศาลากลางด้านหลังเป็นจุดหยุดสายตาเท่านั้น การออกแบบให้แท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ มีความโดดเด่นมากขึ้นในพื้นที่โล่ง ได้ออกแบบให้ฐานมีการแผ่ขยายออกในทางกว้างเพื่อเน้นตำแหน่งที่ตั้งให้เด่นชัดมากขึ้น โดยอาศัยผนังของทางลาดขึ้นสู่แท่นประดิษฐานด้านบนเป็นตัวแสดงขอบเขตที่ตั้งของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ที่เด่นชัดขึ้นในพื้นที่โล่ง

แบบรูปด้าน แสดงการออกแบบเพื่อแสดงการสร้างตำแหน่งในที่โล่งโดยใช้องค์ประกอบของแท่นฐานฯ

การออกแบบระดับความสูงของแท่นฐาน เพื่อช่วยกำหนดตำแหน่งที่ตั้งให้ชัดเจนได้ออกแบบไว้ให้มีความสูงที่มีลักษณะเชื่อมต่อทางสายตากับระดับความสูงในพื้นที่รวมทั้งหมด โดยถ่ายจากระดับความสูงถนนและตำแหน่งอาคารศาลากลาง ความสูงของแท่นฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ ด้านบนแตกต่างจากระดับถนนรอบวงเวียนประมาณ ๑.๙๐ เมตร มีขอบแนวทางลาดและขอบแนวกระถางปลูกต้นไม้เป็นแนวกันตกและแนวสำหรับบังยานพาหนะที่จะต้องวิ่งผ่านทางด้านหลังของพระบรมราชานุสาวรีย์ฯ แท่นประดิษฐานมีความสูง ๒.๓๐ เมตร ประดิษฐานพระบรมรูปฯ ที่มีความสูง ๒.๗๐ เมตร จะทำให้การถ่ายระดับของมุมมองมีความต่อเนื่องกันมากขึ้น

แบบรูปตัด แสดงการใช้ระดับความสูงเพื่อช่วยแสดงตำแหน่งที่ตั้งที่ชัดเจนในพื้นที่โล่ง

<u>วัสดุและองค์ประกอบในการออกแบบ</u>

เนื่องจากข้อจำกัดในเรื่องงบประมาณ การเลือกใช้วัสดุจึงมีข้อจำกัดตามไปด้วย ดังนั้นจึงเลือกใช้วัสดุตกแต่งที่ช่างท้องถิ่นสามารถทำงานก่อสร้างได้สะดวกและคุ้นเคย ซึ่งจะใช้ผนังหรือพื้นทรายล้างสลับด้วยกระเบื้องดินเผา เน้นเฉพาะแท่นประดิษฐานเท่านั้นที่เป็นวัสดุกรุผิวหินอ่อน ส่วนที่เป็นลวดบัวก็เป็นส่วนงานปูนทำในที่ ส่วนลานสักการะด้านหน้าเป็นลานดินปรับระดับปลูกหญ้าเท่านั้น ไม่ได้ปูด้วยวัสดุอื่นๆเพื่อเป็นการประหยัดวัสดุตกแต่ง

ภาพแสดงการเลือกใช้วัสดุที่แตกต่างในการแสดงความสำคัญ

ภาพแสดงการเลือกวัสดุที่ช่างท้องถิ่นมีความคุ้นเคย สามารถทำงานได้สะดวก

ภาพแสดงการใช้ประโยชน์ของพื้นที่ ที่ต้องคำนึงถึงในการออกแบบ(งานราชพิธีในวันสำคัญ)

อย่างไรก็ดีการพิจารณาของคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติฯ และการนำข้อแก้ไขที่เป็นมติของคณะกรรมการ ไปปฏิบัติถือเป็นเรื่องสำคัญ เพราะจะทำให้พระบรมราชานุสาวรีย์ พระราชานุสาวรีย์ พระอนุสาวรีย์ อนุสาวรีย์ต่างๆ มีความสง่างาม สวยงามและสมพระเกียรติ ถูกต้องตามประเพณี ข้อปฏิบัติต่างๆ ตามที่ได้ปฏิบัติสืบมา ทั้งนี้มีข้อสรุปปัจจัยที่มีผลในการพิจารณาสั้นๆ ได้แก่ ความเหมาะสมทางด้านประวัติศาสตร์ สถานที่ตั้ง ขนาดของพระบรมรูป พระรูป รูป ที่ถูกต้องสัมพันธ์กับสถานที่ตั้ง จนถึงการออกแบบแท่นฐาน แท่นประดิษฐาน ซึ่งมีส่วนอย่างมากที่จะทำให้อนุสาวรีย์ต่างๆ มีความสวยงามตามขั้นตอนและขบวนการการทำงานที่ถูกต้อง เหมาะสมที่สุดและสอดคล้องกับงบประมาณและข้อจำกัดอื่นๆ

๔.๔. ปัญหาที่พบได้บ่อย และ แนวทางการแก้ปัญหาทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้อนุสาวรีย์มีความสง่างามเหมาะสมกับสมพระเกียรติยศและฐานานุศักดิ์

เนื่องจากรากทางสังคมวัฒนธรรมไทย มีการแสดงออกซึ่งระดับชั้นฐานะทางสังคมของบุคคล เช่น พระสงฆ์ พระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ คนธรรมดา ในการก่อสร้างอนุสาวรีย์มักเป็นการก่อสร้างสัญลักษณ์ที่ระลึกถึงบุคคลที่เป็นที่รัก บุคคลสำคัญซึ่งเป็นที่ยอมรับในสังคม ผู้ออกแบบจึงต้องเข้าใจถึงระดับฐานะทางสังคมของบุคคลหรือกลุ่มคนผู้ที่เรากำลังจะออกแบบก่อสร้างอนุสาวรีย์ โดยลักษณะการแสดงออกทางสถาปัตยกรรมต้องสอดคล้องและเหมาะสมกับวัฒนธรรม คติความเชื่อ ประเพณีที่สืบทอดกันมา

ดังนั้นในการเสนอแบบอนุสาวรีย์บุคคลสำคัญเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญนั้น คณะกรรมการฯจะต้องคำนึงถึงเรื่องความเหมาะสมกับพระเกียรติยศ หรือฐานานุศักดิ์เป็นสำคัญทุกขั้นตอน ตั้งแต่ขั้นตอนการเลือกสถานที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์ สภาพแวดล้อม ประวัติศาสตร์ การออกแบบประติมากรรม การกำหนดรายละเอียดและขนาดของประติมากรรม ความสูง ป้ายคำจารึก ฯลฯ ทุกขั้นตอนทุกองค์ประกอบที่จะเกิดขึ้นล้วนทำให้เกิดความสวยงามและความเหมาะสมกับพระเกียรติยศ หรือ ฐานานุศักดิ์ทั้งสิ้น

ซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะมีผลต่อการออกแบบอนุสาวรีย์ที่สำคัญที่สุดคือเรื่องของสถานที่จะใช้ก่อสร้าง ทำเลที่ตั้ง ผู้ออกแบบจะต้องพิจารณาโดยรอบคอบถึงรายละเอียดของสถานที่ ลักษณะทางกายภาพ และสภาพแวดล้อม ทิศทาง ซึ่งมีผลต่อการออกแบบอนุสาวรีย์ บางกรณีเป็นลักษณะที่ตั้งที่ดีก่อให้เกิดความสง่างามกับอนุสาวรีย์ แต่บางกรณีก็อาจจะมีองค์ประกอบบางประการที่ก่อให้เกิดความไม่สง่างามของอนุสาวรีย์ หรือเอื้อต่อพฤติกรรมไม่พึงประสงค์ต่ออนุสาวรีย์ สถาปนิก นักออกแบบ จะต้องวิเคราะห์และทราบถึงปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ แล้วทำการเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาต่อคณะกรรมการฯ ต่อไป

ต่อไปนี้เป็นกรณีศึกษาเกี่ยวกับปัญหาที่พบบ่อยและแนวทางการแก้ปัญหาทางสถาปัตยกรรม เพื่อให้อนุสาวรีย์มีความสวยงามเหมาะสมกับสมพระเกียรติยศและฐานานุศักดิ์

๔.๔.๑. ปัญหาความคับแคบ และสภาพแวดล้อมของพื้นที่

กรณีที่พื้นที่ก่อสร้างมีความคับแคบ สภาพแวดล้อมบีบบังคับ เช่น ระยะการเข้าถึงอนุสาวรีย์มีความกระชั้นชิดเกินไปหรือด้านข้างอนุสาวรีย์คับแคบหรือบีบเกินไป แนวทางในการแก้ไขก็จะแตกต่างกัน โดยมากการแก้ไขในพื้นที่ที่มีความคับแคบหรือกระชั้นชิดเกินไป มักจะใช้วิธีออกแบบความสูงของฐานล่างให้ไม่สูงมากนักและแท่นฐานมีองค์ประกอบที่ลดหลั่นกันไปโดยให้มีความกลมกลืนกันกับสภาพแวดล้อม ในกรณีที่ด้านข้างมีความคับแคบ อาจใช้วิธีทางภูมิสถาปัตยกรรมเข้ามาช่วยในการตกแต่งสถานที่ให้เกิดความรู้สึกไม่คับแคบอึดอัด

ปัญหาความคับแคบและระยะการมองที่กระชั้นเกินไปของพื้นที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์
พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว สำนักงานศาลปกครอง ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ แจ้งวัฒนะ

ปัญหาความคับแคบและระยะการมองที่กระชั้นเกินไปของพื้นที่ก่อสร้างอนุสาวรีย์
พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
สถานีผาเสด็จ ตำบลทับกวาง อำเภอแก่งคอย จังหวัดสระบุรี

๔.๔.๒. ปัญหาความกว้างใหญ่ของพื้นที่

การกำหนดลักษณะแท่นฐานและประติมากรรมที่มีขนาดใหญ่สัมพันธ์กับพื้นที่และสภาพแวดล้อม ในบางกรณี สถานที่ก่อสร้างมีลักษณะที่เปิดกว้างมาก และมีสภาพแวดล้อมที่มีความใหญ่โต การพิจารณาถึงการออกแบบอนุสาวรีย์จึงต้องคำนึงถึงขนาดที่มีความสัมพันธ์กับสภาพพื้นที่และสภาพแวดล้อม ในกรณีนี้ พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนีที่มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เป็นอนุสาวรีย์ที่ตั้งอยู่ในพื้นที่กว้าง ผู้ออกแบบจึงต้องกำหนดให้มีขนาดของประติมากรรมที่มีขนาดใหญ่ และกำหนดให้มีชั้นฐาน และแท่นที่มีขนาดกว้างใหญ่ รวมทั้งใช้การจัดแต่งภูมิทัศน์เข้ามาช่วย ทำให้อนุสาวรีย์มีขนาดและองค์ประกอบสัมพันธ์กันกับสภาพแวดล้อมโดยรวมทั้งหมด

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จ.เชียงราย

๔.๔.๓. ปัญหาเสาธงเดิมในพื้นที่ก่อสร้าง

ปัญหาเสาธงนี้มักพบได้ในกรณีโครงการอนุสาวรีย์ในพื้นที่หน่วยงานราชการ โดยทั่วไปเดิมทีมักมีการสร้างเสาธงขนาดใหญ่โดยเลือกที่ว่างใกล้เคียงกับอาคารสำนักงาน ซึ่งมักเลือกพื้นที่ที่อยู่ในตำแหน่งซึ่งสัมพันธ์กับอาคารเป็นแนวแกนหลัก ภายหลังเมื่อมีความต้องการสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นก็ยังคงเลือกใช้พื้นที่ซึ่งอยู่ในแนวแกนหลักนั้นเช่นเคย เพราะโดยรวมมักยังคงสภาพเป็นลานว่างหรือสนามหน้าเสาธงอยู่ นอกจากนี้การออกแบบอนุสาวรีย์และแท่นฐานก็มักไม่ได้คำนึงถึงเสาธงที่มีอยู่เดิมนั้นจึงไม่เห็นปัญหาที่จะตามมา

หากนำเอาแบบร่างของอนุสาวรีย์เทียบกับสภาพจริงจึงมักพบว่า เสาธงที่มีอยู่เดิมซึ่งมักอยู่ด้านหลังอนุสาวรีย์นั้น จะตรงกับแนวศรีษะของตัวประติมากรรม ปรากฏเป็นแนวตั้งผ่านศรีษะขึ้นไป ซึ่งถือว่าลดทอนความสง่างามของอนุสาวรีย์อย่างเห็นได้ชัด

พระอนุสาวรีย์กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าศาลจังหวัดจันทบุรี

พระอนุสาวรีย์ กรมหลวงราชบุรีดิเรกฤทธิ์ ตั้งอยู่บริเวณด้านหน้าศาลจังหวัดขอนแก่น

ทั้งนี้ ในการพิจารณาของคณะกรรมการฯนั้น มักได้ข้อสรุปเป็นแนวทางแก้ปัญหาว่า ควรให้มีการย้ายเสาธงออกไป อาจเป็นตำแหน่งอื่น หรือนำไปติดตั้งบนยอดมุขหน้าของอาคารให้เป็นองค์ประกอบหนึ่งของอาคารไปเลย อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติก็เป็นเรื่องที่ยากลำบากของหน่วยงานเจ้าของโครงการ ซึ่งในการก่อสร้างจริงก็มักอนุโลมให้เสาธงอยู่ในตำแหน่งเดิม

อนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ สวนสาธารณะ อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
แสดงถึงการก่อสร้างเสาไฟแสงสว่างเพิ่มเติมภายหลังที่ไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม ทำให้ทำลายความสง่างามของอนุสาวรีย์

อนุสาวรีย์สามกษัตริย์ อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
การแก้ปัญหาโดยการย้ายเสาธงไปติดตั้งไว้บนอาคาร

บทที่ ๕

การดูแล บำรุงรักษาอนุสาวรีย์

ตามความหมายของอนุสาวรีย์ คือ สิ่งก่อสร้างที่เป็นสัญลักษณ์ เพื่อรำลึกถึงคุณงามความดีของบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญในอดีตอันพึงจดจำเป็นแบบอย่างแก่อนุชนไทยสืบไปนั้น สิ่งก่อสร้างนี้จะประดิษฐานไว้ในที่สาธารณะ หรือ ณ ที่ซึ่งเปิดให้มหาชนสักการบูชา สถานที่ประดิษฐานมักจะเป็นที่กลางแจ้งทำให้อนุสาวรีย์ต้องตากแดด ตากฝน ตากน้ำค้าง ฝุ่นละออง มูลนก ทำให้เกิดความสกปรกและเกิดสนิม ดูไม่สวยงามจึงควรมีการทำความสะอาด บำรุงรักษาอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย ๒ เดือนต่อครั้ง หรือสังเกตจากความสกปรกที่มีมากหรือน้อยขึ้นกับสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกัน ซึ่งเจ้าหน้าที่หรือผู้ดูแลอนุสาวรีย์ของแต่ละท้องถิ่นสามารถดำเนินการดูแลบำรุงรักษาในเบื้องต้นด้วยตนเอง ดังนี้

๑. ใช้น้ำสะอาดฉีดล้างอนุสาวรีย์ให้เปียกทั่วทั้งองค์
๒. ผสมสบู่เหลวกับน้ำสะอาดให้เจือจาง ใช้ผ้าสะอาดชุบน้ำสบู่เหลวถู ล้าง ขัด คราบฝุ่นเขม่าควันคราบมูลนกแห้ง ในส่วนที่สามารถใช้น้ำเปล่าล้างออกได้โดยให้ใช้แปรงสีฟันร่วมขัดส่วนที่เป็นซอกและฝังแน่นอย่างระมัดระวังในส่วนที่บอบบาง เช่น สายกระบี่หรือปลายสายยงยศ
๓. เมื่อใช้น้ำสบู่เหลวล้างขัดทั่วดีแล้ว ให้ใช้น้ำสะอาดล้างคราบสบู่เหลวออกให้หมดจากอนุสาวรีย์
๔. ใช้ผ้าบิดน้ำออกให้หมาด เช็ดถู และซับน้ำที่ขังตามซอก และตามพื้นผิวของอนุสาวรีย์ออกให้หมดแล้วปล่อยให้แห้ง

เมื่ออนุสาวรีย์แห้งดีแล้ว ใช้ผ้าเนื้อนุ่มแห้งสะอาด เช็ดขัดถูจนสะอาด เป็นอันเสร็จขบวนการทความสะอาดในเบื้องต้น

ห้ามใช้แปรงลวด หรือแปรงเหล็กขัดโดยเด็ดขาด เพราะจะทำให้อนุสาวรีย์เสียหาย

ภาพก่อนการบำรุงรักษา ภาพหลังการบำรุงรักษา

ภาพก่อนการบำรุงรักษา ภาพหลังการบำรุงรักษา

ข้อควรระวัง

อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญโดยทั่วไป ส่วนมากจะประดิษฐานอยู่บนแท่นประดิษฐานที่สูงจากระดับพื้น ในความสูงที่เป็นอันตราย เมื่อเจ้าหน้าที่ผู้ดูแลอนุสาวรีย์ขึ้นไป ล้างทำความสะอาด ไม่ระมัดระวังอาจตกมาจะได้รับบาดเจ็บได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในขั้นตอนการล้างด้วยสบู่เหลว น้ำและสบู่เหลวจะทำให้บริเวณที่ทำความสะอาดลื่นมาก ควรมีเข็มขัดนิรภัย (Safety belt) ป้องกันตกและเพิ่มความระมัดระวังเป็นพิเศษ

การตั้งนั่งร้านจะต้องตกอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสมไม่ชิดหรือห่างมากเกินไป ชิดเกินไปจะทำงานไม่สะดวกและเหล็กนั่งร้านอาจกระทบ ขูด ขีด หรือเสียดสีกับอนุสาวรีย์ ทำให้เกิดความเสียหายได้ ห่างเกินไปผู้ปฏิบัติงานเอื้อมไม่ถึงอาจพลัดตกได้

สิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติต่ออนุสาวรีย์

๑. ห้ามทาสีทุกชนิด เช่น สีน้ำมัน สีวานิชดำ สีฝุ่น แลคเกอร์ ฯลฯ

การสร้างอนุสาวรีย์ ได้คำนึงถึงความคงทน ความสง่างาม และมีคุณค่าทางศิลปะ จึงมักสร้างเป็นรูปหล่อผสม (บรอนซ์) โดยมีเนื้อทองแดงเปอร์เซ็นต์สูง การหล่อค่อนข้างยุ่งยาก มีขั้นตอนมาก ค่าใช้จ่ายสูงกว่าเมื่อเทียบกับการหล่อด้วยวัสดุอื่นๆ เช่น ปูนซีเมนต์ ไฟเบอร์กลาส ทองเหลือง เป็นต้น

อนุสาวรีย์ที่หล่อด้วยวัสดุโลหะผสม (บรอนซ์) เมื่อประดิษฐานอยู่ในที่กลางแจ้ง จะทำปฏิกิริยากับธรรมชาติความร้อนจากแสงแดด ความชื้นจากน้ำค้าง น้ำฝน ฯลฯ เนื้อโลหะจะค่อยๆเปลี่ยนสี ซึ่งใช้เวลาหลายปี และปฏิกิริยาที่จะเกิดขึ้นนี้ จะเกิดได้ดีกับผิวโลหะของอนุสาวรียที่สะอาดเท่านั้น โดยจากสีน้ำตาลดำที่รมสีผิวไว้ในระยะแรกประดิษฐาน กลายมาเป็นสีน้ำตาลอมเหลือง เหลืองอมขียว และเป็นสีเขียวในที่สุด หรือตามที่เข้าใจกันว่าสนิมเขียว ซึ่งเป็นสนิมที่ดี ไม่ทำอันตรายต่อผิวโลหะ แต่กลับให้คุณค่าแก่อนุสาวรีย์ บ่งบอกถึงอายุของเนื้อโลหะ สีเขียวที่เกิดขึ้นโดยธรรมชาติ จะสวยงามกว่า ซึ่งจะแตกต่างกับสีเขียวที่สร้างขึ้นโดยใช้สารเคมี

อนุสาวรีย์ที่สะอาดและเกิดสีสนิมเขียวชนิดนี้ขึ้นยิ่งเก่ามาก สีสนิมเขียวยิ่งชัดเจนมาก เช่นเดียวกับปืนใหญ่โบราณ หรือพระพุทธรูปโลหะโบราณ ที่ยิ่งเก่ามาก สีจะสวยและมีคุณค่ามาก อนุสาวรีย์ที่เกิดสนามเขียวทั่วทั้งองค์จะดูมีมิติมากกว่าเมื่อเปรียบเทียบกับอนุสาวรีย์ที่มีสีดำ จึงมักใช้สีน้ำมันสีดำทาที่ผิวของอนุสาวรีย์ เป็นเรื่องที่เข้าใจผิดซึ่งจะไม่เป็นธรรมชาติของเนื้อโลหะดังกล่าว ข้อเสียที่เกิดขึ้นเมื่ออนุสาวรีย์ถูกทาสีดำไว้ และตากแดด ตากฝนนานปีเข้า สีจะแตกลายงา ทำให้ต้องทาสีทับ เป็นเช่นนี้หลายๆครั้ง รายละเอียดของเครื่องประดับ พระพักตร์ ลวดลาย และส่วนอื่นๆ จะถูกเนื้อสีไปอุดทับ ทำให้ขาดความคมชัด ความสวยงาม ความมีคุณค่าของเนื้อโลหะไป

รูปอนุสาวรีย์ที่หล่อด้วยโลหะ ถ้าทาสีดำทับทั่วมั้งองค์ ดูแล้วคงมีคุณค่าไม่ต่างจากอนุสาวรีย์ที่หล่อด้วยไฟเบอร์กลาส ปูนซีเมนต์หรือวัสดุอื่นๆ ที่ราคาถูกแล้วทาสีดำทับ เพราะฉะนั้นจึงไม่ควรทาสีทับผิวโลหะของอนุสาวรีย์ให้เสียคุณค่าไป

๒. ห้ามทาน้ำมันทุกชนิด เช่น น้ำมันพืช น้ำมันมะพร้าว น้ำมันมะกอก น้ำมันเครื่อง หรือแว็กซ์

อนุสาวรีย์บางแห่งต้องการความเงางาม จึงใช้น้ำมันพืช แว็กซ์หรือแลคเกอร์ ทาเพื่อให้เกิดความเงางามซึ่งจะให้ความสวยงามชั่วคราวเท่านั้น แต่ระยะยาวจะมีผลเสียมากกว่า เพราะน้ำมันพืชทาแล้วไม่ระเหย จะเหนียวเกาะผิวโลหะเป็นที่สะสมของฝุ่นละออง แมลงกลางคืนตัวเล็กๆ แว็กซ์ก็เช่นเดียวกัน เมื่อถูกความร้อนจากแสงแดดจะละลายเป็นที่สะสมของฝุ่น การล้างทำความสะอาดในภายหลังจะทำได้ยากมาก และจะไม่สะอาดเท่าที่ควร

๓. ห้ามปิดทอง

อนุสาวรีย์ที่สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงคุณงาม ความดีของบุคคล เช่น พระมหากษัตริย์ หรือบุคคลที่ทำประโยชน์ต่อประเทศชาติ จะเป็นงานประติมากรรมรูปเหมือนของบุคคลสำคัญนั้นๆ ความเหมือนของหน้าตาใบหน้าและส่วนอื่นๆ ในทางศิลปะแล้ว ประติมากรรมรูปเหมือนบุคคลถ้าจะดูให้งามและความเหมือนแล้ว ต้องอาศัยแสงและเงาเป็นส่วนประกอบที่สำคัญ การปิดทองทั้งองค์ หรือปิดทองบางจุดเท่าที่ปิดถึงนั้น จะทำลายความงามให้ลดลง แสงสะท้อนจากความแวววาวของทอง ไม่เหมาะกับอนุสาวรีย์บุคคลที่อยู่กลางแจ้ง เพราะจะทำให้คุณค่าความงามทางศิลปะลดน้อยลง เพราะฉะนั้นการปิดทองเป็นสิ่งที่ไม่ควรปฏิบัติกับอนุสาวรีย์ที่อยู่กลางแจ้ง

ข้อเสนอแนะ

การถวายสิ่งของต่างๆ เพื่อสักการะ บวงสรวงอนุสาวรีย์ เช่น พวงมาลัย ช้าง ม้า อาวุธ ฯลฯ ควรจัดบริเวณให้เป็นสัดส่วน และควรอยู่ห่างจากอนุสาวรีย์พอควร เพราะสภาพภูมิทัศน์ที่ดี จะทำให้อนุสาวรีย์กลางแจ้งมีความโดดเด่น สง่างาม และคุณค่าทางศิลปะแก่ผู้พบเห็นตลอดไป

ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ
พ.ศ.๒๕๒๐

.....

เพื่ออนุวัตตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมเมื่อวันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๒๐ ให้กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ เป็นผู้รับผิดชอบอนุมัติหรือไม่อนุมัติ หรือห้ามปรามการก่อสร้างอนุสาวรีย์ของบุคคลสำคัญของชาติไทย โดยให้คำนึงถึงความเหมาะสมเกี่ยวกับรูปลักษณะและสถานที่ตั้ง ให้ทั้งฝ่ายราชการและฝ่ายเอกชนขออนุญาตตามระเบียบก่อนการก่อสร้าง ส่วนการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ และพระบรมรูปของพระบรมราชจักรีวงศ์จะต้องได้รับพระบรมราชานุญาต โดยเสนอผ่านกรมศิลปากร กระศึกษาธิการ และสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ทั้งนี้เพื่อธำรงรักษาเอกลักษณ์และศิลปวัฒนธรรมของชาติไทยไว้มิให้เสื่อมสูญตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการจึงวางระเบียบในเรื่องนี้ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ.๒๕๒๐”

ข้อ ๒ ในระเบียบนี้

“พระบรมราชานุสาวรีย์”หมายความว่า อนุสาวรีย์ของพระมหากษัตริย์ ซึ่งได้ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเป็นคุณอย่างยิ่งใหญ่แก่ชาติไทยในยุคสมัยต่างๆ ตามที่มีเรื่องหรือพระนามปรากฏในเอกสาร หรือหลักฐานทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี และพระบรมราชานุสาวรีย์นั้น จะได้ประดิษฐานไว้ในที่สาธารณะ หรือ ณ ที่ซึ่งเปิดให้มหาชนสักการะบูชาและชมได้

“อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ” หมายความว่า สิ่งก่อสร้างที่เป็นเครื่องหมายน้อมนำให้ระลึกถึงวีรกรรมหรือคุณงามความดีของบุคคลที่ได้ประกอบกรณียกิจเป็นคุณประโยชน์อย่างยิ่งใหญ่ไว้แก่บ้านเมืองไทยสมควรจะสร้างอนุสาวรีย์ไว้ให้ปรากฏ เพื่อเป็นที่รวมพลังใจ ศรัทธา และความนิยมนับถือของประชาชน และเป็นแบบฉบับแก่อนุชนไทยสืบต่อไป และสิ่งก่อสร้างนั้นจะได้ประดิษฐานไว้ในที่สาธารณะ หรือ ณ ที่ซึ่งเปิดให้มหาชนสักการบูชาหรือชมได้

“พระพุทธรูปสำคัญ” หมายความว่า พระพุทธรูปที่เป็นปูชนียวัตถุ ประดิษฐานในพระบรมมหาราชวัง พระอารามหลวง สถานที่ราชการ หรือวัดสำคัญประจำท้องถิ่น และเป็นที่เคารพสักการะอย่างสูงของมหาชนตามบัญชีรายนามแนบท้ายระเบียบนี้ และซึ่งจะได้ประกาศเพิ่มเติมเป็นคราวๆ ไป

ข้อ ๓ ให้หน่วยราชการหรือเอกชน ผู้มีความประสงค์จะก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ ตลอดจนจำลองพระพุทธรูปสำคัญต่างๆ แจ้งความประสงค์ขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงอธิบดีกรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ พร้อมทั้งแนบเอกสารเพื่อประกอบการพิจารณา ดังต่อไปนี้

การก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ ให้แนบเอกสารแจ้ง

(๑) พระราชประวัติของพระมหากษัตริย์หรือประวัติบุคคลสำคัญที่จะนำมาก่อสร้างอนุสาวรีย์

(๒) เหตุผลและวัตถุประสงค์

(๓) แผนผังบริเวณสถานที่ที่จะประดิษฐาน พร้อมทั้งบริเวณใกล้เคียง

(๔) รูปลักษณะ ขนาด แบบรายการ แผนผัง และรายละเอียดอื่นๆ ในการก่อสร้าง รวมทั้งคำจารึก

(๕) หน่วยงาน หรือบุคคล หรือนิติบุคคลที่รับผิดชอบในการดำเนินงานก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ

การจำลองพระพุทธรูปสำคัญ ให้แนบเอกสารแจ้ง

(๑) ชื่อและประวัติความสำคัญของพระพุทธรูปที่ขอจำลอง

(๒) เหตุผลและวัตถุประสงค์ในการขอจำลองพระพุทธรูปสำคัญ

(๓) รูป ลักษณะ ขนาด หรือแบบราบการของพระพุทธรูปที่จำลองแล้ว

(๔) จำนวนที่ขอลอง และชนิดของวัสดุที่ใช้จำลอง

(๕) รายละเอียดอื่นๆ รวมทั้งชื่อหน่วยงาน บุคคลหรือนิติบุคคลที่รับผิดชอบดำเนินการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ

ข้อ ๔ ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตประสงค์จะขอให้กรมศิลปากรพิจารณาในขั้นหลักการและความดำริริเริ่ม ผู้ขออนุญาตจะแนบเอกสาร เฉพาะข้อ ๓ (๑) และ (๒) ก็ได้ แต่ในการพิจารณาอนุญาต หรือไม่อนุญาตในการก่อสร้างหรือการจำลองนั้น ผู้ขออนุญาตจะต้องส่งเอกสารประกอบการพิจารณาตามข้ออื่นที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เว้นไว้แต่ในกรณีที่ผู้ขออนุญาตมอบให้กรมศิลปากรเป็นผู้ออกแบบ และดำเนินการก่อสร้าง

ข้อ ๕ เมื่อกรมศิลปากรพิจารณาแล้ว จะแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ขออนุญาตทราบเป็นลายลักษณ์อักษรในเวลาสมควร เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะดำเนินการก่อสร้างได้

ข้อ ๖ ในการพิจารณาอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ ตลอดจนพิจารณาอนุมัติรูปลักษณะ ขนาด และรายละเอียดอื่นๆ ในการก่อสร้างนั้น ให้กรมศิลปากรพิจารณาโดยถือหลักเกณฑ์ตามที่กำหนดไว้ในข้อ ๒ ของระเบียบนี้ กับให้คำนึงถึงประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ เพื่อส่งเสริมและน้อมนำใจมหาชนให้รำลึกถึงเกียรติคุณของบุคคลสำคัญของชาติ และการธำรงรักษาเอกลักษณ์และความมั่นคงของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นประการสำคัญ

ข้อ ๗ เกี่ยวกับสถานที่ที่จะประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ ให้กรมศิลปากรพิจารณา โดยถือหลักเกณฑ์ให้อยู่ ณ บริเวณที่มหาชนจะสักการบูชาได้สะดวก เป็นที่ที่งามสง่าเชิดชูเกียรติ หรือสอดคล้องกับเหตุการณ์และประวัติที่พระบรมราชานุสาวรีย์หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญนั้นๆ เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ เพื่อประกาศความสำคัญของพระบรมราชานุสาวรีย์ หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญนั้นๆ ให้ประกฏยั่งยืนสืบต่อไปชั่วกาลนาน

ข้อ ๘ ในการพิจารณาคำขออนุญาตก่อสร้างและประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์พระมหากษัตริย์ในพระบรมราชจักรีวงศ์ และคำขออนุญาตจำลองพระพุทธรูปสำคัญนั้น เมื่อกรมศิลปากร พิจารณา พิจารณาเห็นชอบแล้วให้นำเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อนำความกราบบังคมทูลขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต โดยผ่านสำนักเลขธิการคณะรัฐมนตรี ตามมติคณะรัฐมนตรีต่อไป

ข้อ ๙ การเปลี่ยนแปลงรายการ หรือรายละเอียดใดๆ ในการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรียี หรืออนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญภายหลังที่ได้รับอนุญาตแล้ว จะต้องแจ้งเป็นลายลักษณ์อักษร ถึงอธิบดีกรมศิลปากร และได้รับอนุญาตแล้วจึงจะเปลี่ยนแปลงได้

ข้อ ๑๐ ให้กรมศิลปากร กระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ควบคุมการก่อสร้างและการประดิษฐานพระบรมราชานุสาวรีย์ อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ หรือการจำลองพระพุทธรูปที่สำคัญที่ได้รับอนุญาตหรือได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตแล้ว ให้เป็นไปตามหลักการและวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ตามระเบียบนี้

ข้อ ๑๑ ค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการก่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ อนุสาวรีย์บุคคลสำคัญ หรือการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ ให้อยู่ในความรับผิดชอบของผู้ขออนุญาต

ข้อ ๑๒ ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพิจารณาอนุญาตหรือไม่อนุญาต หรือปัญหาอื่นใด ซึ่งไม่อาจจะยุติได้ในชั้นกรมศิลปากร ให้เสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด

ข้อ ๑๓ ให้อธิบดีกรมศิลปากรเป็นผู้รักษาการให้เป็นไปตามระเบียบนี้ และให้แต่งตั้งคณะกรรมการได้ตามความจำเป็น

ข้อ ๑๔ ให้ใช้ระเบียบนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๐

ภิญโญ สาธร

(นายภิญโญ สาธร)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

บัญชีรายนามพระพุทธรูปสำคัญ
แนบท้ายระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ
ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ
และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ
พ.ศ.๒๕๒๐

---

๑. พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (แก้วมรกต)

๒. พระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก

๓. พระพุทธเลิศหล้านภาลัย

๔. พระสัมพุทธพรรณี (วัดพระศรีรัตนศาสดาราม)

๕. พระพุทธบุษยรัตน จักรพรรดิพิมลมณีมัย

๖. พระพุทธมหามณีรัตนปฏิมากร (แก้วมรกตน้อย)

๗. พระพุทธบุษยรัตนน้อย

๘. พระนิรันตราย

๙. พระพุทธเพชรญาณ๑๐.พระพุทธนรสีห์

๑๑. พระชัยนวรัตน

๑๒. พระพุทธสิหิงค์

๑๓. พระพุทธเทวปฏิมากร

๑๔. พระพุทธศาสดาฯ

๑๕. พระพุทธมารวิชัย

๑๖. พระพุทธโลกนาถ

๑๗. พระพุทธชินราช (วัดพระเชตุพนฯ)

๑๘. พระพุทธชินสีห์ (วัดพระเชตุพนฯ)

๑๙. พระพุทธปาลิไลยก์

๒๐. พระศรีสากยมุนี

๒๑. พระพุทธตรีโลกเชษฐ

๒๒. พระพุทธธรรมิสรราช

๒๓. พระพุทธนฤมิตร

๒๔. พระพุทธชินสีห์ (วัดบวรริเวศวิหาร)

๒๕. พระศาสดา (วัดบวรนิเวศวิหาร)

๒๖. พระโต

๒๗. พระไสยา

๒๘. พระพุทธวชิรญาณ

๒๙. พระพุทธปัญญาอัคคะ

๓๐. พระสมุทรนินนาท

๓๑. พระพุทธอนันตคุณ อดุลยบพิตร

๓๒. พระพุทธสิหิงคปฏิมากร

๓๓. พระพุทธอังคีรส

๓๔. พระพุทธชินราช (วัดเบญจมบพิตร)

๓๕. พระสักยสิงห์

๓๖. พระหริภุญชัยโพธิสัตว์

๓๗. พระพุทธนรสีห์น้อย

๓๘. พระอัฏฐารส ศรีสุคตทศพลญาณบพิตร

๓๙. พระพุทธไตรรัตนนายก (วัดกัลยาณมิตร)

๔๐. พระศาสดา (วัดสุวรรณาราม)

๔๑. พระสัมมพุทธพรรณี (วัดราชาธิวาส)

๔๒. พระทศพลญาณ ปางมารวิชัย

๔๓. พระสิทธารถ

๔๔. พระเศรษฐตมมนี

๔๕. พระสุรภีพุทธพิมพ์

๔๖. พระสิหิงค์ (วัดพระปฐมเจดีย์)

๔๗. พระพุทธชินราช (วัดพระมหาธาตุฯจังหวัดพิษณุโลก)

๔๘. พระร่วงโรจนฤทธิ์ ศรีอินทราทิตย์ธรรโมภาส มหาวชิราวุธราชปูชนียบพิตร

๔๙. พระสัมพุทธมุนี

๕๐. พระพุทธนฤมลธรรโมภาส

๕๑. พระพุทธมหาโลกาภินันท์

๕๒. พระพุทธไตรรัตนนายก (วัดพนัญเชิง)

๕๓. พระเสริม

๕๔. พระแซกดำ

๕๕. พระฉันเสมอ

๕๖. พระใส

๕๗. พระแสนเมืองมหาชัย

๕๘. พระแสนเมืองมหาชัย

๕๙. พระอินทรแปลง

๖๐. พระอรุณ

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ

เรื่อง กำหนดให้พระศรีศากยะทศพลญาณประธาน

พุทธมณฑลสุทรรศน์เป็นพระพุทธรูปสำคัญ

.....

ตามความใน ข้อ ๒ ของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ. ๒๕๒๐ ซึ่งระบุว่าจะประกาศนามพระพุทธรูปสำคัญเพิ่มเติมเป็นคราวๆไปนั้น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

๑. ให้พระศรีศากยะทศพลญาณประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ พระพุทธรูปประธาน ณ พุทธมณฑล ตำบลศาลายา อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม เป็นพระพุทธรูปสำคัญ เพิ่มเติมในบัญชีรายนามพระพุทธรูปสำคัญแนบท้ายระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ.๒๕๒๐

๒. ให้หน่วยราชการหรือเอกชน ผู้มีความประสงค์จะจำลองพระศรีศากยะทศพลญาณประธานพุทธมณฑลสุทรรศน์ ปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการก่อสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติ และการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ พ.ศ. ๒๕๒๐ ทุกประการ

ประกาศ ณ วันที่ ๑๐ พฤษภาคม ๒๕๒๘

ชวน หลีกภัย

(นายชวน หลีกภัย)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ ศาลสมเด็จพระนเรศวร **3**
ที่ตั้ง พระราชวังจันทน์
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ พระราชวังจันทน์

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร (✓) ในศาลา
   - ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะ
   - ท่าทาง ท่านั่ง
   - สภาพปัจจุบัน สภาพสมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 8*6 เมตร
   - วัสดุ คสล.ทาสี หลังคากระเบื้องเซรามิก ด้านหน้าปูหินอ่อน
   - รูปแบบ เป็นอาคาร คสล. สร้างแบบศาลาจตุรมุข
   - แท่นประดิษฐาน
     สูง 1.00 เมตร ขนาดโดยประมาณ 1.10*1.50 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป ประมาณ 1:1
     วัสดุ ผิวด้านบนคอนกรีตขัดมัน ด้านข้างทาสีขาวโดยรอบ
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม มาเพิ่มเติมภายหลัง ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     ( ) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน -
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า เดินสายไฟลงใต้ดิน ใส่ร้อยท่อวางบนดิน+ตั้งเสาไฟหลักมีตู้เซอร์กิตเบรคเกอร์ เพราะมีเสาโคมเยอะ , ไฟส่องอาคาร , ไฟภายในท่อเป็นช่องกลางรูใหญ่ , มีเซอร์กิตเบรคเกอร์วางรอบๆ ประมาณ 3 ตัวอยู่กำแพงแก้ว
   - ระบบสุขาภิบาล ก๊อกน้ำสำหรับรดน้ำต้นไม้ , เจาะช่องระบายน้ำฝนที่พื้น ออกมาด้านนอกกำแพงแก้ว

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ ศาลสมเด็จพระนเรศวร **3**

ที่ตั้ง พระราชวังจันทน์

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ พระราชวังจันทน์

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- จัดสวนวางผังแบบวงรี คล้ายวงเวียน เป็นพื้นที่วังเดิมของสมเด็จพระนเรศวร
- ทิศทาง หันหน้าไปทางแม่น้ำ
- มุมมอง แนวแกน
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ บ้านคนไกลๆ , มีหลังคาคลุมหลุมขุด
- พืชพันธุ์ที่ใช้ สนามหญ้าเก่าขึ้นตามธรรมชาติสลับต้นไม้ใหญ่ , ดอกเข็ม , ตะโก , หญ้า

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี - กราบไหว้สักการะ ต้งซุ้มขายของ ขายไก่ขัน รูปปั้นไก่เยอะ
- งานวันกองทัพไทย ทำพิธีสักการะ คนเยอะ

6. ปัญหาที่พบ

- ไม่รู้ว่าจะจัดการกับซุ้มขายไก่ยังไง เพิงขายของ พระเครื่อง ล็อตเตอร์รี่ และไม่มีที่จอดรถ

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ ศาลสมเด็จพระนเรศวร 3

ที่ตั้ง พระราชวังจันทน์

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ พระราชวังจันทน์

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

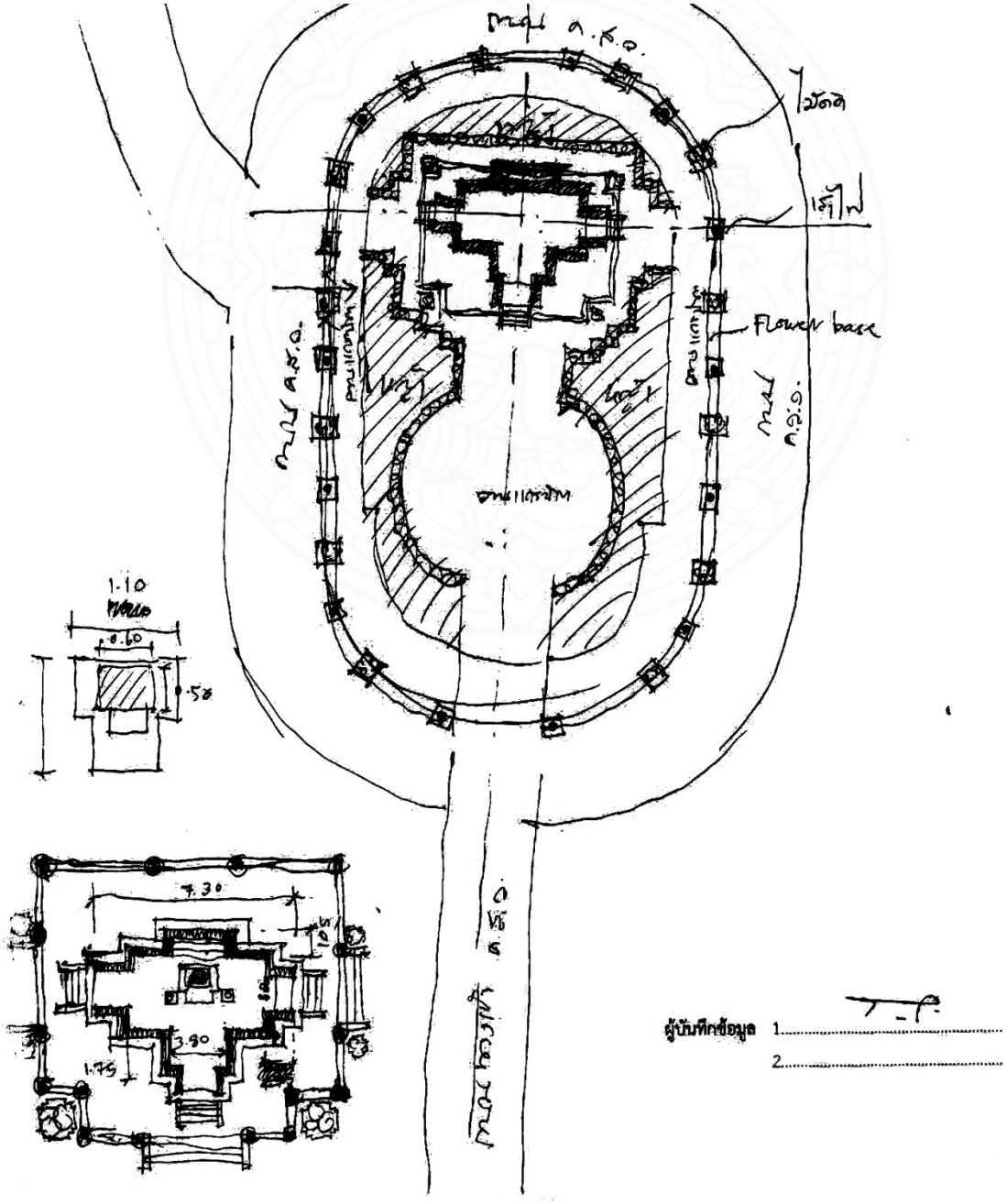
ชื่อ ศาลสมเด็จพระนเรศวร 3

ที่ตั้ง พระราชวังจันทน์

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ พระราชวังจันทน์

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

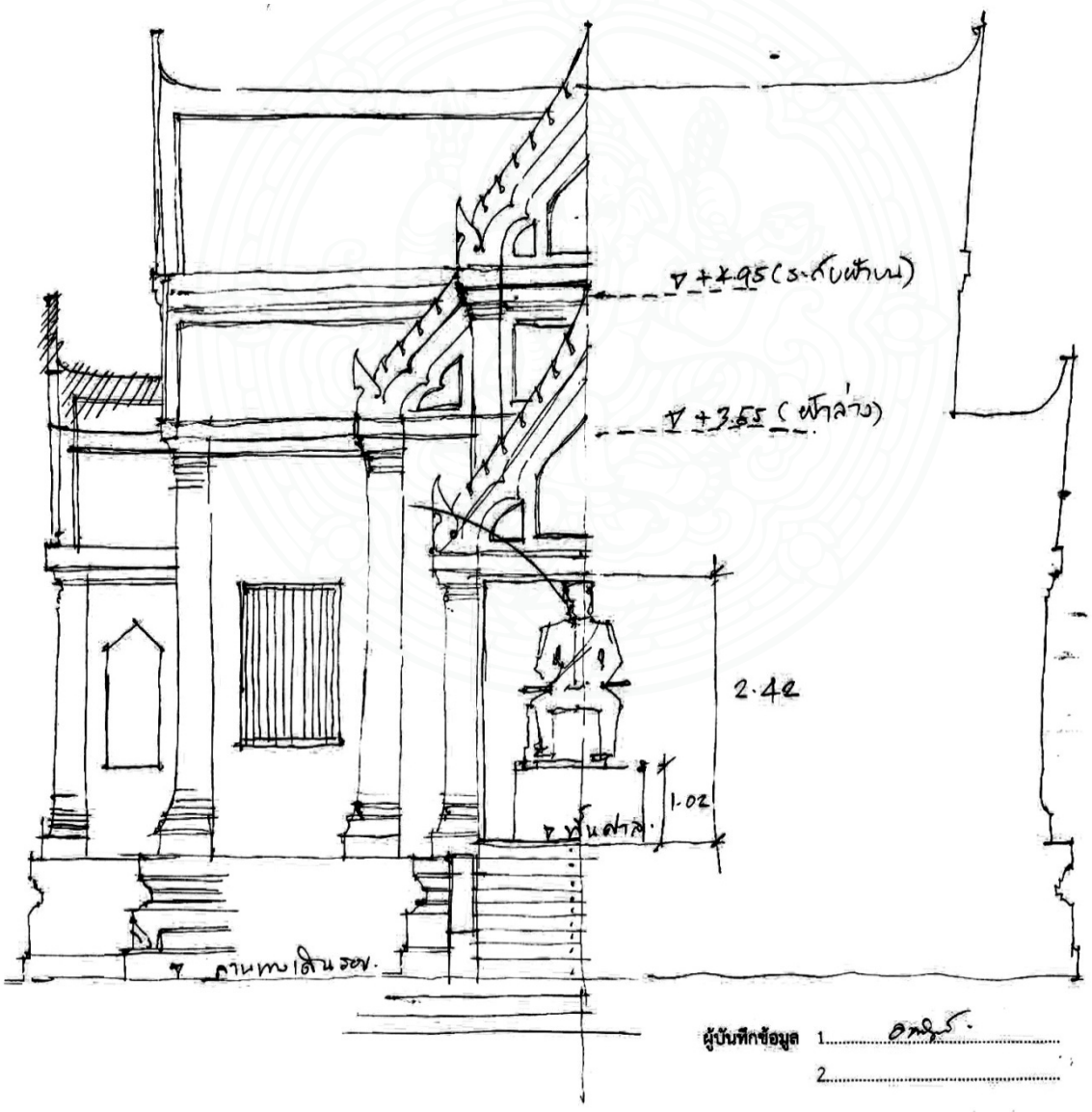
ชื่อ ศาลสมเด็จพระนเรศวร **3**

ที่ตั้ง พระราชวังจันทน์

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ พระราชวังจันทน์

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

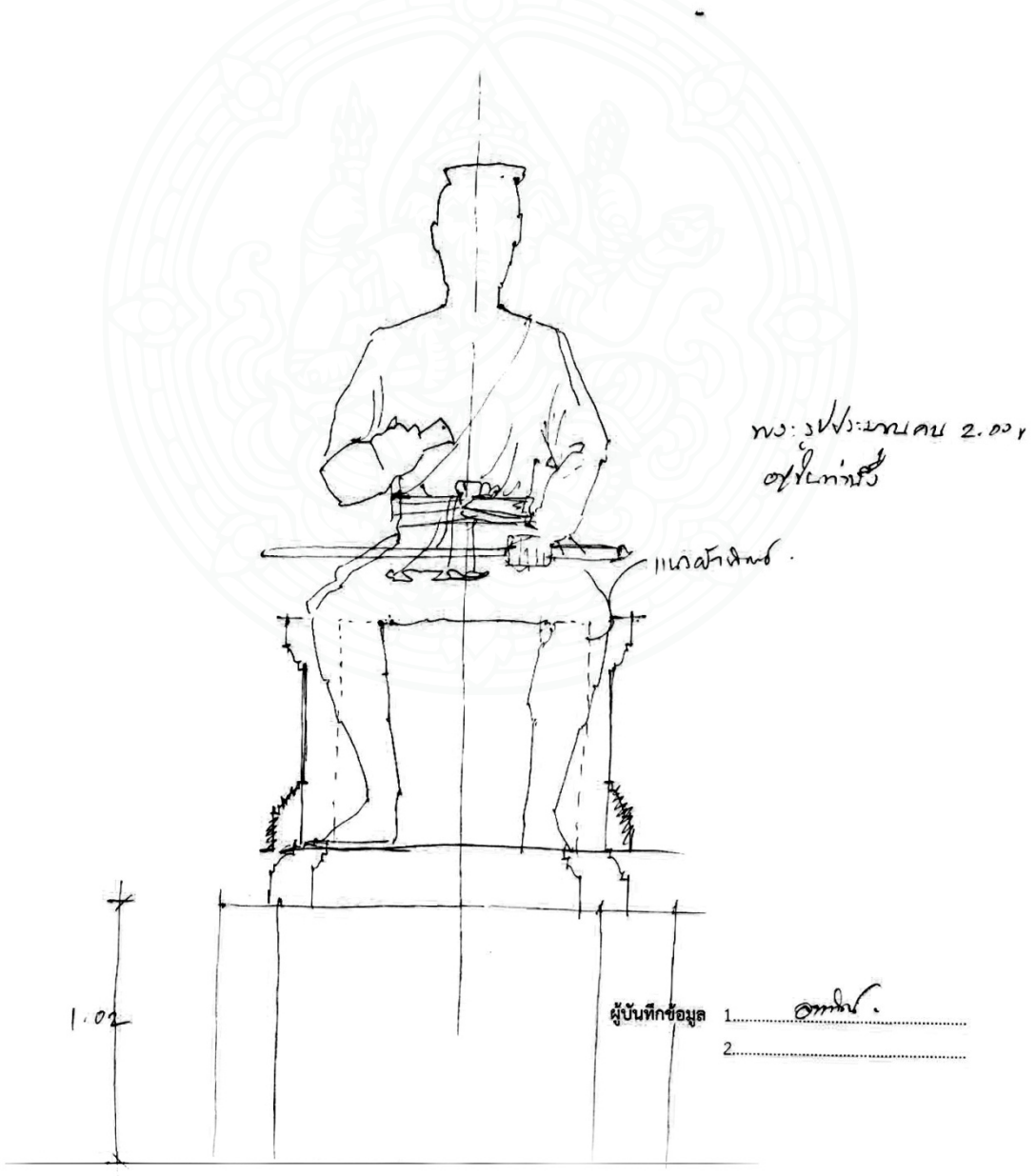
ชื่อ ศาลสมเด็จพระนเรศวร **3**

ที่ตั้ง พระราชวังจันทน์

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ พระราชวังจันทน์

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์วีรไทย **4**
ที่ตั้ง ค่ายสมเด็จพระนเรศวร
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ
     (✓) อื่นๆ ทหารไม่ทราบชื่อ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.9 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะ
   - ท่าทาง ถือปืนวิ่งเข้าปะทะ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ คสล. ผิวพื้น กรวดล้างสลับแกรนิต ผิวเป็นหินอ่อน
   - รูปแบบ คานโล่ง มียกคันขอบโดยรอบ
   - แท่นประดิษฐาน -
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:2
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     ( ) พานพุ่ม (✓) งานศิลปกรรมประกอบ บนฉากหลังมีภาพนูนต่ำ
     ( ) ป้ายจารึก (✓) ฉากหลัง หินแกรนิตสีดำ
     ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน -

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟโคมเสาสูง2.2 เมตร (รอบใน) *3.00 เมตร (รอบนอก) , โคมชุด 4 ดวงหลอดคอมแพ็ค + โคมแก้วกลม + โคมตั้งสนามหญ้า สูง 40 เซนติเมตร ครอบแก้วขาว
   - ระบบสุขาภิบาล สปริงเกิล สนามหญ้า

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์วีรไทย **4**

ที่ตั้ง ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- จัดแปลน + สวน ในพื้นที่ทหาร ลานสนามหญ้า ต้นไม้ใหญ่บัง+ไม้พุ่ม
- ทิศทาง ตั้งหันหน้าเข้าหา ตึกกองบัญชาการกองทัพภาค3 แต่เยื้องมาอาคารไม่ตรงแกนกลาง
- มุมมอง เข้าประตูค่ายมาอยู่ขวามือ สวยดี
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ศาลารวมใจ (ประชาสัมพันธ์) + ตึกกองบัญชาการ + อนุเสาวรีย์พระนเรศวร + พระเภาฯ + พระสุพรรณกัลยา
- พืชพันธุ์ที่ใช้ ไม้ใหญ่ ไม้พุ่ม สนามหญ้า ไม้กระถางดอกขาว ชาฮกเกี้ยน/ชาปัตตาเรีย

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี -

6. ปัญหาที่พบ-

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์วีรไทย **4**

ที่ตั้ง ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

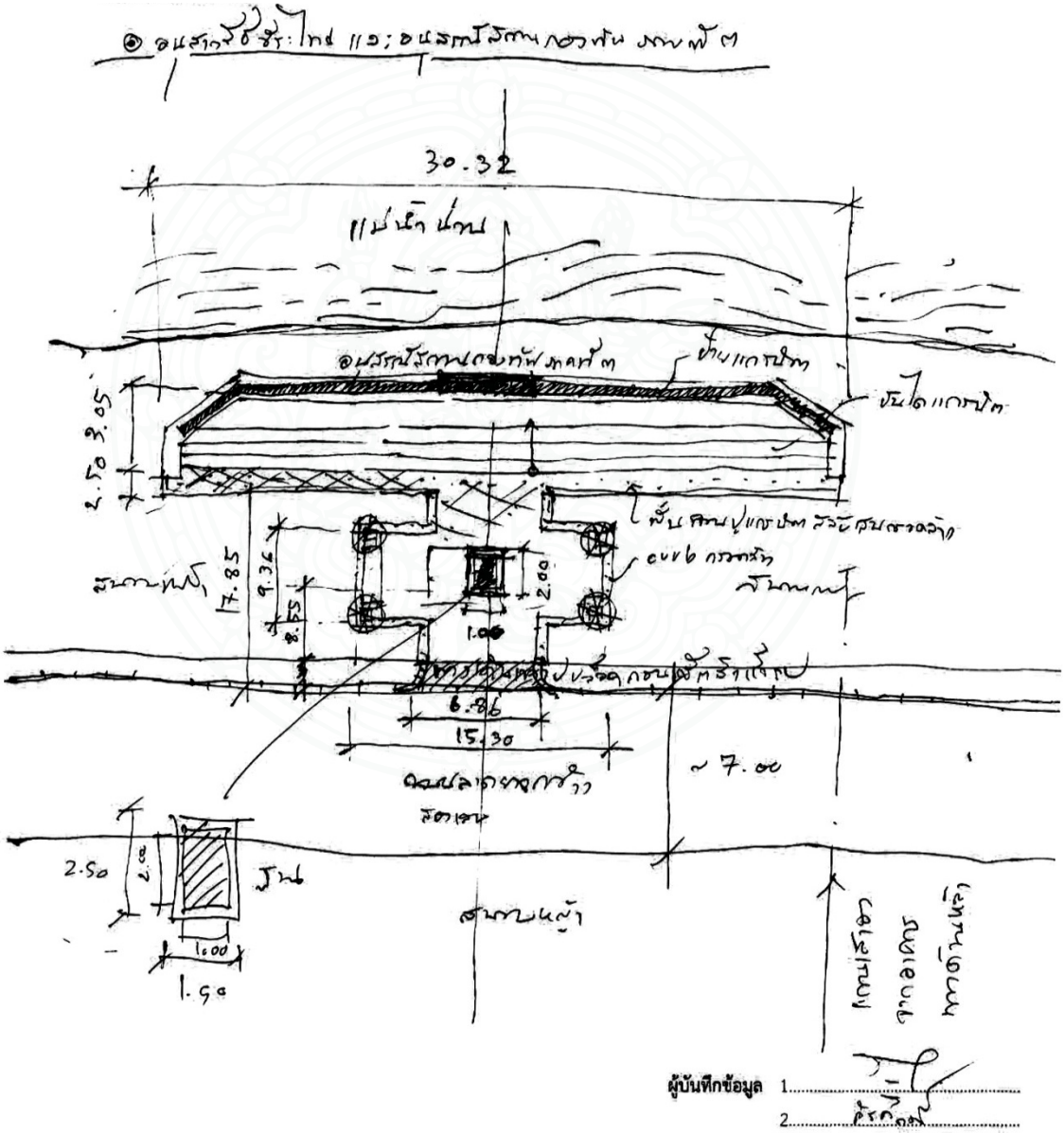
ชื่อ อนุสาวรีย์วีรไทย **4**

ที่ตั้ง ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ผังบริเวณโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

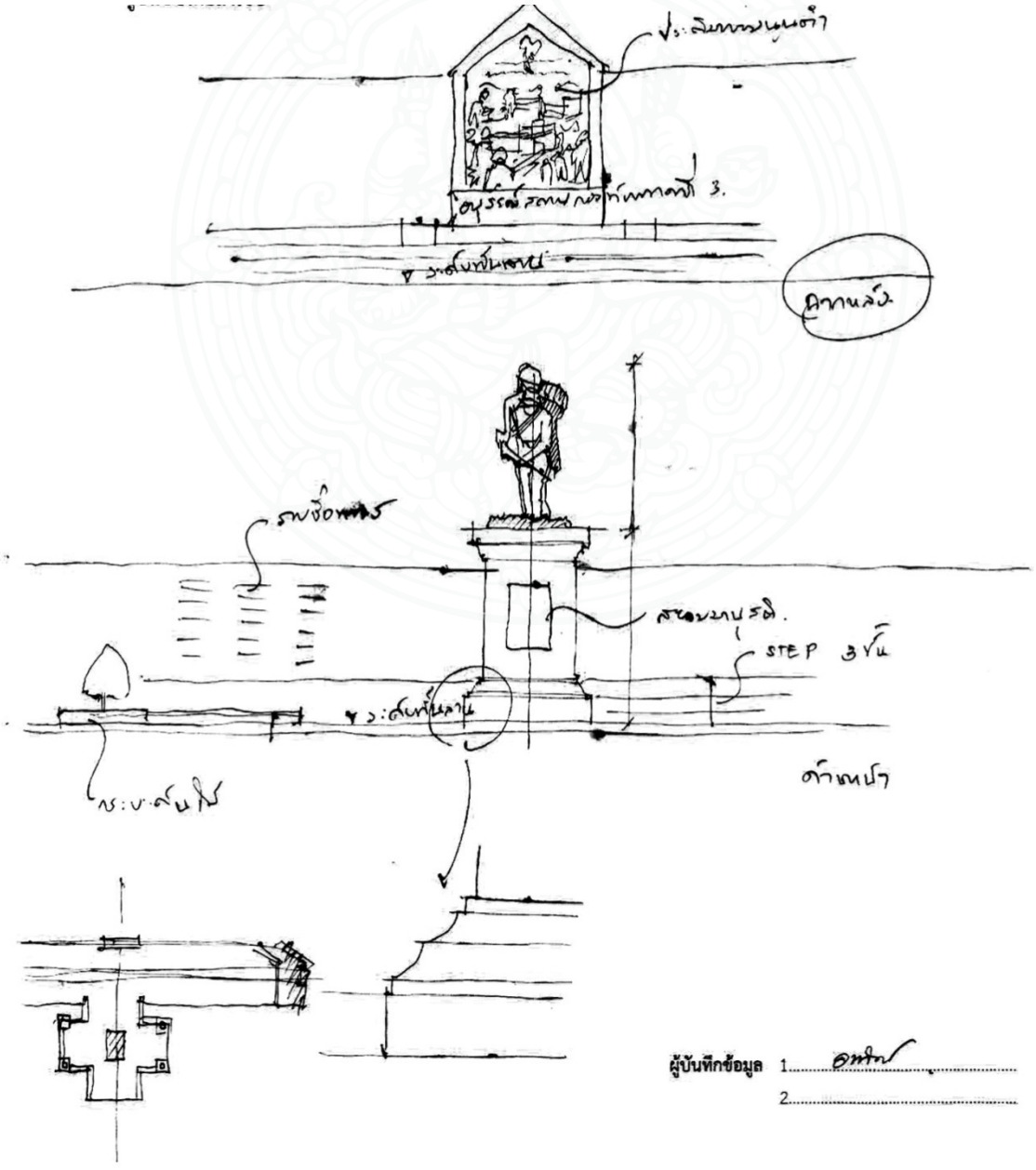
ชื่อ อนุสาวรีย์วีรไทย **4**

ที่ตั้ง ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

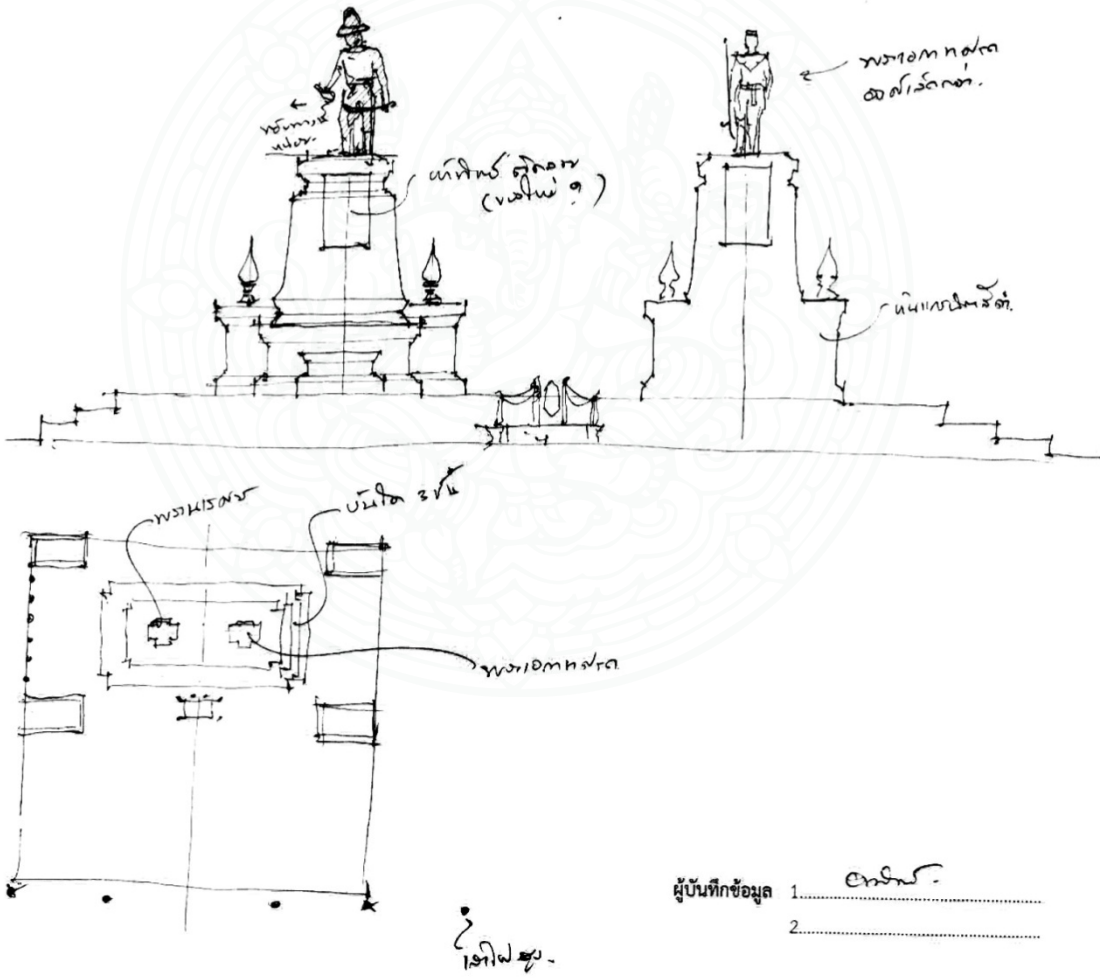
ชื่อ อนุสาวรีย์วีรไทย **4**

ที่ตั้ง ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ ค่ายสมเด็จพระนเรศวร

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระบรมราชชนก + สมเด็จพระศรี **6**
ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยนเรศวร (หน้า รพ. มหาวิทยาลัยนเรศวร)
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

- ( ) เดี่ยว (✓) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
- ขนาด 1.5 (2พระองค์) (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
- วัสดุ โลหะ
- ท่าทาง ประทับยืนคู่กัน 2 พระองค์
- สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

2. แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน

- โครงสร้าง -
- ขนาดโดยประมาณ -
- วัสดุ ปูหินแกรนิตสีเทา+ดำ+น้ำตาลแดง กรุหินแกรนิตสีดำ
- รูปแบบ เป็นฐานยกสูงจากพื้น 0.70 เมตร
- แท่นประดิษฐาน แท่นเรียบ ไม่มีลวดบัว
  สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 0.9 : 1
- องค์ประกอบอื่นๆ
  (✓) พานพุ่ม โลหะหล่อ ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
  (✓) ป้ายจารึก หินทั้งด้านหน้า-หลัง ( ) ฉากหลัง
  ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
- สภาพปัจจุบัน มีคราบหินปูนเกาะเยอะตามร่องหิน

3. ระบบสาธารณูปโภค

- ระบบไฟฟ้า ไฟส่อง 4มุมทแยง + เสาโคมบนแท่นราบสูง 1 เมตร
- ระบบสุขาภิบาล มีน้ำพุด้านหลังพระรูปอันใหญ่ + ซุ้มระบบ 2 ข้างเก็บตู้ไฟและปลั๊ก ปัจจุบันไม่ใช้งาน , ระบบน้ำที่บ่อพักรอบๆฝาซีเมนต์ + ตะแกรงหลักแฝงสาน

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระบรมราชชนก + สมเด็จพระศรี **6**
ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยนเรศวร (หน้า รพ. มหาวิทยาลัยนเรศวร)
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- เป็นอนุสาวรีย์หน้าตึกโรงพยาบาลนเรศวร ตึกหลังใหญ่มาก Scaleพระรูปประมาณเท่าครึ่ง พื้นที่ลานจอดรถค่อนข้างแคบ
- ทิศทาง หันหน้าไปทางอนุสาวรีย์พระนเรศวร หันข้างให้ถนนใหญ่ เนื่องจากต้องใช้ตึกเป็น Background
- มุมมองตึกโรงพยาบาลเป็น Background
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ โรงพยาบาล ลานจอดรถ หลังพระรูปเป็นน้ำพุ
- พืชพันธุ์ที่ใช้ เข็ม ไม้พุ่ม ไม้เน้นเป็นไม้ยืนต้น เพราะพื้นที่แคบ

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี

6. ปัญหาที่พบ

- ลานจอดรถที่แคบ คนพลุกพล่านมาก นกเยอะขึ้นกเยอะ ไม่เปิดมุมมองทางเข้าด้านหน้า เนื่องจากแคบ , มีแค่ที่นั่งพักกั้นคนเดินจากฟุตบาท เดินไม่ค่อยสะดวก

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระบรมราชชนก + สมเด็จพระศรี **6**

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยนเรศวร (หน้า รพ. มหาวิทยาลัยนเรศวร)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

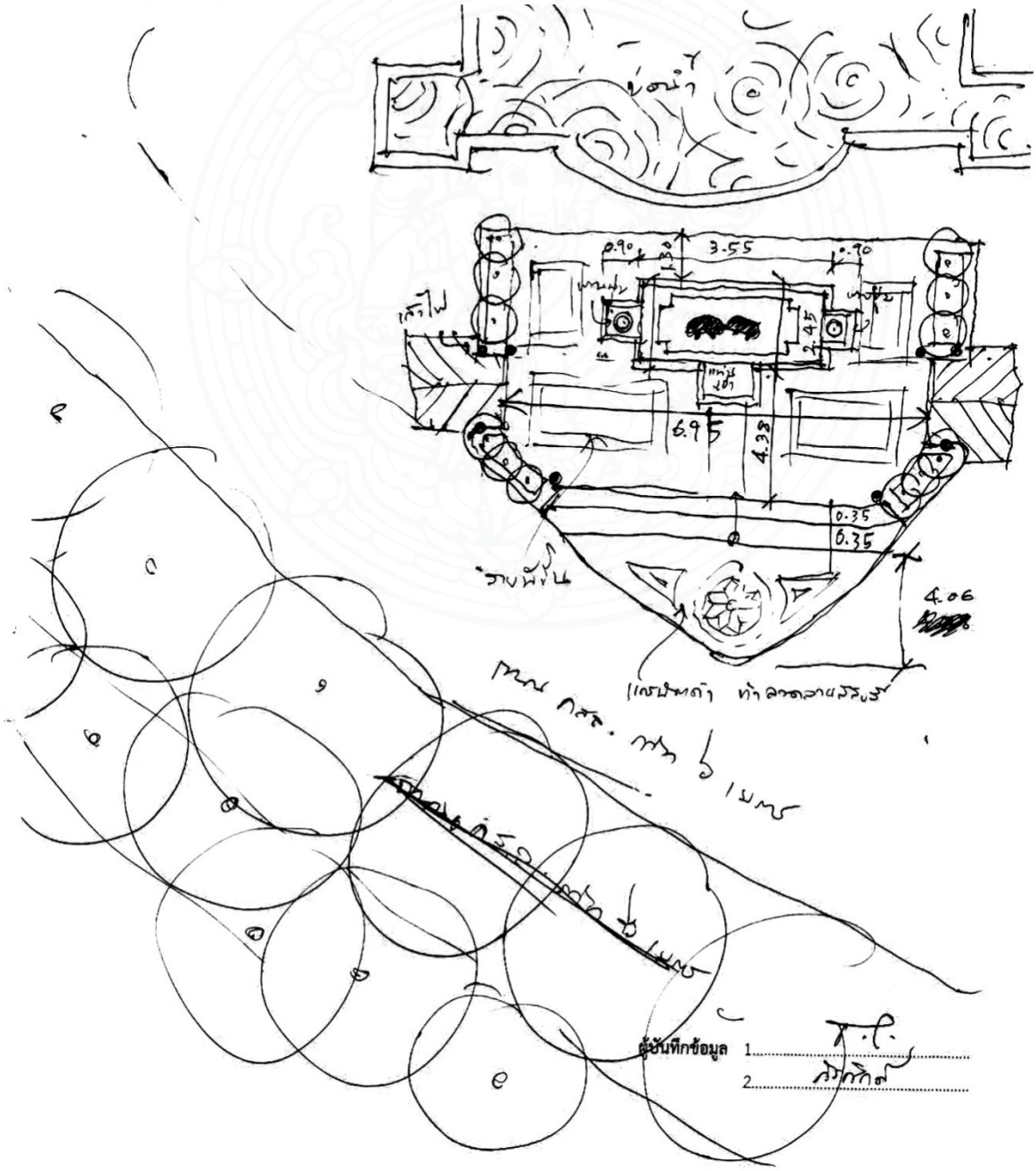
ชื่อ พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระบรมราชชนก + สมเด็จพระศรี **6**

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยนเรศวร (หน้า รพ. มหาวิทยาลัยนเรศวร)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

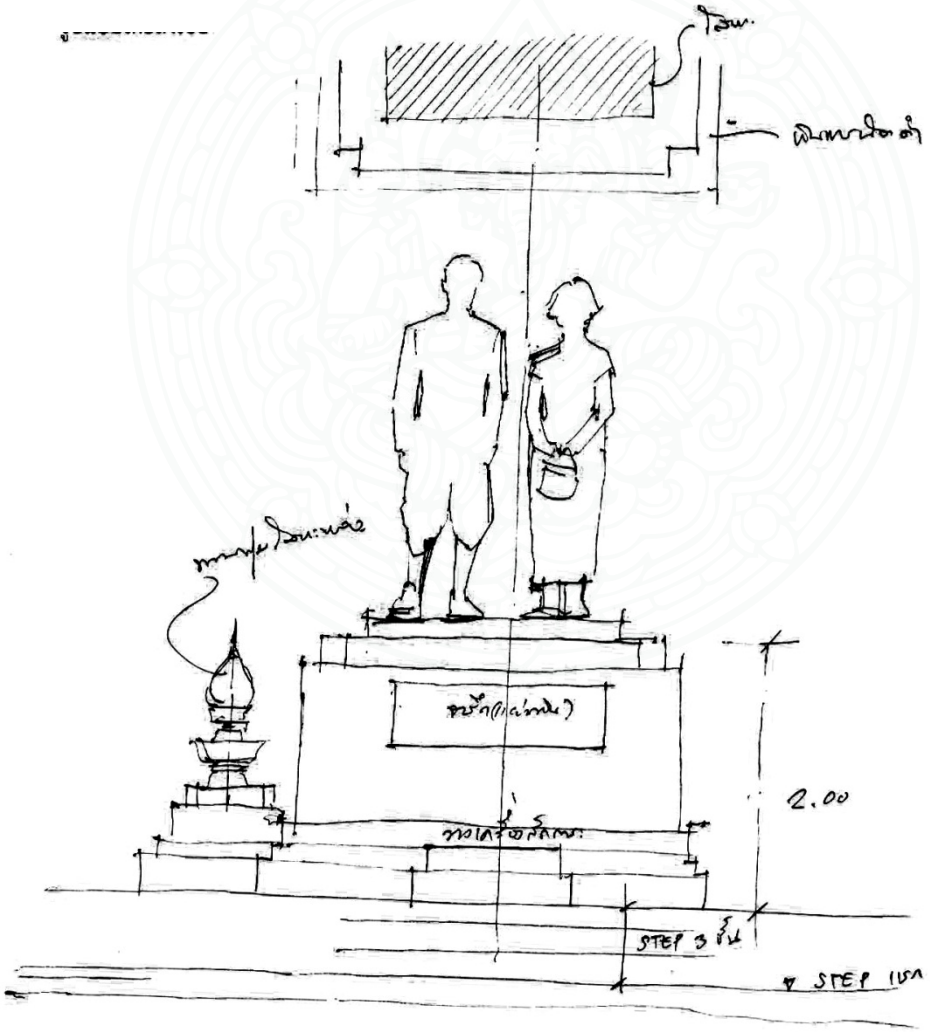
ชื่อ พระราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระบรมราชชนก + สมเด็จพระศรี **6**

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยนเรศวร (หน้า รพ. มหาวิทยาลัยนเรศวร)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พิษณุโลก

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยนเรศวร

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ พระบรมราชาอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง **7**
ที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
ตำบล - อำเภอ - จังหวัด สุโขทัย
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กรมศิลปากร

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ
     ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 2 (เท่าพระองค์จริง - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะ
   - ท่าทาง นั่ง
   - สภาพปัจจุบัน สภาพสมบูรณ์ มีคราบสนิมเล็กน้อยมาก
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ ชั้นล่างปูด้วยกระเบื้องดินเผา ชั้น 2 เป็นหินขัด ชั้นบนสุดเป็นกระเบื้องดินเผา , แกรนิต+โลหะ+กระเบื้องดินเผา
   - รูปแบบ -
   - แท่นประดิษฐาน ฐานบัว มีประดับด้วยบัวบน-ล่าง ซึ่งทำจากโลหะ ผิวส่วนอื่นกรุแกรนิต
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 0.9 : 1
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     ( ) พานพุ่ม (✓) งานศิลปกรรมประกอบ ภาพนูนต่ำทำจากโลหะ
     (✓) ป้ายจารึก บริเวณภาพนูนต่ำ เพื่อเล่าเรื่อง ( ) ฉากหลัง
     ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน เก่าตามเวลา
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟส่องพระรูปปักเสาอยู่นอกขอบลานเล็กคู่หน้า 2 อัน + เสาโคมเหล็กสูง 6 เมตร โป๊ะโคมข้าง 8 ตัน รอบแท่นลานนอก บริเวณคู่หน้าบันได
   - ระบบสุขาภิบาล -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

ชื่อ พระบรมราชาอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง **7**
ที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย
ตำบล - อำเภอ - จังหวัด สุโขทัย
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กรมศิลปากร

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- อยู่ในอุทยาน ลักษณะเป็นพื้นที่เปิดโล่ง เป็นLandmark ชั้นเลิศ ทั้งเนื้อหา+สถานที่ สสร้างเป็นลาน/วงเวียน
- ทิศทาง หันข้างให้ทางเข้า เข้ามาจากประตูมองขวาเห็นพาน
- มุมมอง แกรนด์ สวย รับกับอุทยาน เห็นเส้นขอบฟ้า
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ศาลาอะไรสักอย่างหลังคาเขียว ซุ้มขายน้ำ เครื่องสักการะ ซุ้มเซียมซีบริจาค กระดิ่งพ่อขุน (รับเฉพาะเรื่องล้อเลียน)
- พืชพันธุ์ที่ใช้ ลั่นทมกระถางกระเบื้องเคลือบเน้น ข่อย ปาล์ม เข็ม

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี 17 ม.ค. วันพ่อขุนรามคำแหง พิธีใหญ่ประจำปี
- หน่วยลานราชการ พ่อค้า ประชาชน องคมนตรี
- ลอยกระทงบวงสรวงใหญ่ คนเยอะ
- วันปกติปิด 5 โมงครึ่ง

6. ปัญหาที่พบ

- อากาศร้อน
- ไม่มีที่วางไม้กวาด

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

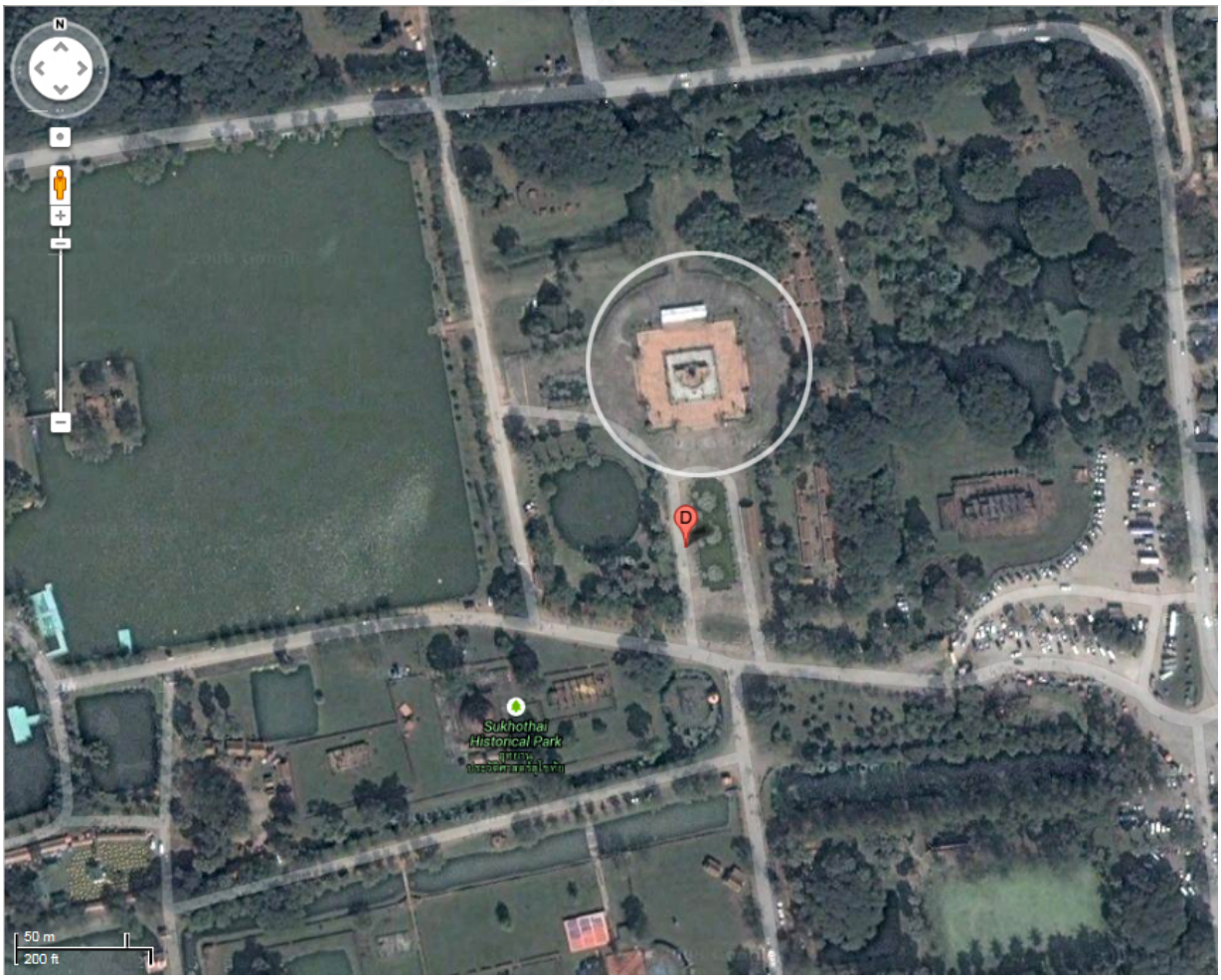
ชื่อ พระบรมราชาอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง **7**

ที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด สุโขทัย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กรมศิลปากร

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

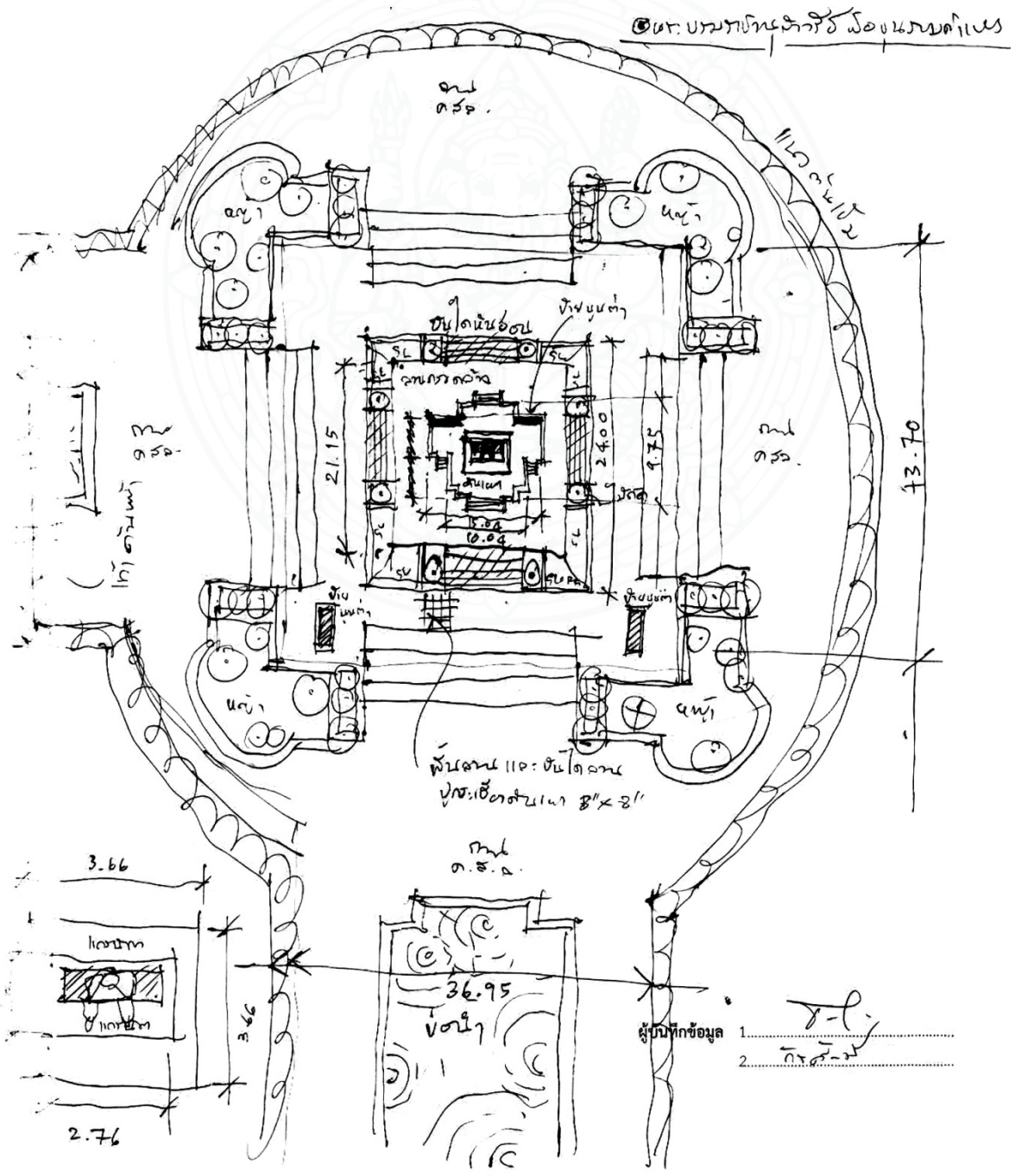
ชื่อ พระบรมราชาอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง **7**

ที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด สุโขทัย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กรมศิลปากร

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 30 ก.ค. 2556

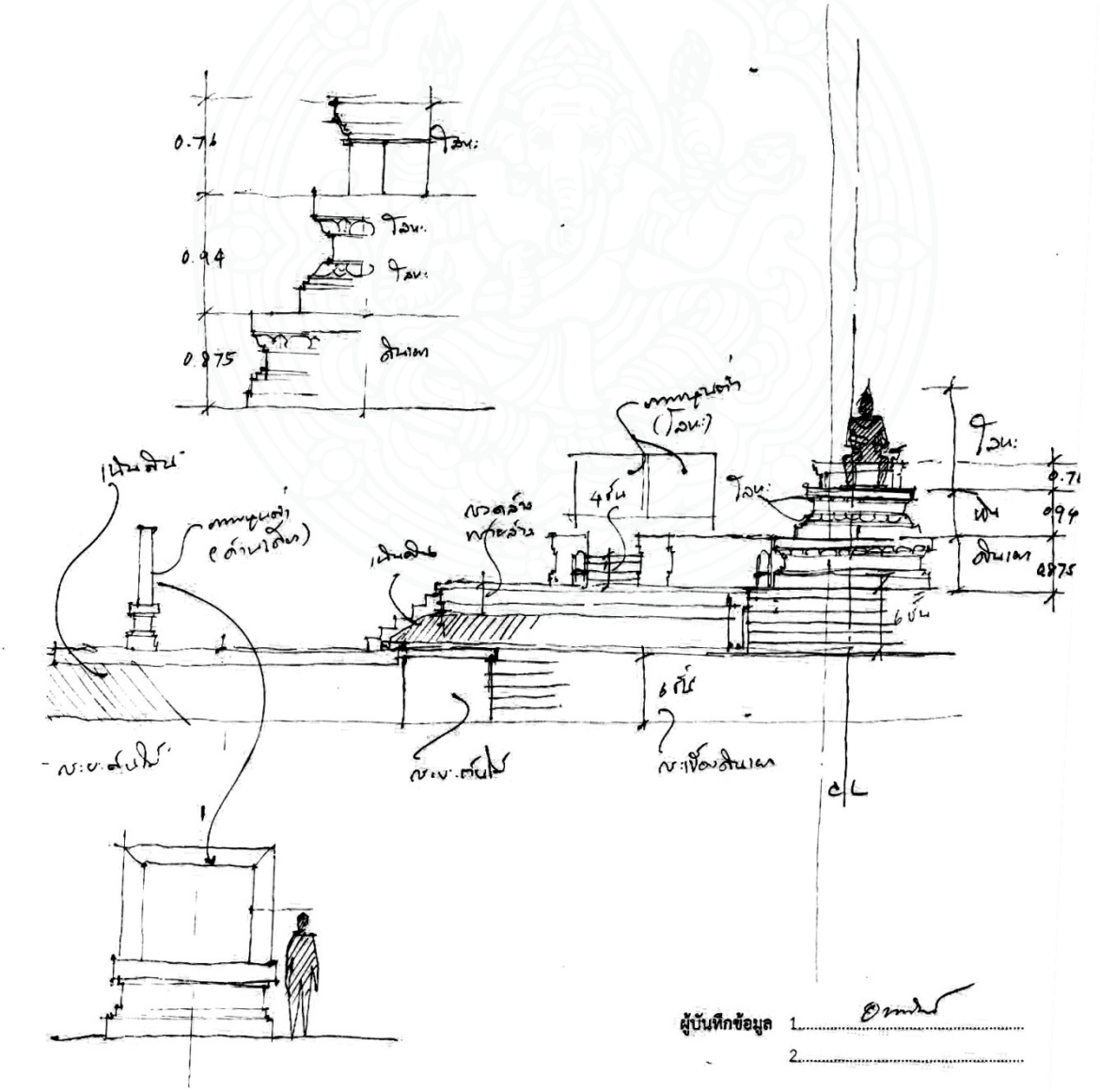
ชื่อ พระบรมราชาอนุสาวรีย์พ่อขุนรามคำแหง **7**

ที่ตั้ง อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด สุโขทัย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กรมศิลปากร

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพระยาสุรวลือไชยสงคราม (หนานทิพย์ช้าง) **11**

ที่ตั้ง สวนเฉลิมพระเกียรติ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (พ่อเจ้าทิพย์ช้าง)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำปาง

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย (✓) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 เมตร (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง ยืน
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุSoft scupe + พื้นกรวดล้าง
   - รูปแบบ แท่นสีเหลืองยกซ้อน 2 ชั้น , ชั้นล่างบันไดเป็นทางขึ้นทางเดียว , ชั้นบนบันได 4 ด้าน
   - แท่นประดิษฐาน แท่นสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ซ้อน 2 ชั้น
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     ( ) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     ( ) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     ( ) แท่นสักการะ (✓) อื่นๆรั้วเหล็ก , ต้นไม้
   - สภาพปัจจุบัน เก่าตามอายุการใช้งาน

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า โคมเสาสนามทำลวดลายล้านนาสูง 4 เมตร+ไฟส่องพระรูป 2 ดวง คู่หน้า 4 ดวง 4 มุม , เสาโคมสูง 18 เมตร คู่หน้า 2 ต้น ส่องสนาม
   - ระบบสุขาภิบาล บ่อพักน้ำที่สนามหญ้า/บริเวณที่น้ำพุมีงาน , น้ำพุร้างมีบ่อเก่าไม่ใช่เหมือนเก็บปั๊มตอนนี้น้ำขังปิดไว้ , แท้งค์น้ำด้านหลังใส่บ่อสายยางรดหญ้า

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพระยาสุรวลือไชยสงคราม (หนานทิพย์ช้าง) **11**

ที่ตั้ง สวนเฉลิมพระเกียรติ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (พ่อเจ้าทิพย์ช้าง)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำปาง

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกี่ยวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- เป็นประจำตำบล ประมาณสวนเฉลิมพระเกียรติ์ในหลวง(ชื่อน่าจะตั้งในภายหลัง) ติดถนนใหญ่ , จัดสวน+ลาน Hardscope ยกถมดินสูง 2 เมตร
- ทิศทาง หันหน้าออกถนนใหญ่
- มุมมอง มีน้ำพุลานทางเข้าข้างหน้า
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ป้ายสดุดีวีรชนผู้กล้า , ซุ้มทางเข้า(หัวช้าง) , ศาลา+ห้องน้ำ+เครื่องสักการะ , แท๊งค์น้ำ
- พืชพันธุ์ที่ใช้ ชาดัด , สนามหญ้า , ไม้พุ่มดอกเหลือง , กระถินณรง , หูกวาง , ไม้ยืนต้นรอบๆนอก , แสงจันทร์ , แก้ว , บลู

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี ประมาณ เม.ย.+พ.ค. สักการะระลึกถึงประจำปี
- มีเครื่องสักการะมากมาย
- เดิน วิ่ง ออกกำลังกาย
- พิธีฟ้อนผี ที่หอปู่ย่าตายาย
- มีบันไดด้านหลังขึ้นไปแก้บนผูกผ้าที่ต้นไม้ ต้องขออนุญาตก่อนขึ้น

6. ปัญหาที่พบ

- มีคนจรจัดเข้ามาเปิด 24 ชั่วโมง
- มีลุงเฝ้า เปลี่ยนเวร 3 คน
- โจรขโมยของ

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

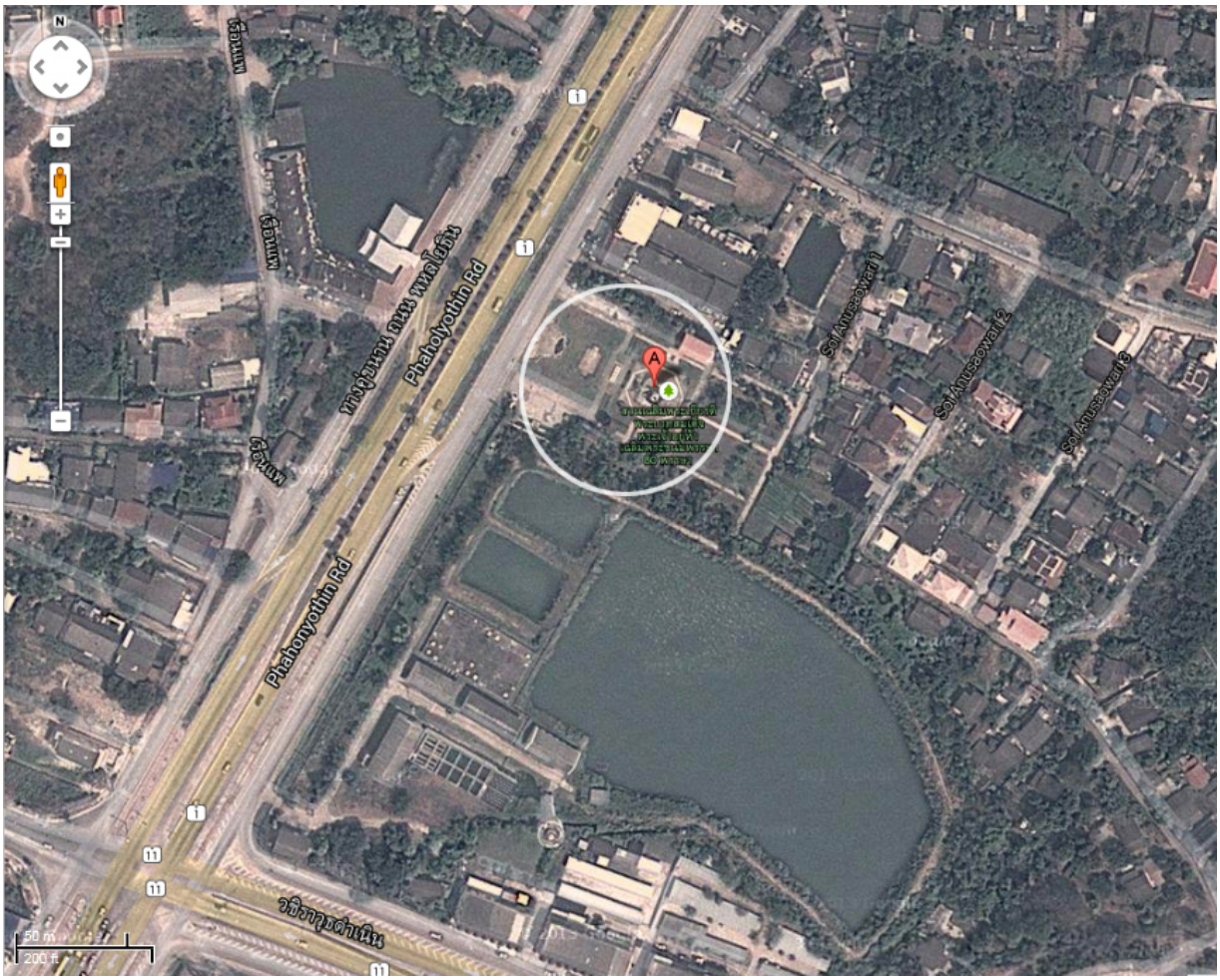
ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพระยาสุรวลือไชยสงคราม (หนานทิพย์ช้าง) **11**

ที่ตั้ง สวนเฉลิมพระเกียรติ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (พ่อเจ้าทิพย์ช้าง)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำปาง

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

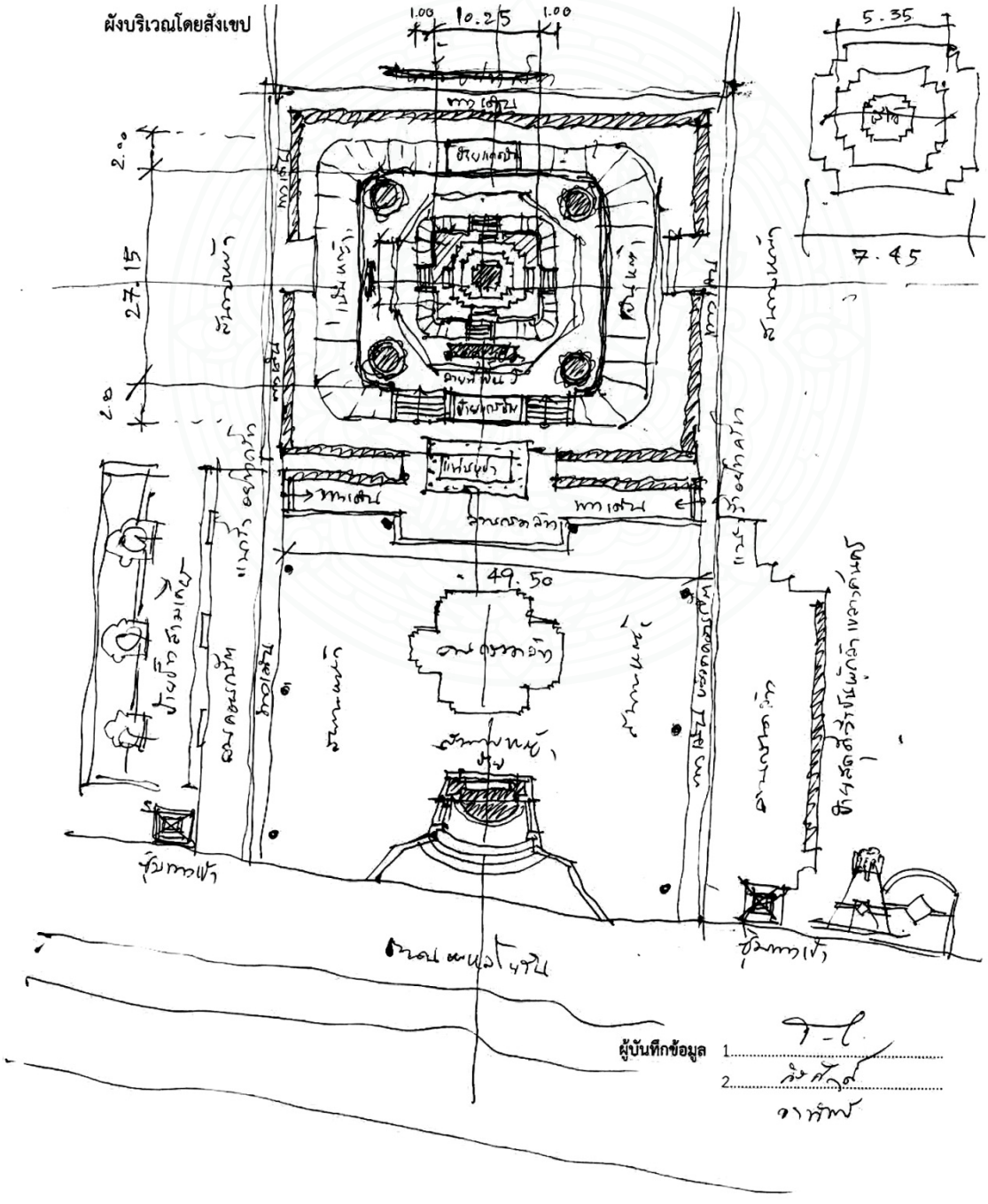
ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพระยาสุรวลือไชยสงคราม (หนานทิพย์ช้าง) **11**

ที่ตั้ง สวนเฉลิมพระเกียรติ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (พ่อเจ้าทิพย์ช้าง)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำปาง

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

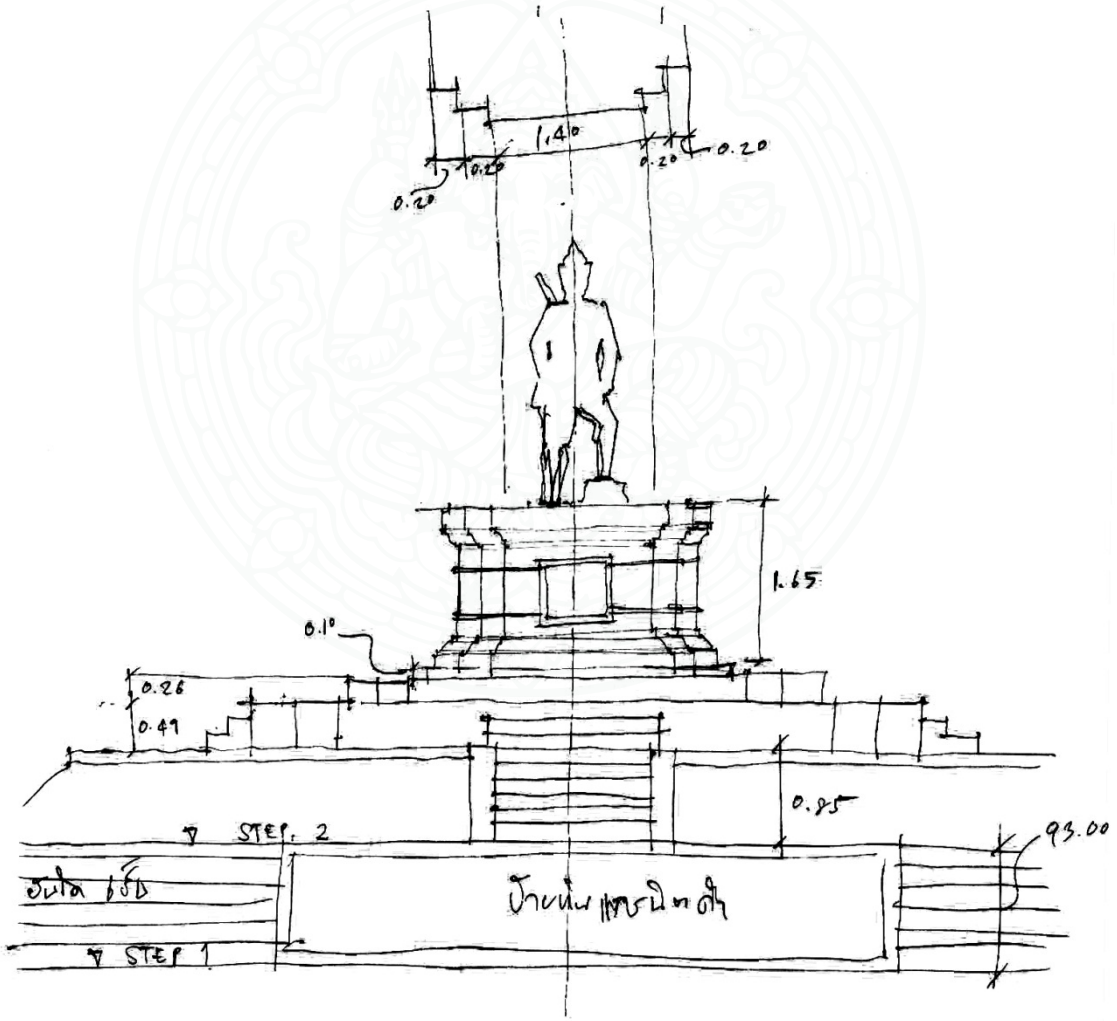
ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพระยาสุรวลือไชยสงคราม (หนานทิพย์ช้าง) **11**

ที่ตั้ง สวนเฉลิมพระเกียรติ์ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา (พ่อเจ้าทิพย์ช้าง)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำปาง

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครลำปาง

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ พระราชานุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง **14**
ที่ตั้ง สวนสมเด็จย่า
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พะเยา
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองพะเยา

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 เมตร (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง ยืนถือดาบ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ พื้นกรวดล้าง+กระเบื้องดินเผา , แท่นหินอ่อนสีเทา ,กรุหินอ่อน
   - รูปแบบ ทำเป็นขั้นบันไดลดหลั่งลงมา , กลางช่วงความสูงของบันไดทำเป็นแท่นตวัดทางพุ่มแทรกกับขั้นบันได
   - แท่นประดิษฐาน แท่นสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ย่อมุมด้านนอกทำสี่ด้าน
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1.5
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     ( ) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า โคมไฟรั่วหัวเสา มีห้อง Service ใต้ซุ้มและวางไม้กวาดด้านนอกเหมือนเดิม , เสาโคม 6 เมตร Sportlight เสาละ 2 ดวงคู่หน้า , Sportlight หลังช่องซุ้มไม้คู่หลัง , ไฟตรงหน้า 4 ดวง , ไฟคฺหน้า 2 ดวงวางตรงพานพุ่ม

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ พระราชานุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง **14**

ที่ตั้ง สวนสมเด็จย่า

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พะเยา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองพะเยา

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- อยู่ในพื้นที่สวนสมเด็จย่า 80 ปี(สร้างใหม่) ริมกว๊าน เดิมไม่มีซุ้มโขงด้านหลัง ยกฐานสูง 1.80 เมตร มุมมองกำลังดี แท่นยกสูง จัดสวนดูแลอย่างดี เคยมีรั้วเปิดปิดประตูได้แต่ปัจจุบันถอดออกแล้ว
- ทิศทาง หันหน้าไปทางก๊วนพะเยา
- มุมมอง มีลานด้านหน้า ขับรถเลี้ยวเข้าถนนก็จะเห็นก๊วนพะเยา เปิดโล่งกว้าง
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ซุ้มโขงใหญ่ ศาลาขายเครื่องสักการะ รั้ว
- พืชพันธุ์ที่ใช้ สน ชาดัด มะพร้าว มะม่วง สนประดิพัทธ์

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี 5 มี.ค. วันบวงสรวงพ่อขุน นำพ่อขุนมาตั้งให้คนสักการะ

6. ปัญหาที่พบ

- ของสักการะเยอะ
- สายไฟตรงตามขั้นบันได
- ซุ้มขายของตั้งรก

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

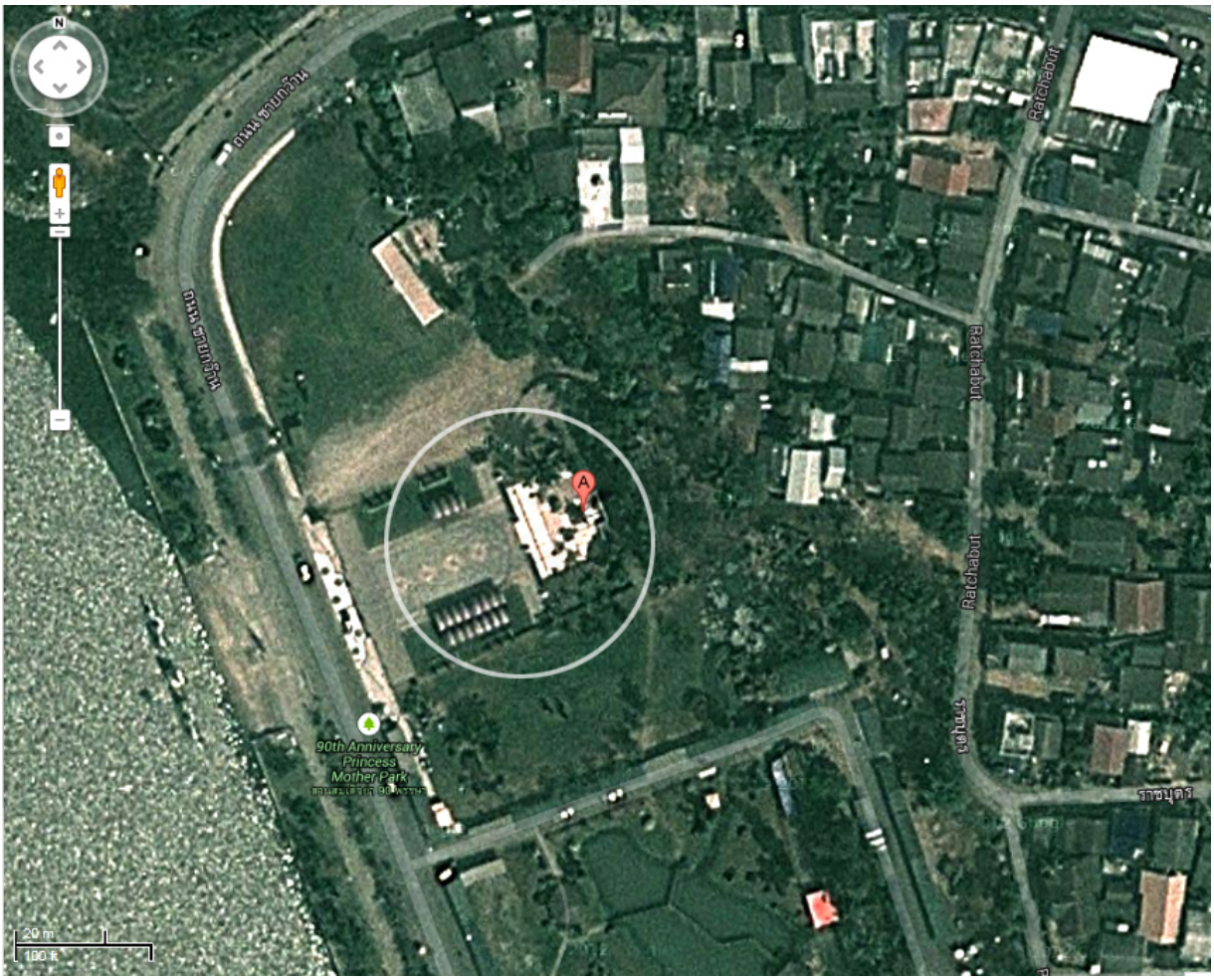
ชื่อ พระราชานุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง **14**

ที่ตั้ง สวนสมเด็จย่า

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พะเยา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองพะเยา

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

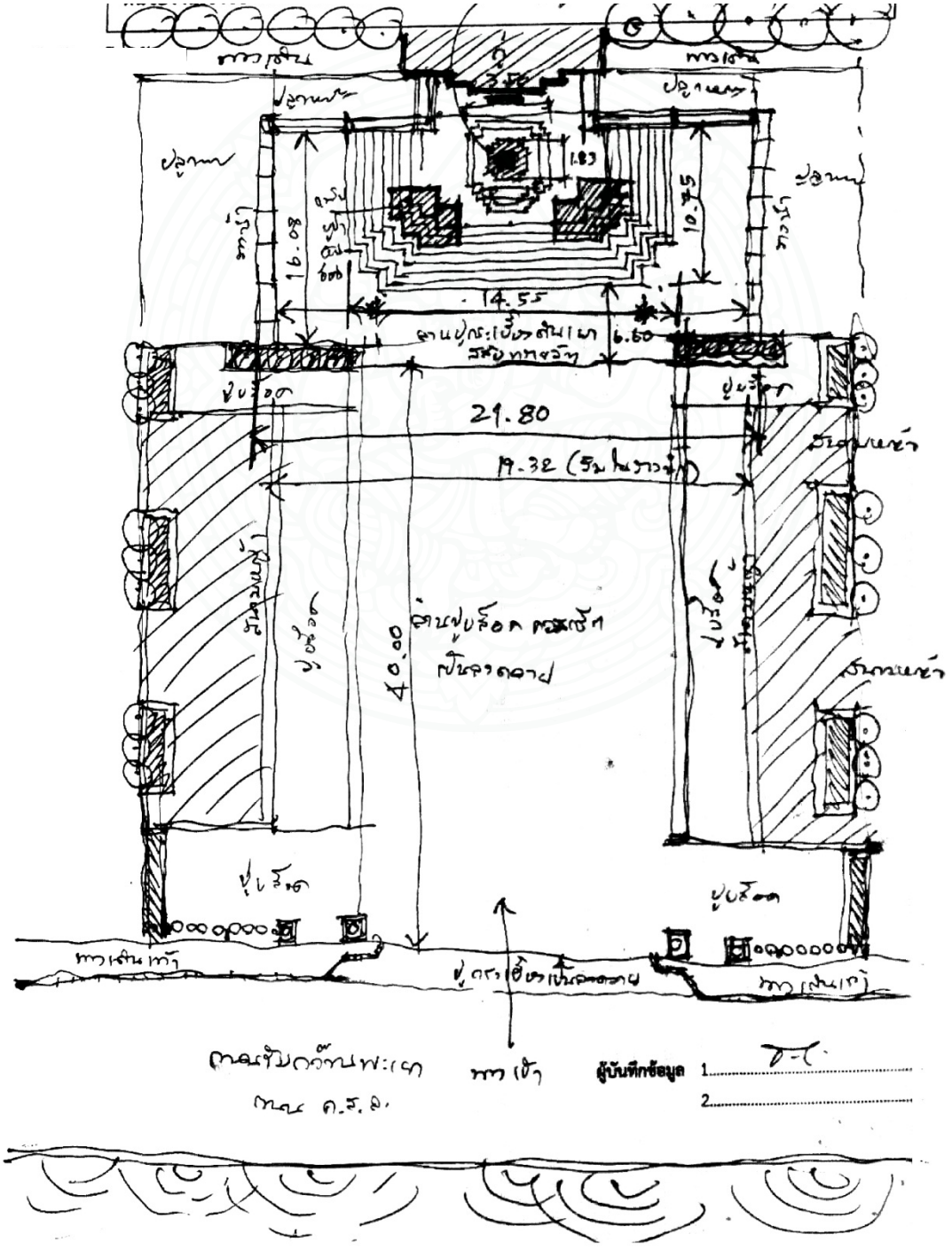
ชื่อ พระราชานุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง **14**

ที่ตั้ง สวนสมเด็จย่า

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พะเยา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองพะเยา

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

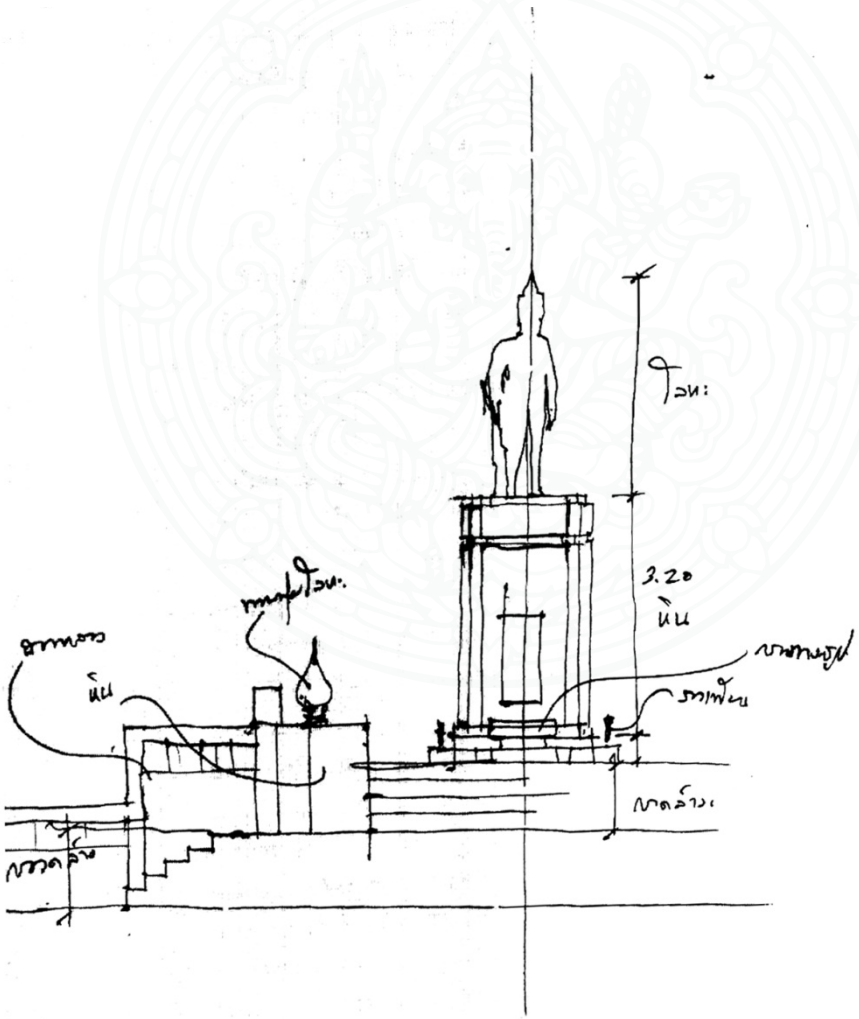
ชื่อ พระราชานุสาวรีย์พ่อขุนงำเมือง **14**

ที่ตั้ง สวนสมเด็จย่า

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด พะเยา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองพะเยา

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช **15**
ที่ตั้ง ห้าแยกพ่อขุน
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงราย
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 2 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง ยืนถือดาบ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ หินแกรนิต
   - รูปแบบ แท่นสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง มีบันได 2 ด้าน (ด้านข้าง)
   - แท่นประดิษฐาน 2 ชั้น , ชั้นล่างเป็นฐานเขียงสูงย่อมุมไม้ 8 , ด้านข้างย่อเก็จออกเป็นฐานบัวหงายสำหรับรับพานพุ่ม , ชั้นล่างเป็นฐานสี่เหลี่ยมทรงสูงด้านข้างย่อเก็จเตี้ย ด้านบนเป็นบัวรับกับพระรูป สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม โลหะรมดำ ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึก หน้า-หลัง แท่นประดิษฐ์ฐาน ( ) ฉากหลัง
     ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์ มีคราบสกปรกตามอายุการใช้งาน
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ตั้งเสาไฟยักษ์ 20 เมตร 2 ต้นคู่ Sportlightเสาละ 6 เป็นไฟส่องแบบแยกไฟส์ในตัว , หลอดโคมกลมคู่หน้าทะแยง หลอด Led 2 ตัว , บนแท่นประดิษฐ์ฐานมีรางไฟ Led รอบ 4 ทิศ ด้านหลังเป็นไฟส่อง Sportlight 2 อัน มีลำโพงติดที่สายไฟ 1 ตัว
   - ระบบสุขาภิบาล -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช **15**
ที่ตั้ง ห้าแยกพ่อขุน
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงราย
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- ตั้งอยู่ 5 แยกใหญ่ เป็นอนุสาวรีย์ประจำเมือง มีการสร้างยักษ์ 3 อันใหญ่เป็นBackground 5แยกพ่อขุนเป็นแยกใหญ่ของเมือง
- ทิศทาง หันหน้าออก
- มุมมอง ตั้งสง่า ฐานสูง ด้านหลังสวยดี แต่ป้ายโฆษณาเยอะ
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อาคารพาณิชย์อยู่รอบด้าน ถนน ด้านหลังเป็นอาคาร OTOP
- พืชพันธุ์ที่ใช้ ไม้คลุมดิน , ชาดัด , ข่อย , ไม้ดอกต้นเล็กๆสูง50เซนติเมตร , ด้านหลังเป็นมะขามสูง สน กระถินณรงค์ จัดสวนคล้ายๆดอยตุงทางเหนือ

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี คนมาสักการะเรื่อยๆ ของถวายเต็ม

6. ปัญหาที่พบ

- เครื่องสักการะ
- ป้ายโฆษณาตรง 5 แยก

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช **15**

ที่ตั้ง ห้าแยกพ่อขุน

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงราย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

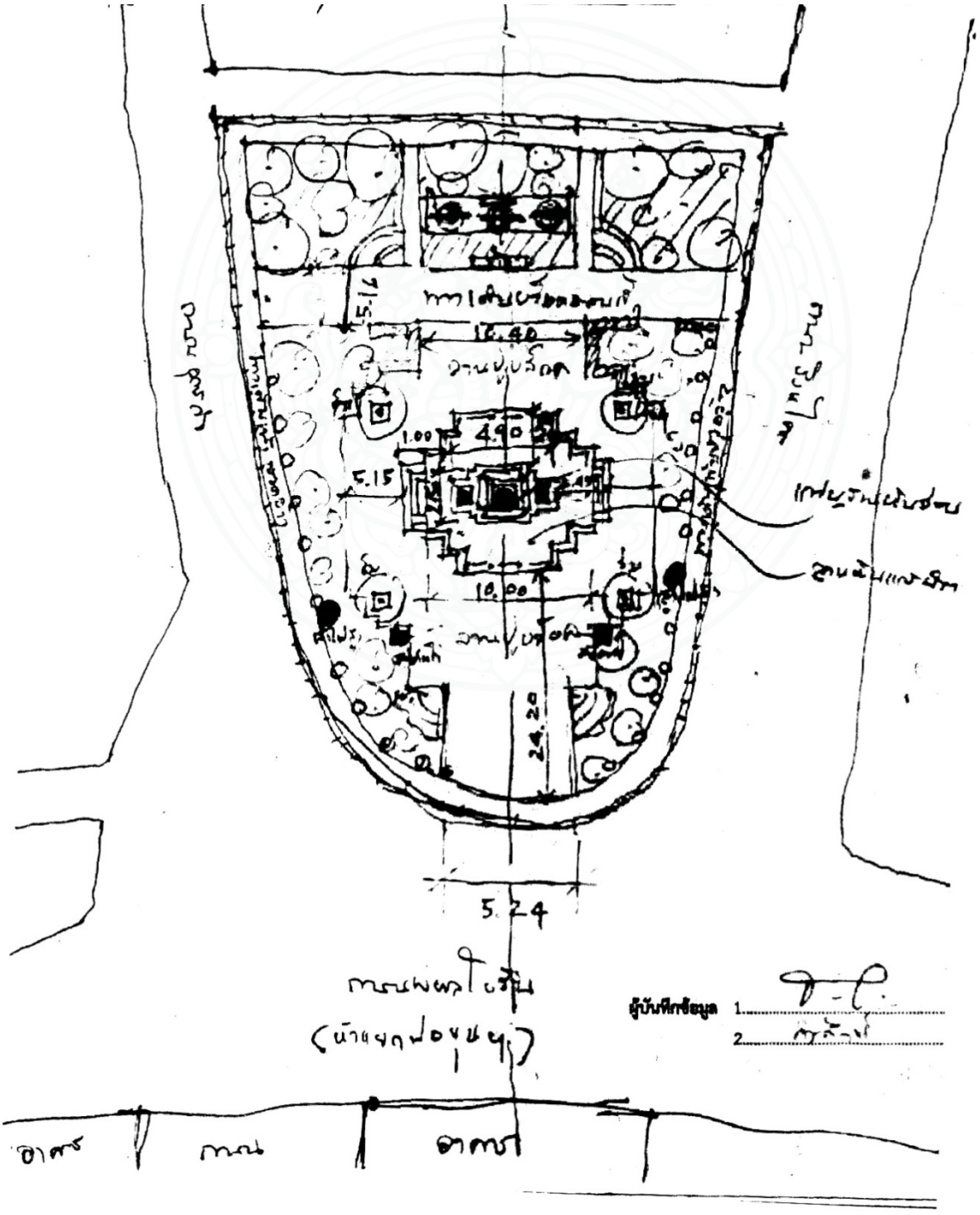
ชื่อ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช **15**

ที่ตั้ง ห้าแยกพ่อขุน

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงราย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 31 ก.ค. 2556

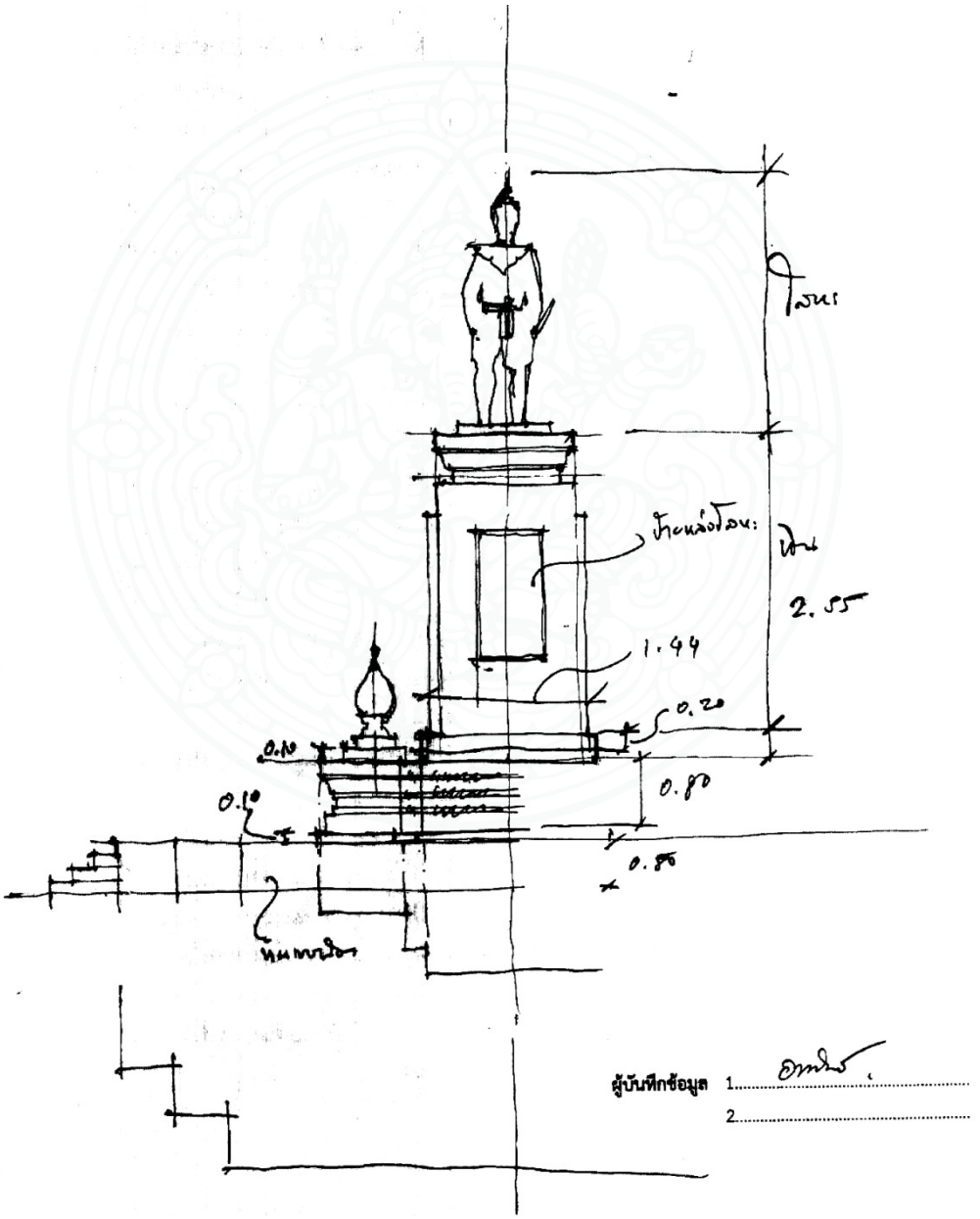
ชื่อ อนุสาวรีย์พ่อขุนเม็งรายมหาราช **15**

ที่ตั้ง ห้าแยกพ่อขุน

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงราย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงราย

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์**สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** **16**
ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ตำบล - อำเภอ - จังหวัด เชียงราย
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ (✓) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 2 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง นั่ง
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรน์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ ผิวกรุแกรนิต
   - รูปแบบ แท่นสี่เหลี่ยมลดขั้นบันได บ้านพัก 3 ชั้น ตาม Scope เนินเขา ทางเข้าหน้า-หลัง
   - แท่นประดิษฐาน ทแท่นสี่เหลี่ยมเรียบ
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึกหินแกรนิตดำและอักษร ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า โคมเสาสูง 5 เมตร 4 ต้น ต้นละ 4ดวง ประจำ 4 มุม + โคมปักพื้น 1 เมตร 4 ต้น 4 ดวง 4มุม
   - ระบบสุขาภิบาล หาหัวสปิงเคิลและสายยางไม่เจอ แต่เห็นก๊อกที่สนาม เนื่องจากที่เป็น Slope หญ้า ไหลไปด้านหน้า เลยมี Guttor กั้นอยู่กลางสนามใหญ่ และ Guttor หน้าลานวางขวาง แล้ว Slope ลงซ้ายขวา

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์**สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** **16**
ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง
ตำบล - อำเภอ - จังหวัด เชียงราย
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- สวยงามมาก จัดสวนตกแต่งแบบแม่ฟ้าหลวงอย่างดี ดูแลดีเป็นเนินหญ้าสูงไม่ Slope 3-4 เมตร องค์เล็กไปหน่อยถ้ามองในระยะไกลๆ เพราะตึกใหญ่
- ทิศทาง หันหน้าออกประตูมหาวิทยาลัย
- มุมมอง ดี เข้ามาแล้วเจอเลย
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อาคารเรียน 2 หลังใหญ่ มีสำนักงานอธิการบดี ด้านหลังเป็น Background
- พืชพันธุ์ที่ใช้หญ้า ไม้พุ่ม ไม้ดอกไม้ประดับละลานตาหมด เข็ม ชาดัดมากมาย ไม้กระถาง

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี -

6. ปัญหาที่พบ

- สวยแล้ว

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์**สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** **16**

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด เชียงราย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

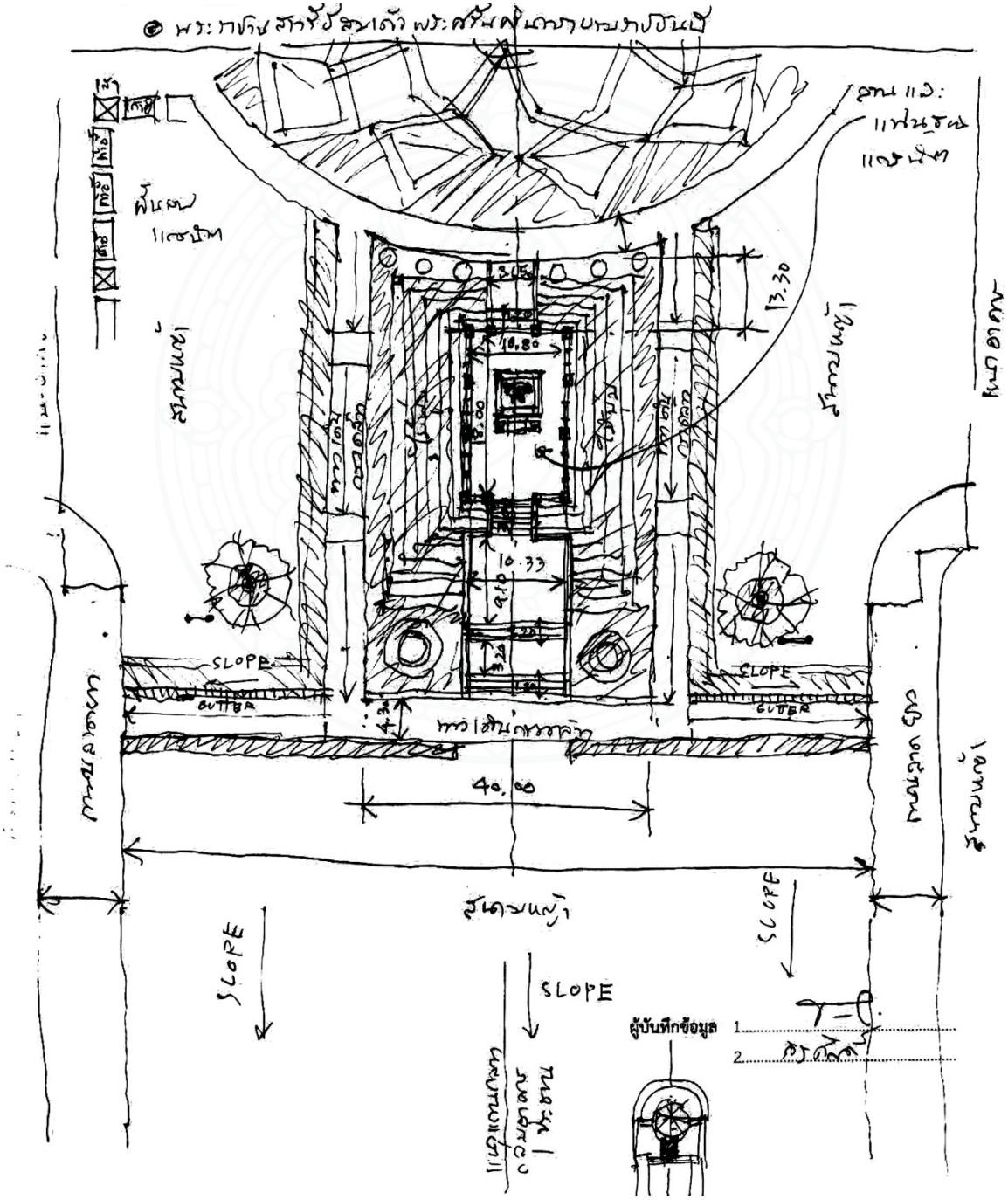
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์**สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** **16**

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด เชียงราย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

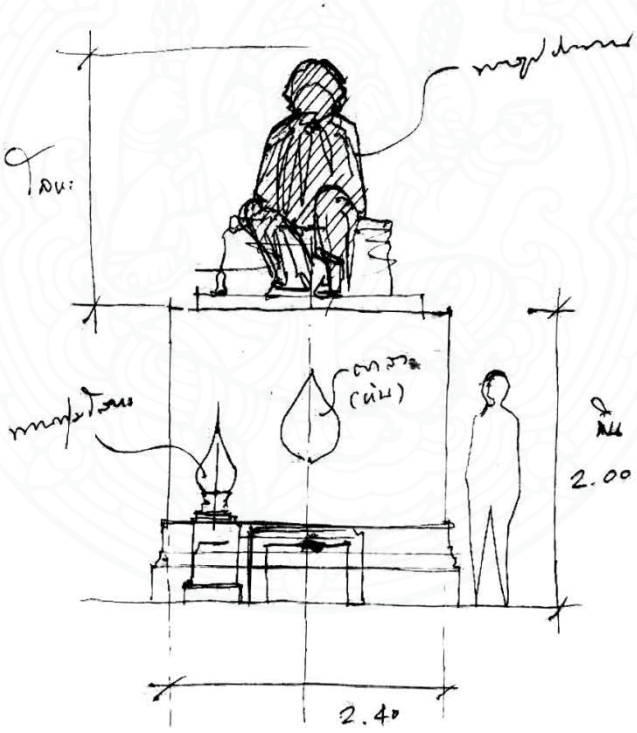
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์**สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** **16**

ที่ตั้ง มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด เชียงราย

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

ชื่อ พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์ **18**
ที่ตั้ง พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์
ตำบล เมือมาย อำเภอ เชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**

- (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ
  ( ) อื่นๆ
- (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
- ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
- วัสดุ โลหะรมดำ
- ท่าทาง ยืนถือดาบ , ขลุ่งทักษิโณทก
- สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**

- โครงสร้าง คสล.
- ขนาดโดยประมาณ -
- วัสดุ ก่ออิฐ ฉาบปูน ทาสี , ประดับองค์ประกอบสถาปัตยกรรม คสล.ถอดพิมพ์
- รูปแบบ ตั้งอยู่ในมุมหนึ่งของอาคาร (สถูปเจดีย์)
- องค์ประกอบอื่นๆ
  (✓) พานพุ่ม โลหะรมดำ (✓) งานศิลปกรรมประกอบ. ภาพประวัติดินเผา
  (✓) ป้ายจารึก หินอ่อนอักษรสีทอง ( ) ฉากหลัง
  ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
- สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

3. ระบบสาธารณูปโภค

- ระบบไฟฟ้า มีไฟ 2 ดวงแต่ละซุ้ม เดินสายลอยใต้ท้องฝ้า , ร้อยสายลงท่อฐาน
- ระบบสุขาภิบาล -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

ชื่อ พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์ **18**

ที่ตั้ง พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์

ตำบล เมือมาย อำเภอ เชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์

- อยู่ในซุ้มเจดีย์ ดูแลสภาพแวดล้อมดี
- ทิศทาง หันหน้าไปทางศาลาที่ประทับ (หลังคาส้มแดง)
- มุมมอง แปะอยู่กับซุ้ม ต้องเดินวนดู
- สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ศาสลาที่ประทับ ค่างจำลอง , ซุ้มสักการะ ขายไก่
- พืชพันธุ์ที่ใช้ ไม้พุ่ม

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน

- กิจกรรม ประเพณีประจำปี

6. ปัญหาที่พบ -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

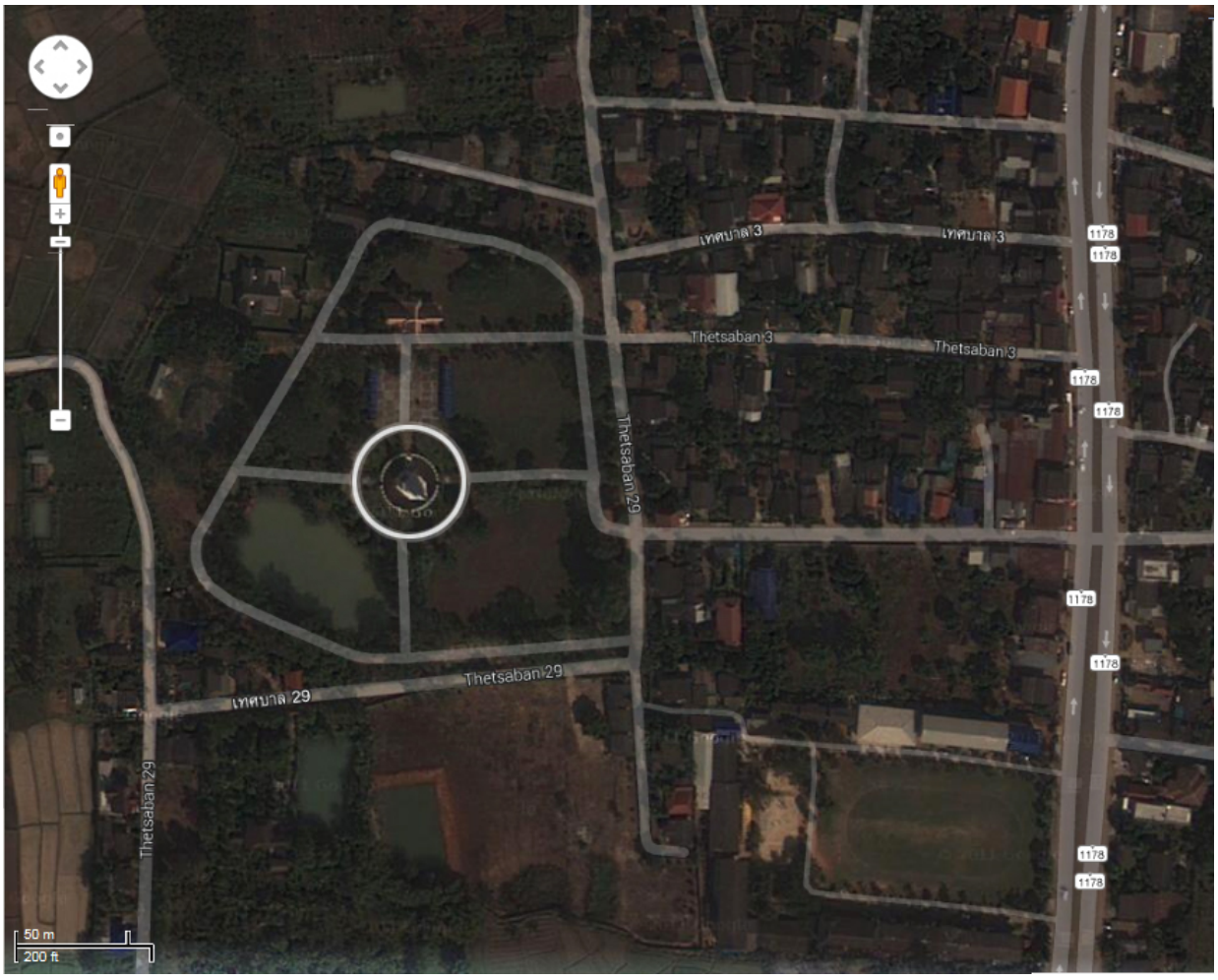
ชื่อ พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์ **18**

ที่ตั้ง พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์

ตำบล เมือมาย อำเภอ เชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

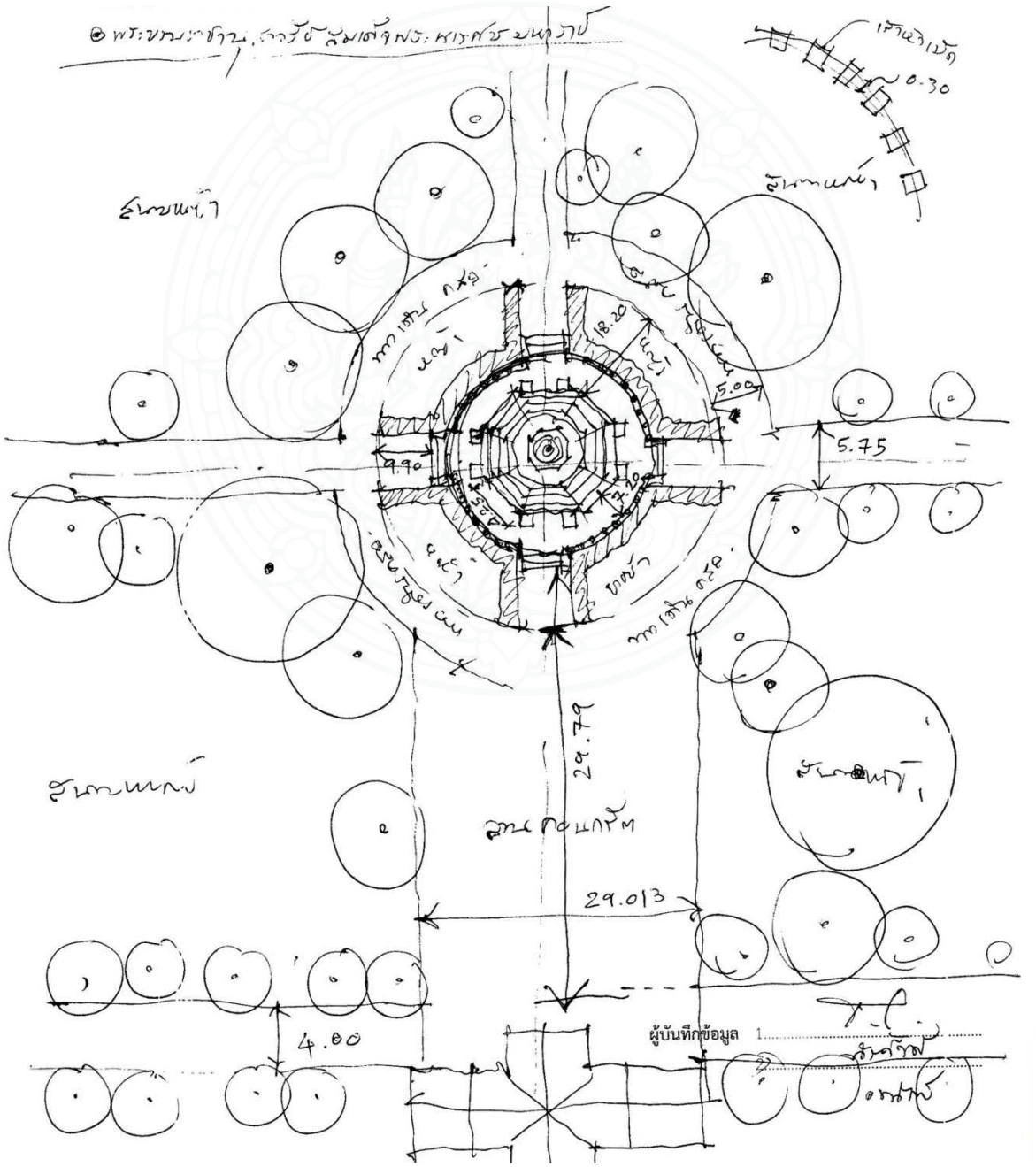
ชื่อ พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์ **18**

ที่ตั้ง พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์

ตำบล เมือมาย อำเภอ เชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 1 ส.ค. 2556

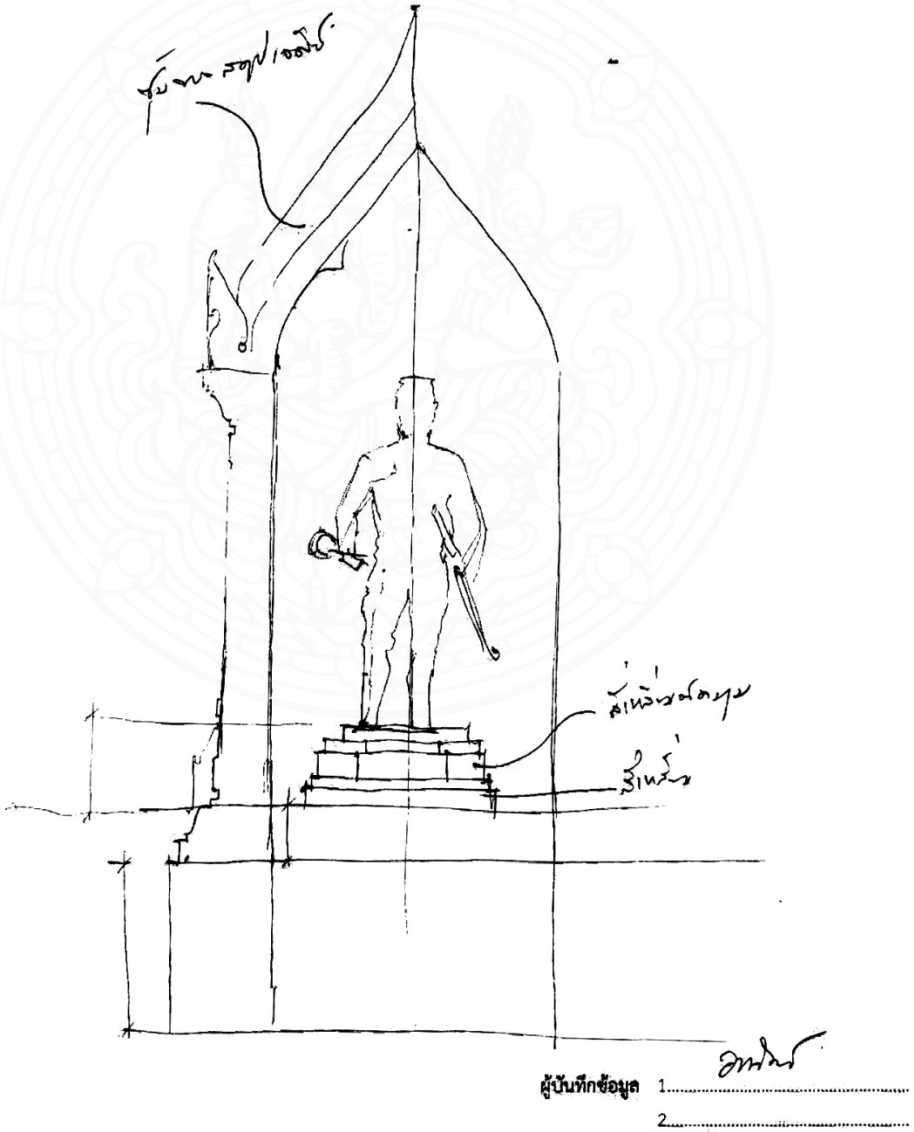
ชื่อ พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์ **18**

ที่ตั้ง พระสถูปเจดีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราชานุสรณ์

ตำบล เมือมาย อำเภอ เชียงดาว จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระราชชายาเจ้าดารารัศมี **19**

ที่ตั้ง พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์

ตำบล - อำเภอ แม่ริม จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ (✓) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง นั่ง
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ หินอ่อน
   - รูปแบบ สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สักทอง บันไดทางขึ้น 3 ด้าน
   - แท่นประดิษฐาน 6เหลี่ยม ด้านท้ายกว้างด้านล่างยื่นออกเป็นแท่นวางเครื่องสักการะ , ปลายด้านซ้ายขวามีป้ายจารึก
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1.5
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม โลหะรมดำ ( ) งานศิลปกรรมประกอบ(✓) ป้ายจารึก โลหะรมดำสลักอักษร ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน มีคราบสกปรกที่ผิวและรอยตัวหินอ่อน

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้าหลอดส่อง 4 ดวงทะแยงซ่อนหลังพนัง , เสาโคม 1.20 เมตร รอบแท่นพนัง 6 ต้น(หน้า4 หลัง2) ร้อยสายเข้าท่อPVC , เสาโคมประดับรอบนอกสุดสูง 2.20 เมตร
   - ระบบสุขาภิบาล รางน้ำฝนเป็นซีเมนต์รอบใน รับน้ำจากสนามหญ้า inslope ไปเจอ , รดน้ำสายยาง

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระราชชายาเจ้าดารารัศมี **19**

ที่ตั้ง พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์

ตำบล - อำเภอ แม่ริม จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - สวยงามมาก ภูมิทัศน์ปลูกไม้ยืนต้น ไม้ดอกไม้ประดับ
   - ทิศทาง หันหน้าออกจากตึก
   - มุมมอง เลาะเรียบเข้าประตูรั้วมาเรื่อยๆ จะเห็นอยู่หน้าตำหนัก
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ พระตำหนัก , ตึกอ๊อฟฟิศ ข้างขวา
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ลิ้นจี่ปลูก 6 ต้น ข้างละ 3 เป็นลิ้นจี่ที่ทรงปลูกโดยพระเจ้าอยู่หัว พระราชินี พระเทพและพระพี่นาง , กุหลาบจุฬาลงกรณ์ , เข็ม , ดัด , ไม้พุ่มดอก , หญ้ามาเลเซีย มีหญ้าไทยขึ้นแซม

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี 9 ธ.ค. วันคล้ายวันสิ้นพระชนม์ วางพวงมาลัย
   - 26 ส.ค. ทำบุญวันคล้ายวันประสูติ ทำภายใน
   - เตรียมให้พร้อมรับเสด็จบ่อยๆ (เพื่อท่านเข้ามา) ต้องซักซ้อมปกติ

6. ปัญหาที่พบ
   - น้ำที่ใช้รดต้นไม้ แรงดันน้ำไม่พอ , ห้องน้ำมีน้อย ,

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

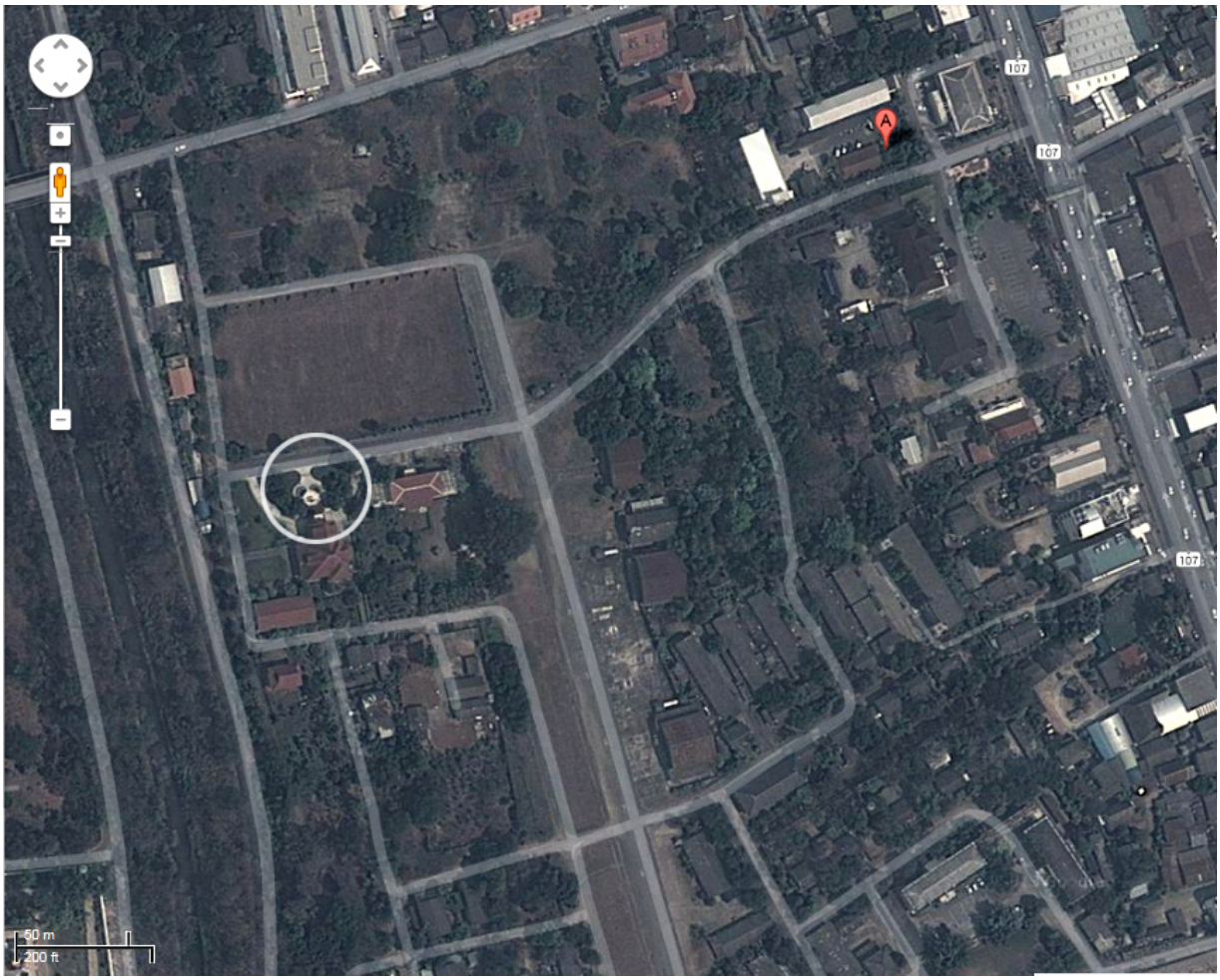
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระราชชายาเจ้าดารารัศมี **19**

ที่ตั้ง พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์

ตำบล - อำเภอ แม่ริม จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

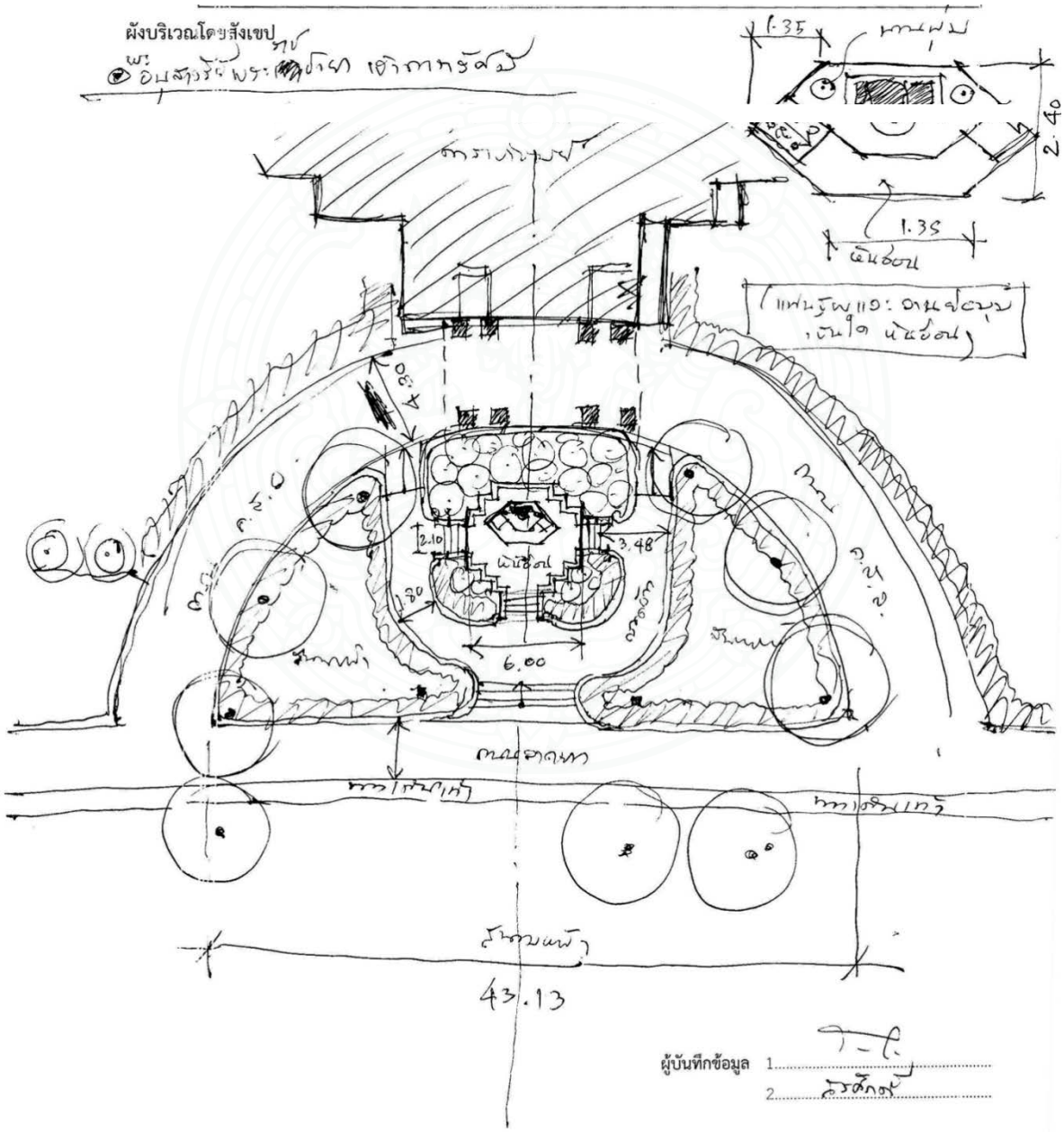
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระราชชายาเจ้าดารารัศมี **19**

ที่ตั้ง พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์

ตำบล - อำเภอ แม่ริม จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

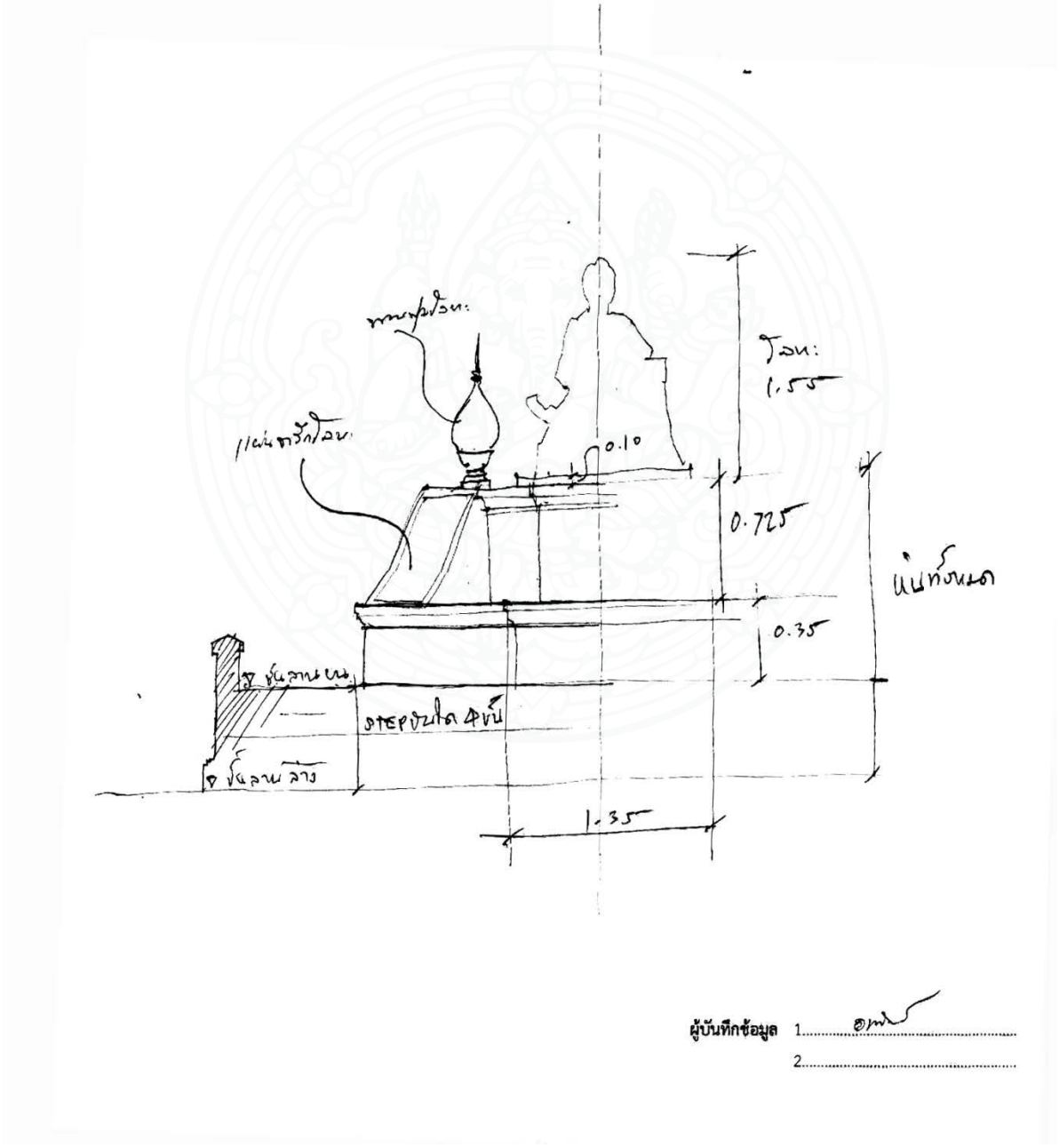
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระราชชายาเจ้าดารารัศมี **19**

ที่ตั้ง พิพิธภัณฑ์พระตำหนักดาราภิรมย์

ตำบล - อำเภอ แม่ริม จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี **22**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำพูน
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองลำพูน

<u>ข้อมูลทางกายภาพ</u>

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด - (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง ยืน
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ หินอ่อนสีชมพู
   - รูปแบบ สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง 2 ชั้น , ชั้นล่างไม่มีพนักขอบ ใช้แนวไม้พุ่มแทนทำเป็นลานรอบ , ชั้นบนทำเป็นฐานขึ้นบันได
   - แท่นประดิษฐาน ฐานสูงพื้นสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง ด้านบนทำเป็นฐานรับพระรูป ด้านล่างรับด้วยฐานเฉียงกว้างอีกขั้น
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     ( ) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึก (✓) ฉากหลัง แนวกำแพงจำลอง
     ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน ชำรุดแตกร้าวเป็นบางส่วน ตามรอยบนเนื้อหินโดยเฉพาะลูกนอนบันได
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า โป๊ะกลมเสา0.80เมตร 4ต้นเรียงด้านหน้าฐาน , ไฟยักษ์คู่หน้า1คู่ Sportlight คู่หน้าติดแผ่นประดิษฐ์ฐาน1คู่
   - ระบบสุขาภิบาล มีน้ำพุกระถางคู่หน้า (ทำใหม่)

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี **22**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำพูน
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองลำพูน

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - ไม่โดดเด่น ทำเหมือนตั้งในสวนเล็กๆ ขนาดพอดี พื้นหลังเป็นซุ้มแบบลพบุรี สวยมากดูแล้วรับกันพอดี เด่นเป็นสง่ายกระดับฐานสูง 1.80 เมตร
   - ทิศทาง หันหน้าออกไปแยกถนน
   - มุมมอง เข้ามาหรือขับรถผ่านเห็นแนวไม้เรียงรายบังด้วยระดับสายตา แต่สวย
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อาคารคุณธรรม (คล้ายเป็นศาลาเอนกประสงค์ ไว้เก็บเครื่องบรรณาการ/หอพระ) , ร้านค้าสักการะซ่อนตัวอยู่ในแนวไม้
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ เป็นไม้ยืนต้นใหญ่ , พิกุลเรียงนำสายตา , ถัดออกไปเป็นสวน , ตามขอบแท่นฐานเป็นไม้กระถาง ตะโก เข็ม ไม้พุ่มต่างๆ ดอกขาวดอกแดง

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี 16 เม.ย. รดน้ำดำหัวผู้หลักผู้ใหญ่
   - แรม 10 ค่ำเดือน 10 คล้ายวันสวรรคต มีข้าราชการมา

6. ปัญหาที่พบ
   - มีคนจรจีดมาบ้าง เพราะเปิด 24 ชั่วโมง
   - ซุ้มขายของปิด 2-3 ทุ่ม

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

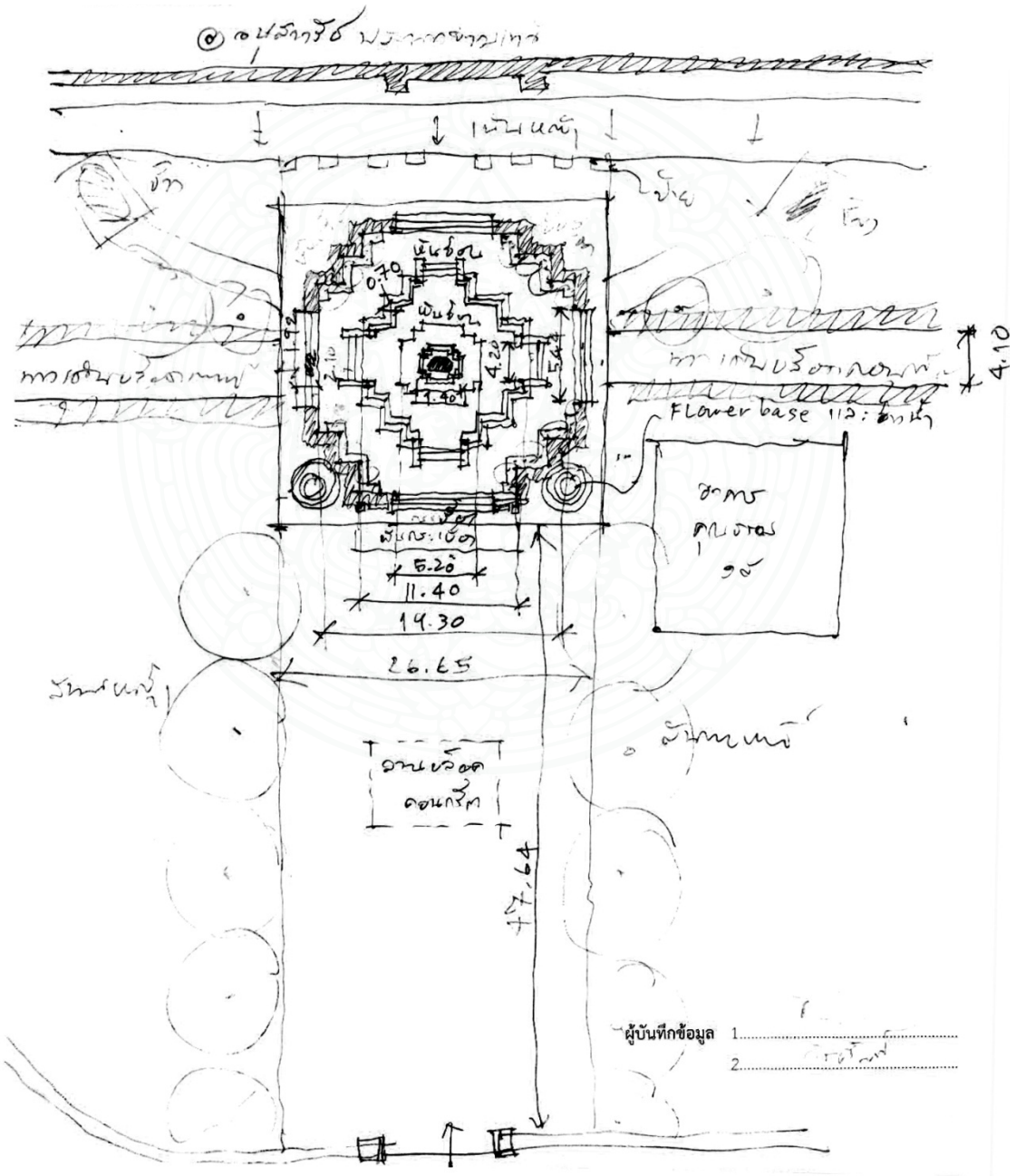
ชื่อ อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี 22

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำพูน

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองลำพูน

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี 22

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำพูน

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองลำพูน

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

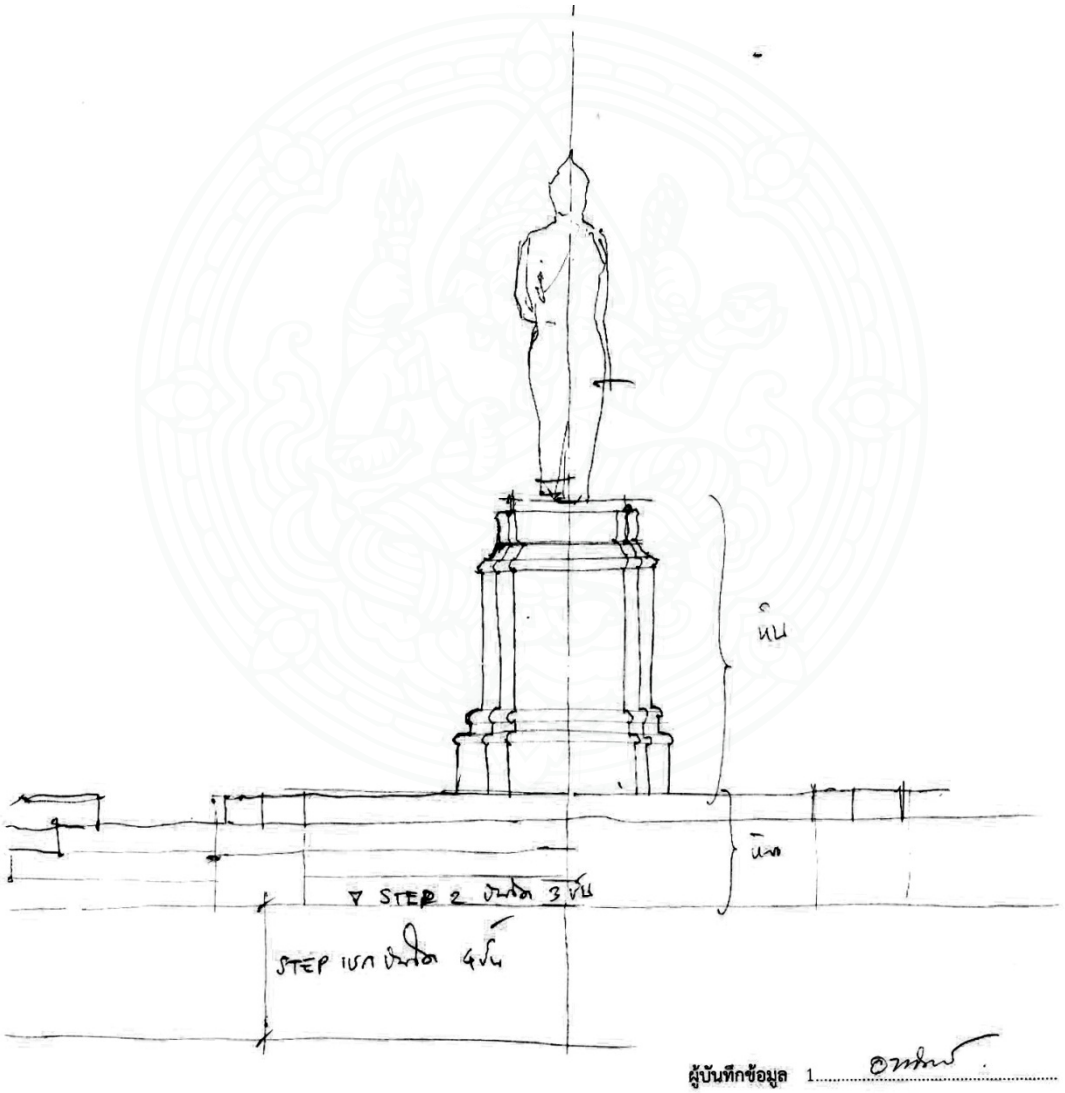
ชื่อ อนุสาวรีย์พระนางจามเทวี 22

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด ลำพูน

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองลำพูน

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ พระเจ้ากาวิละ **23**

ที่ตั้ง หน้าค่ายกาวิละ

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กองพันทหารราบที่1 กรมทหารราบที่7 มณฑลทหารที่33

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง ยืน
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ ผิวกรวดล้าง
   - รูปแบบ แท่นผังสี่เหลี่ยม มีพนักเตี้ย บันไดทางขึ้น 4 ด้าน
   - แท่นประดิษฐาน ชุดฐานปัทม์ลูกแก้ว รับด้วยกระดานเป็นแท่นสูง ย่อไม้20 2 ข้าง , รับแท่นรับพระรูปย่อไม้สิบสอง หน้าแท่นรับพระรูปหล่อลายท้าวกาฬทั้งด้านหน้าและหลัง
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป -
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม โลหะรมดำ*2 (✓) งานศิลปกรรมประกอบ รูปนูนสูงบันทึกเหตุการ์ณ2ข้าง
     (✓) ป้ายจารึก ด้านหน้าและด้านหลัง ( ) ฉากหลัง
     ( ) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน ค่อนข้างสมบูรณ์ , มีรอยแตกร้าวชำรุดบนผิวหินล้างบ้าง

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า เสาโคมสูง 3 เมตร 4 ช่อ จำนวน 4 ต้นประจำมุม ไฟส่องที่ราบมุม 4 มุม , เดินสายลงดินมีตู้ประจำ 4 จุด ,
   - ระบบสุขาภิบาล -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ พระเจ้ากาวิละ **23**

ที่ตั้ง หน้าค่ายกาวิละ

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กองพันทหารราบที่1 กรมทหารราบที่7 มณฑลทหารที่33

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - สวยมาก ขนาดกำลังสวยดูแลดี ตัดอนุสรณ์เป็นพื้นหลัง ขนาดสัดส่วนแท่นฐาน space มุมมองลงตัวดี บริบทลงตัว , พวกซุ้มศาลาเล็กๆเก็บธูปเทียนทำแบบล้านนนาดูดีเข้ากันดี
   - ทิศทาง หันหน้าไปทางค่ายกาวิละ
   - มุมมอง กำลังดี ลอดหลังอนุสาวรีย์ไปเป็นแม่น้ำ
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อนุสรณ์สถานพระเจ้ากาวิละ , ศาลาเฉลิมพระเกียรติ์ในหลวง , หอสมุดเฉลิมพระเกียรติ์ในหลวง
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ต้นสนหน้าอนุเสาวรีย์ , สวนข้างๆต้นไม้ใหญ่ ลั่นทมและพิกุล

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี -

6. ปัญหาที่พบ
   - สวย

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

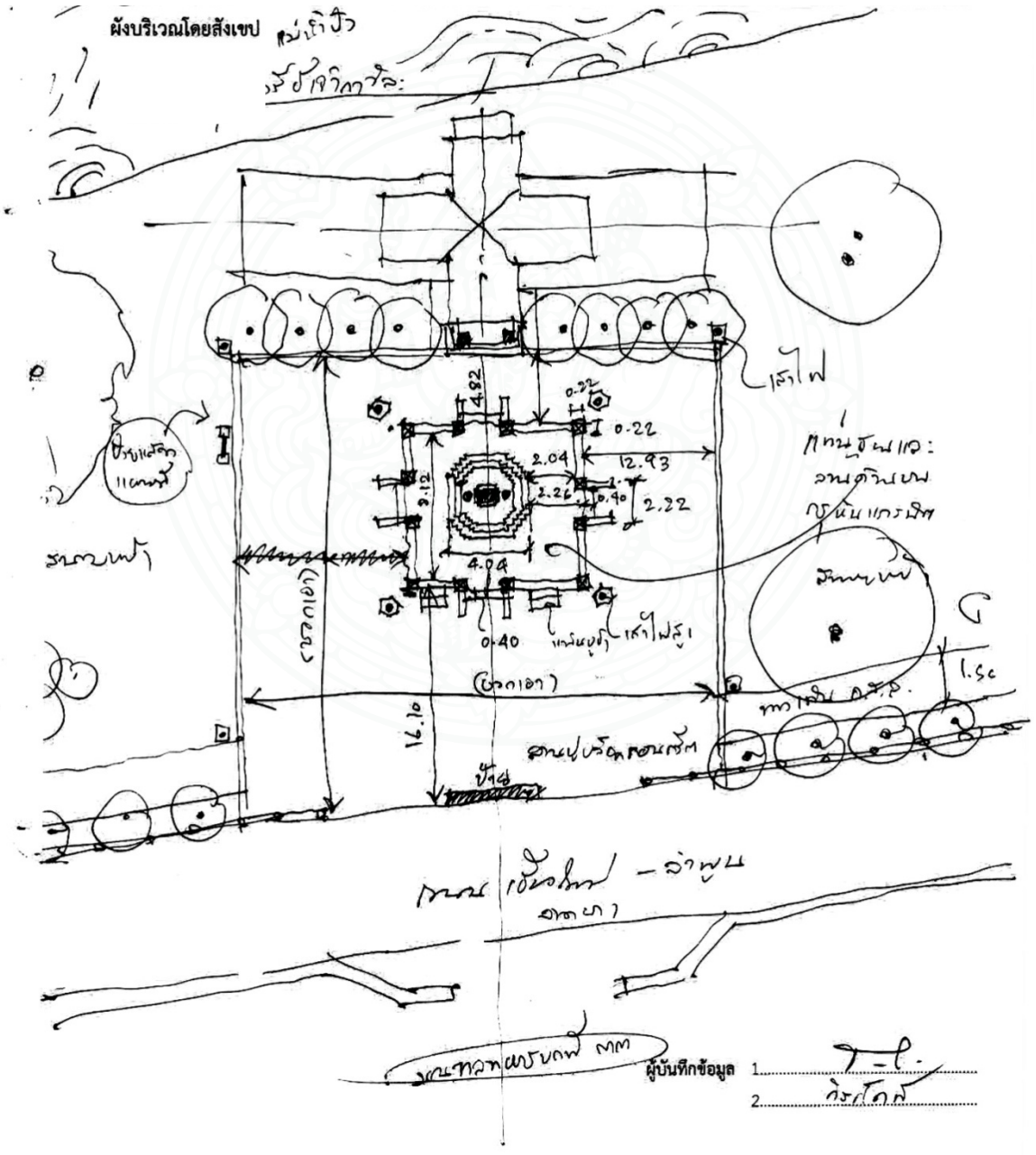
ชื่อ พระเจ้ากาวิละ **23**

ที่ตั้ง หน้าค่ายกาวิละ

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กองพันทหารราบที่1 กรมทหารราบที่7 มณฑลทหารที่33

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ พระเจ้ากาวิละ **23**

ที่ตั้ง หน้าค่ายกาวิละ

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กองพันทหารราบที่1 กรมทหารราบที่7 มณฑลทหารที่33

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

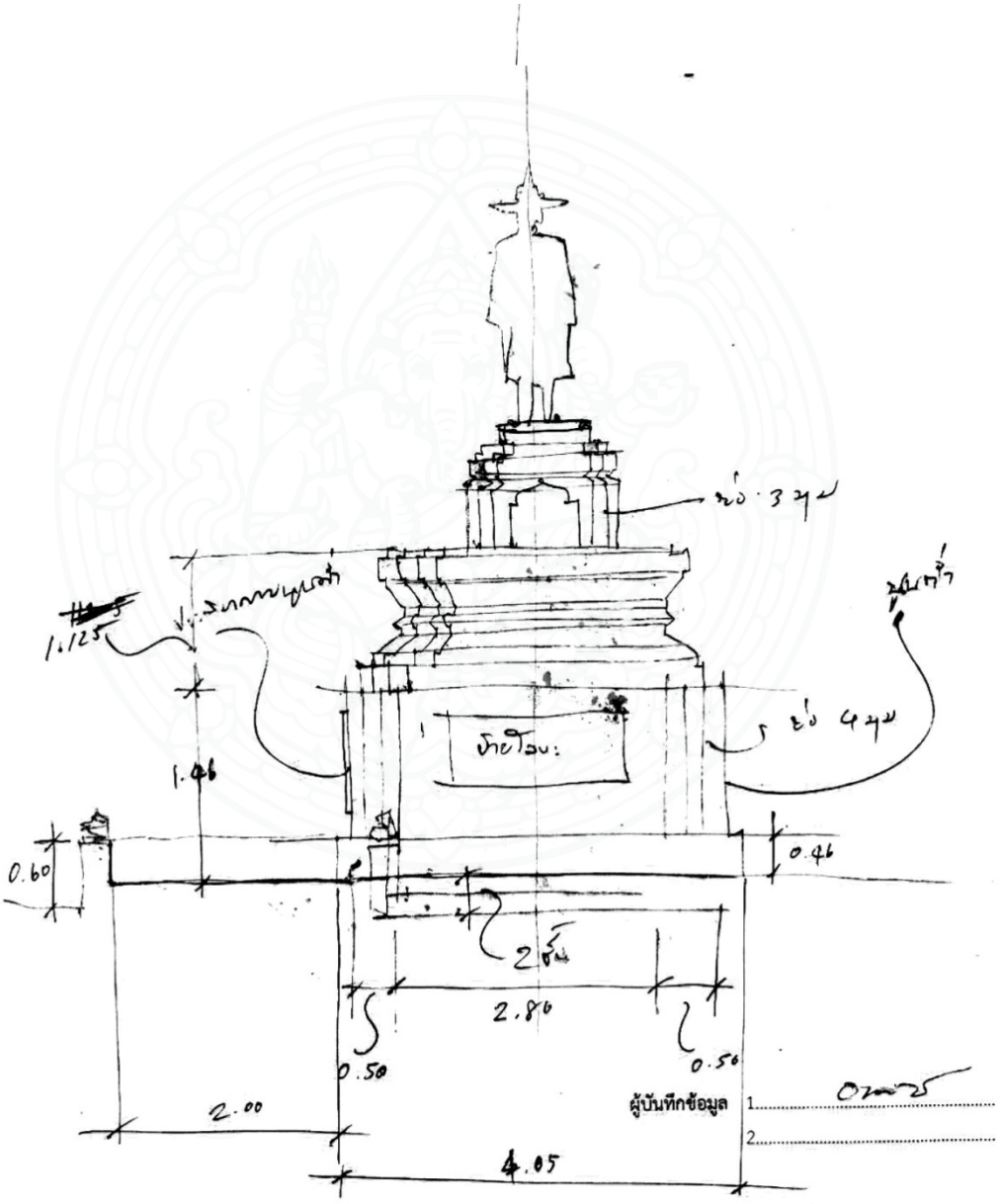
ชื่อ พระเจ้ากาวิละ **23**

ที่ตั้ง หน้าค่ายกาวิละ

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ กองพันทหารราบที่1 กรมทหารราบที่7 มณฑลทหารที่33

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ **24**

ที่ตั้ง ลานหน้าหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่(ศาลากลางหลังก่า)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงใหม่

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว (✓) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะรมดำ
   - ท่าทาง ยืน
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ แกรนิต
   - รูปแบบ แท่นขั้นบันไดซ้อนชั้น 3 ด้าน-ด้านหลังตัดเรียบ , มุมด้านหน้าทำเป็นแท่นรูปปิรามิดรองรับด้ายลาน รอบยกระดับจากลานใหญ่ด้านหน้า , มุมลานรองตวัดปักบังไฟส่องอนุสาวรีย์
   - แท่นประดิษฐาน แท่นสี่เหลี่ยมย่อมุมไม้แปดสอบเข้าด้านบน
     สูง - สัดส่วนต่อพระรูป 1:1
   - องค์ประกอบอื่นๆ

     ( ) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ

     (✓) ป้ายจารึก. ด้านหน้า หลัง ข้าง ( ) ฉากหลัง

     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน รอยแตกร้าว-หักชำรุดตามบริเวณของชั้นหิน , บันไดคราบสกปรก
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟส่องตั้งพื้น , 2 ดวงใหญ่คู่หน้า , 4ดวงถัดมาซ้ายขวา , ตรงพื้นไฟส่องอาคารศาลากลาง
   - ระบบสุขาภิบาล มีบ่อบัว+ดอกเข็ม อยู่ด้านหน้าซ้ายขวา

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ **24**

ที่ตั้ง ลานหน้าหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่(ศาลากลางหลังก่า)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงใหม่

....

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - สวย อยู่เข้าแกนเดียวกับศาลแขวงเชียงใหม่
   - ทิศทาง หันหน้าออกไปหาศาลแขวง
   - มุมมอง บนถนนใหญ่เปิดโล่ง
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ศาลากลางหลังเก่าเป็นพื้นหลัง , ศาลแขวงข้างหน้า ซ้าย-ขวาเป็นตึกแถว ร้านค้า , มีโรงแรมบ้านสิบสองปันนาอยู่ข้างหน้าท่าน
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ข่อย , ชาดัด , ไม้พุ่ม , ลั่นทม , เข็ม

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี ทำบุณเมืองปลาย เม.ย. หน่วยงานราชการและผู้ว่ามา
   - วันอาทิตย์ถนนคนเดิน มีลานดนตรี วัฒนธรรมพื้นบ้านจัดแสดง

6. ปัญหาที่พบ
   - โทรม มีการวางเครื่องสักการะหลังก่อน 3 เหลี่ยม

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

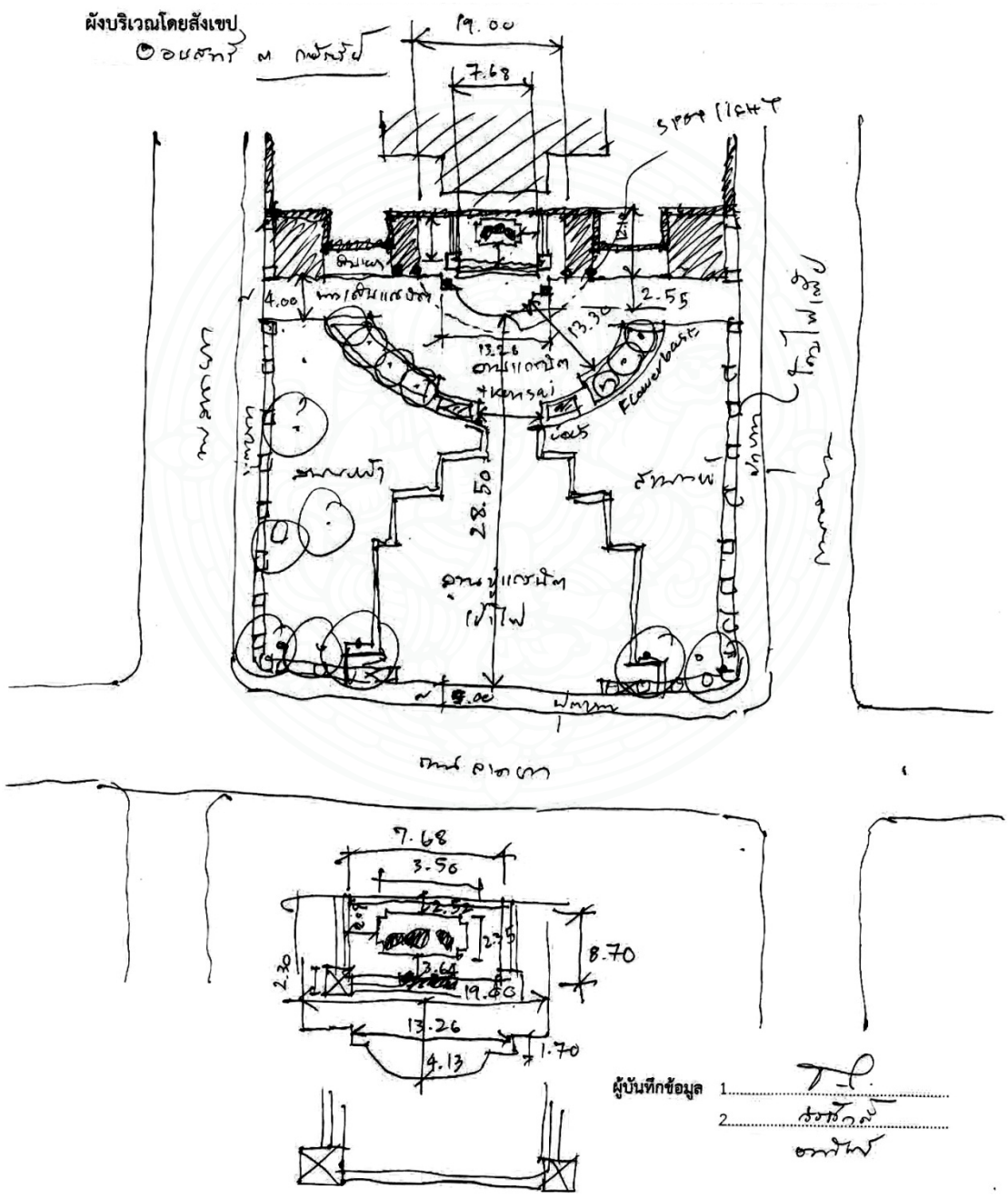
ชื่อ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ 24

ที่ตั้ง ลานหน้าหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่(ศาลากลางหลังก่า)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงใหม่

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

ชื่อ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ **24**

ที่ตั้ง ลานหน้าหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่(ศาลากลางหลังก่า)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงใหม่

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 2 ส.ค. 2556

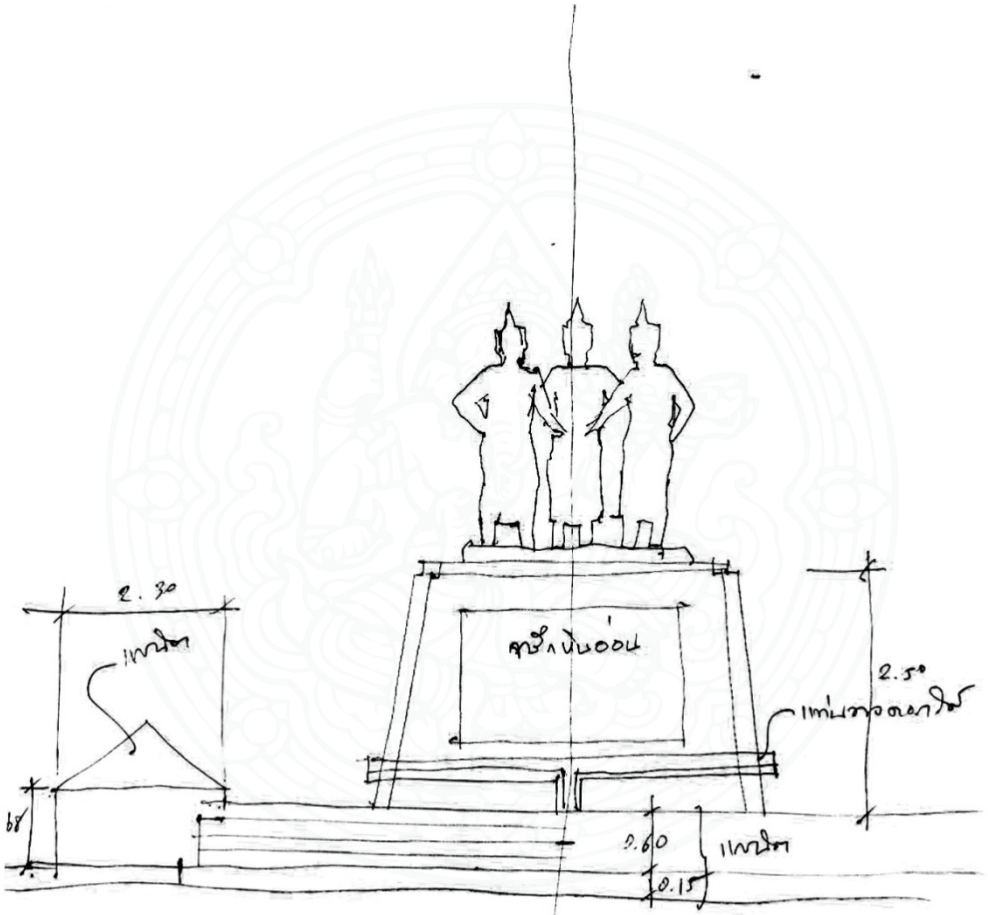
ชื่อ อนุสาวรีย์ 3 กษัตริย์ **24**

ที่ตั้ง ลานหน้าหอศิลปวัฒนธรรมเชียงใหม่(ศาลากลางหลังก่า)

ตำบล - อำเภอ เมือง จังหวัด เชียงใหม่

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลนครเชียงใหม่

ผังบริเวณโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.6 **5**
ที่ตั้ง พระราชนิเวศมฤคทายวัน
ตำบล - อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มูลนิธิฤคทายวัน

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะหล่อ
   - ท่าทาง ชุดเต็มยศถือกระบี่+คฑา
   - สภาพปัจจุบัน สภาพสมบูรณ์ ได้รับการดูแลอย่างดี

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 2*3 ม. สูง 2.50
   - วัสดุ โลหะหล่อ
   - รูปแบบ แท่นสี่เหลี่ยมปาดมุม 45 องศา ฐานบัวคว่ำ
   - แท่นประดิษฐาน ลานกลม ทางขึ้นด้านข้างเป็นทางลาด ด้านหน้าลานเป็นดินปลูกหญ้า สูง 0.30 บนเนินดิน สัดส่วนต่อพระรูป -
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     - (✓) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     - (✓) ป้ายจารึก หินอ่อน ( ) ฉากหลัง
     - (✓) แท่นสักการะ หินอ่อนวางธูปเทียน ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์ มีคราบสกปรกกว้าง

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ฉายไฟจากพื้น + โคมไฟแบบยืนสูงจากพื้น 1.00 เมตร
   - ระบบสุขาภิบาล ฉีดน้ำด้วย Spinker

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.6 **5**

ที่ตั้ง พระราชนิเวศมฤคทายวัน

ตำบล - อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มูลนิธิฤคฑายวัน

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - อยู่ในสวนริมทะเล ภายในพระราชนิเวศมฤคทายวัน
   - ทิศทาง -
   - มุมมอง เป็นเนินหญ้าสูงประมาณ 1.50 เมตร
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ สวน
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ไม้ยืนต้นเดิม เสริมด้วยไม้กระถางขนาดใหญ่ (ชวนชม)

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี -

6. ปัญหาที่พบ
   - อยู่กลางแจ้ง ตอนกลางวันแดดร้อน ไม่ค่อยมีร่มเงา

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

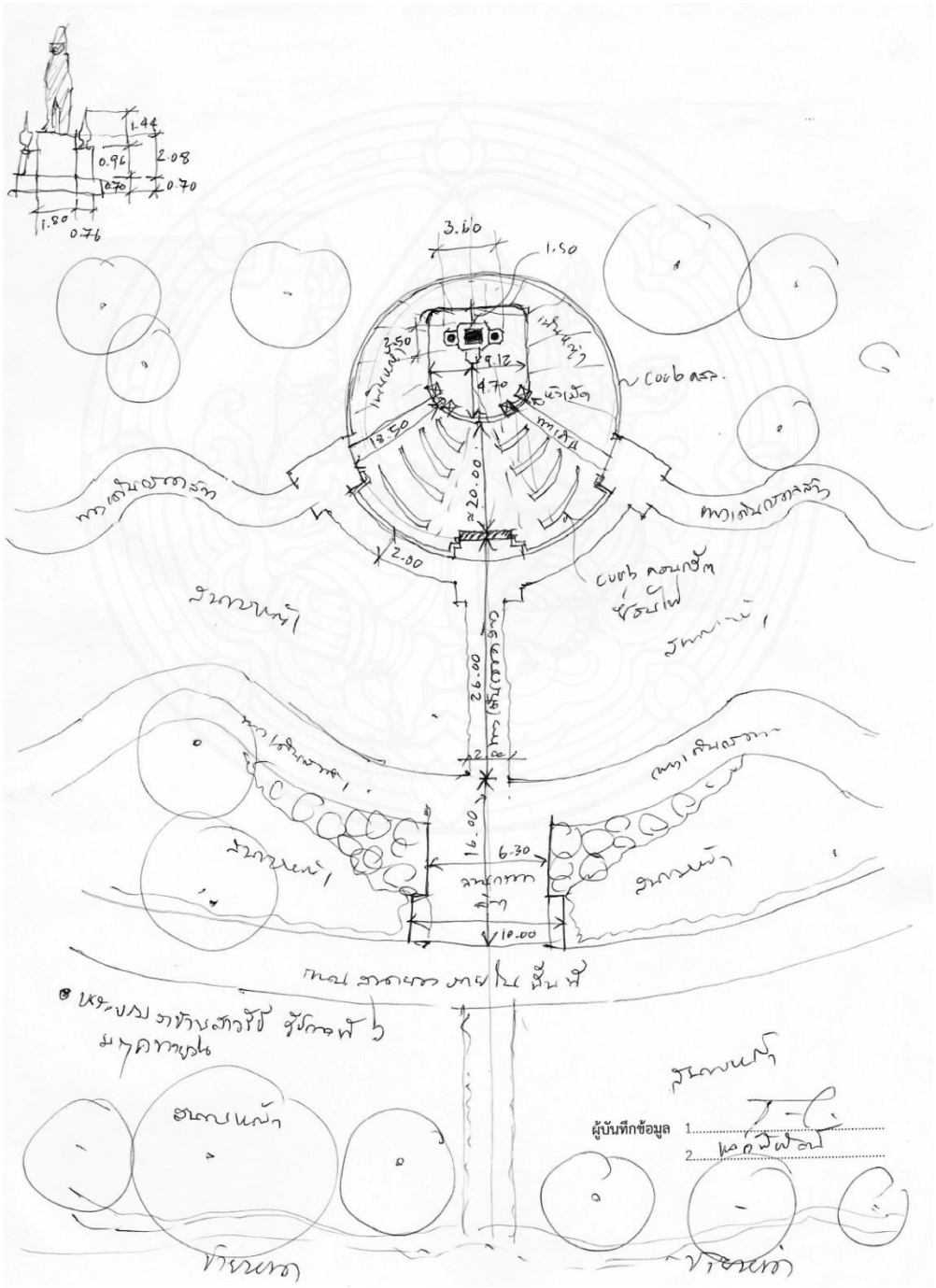
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.6 **5**

ที่ตั้ง พระราชนิเวศมฤคทายวัน

ตำบล - อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มูลนิธิฤคฑายวัน

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.6 **5**

ที่ตั้ง พระราชนิเวศมฤคทายวัน

ตำบล - อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มูลนิธิฤคทายวัน

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

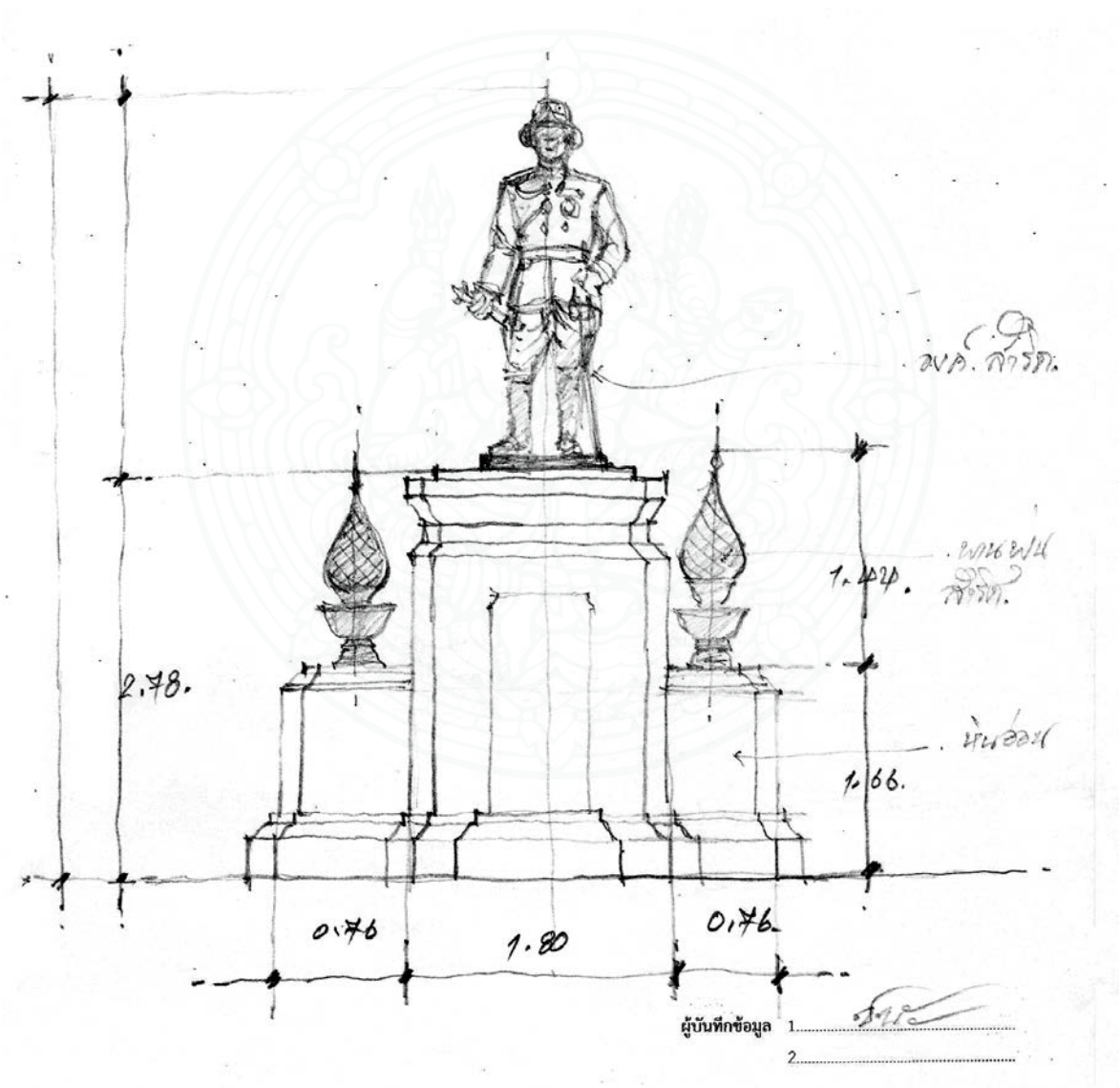
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.6 **5**

ที่ตั้ง พระราชนิเวศมฤคทายวัน

ตำบล - อำเภอ หัวหิน จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ มูลนิธิฤคฑายวัน

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.1 **7**

ที่ตั้ง สวนสาธารณะจังหวัด

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ราชบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จังหวัดราชบุรี

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะหล่อ
   - ท่าทาง ชุดเต็มยศยืนใส่หมวก
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 1.5*1.5 สูง 5.00 เมตร
   - วัสดุ กรุหินอ่อน
   - รูปแบบ สี่เหลี่ยมจตุรัสย่อมุม
   - แท่นประดิษฐาน สี่เหลี่ยม
     สูง 15*15 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป -
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟส่องสว่างที่พื้น
   - ระบบสุขาภิบาล -

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.1 **7**

ที่ตั้ง สวนสาธารณะจังหวัด

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ราชบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จังหวัดราชบุรี

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - อยู่ในสวนสาธารณะ
   - ทิศทาง มองจากถนนใหญ่ อยู่ริมถนนใหญ่
   - มุมมอง ชัดเจน สง่างาม
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ สวน สระน้ำรอบเป็นครึ่งวงกลม
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ต้นไม้ใหญ่โดยรอบ ปาล์ม กระถินณรงค์

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี วันจักรี

6. ปัญหาที่พบ
   - ลานหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ใหญ่มาก แต่ขาดร่มเงาต้นไม้เป็นลานปูน ตอนกลางวันอากาศร้อนมาก

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

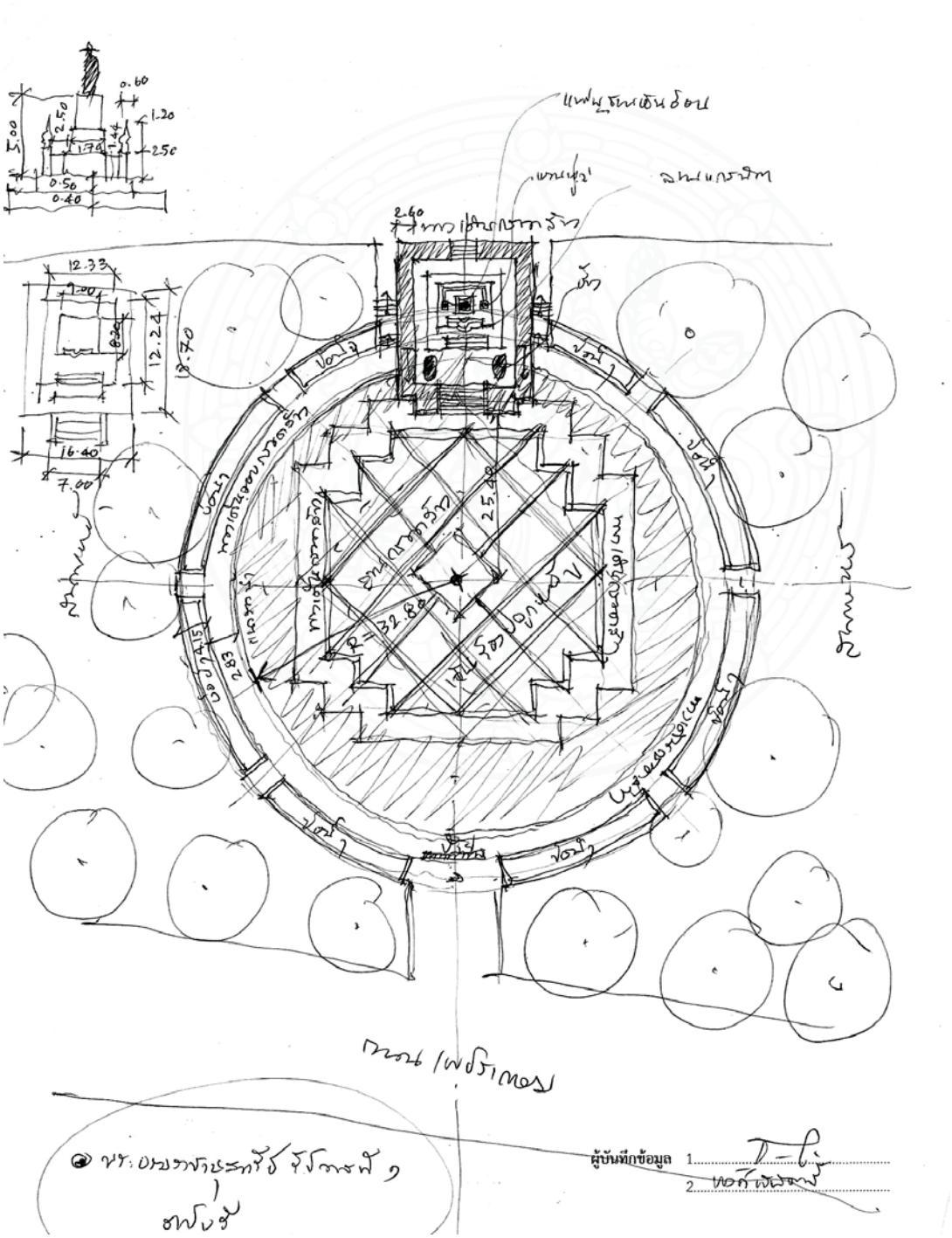
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.1 **7**

ที่ตั้ง สวนสาธารณะจังหวัด

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ราชบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จังหวัดราชบุรี

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

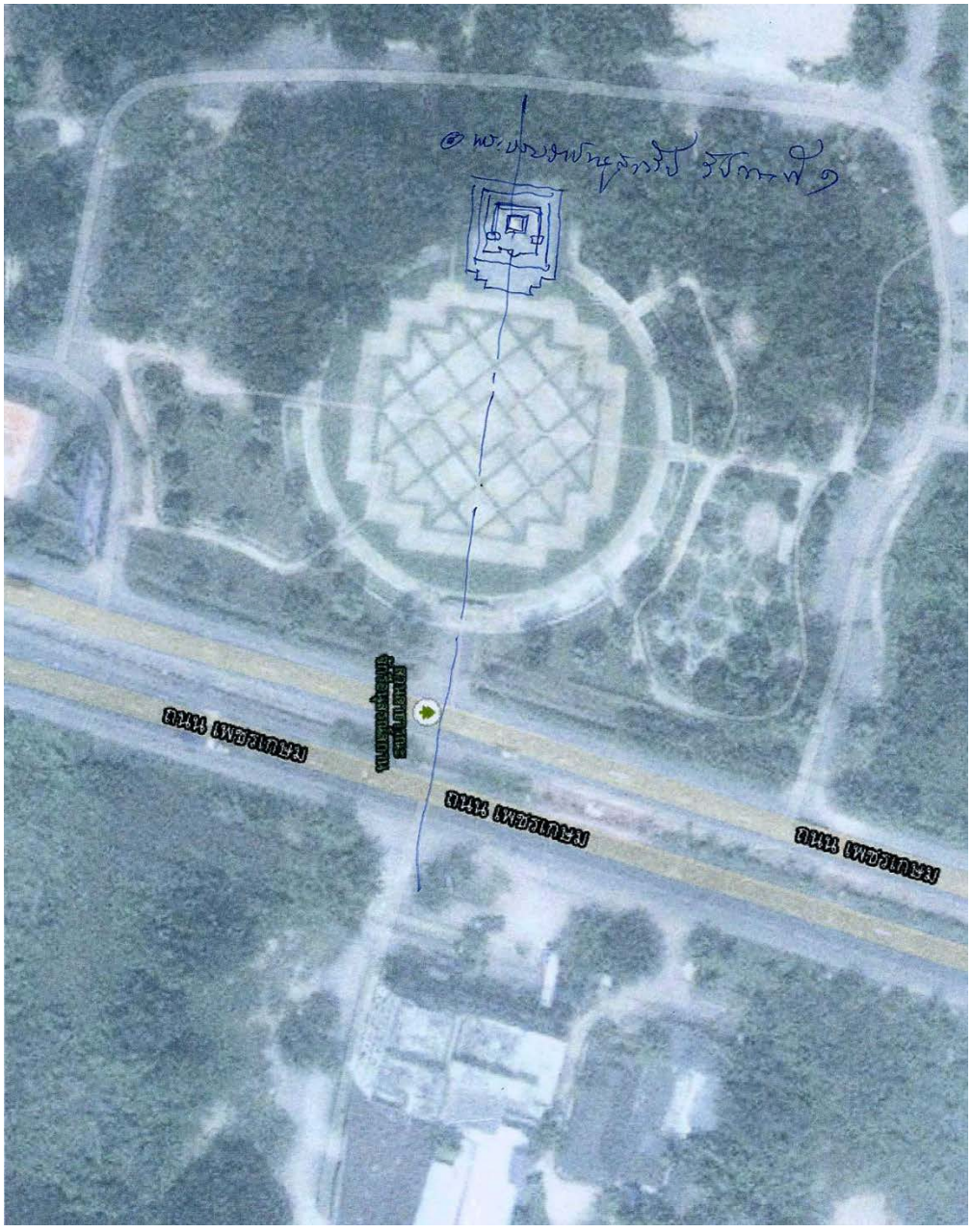
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.1 **7**

ที่ตั้ง สวนสาธารณะจังหวัด

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ราชบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จังหวัดราชบุรี

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

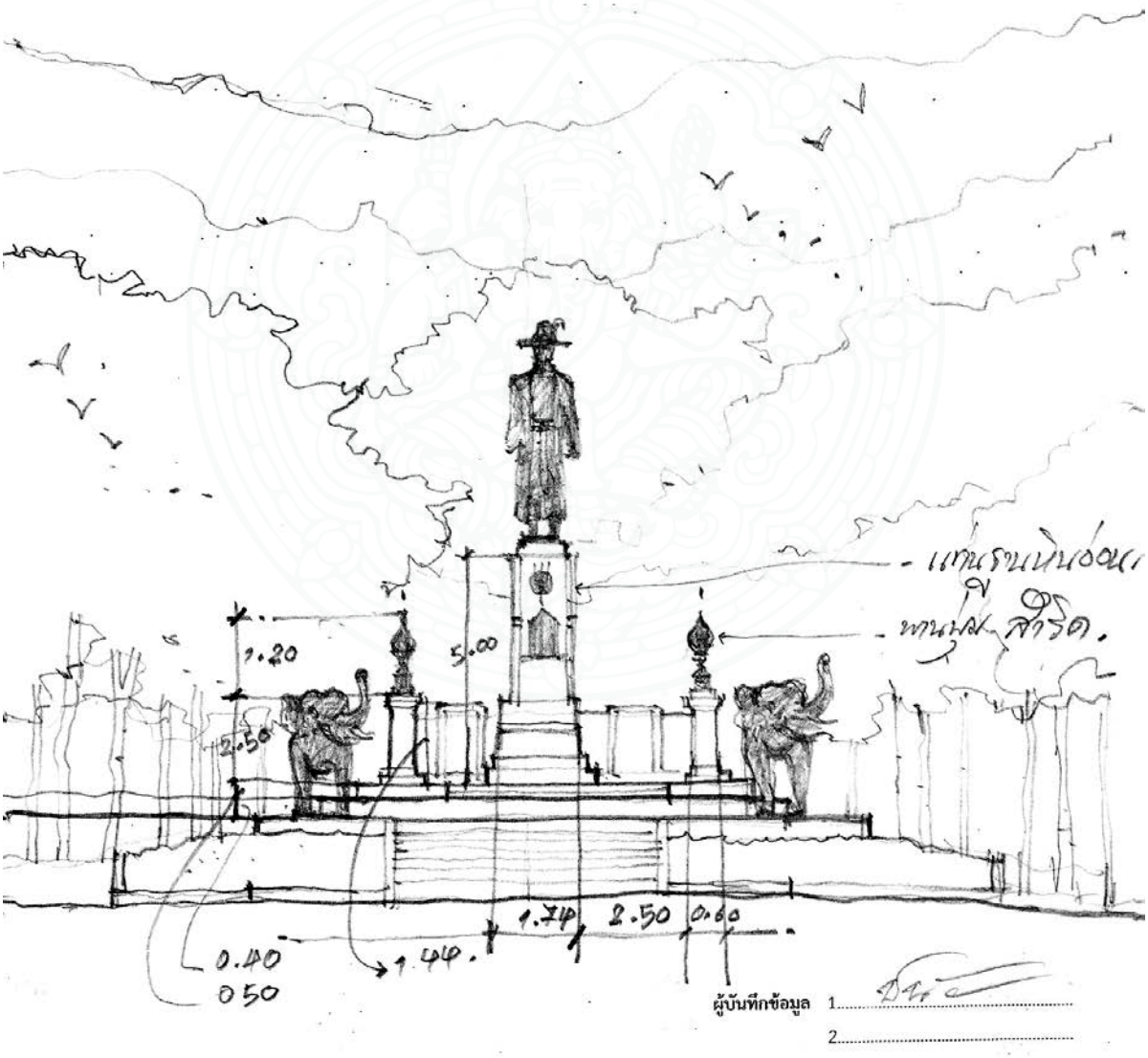
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ ร.1 7

ที่ตั้ง สวนสาธารณะจังหวัด

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ราชบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ จังหวัดราชบุรี

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **10**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด กาญจนบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 3 ดอนเจดีย์

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ
     ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว (✓) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 3 เท่า (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ โลหะ (ตัวคน) ช้าง(ปูนขึ้น)
   - ท่าทาง ขี่ช้าง
   - สภาพปัจจุบัน มีคราบขาวที่อนุสาวรีย์

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 8 เมตร
   - วัสดุ หินอ่อน
   - รูปแบบ ฐานย่อมุมไม้สิบสอง
   - แท่นประดิษฐาน ลานทางเดินรองแท่นฐาน บันได 4 ด้าน ย่อมุมไม้สิบสอง
     สูง 20*20 สูง 5 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป -
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม 4 จุดบริเวณมุม (✓) งานศิลปกรรมประกอบ ประติมากรรมนูนต่ำซ้ายขวา
     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆสภาพปัจจุบัน

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟส่องสว่างจากพื้น + เสาไฟสูง 1.00 จากพื้น
   - ระบบสุขาภิบาล มีบ่อน้ำธรรมชาติที่ใช้ธรรมเกษตร
   -

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **10**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด กาญจนบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 3 ดอนเจดีย์

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - เป็นที่โล่ง ทำเป็นแท่นฐานขนาดใหญ่สูงประมาณ 4 เมตร
   - ทิศทาง เป็นถนนเส้นตรงวิ่งเข้ามาที่ site เลย
   - มุมมอง -
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ พื้นที่เกษตรกรรม ทำนาข้าว
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ลั่นทม ตะโกดัด มะขาม (ต้นไม้เตี้ย)

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี
     -
6. ปัญหาที่พบ
   - พื้นที่ยังไม่ค่อยเจริญ ไม่มีชุมชนใหญ่รอบๆ ดูโดดเดี่ยว

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

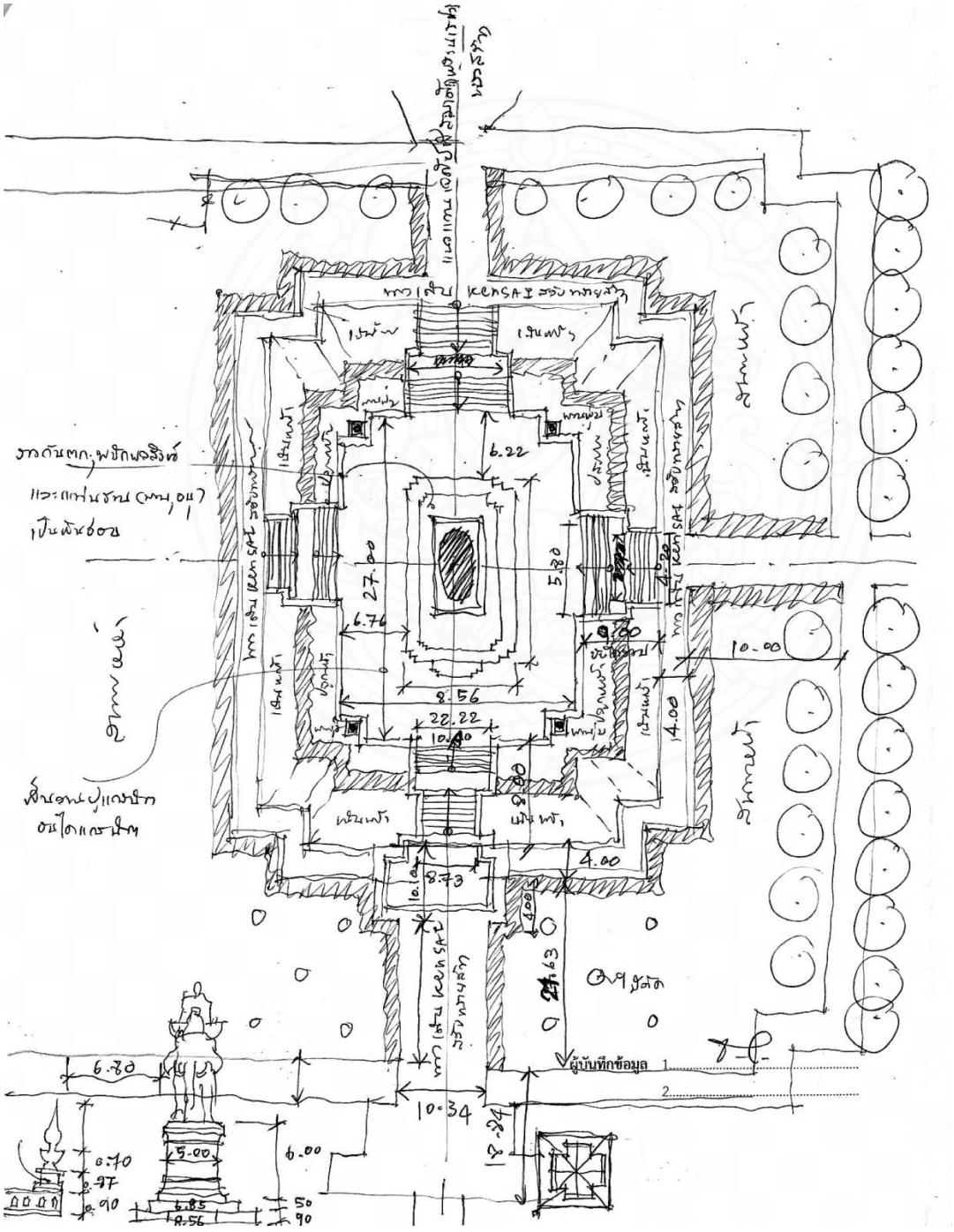
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **10**

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด กาญจนบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 3 ดอนเจดีย์

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **10**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด กาญจนบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 3 ดอนเจดีย์

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

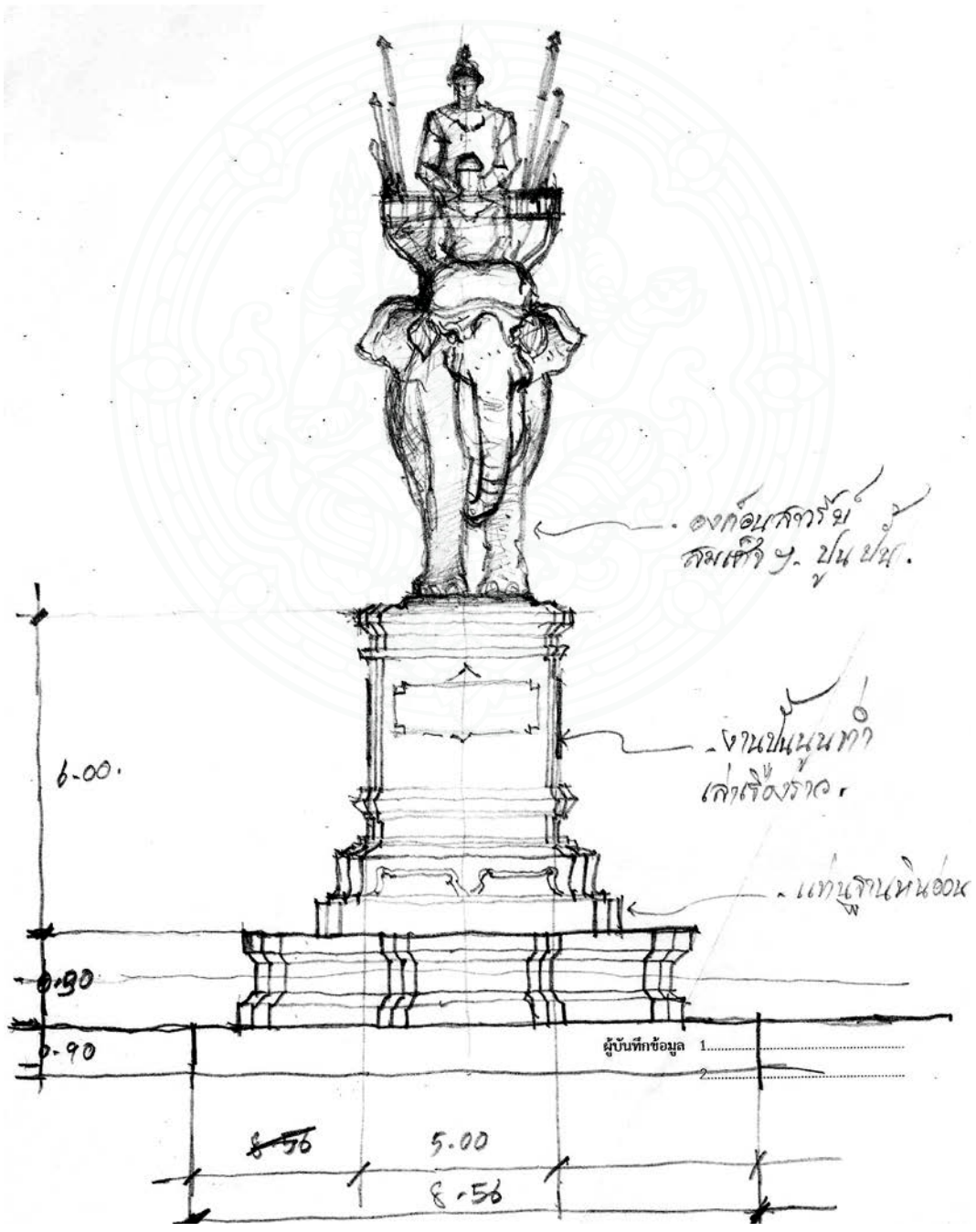
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **10**

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด กาญจนบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 3 ดอนเจดีย์

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์ดอนเจดีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **12**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด สุพรรณบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ
     ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 2 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ หล่อโลหะ
   - ท่าทาง ขี่ช้าง
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์ มีคราบสกปรกบ้าง

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 3*3 เมตร สูง 4 เซนติเมตร
   - วัสดุ หินอ่อนสีขาว
   - รูปแบบ สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง
   - แท่นประดิษฐาน สี่เหลี่ยมย่อมุมไม้สิบสอง
     สูง 8*8 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป -
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม 4 มุมสาน (✓) งานศิลปกรรมประกอบ ภาพนูนต่ำซ้ายขวาของแท่น
     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สมบูรณ์ มีรอยคราบสกปรกบ้าง

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า เสาไฟสูงประมาณ 4 เมตร , ไฟส่องอนุสาวรีย์ที่พื้น

- ระบบสุขาภิบาล sprinker

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์ดอนเจดีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **12**
ที่ตั้ง -
ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด สุพรรณบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - เป็นสวนสาธารณะ
   - ทิศทาง ในแนวตรงจากถนนใหญ่
   - มุมมอง -
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อาคารขายของที่ระลึก ด้านหลังเป็นเจดีย์มีที่นั่งเล่นใต้ต้นไม้ให้ประชาชน
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ตะโกดัด ต้นไม้ใหญ่เดิม ต้นโพธิ์ ต้นสน

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี
     -

6. ปัญหาที่พบ
   - หินอ่อนสีดำดูซีดไม่เงางาม

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

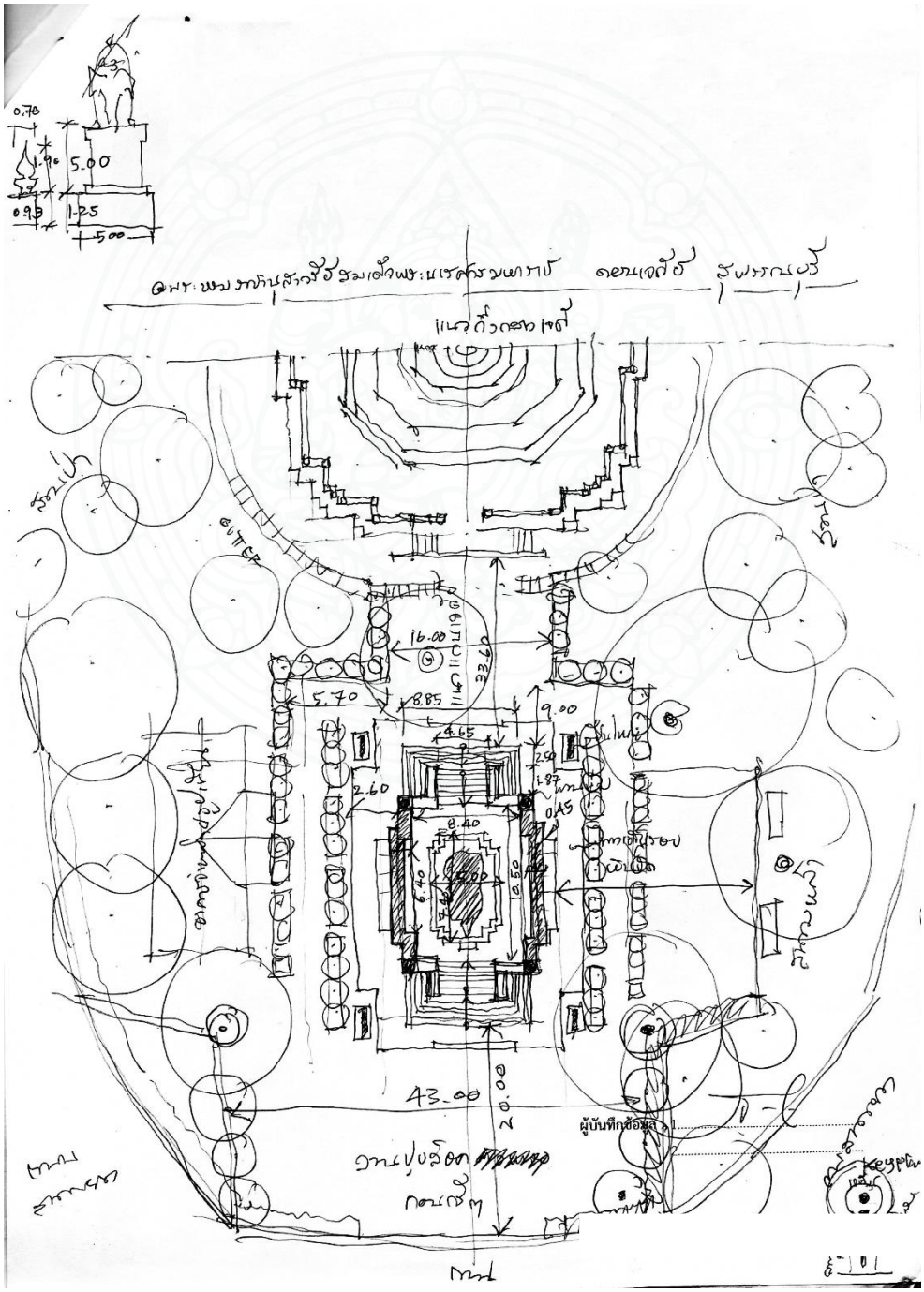
ชื่อ อนุสาวรีย์ดอนเจดีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **12**

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด สุพรรณบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์ดอนเจดีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **12**

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด สุพรรณบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 2 19 ส.ค.- 21 ส.ค.	สำรวจวันที่ 19ส.ค.-21 ส.ค.

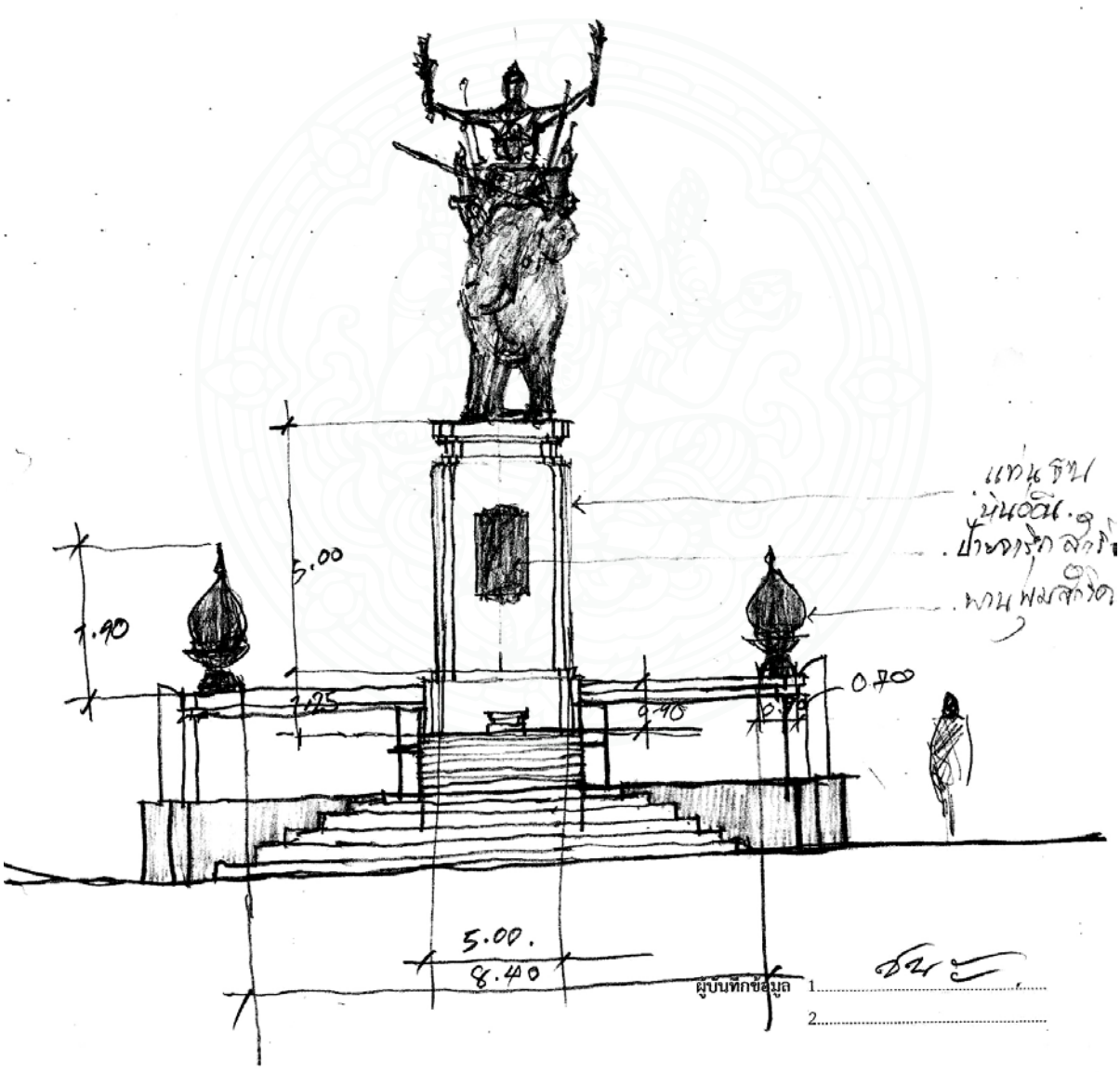
ชื่อ อนุสาวรีย์ดอนเจดีย์ สมเด็จพระนเรศวรมหาราช **12**

ที่ตั้ง -

ตำบล - อำเภอ ดอนเจดีย์ จังหวัด สุพรรณบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 3 26 ส.ค.- 31 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยิกาเจ้า **1**
ที่ตั้ง ภายในโรงพยาบาลพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา
ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ชลบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ โรงพยาบาลบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ (✓) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ (✓) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ เหล็ก
   - ท่าทาง ประทับนั่งภายใน
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดี

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 20*10 เมตร
   - วัสดุ หินอ่อนสลับหินขัด
   - รูปแบบ รูวงรียกฐานชั้นเดียว 0.80 เมตร มีช่อบัวรอบ 4 ทิศ ปลูกต้นไม้พุ่มเตี้ย
   - แท่นประดิษฐาน เน้นพลับพลาขนาดเล็กคลุมองค์ฯ สูงจากแท่นฐาน 1.20-1.30 เมตร สูง 2*2 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป 4:2
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม 2 (✓) งานศิลปกรรมประกอบ ปูนปั้นซุ้ม
     (✓)ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน อยู่ในสภาพดีมาก

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟส่องสว่างเป็นไฟสนาม (เสาโคมห้อยสูง 5 เมตร) วางห่างๆโดยรอบบริเวณ
   - ระบบสุขาภิบาล วางระบบน้ำทิ้งออก เชื่อมต่อระบบโดยรวม ตั้งแต่ภายในแท่นฐานระบบประปารดน้ำต้นไม้ใช้ต่อสายยางและสปริงเกอร์พ่นรดน้ำต้นไม้

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยิกาเจ้า **1**
ที่ตั้ง ภายในโรงพยาบาลพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา
ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ชลบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ โรงพยาบาลบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - อนุสาวรีย์ตั้งอยู่ริมถนนภายในโรงพยาบาล ภายในสวนหย่อม
   - ทิศทาง อนุสาวรีย์หันหน้าทางทิศใต้
   - มุมมอง ด้านหน้าเป็นสนามหญ้าใหญ่ ระยะห่างจากอาคารประมาณ 40 เมตร
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ด้านข้างทะเลและถนนกว้าง 4 เมตร , 1.ตึกสว่างวัฒนา 2.ตึกศรีสวรินทรา 3. ตึกเรียนทรินสุต 4.พิพิธภัณฑ์สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ รอบอนุสาวรีย์ชั้นในล้อมด้วยชาฮกเกี้ยนสูง 15 ซม. และสระบัว ถัดมาเป็นสนามหญ้าประดับไม้พุ่มตัดเป็นรูปเลขาคณิต (ครึ่งวงกลมคว่ำ) ล้อมรอบ step ด้วยชาฮกเกี้ยนสูง 20 ซม.และไม้ใบสีม่วงเข้มทางเข้า รอบนอกสุดเป็นสนามหญ้า

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี 10 ก.ย. ของทุกปี ทำบุญวันสถาปนาโรงพยาบาล
   - วันเอดส์โลก รับเสด็จ สักการะ
   - วิธีทำบุญตักบาตร บริเวณสนามด้านหน้า รองรับคน 500 คน

6. ปัญหาที่พบ
   - ปัญหาที่จอดรถ
   - ปัญหาระบบน้ำรดต้นไม้

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

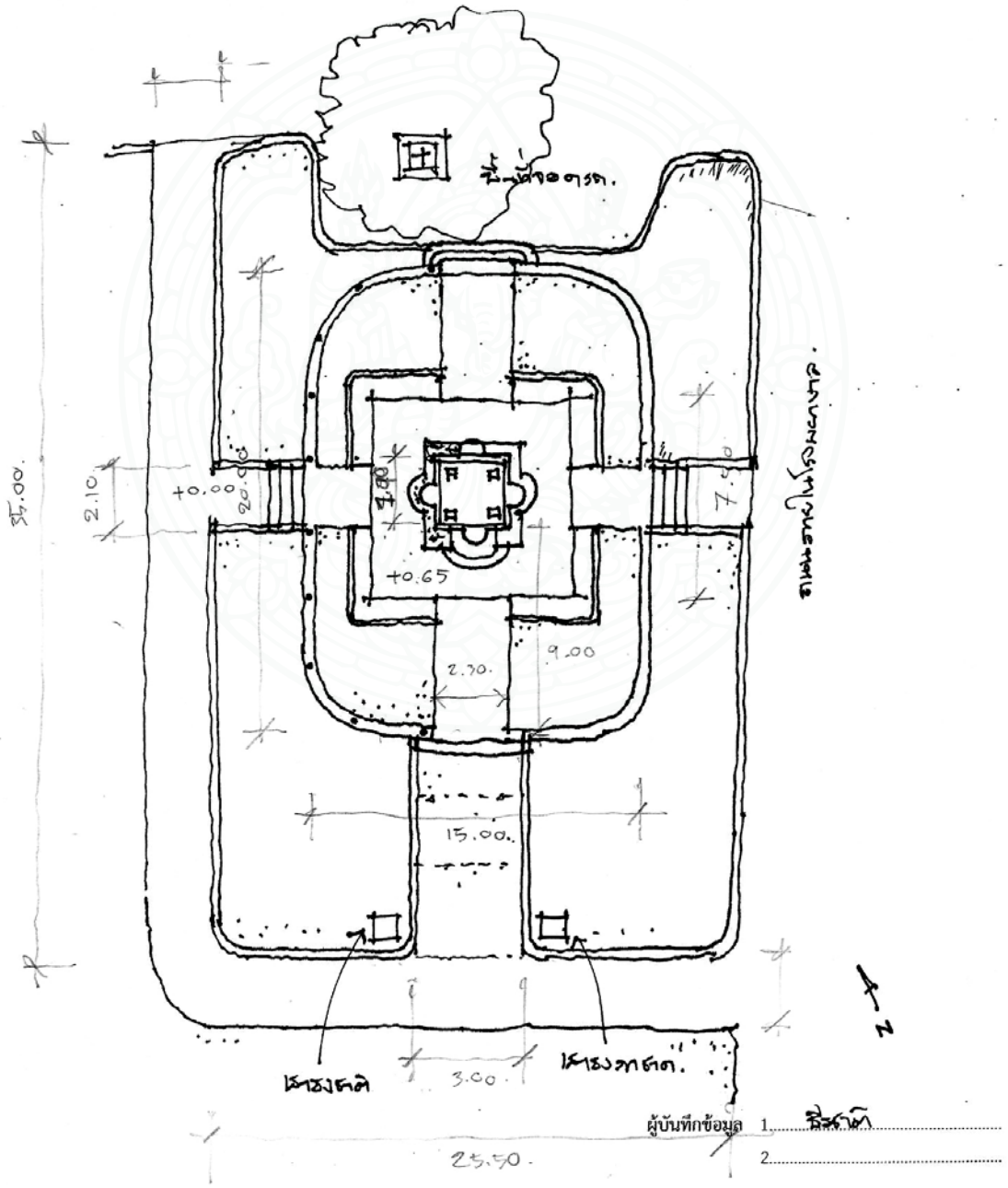
ชื่อ อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยิกาเจ้า **1**

ที่ตั้ง ภายในโรงพยาบาลพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ชลบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ โรงพยาบาลบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยิกาเจ้า **1**

ที่ตั้ง ภายในโรงพยาบาลพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ชลบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ โรงพยาบาลบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 29 ก.ค. - 3 ส.ค.

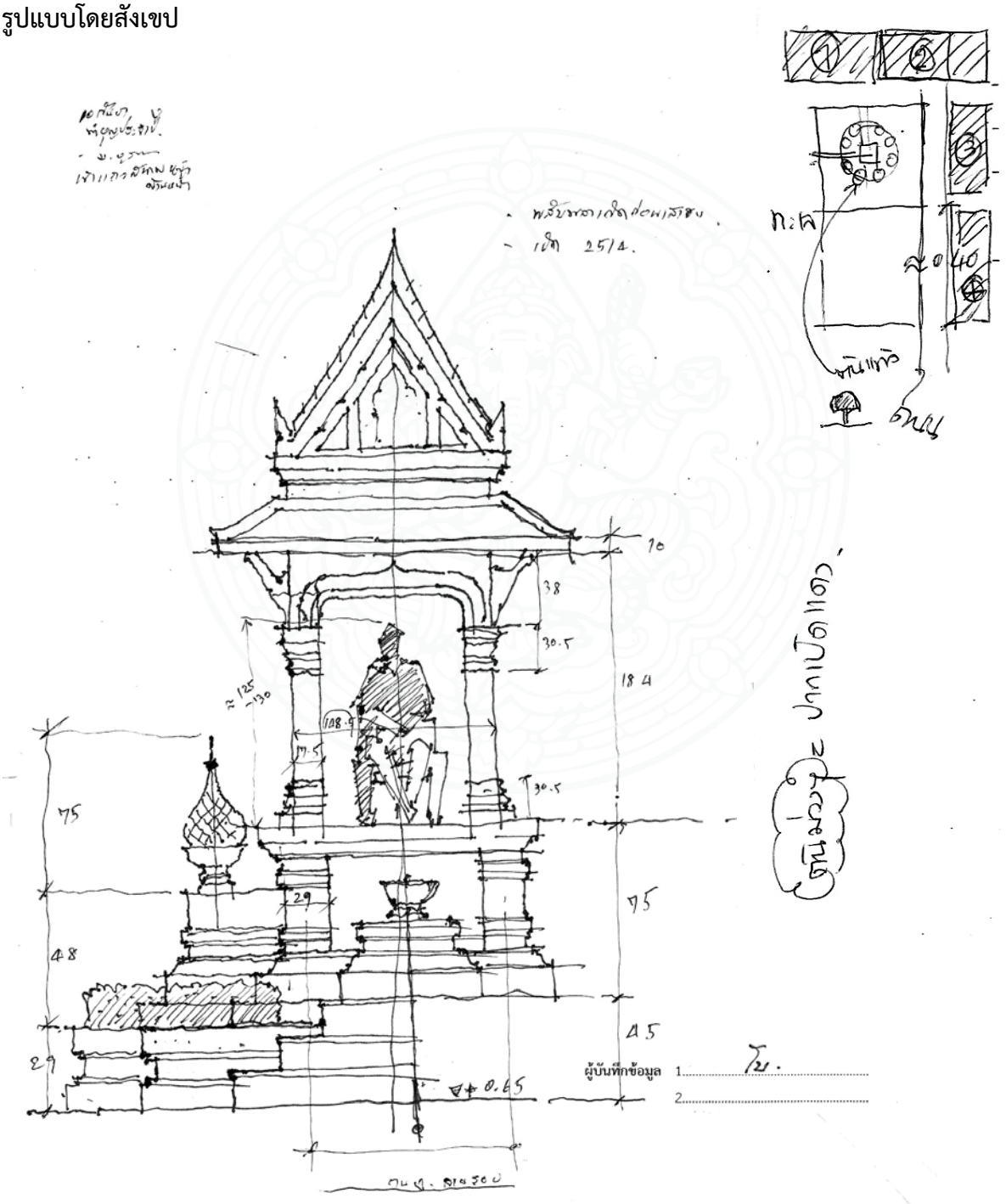
ชื่อ อนุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยิกาเจ้า **1**

ที่ตั้ง ภายในโรงพยาบาลพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

ตำบล - อำเภอ - จังหวัด ชลบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ โรงพยาบาลบรมราชเทวี ณ ศรีราชา

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว **2**
ที่ตั้ง วัดญาณสังวราราม
ตำบล - อำเภอ สัตหีบ จังหวัด ชลบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ วัดญาณ

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ (✓) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง 1.20-1.30 เมตร
   - วัสดุ เหล็กหล่อ (ทรงไทยนุ่งโจงกระเบน)
   - ท่าทาง ประทับนั่งพร้อมเครื่องราชกุฏภัณฑ์ มีรั้วราชวัตรเตี้ยๆด้านหลัง
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดีมีสนิมชั้นบริเวณหน้าพระพักตร์ (แค่น่าจะเป็นตะไคร่น้ำหยดมากกว่า) สัณนิษฐานว่าอาจจะมีสีทองทับบริเวณพระเก้าอี้ ขาโต๊ะ และฉากด้านหลัง ด้านหน้าแท่นมีตราครุฑ
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 15*20 เมตร
   - วัสดุ หินอ่อน (กรุผิวและปูพื้นทั้งหมด)
   - รูปแบบ เป็นลาน 3 ชั้น ชั้นล่างสุดมีสระบัว , ชั้นที่2 มีศาลาอยู่ 2 ฝั่ง ฐานชั้นที่ 3 มีกรอบรองแท่นประดิษฐาน รูปฐานเป็นรูปเกือกม้า
   - แท่นประดิษฐาน ฐานบัว+ฐานสิงห์ ทำจากหินอ่อนแกะลวดลาย ความสูงจากลานชั้นที่3 2.00 เมตร กรอบล้อมพระรูปมีความสูงประมาณ 6.00 เมตร
     สูง 2*4 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป 1:2.5(ฐาน)
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม เงิน+ทอง (✓) งานศิลปกรรมประกอบ สลักลวดลายบนหินอ่อน
     ( ) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ด้านหน้าเล็กๆ (✓) อื่นๆ กรอบล้อมองค์พระรูปด้านหลังโล่ง
   - สภาพปัจจุบัน ยังอยู่ในสภาพดี
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟฟ้าส่องสว่างประกอบกับอาคารและสะพาน
   - ระบบสุขาภิบาล ก๊อกน้ำรดต้นไม้บริเวณด้านหลัง 1 จุด รูท่อระบายน้ำบริเวณด้านข้าง4จุด ทั้ง2 ข้าง บริเวณย่อมุมซ้าย-ขวา

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว **2**
ที่ตั้ง วัดญาณสังวราราม
ตำบล - อำเภอ สัตหีบ จังหวัด ชลบุรี
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ วัดญาณ

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - ตั้งอยู่ภายในสวนหย่อม ทางเดินทอดยาวประมาณ 20 เมตร ก่อนถึงบริเวณลาน
   - ทิศทาง หันหน้าไปทางทิศใต้
   - มุมมอง พระบรมรูปถูกออกแบบมาให้มีมุมมองจากด้านหน้าโดยรอบพื้นที่ใช้ต้นไม้เป็นฉากหลัง
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ด้านหลังเป็นต้นไม้/ป่า ด้านหน้าเห็นอาคารอริยาภาร
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ทางเดินขนาบข้างด้วยต้นเข็มตลอดแนวทางเดินเข้า+แนวรั้วเตี้ยบริเวณลานด้านหน้าพระบรมราชานุสาวรีย์ ก่อสร้างเป็นสระบัว และปลูกไม้คลุมดินรอบสระ

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี
     -

6. ปัญหาที่พบ
   - แท่นติดตั้ง up light ส่องพระราชานุสาวรีย์ไม่ได้ออกแบบมาเพื่อติดตั้ง up light ทำให้เห็นร่องรอยความเสียหาย
   - เสาโคมไฟชำรุดเสียหาย
   - ร่องรอยคราบน้ำบริเวณพระพักตร์

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

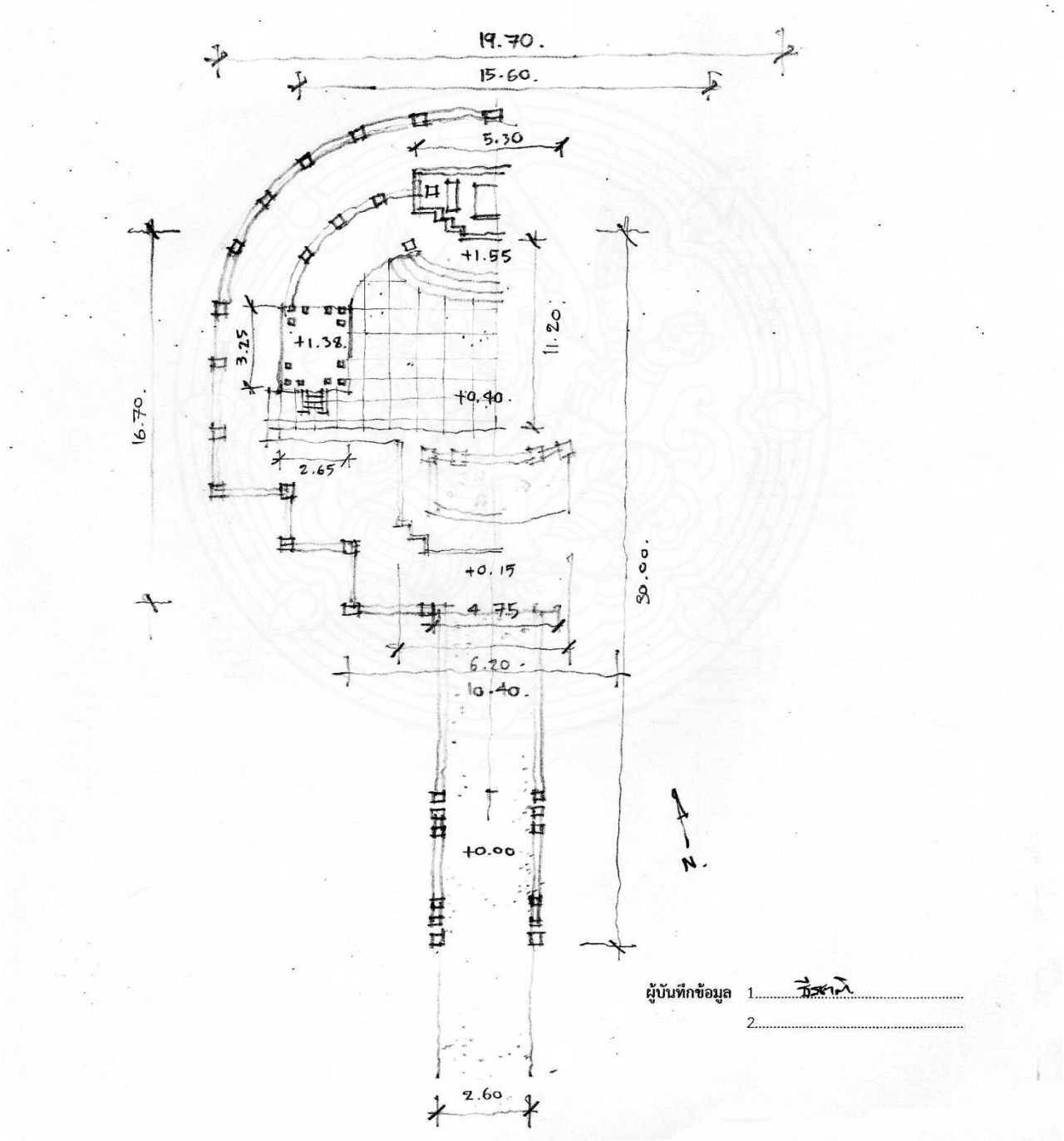
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 2

ที่ตั้ง วัดญาณสังวราราม

ตำบล - อำเภอ สัตหีบ จังหวัด ชลบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ วัดญาณ

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

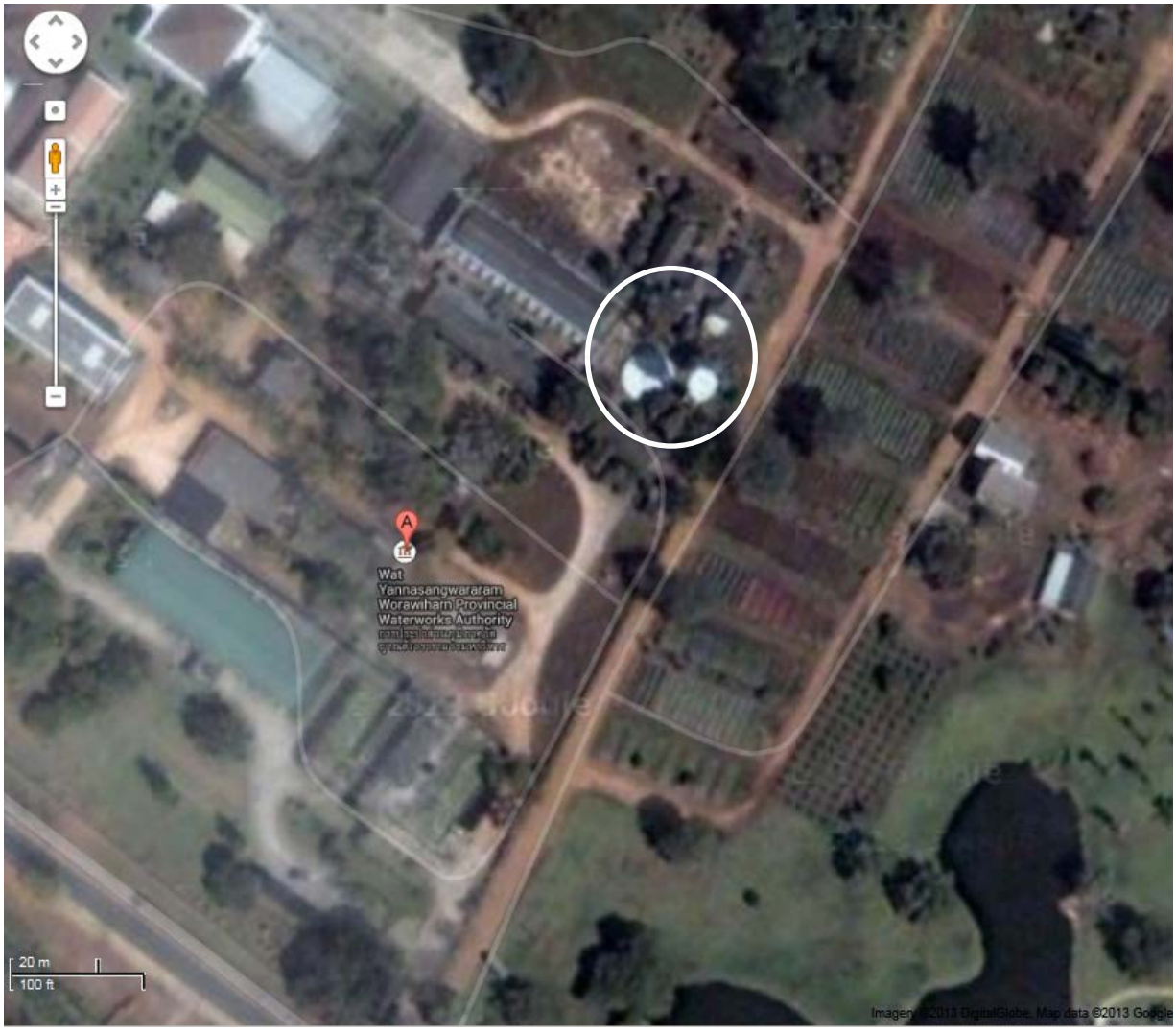
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว 2

ที่ตั้ง วัดญาณสังวราราม

ตำบล - อำเภอ สัตหีบ จังหวัด ชลบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ วัดญาณ

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

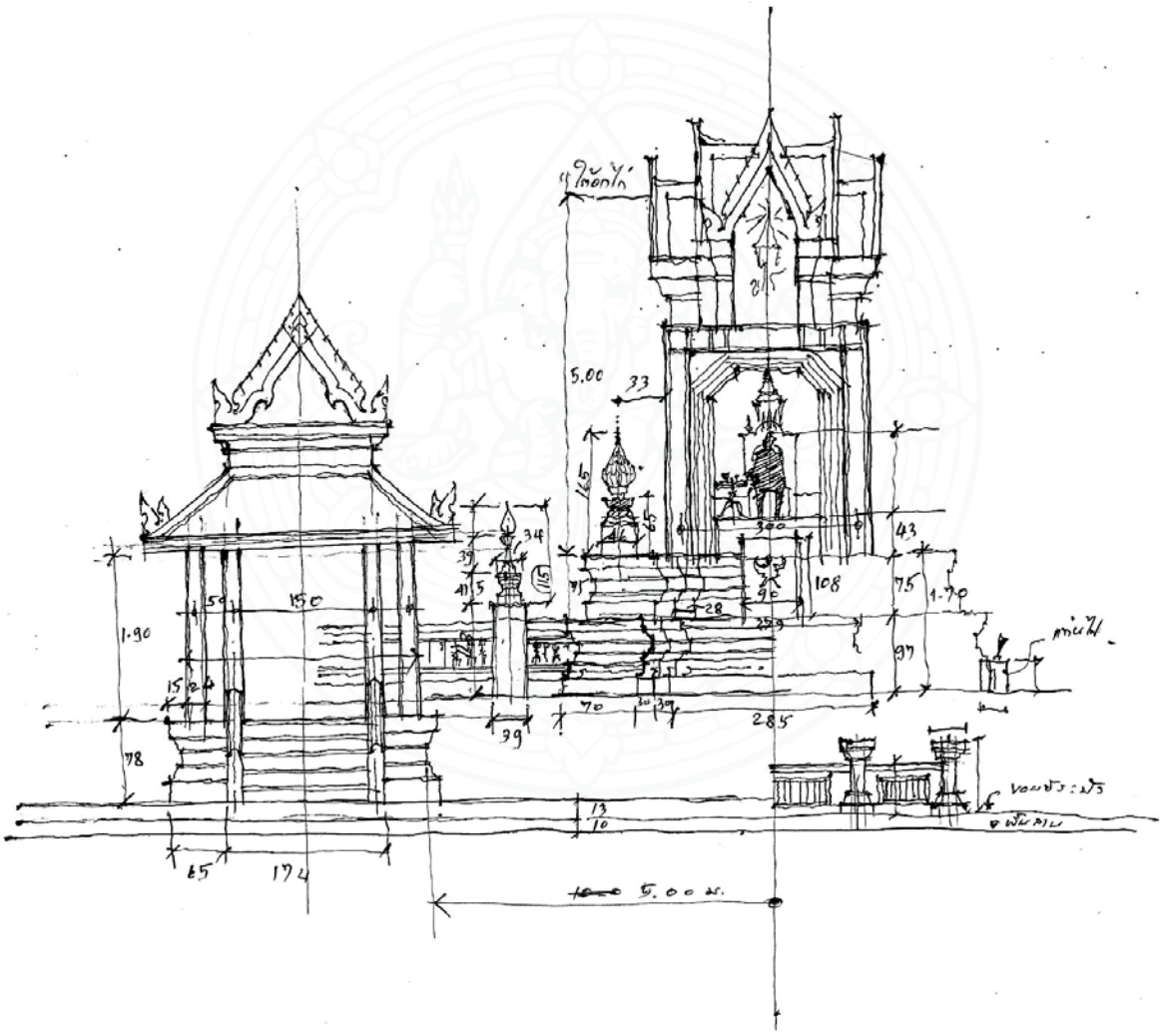
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว **2**

ที่ตั้ง วัดญาณสังวราราม

ตำบล - อำเภอ สัตหีบ จังหวัด ชลบุรี

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ วัดญาณ

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช **5**
ที่ตั้ง วงเวียนช้าง
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - (✓) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - ( ) เดี่ยว (✓) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ (✓) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5-2 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง -
   - วัสดุ เหล็กหล่อ (โลหะผสม)
   - ท่าทาง ประทับนั่งบนเสลี่ยงหลังช้าง ก้านมีขวานและทหารที่ท้ายช้าง
   - สภาพปัจจุบัน เกิดสนิมบางส่วนที่หลังช้างและฐานรองรูปด้านล่าง
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ. 15*10 เมตร
   - วัสดุ คสล.ผิวหินทรายล้าง
   - รูปแบบ สี่เหลี่ยมผืนผ้ายาวเหนือ-ใต้ ฐานมี 2 ชั้น บันไดขึ้นลงหน้าหลัง ด้านข้างมีประติมากรรมนูนต่ำ ลานชั้นที่ 2 ยกระดับ 3 เมตร
   - แท่นประดิษฐา สี่เหลี่ยมผืนผ้ามีลายบัวด้านบน สูงประมาณ 6-7 เมตร
     สูง. 8.00*3.00 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป 1:1.5
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่มด้านหน้า (✓) งานศิลปกรรมประกอบ ประติมากรรมนูนต่ำ
     (✓) ป้ายจารึก ด้านหน้า ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ (✓) อื่นๆ คชสีห์+ราชสีห์ 8 ตัว
   - สภาพปัจจุบัน สภาพทรุดโทรมเล็กน้อย
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟส่องสว่างตามแนวทางเดินเข้า โคมไฟสูง 1.20 เมตร , Sportlightตั้งอยู่บนพื้นเพื่อส่องพระรูป มุมละ2ดวง 4มุม ตั้งอยู่บนอนุสาวรีย์
   - ระบบสุขาภิบาล ไฟกลมตั้งอยู่บนหัวเสาตามแนวรั้ว , 4มุม มุมละ 1ดวง , ท่อระบายน้ำรอบตามแนวรั้ว ด้านละ 2ดวง (ไม่ครบชำรุดเสียหาย)

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช **5**
ที่ตั้ง วงเวียนช้าง
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - ตั้งอยู่ในวงเวียน ถนนล้อมรอบ 100 เมตร
   - ทิศทาง พระบรมราชานุสาวรีย์
   - มุมมอง เปิดแนวแกนถนนจิระนครสู่อนุสาวรีย์ พื้นหลังท้องฟ้า
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ สวนเฉลิมพระเกียรติ์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ปลูกหญ้า ชาฮกเกี้ยนตัดแต่งตามแนวทางเดิน ต้นเข็ม ไม้ดัด ชาดัด ไทรทองตัดแต่งรูปทรงเรขาคณิต ประดับด้วยประติมากรรมสัตว์หิมพานต์ ราชสีห์ คชสีห์

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี
     -
6. ปัญหาที่พบ
   - ไฟบนหัวเสาชำรุด หักหายไปบางดวง

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

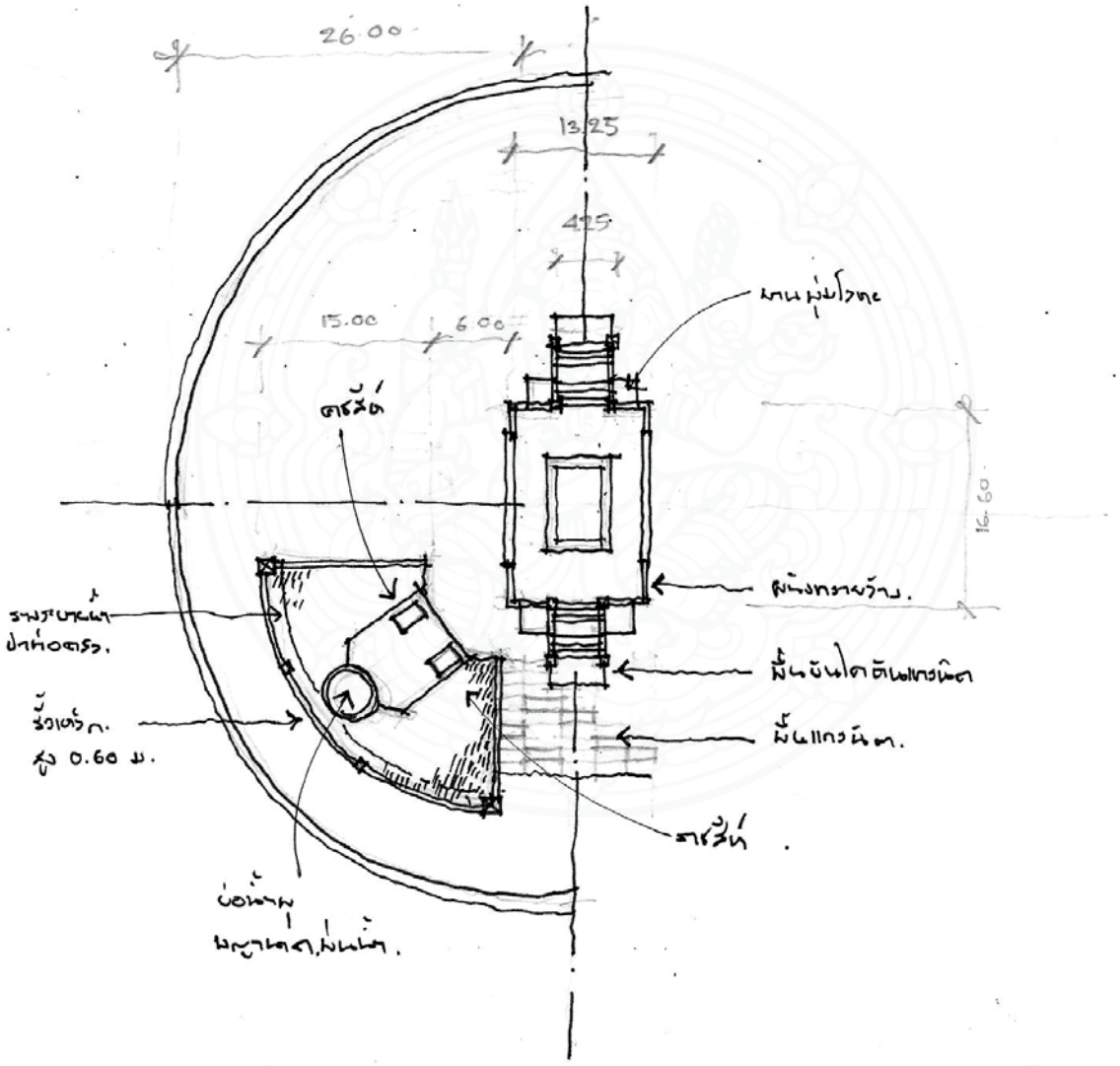
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช **5**

ที่ตั้ง วงเวียนช้าง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ผังบริเวณโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1. ธีรศักดิ์

2.

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

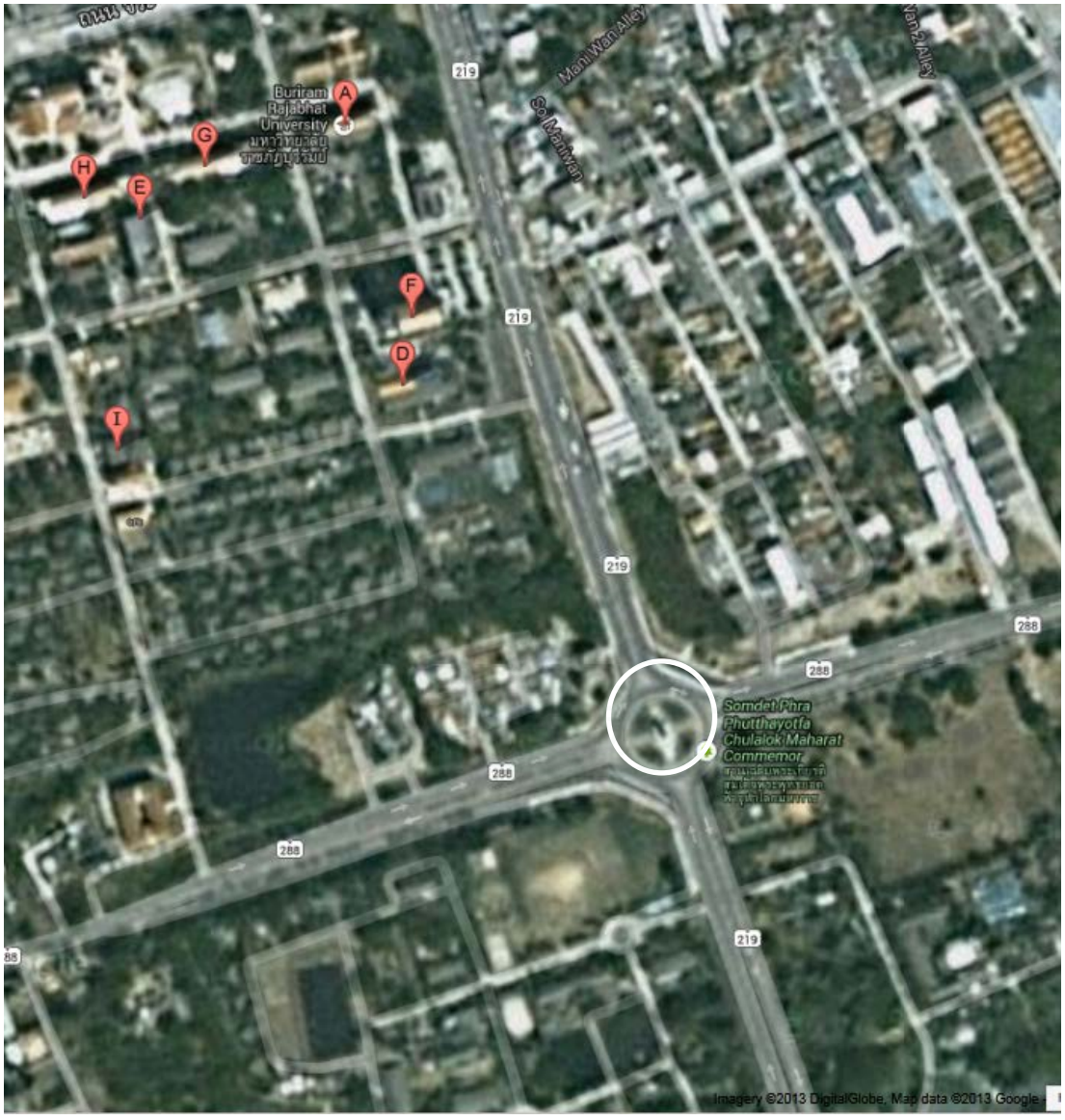
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช **5**

ที่ตั้ง วงเวียนช้าง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

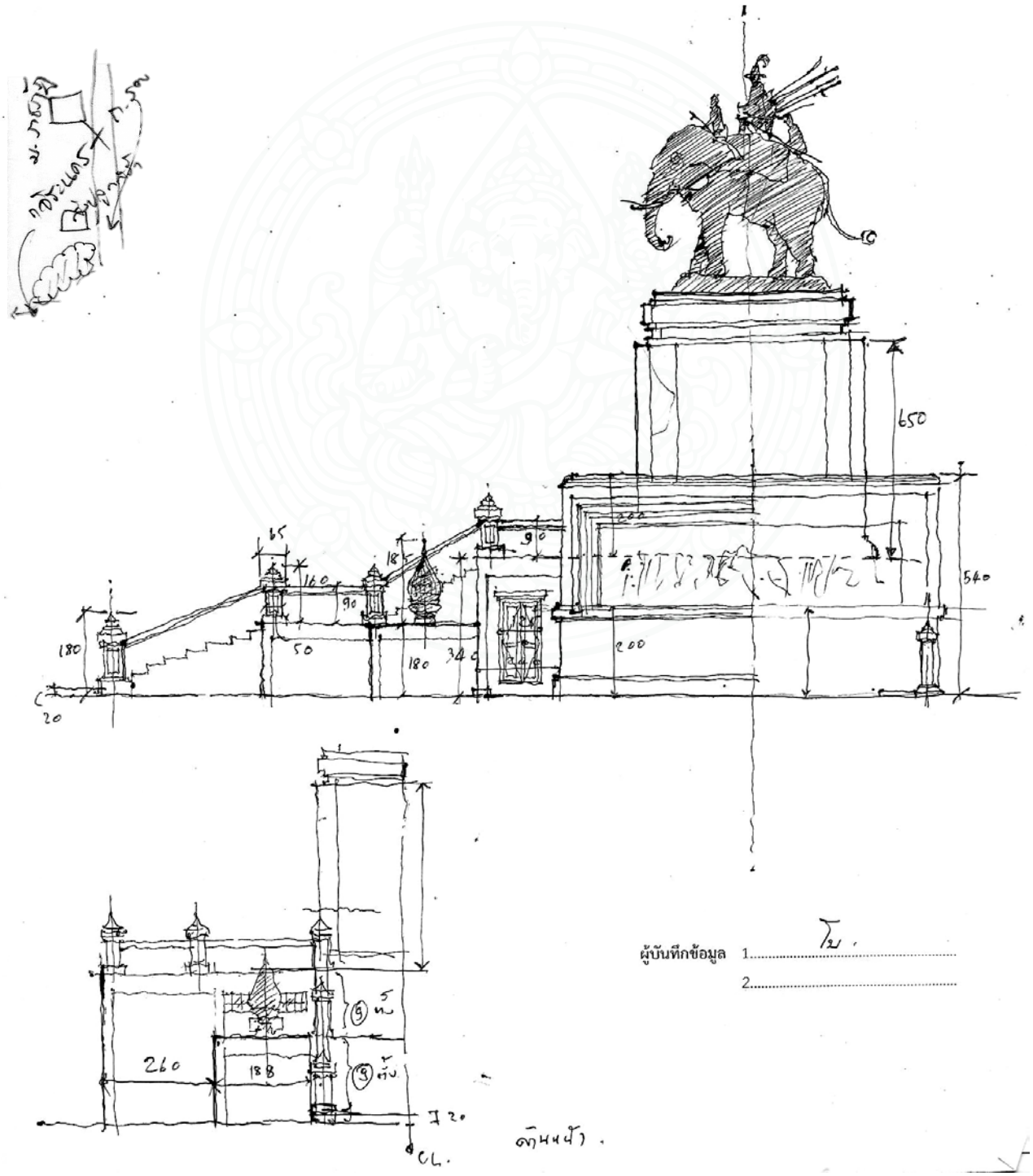
ชื่อ พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช **5**

ที่ตั้ง วงเวียนช้าง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด บุรีรัมย์

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ -

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระขัตยะวงษา (ทนต์) **7**
ที่ตั้ง กลางวงเวียนห้าแยกสายน้ำผึ้ง
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ (✓) เจ้านาย ( ) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม (✓) ครึ่งองค์ ( ) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง 2
   - วัสดุ โลหะผสม
   - ท่าทาง ประทับยืนมือซ้ายถือดาบ
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดี

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง. คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ -
   - วัสดุ ผิวปูและกรุหินอ่อนสีเทา
   - รูปแบบ ฐานรูปพัดยกระดับ 1 ชั้น ความสูงประมาณ 0.80 เมตร มีบันไดรูปโค้งขั้นด้านหน้า
   - แท่นประดิษฐาน ฐานสี่เหลี่ยมจตุรัส 1.70*1.70*3.00 เมตร หินอ่อนแกะหัวคว่ำ-หงาย กรุที่พนักทุกด้าน
     สูง 1.70*1.70 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป 1:1
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     ( ) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ (✓) อื่นๆ มีการจัดสวนไม้พุ้มเตี้ย+กระถางรอบๆ
   - สภาพปัจจุบัน ยังอยู่ในสภาพดี

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า เสาโคมไฟส่องสว่าง เสาสูง 2เมตร Sportlightบนเสาสูง 2.5 เมตร 2 ดวง
   - ระบบสุขาภิบาล -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระขัตยะวงษา (ทนต์) **7**
ที่ตั้ง กลางวงเวียนห้าแยกสายน้ำผึ้ง
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - อยู่บริเวณวงเวียนสายน้ำผึ้ง จุดตัดกันของถนนเสนาเริ่มคัด ถนนโชคชัยและถนนทองทวี หันหน้าไปยังถนนโชคชัย
   - ทิศทาง หันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
   - มุมมอง เปิดมุมมองเข้าสู่อนุสาวรีย์โดยรอบ
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อาคารพาณิชย์ / อาคารพักอาศัย
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ไม้พุ่มเตี้ย ไม้ดัด ตะโกดัด ไม้กระถาง

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี งานบุญคุ้ม ทำบุญ ประมาณช่วง เม.ย

6. ปัญหาที่พบ
   -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

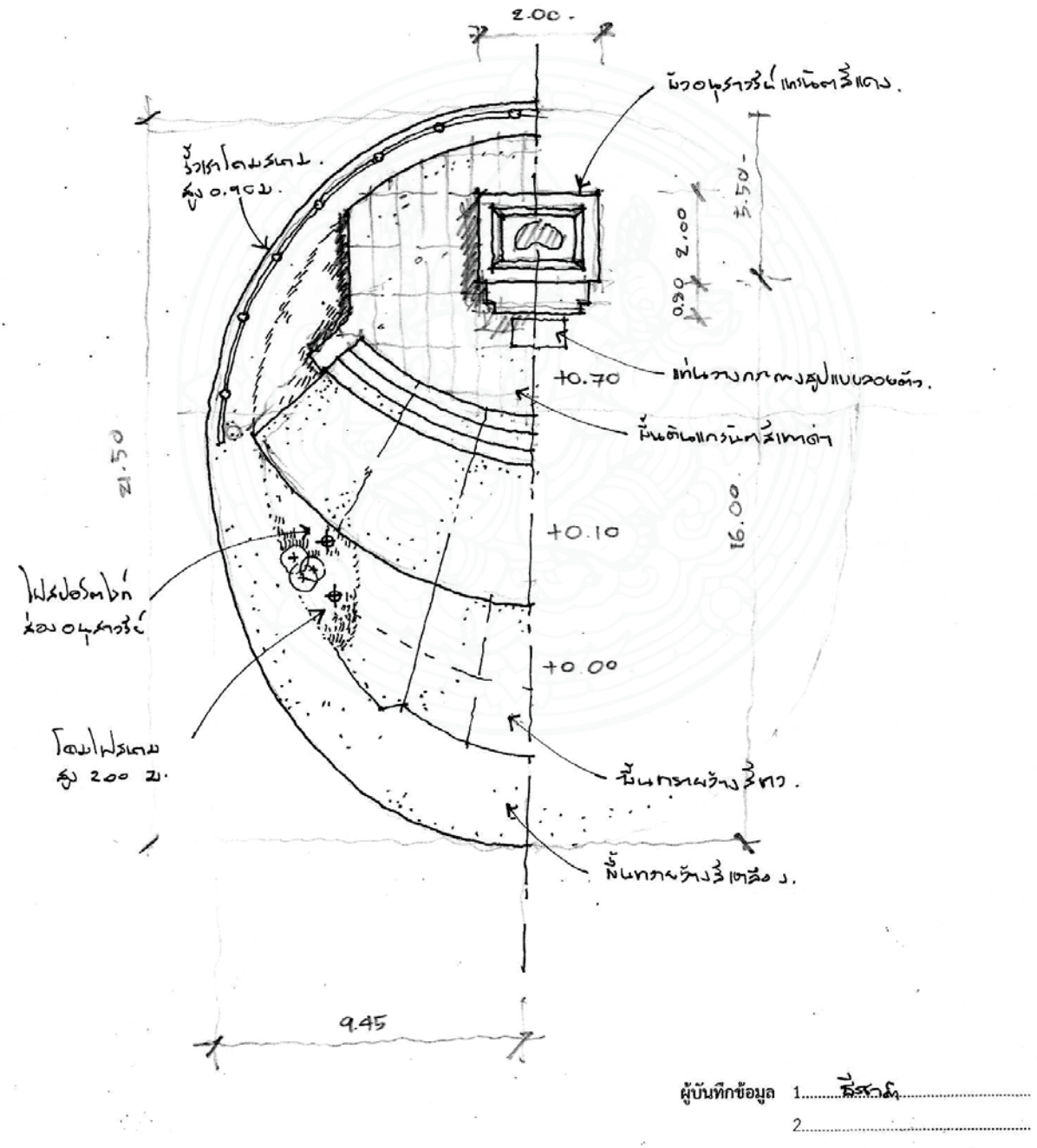
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระขัตยะวงษา (ทนต์) 7

ที่ตั้ง กลางวงเวียนห้าแยกสายน้ำผึ้ง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล

ผังบริเวณโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

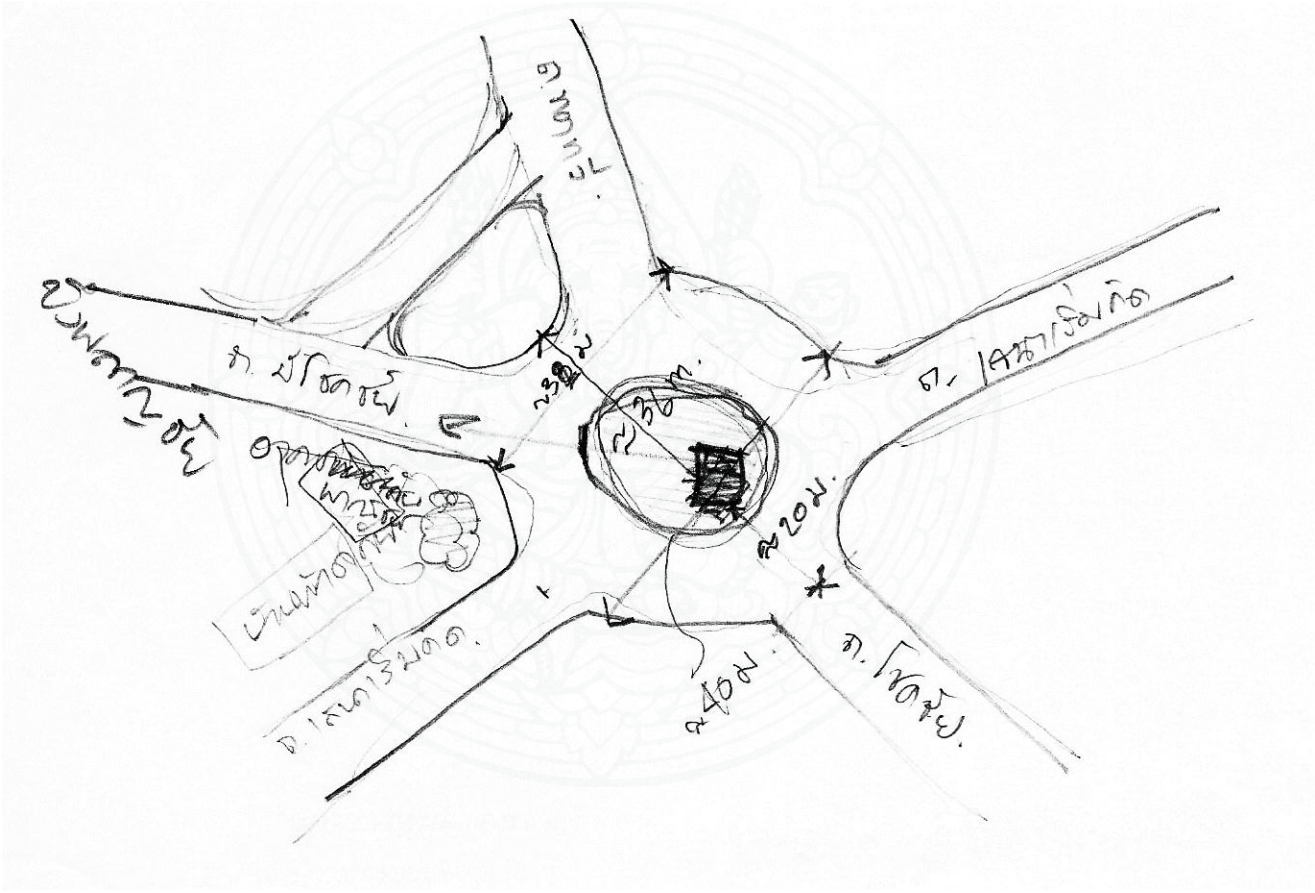
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระขัตยะวงษา (ทนต์) **7**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนห้าแยกสายน้ำผึ้ง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

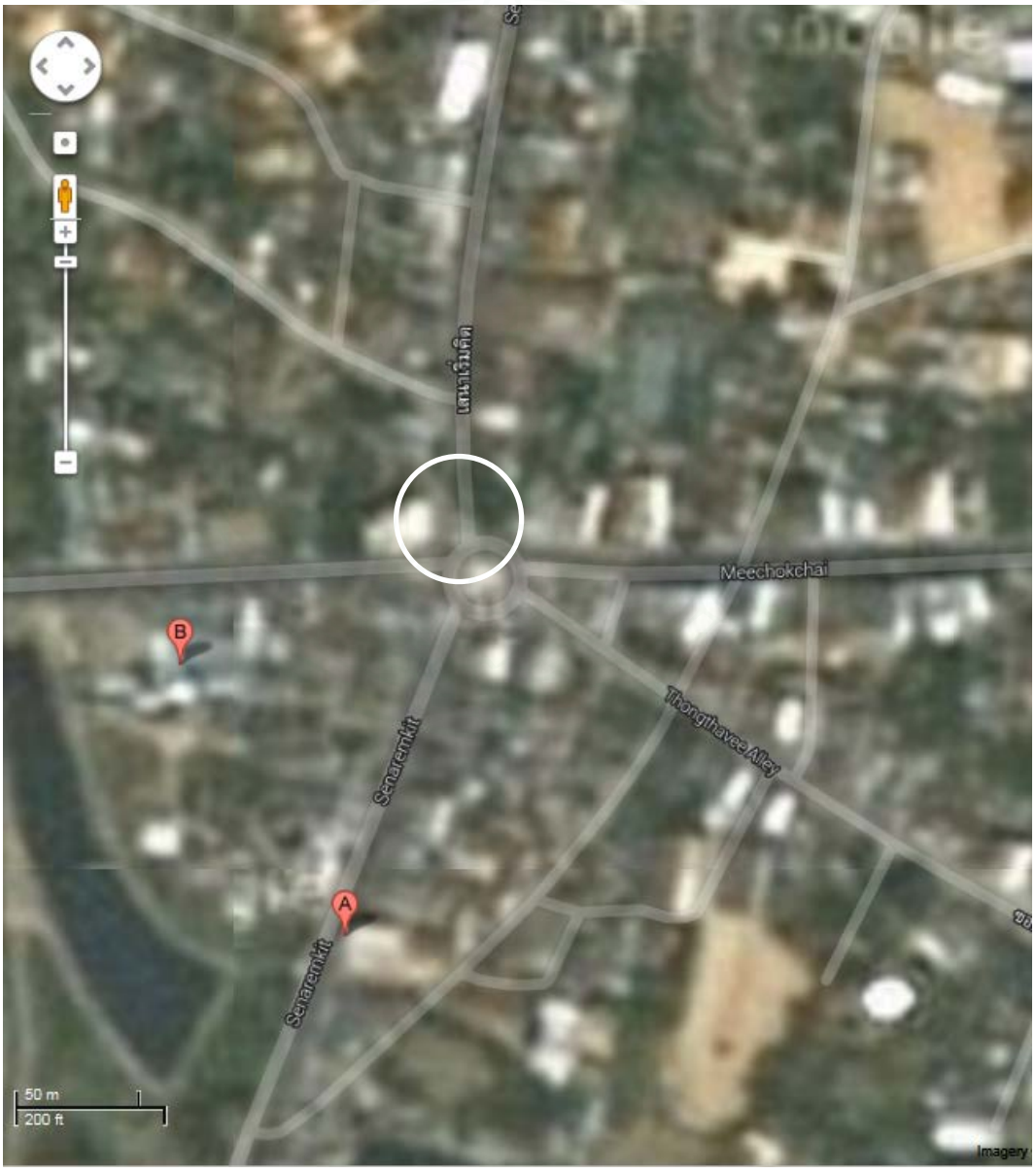
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระขัตยะวงษา (ทนต์) 7

ที่ตั้ง กลางวงเวียนห้าแยกสายน้ำผึ้ง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

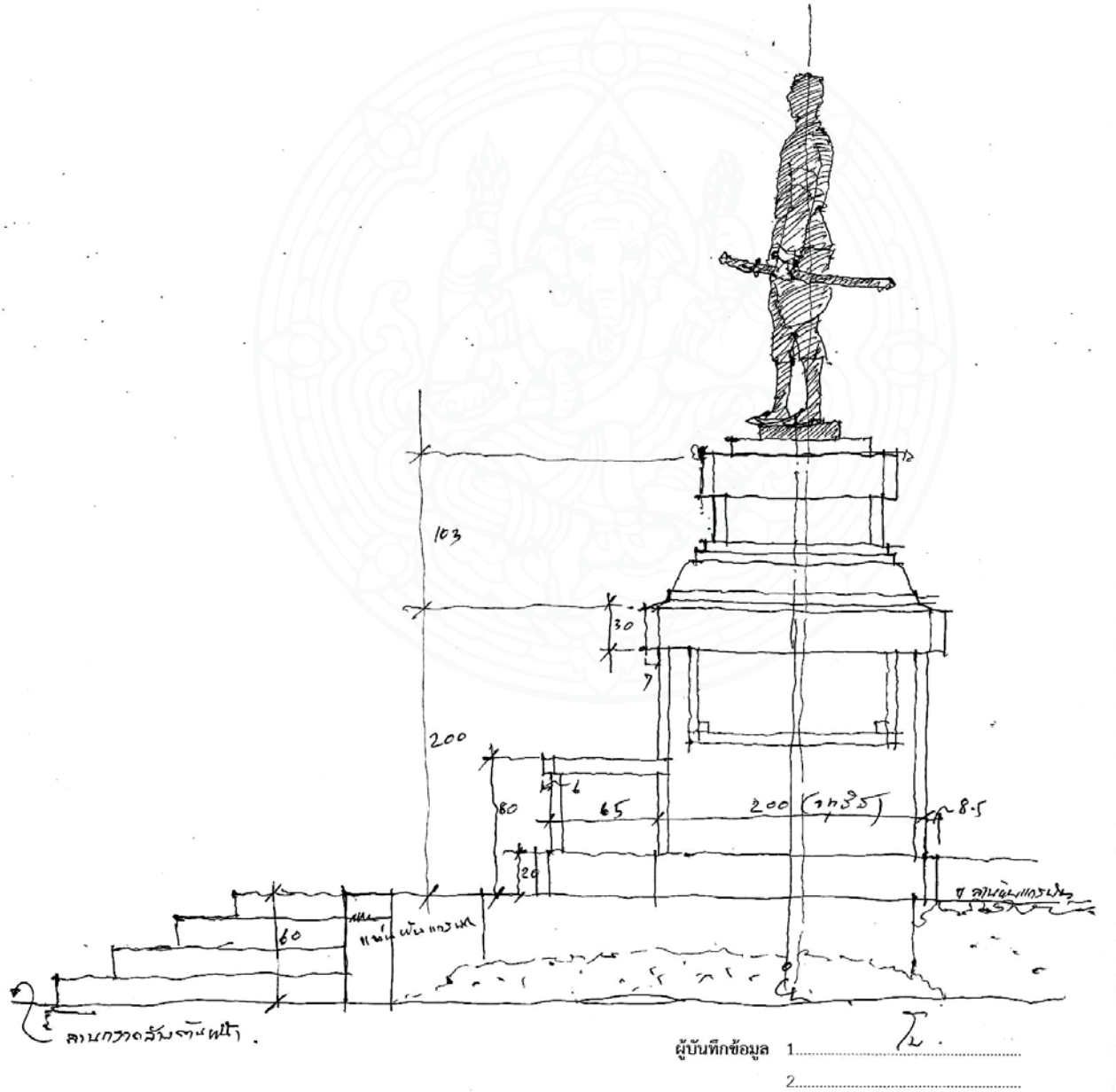
ชื่อ พระอนุสาวรีย์พระขัตยะวงษา (ทนต์) **7**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนห้าแยกสายน้ำผึ้ง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ร้อยเอ็ด

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระอนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ธนะรัตน์ (สฤษดิ์ ธนะรัตน์) **10**
ที่ตั้ง หน้าสวนสาธารณะรัชดานุสรณ์
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ขอนแก่น
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 1

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย (✓) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ (✓) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) 1 ความสูง 1.60-1.70 เมตร
   - วัสดุ โลหะผสม
   - ท่าทาง ยื่นมือซ้ายกำที่กระบี่
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดี รูปสวมชุดนายทหารเต็มยศ

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ วงกลมด้านล่าง 25 เมตร ฐานแปดเหลี่ยมด้านบนขนาด 10*10 เมตร
   - วัสดุ ผนังด้านล่างหินล้างสลับทรายล้างหินล้างสีเทา พื้นปูหินแกรนิตสลับขาว-เทา
   - รูปแบบ ฐานสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้านบนยกระดับ 0.60 เมตร ด้านล่างฐานกลมปลูกไม้พุ่มเตี้ย มีทางเดินรอบมีทางขึ้น 4 ด้าน
   - แท่นประดิษฐาน ฐานสี่เหลี่ยมจตุรัสมีลวดลายที่มุมทั้งสี่ด้านความสูงประมาณ 2 เมตร
     สูง 1.20*1.20 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป 1:1.25 ฐาน
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     ( ) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สภาพทรุดโทรมเล็กน้อย

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ไฟSportlight 2 ดวง
   - ระบบสุขาภิบาล ท่อระบายน้ำรอบด้านหลังตามแนวกำแพง

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ พระอนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ธนะรัตน์ (สฤษดิ์ ธนะรัตน์) **10**
ที่ตั้ง หน้าสวนสาธารณะรัชดานุสรณ์
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ขอนแก่น
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 1

ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - ตั้งอยู่ในสวนสาธารณะรูปครึ่งวงกลม ด้านโค้งติดตั้งประติมากรรมเกี่ยวกับเรื่องราวต่างๆที่เกี่ยวข้องกับจอมพลฯ ด้านข้างซ้าย ขวา หลัง เป็นสวนหย่อมประกอบด้วยพันธุ์ไม้หลายชนิด ทั้งประเภทยืนต้นและพุ่ม
   - ทิศทาง หันหน้าออก ทิศตะวันตกเฉียงใต้
   - มุมมอง เปิดมุมมองกว้างออกสู่ถนนประชาสโมสร
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ -
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ไทรทอง ตะโกดัด เข็ม สนแผ่น ลั่นทม

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี

6. ปัญหาที่พบ
   - การเข้ามุม 45 องศา แตกหักง่าย

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

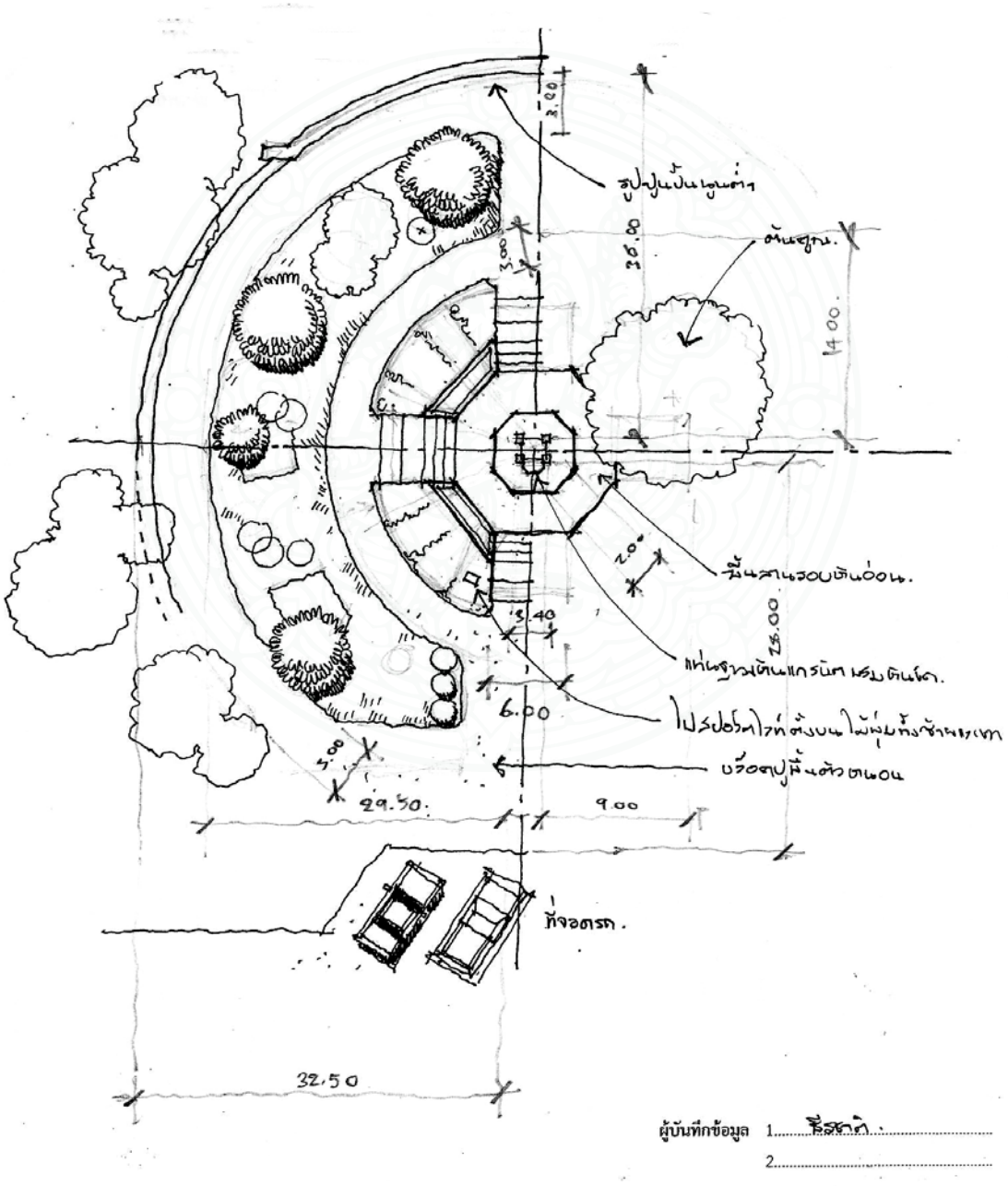
ชื่อ พระอนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ธนะรัตน์ (สฤษดิ์ ธนะรัตน์) **10**

ที่ตั้ง หน้าสวนสาธารณะรัชดานุสรณ์

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ขอนแก่น

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 1

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

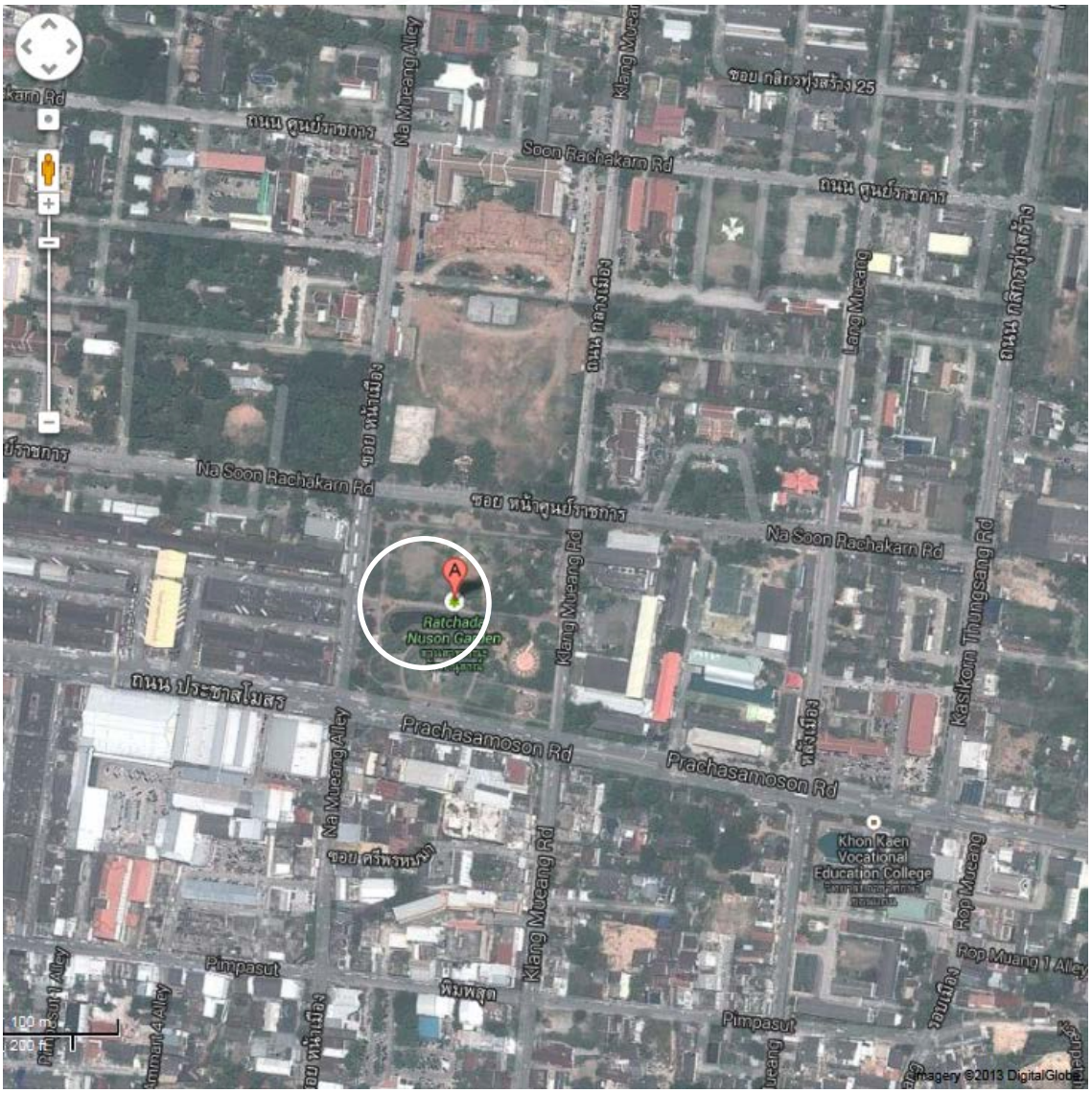
ชื่อ พระอนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ธนะรัตน์ (สฤษดิ์ ธนะรัตน์) **10**

ที่ตั้ง หน้าสวนสาธารณะรัชดานุสรณ์

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ขอนแก่น

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 1

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

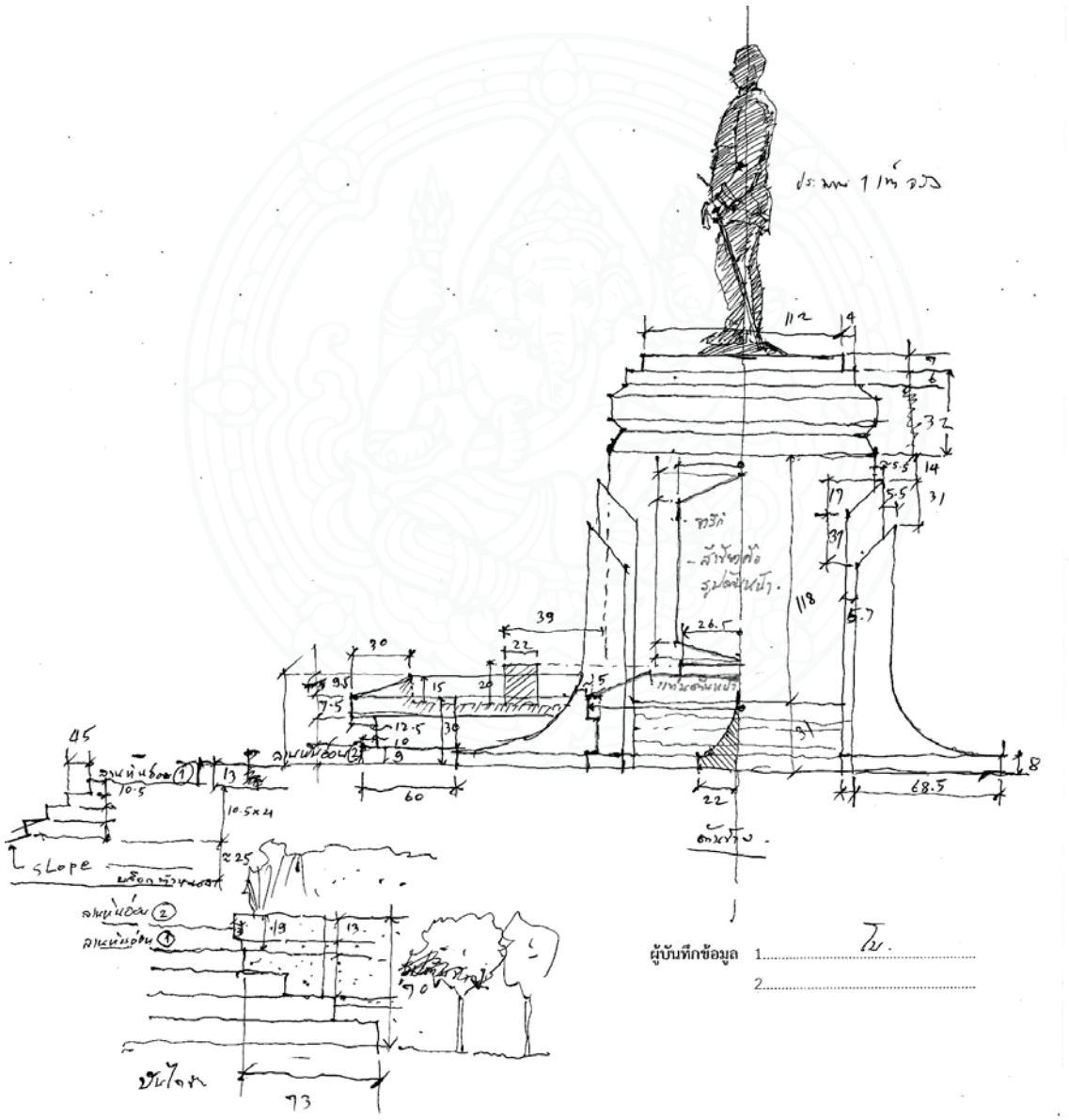
ชื่อ พระอนุสาวรีย์จอมพลสฤษดิ์ธนะรัตน์ (สฤษดิ์ ธนะรัตน์) **10**

ที่ตั้ง หน้าสวนสาธารณะรัชดานุสรณ์

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ขอนแก่น

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาล 1

รูปแบบโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล **11**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนเจ้าพ่อพญาแล หน้าศาลากลาง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ชัยภูมิ

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย (✓) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ.
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ (✓) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1.5 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง 2.70 เมตร
   - วัสดุ โลหะผสม
   - ท่าทาง ยืนเท้าขวานำมือซ้ายถือ
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดี

2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 15.0*15.0 เมตร
   - วัสดุ โลหะผสม
   - รูปแบบ ฐานสี่เหลี่ยมตั้งภายในวงเวียนระหว่างขอบวงเวียนตั้งแท่นฐานจัดสวนไม้พุ่มเตี้ย+ไม้สูง (แต่ต้องตัดยอด) มีผนังที่ขอบโดยรอบทางขึ้น 4 ด้าน
   - แท่นประดิษฐาน ฐานก่ออิฐฉาบปูนสี่เหลี่ยมจัตุรัสมีหัวคว่ำ-หงายที่ฐาน
     สูง 1.00*1.00 เมตร สัดส่วนต่อพระรูป 1:2 ฐาน
   - องค์ประกอบอื่นๆ
     (✓) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ
     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง
     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดี ความสูงจากแท่นฐานยก+0.90-1.00 เมตรพื้นหินขัด

3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า ก่อตั้งโคมไฟรูปฉัตรสูง2เมตรโดยรอบ4ด้าน และชุดโคมไฟสนามตั้งรูปฉัตรสูง3เมตรรอบนอก4ชุด4มุม
   - ระบบสุขาภิบาล

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล **11**
ที่ตั้ง กลางวงเวียนเจ้าพ่อพญาแล หน้าศาลากลาง
ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ชัยภูมิ
หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - วงเวียนล้อมรอบด้วยทิศตะวันออกเฉียงเหนือ โรงเรียนชัยภูมิภักดีชุมพลตะวันตกเฉียงเหนือ-ศาลากลาง , ตะวันออกเฉียงใต้-ศูนย์บริการข้อมูลท่องเที่ยวทิศตะวันตกเฉียงใต้ สถานีตำรวจภูธรเมืองชัยภูมิ
   - ทิศทาง หันหน้าออกสู่ถนนด้านทิศตะวันออก
   - มุมมอง เปิดมุมมองให้เห็นองค์อนุสาวรีย์ทุกทิศทาง
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ อาคารราชการ และโรงเรียน
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ต้นไม้พุ่มตัดแต่งสูงประมาณ 1 เมตร (เข็ม,ไทรทอง) ไม้อโศก ตัดแต่งรูปทรงเรขาคณิตสูง 3.00 เมตร

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปี งานประจำปี งานเจ้าพ่อพระยาแล 12-20 ม.ค.
   - งานกาชาดด้วย

6. ปัญหาที่พบ
   -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

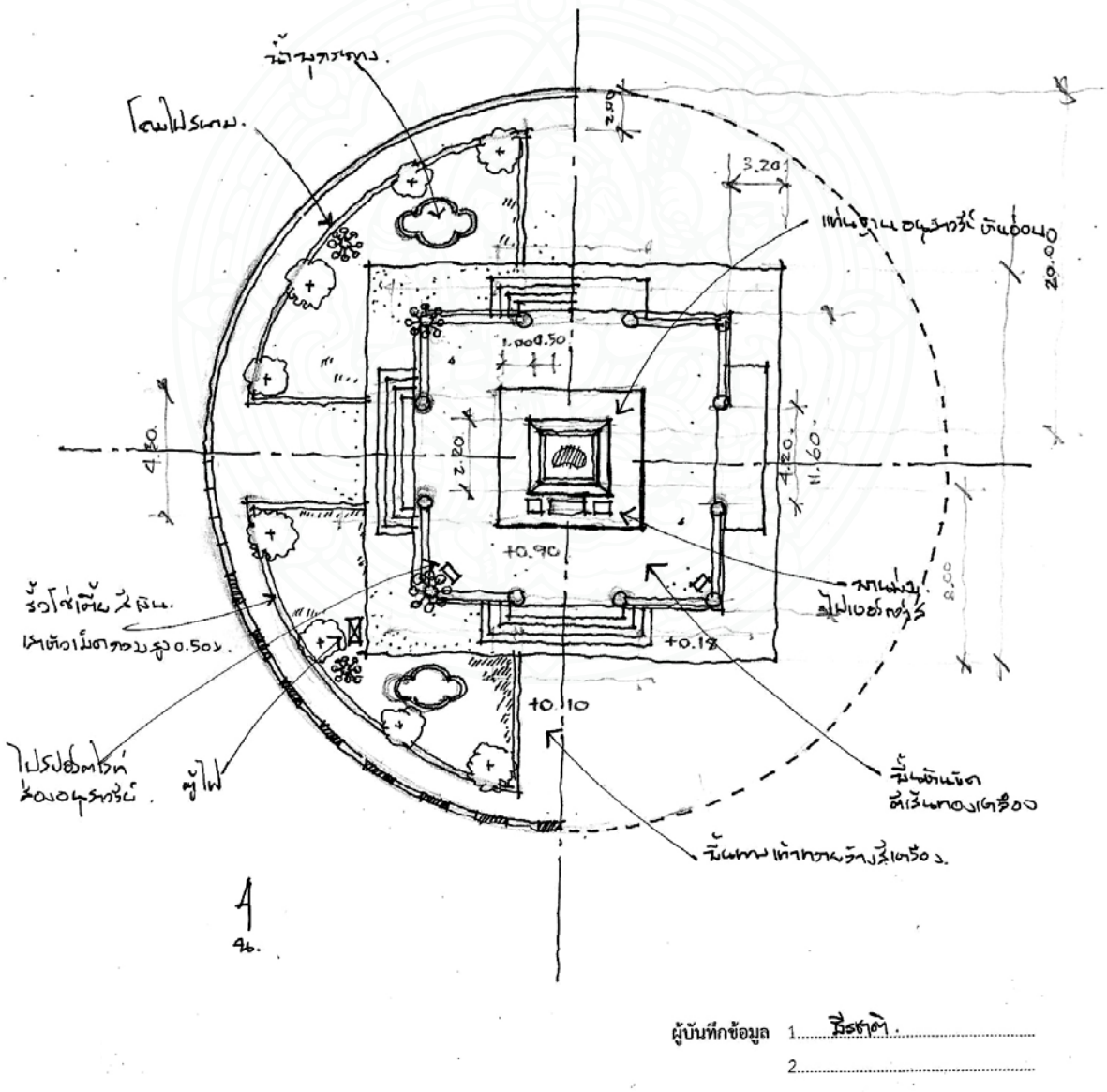
ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล **11**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนเจ้าพ่อพญาแล หน้าศาลากลาง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ชัยภูมิ

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

ผังบริเวณโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1 ธีรชาติ

2

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

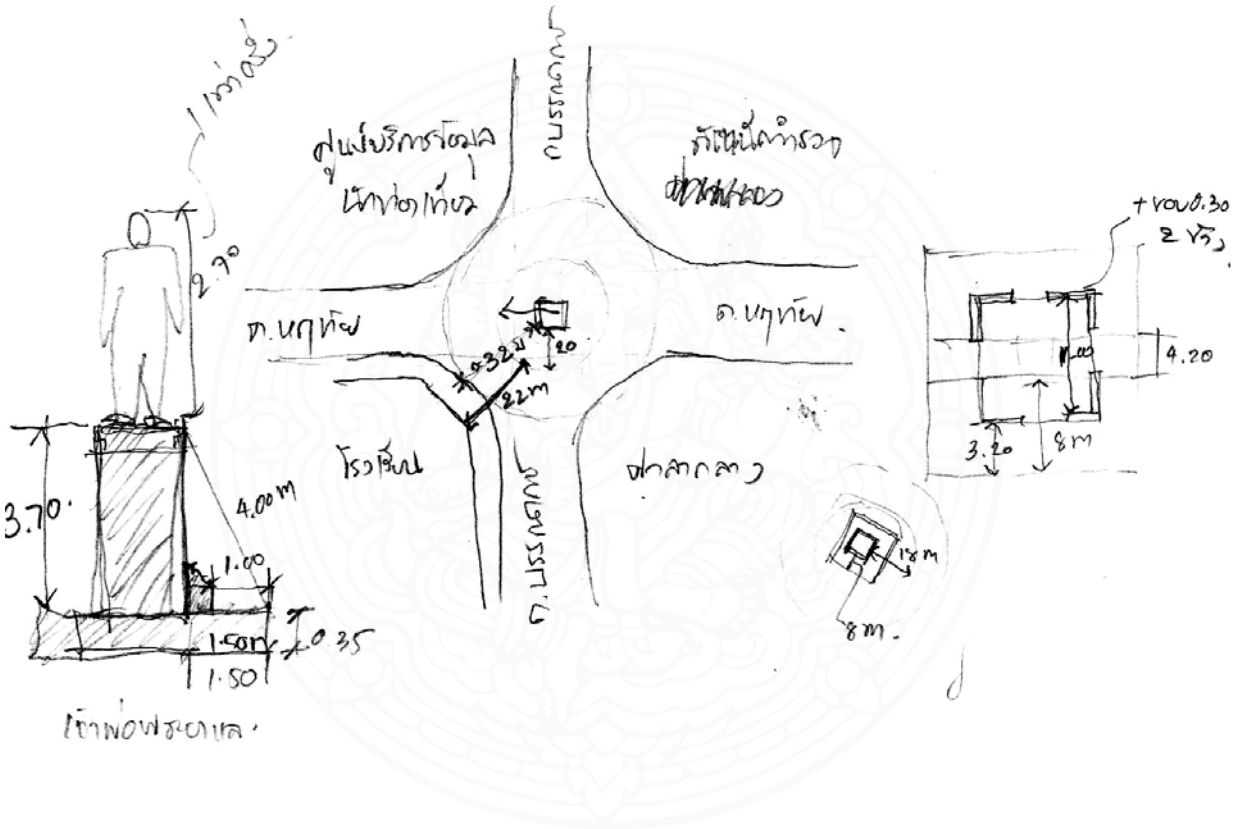
ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล **11**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนเจ้าพ่อพญาแล หน้าศาลากลาง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ชัยภูมิ

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล **11**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนเจ้าพ่อพญาแล หน้าศาลากลาง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ชัยภูมิ

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

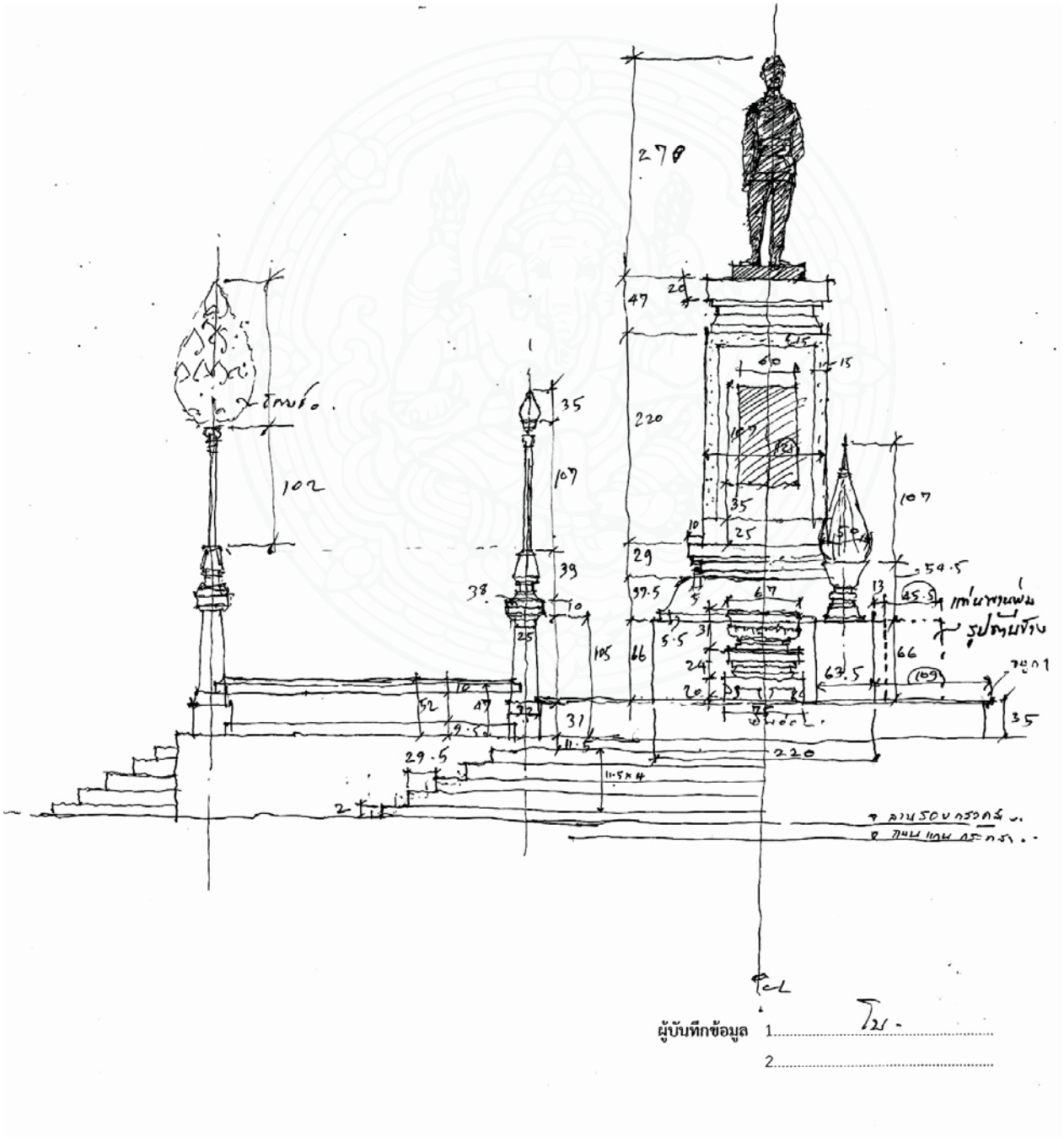
ชื่อ อนุสาวรีย์เจ้าพ่อพญาแล **11**

ที่ตั้ง กลางวงเวียนเจ้าพ่อพญาแล หน้าศาลากลาง

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด ชัยภูมิ

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมืองชัยภูมิ

รูปแบบโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1.....

2.....

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี **12**

ที่ตั้ง ส่วนกลางเมืองนครราชสีมา (ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี)

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมือง

ข้อมูลทางกายภาพ

1. **พระรูป**
   - ( ) พระมหากษัตริย์ ( ) พระราชวงศ์ ( ) เจ้านาย (✓) บุคคลสำคัญ ( ) อื่นๆ
   - (✓) เดี่ยว ( ) กลุ่ม ( ) ครึ่งองค์ (✓) เต็มองค์ ( ) ในอาคาร ( ) ในศาลา
   - ขนาด 1 (เท่าพระองค์จริง) - ความสูง 1.50-1.60 เมตร
   - วัสดุ โลหะผสม
   - ท่าทาง ยืน , มือซ้ายท้าวเอว มือถือดาปักดาบทิ่มลงดิน
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดีมาก
2. **แท่นฐาน และแท่นประดิษฐาน**
   - โครงสร้าง คสล.
   - ขนาดโดยประมาณ 15*20 เมตร
   - วัสดุ ฐานบัวด้านนอกผิวหินล้าง พื้นลายปูหินอ่อน
   - รูปแบบ ฐานสี่เหลี่ยมผืนผ้ายกฐานสูง 1.00 เมตร มีบันไดขึ้นทั้ง 4 ด้าน , ด้านหน้า+ด้านข้างบันได จะกว้างกว่าด้านหลัง ที่ฐานประดิษฐานยกพื้น+0.30 เมตร
   - แท่นประดิษฐาน ฐานสิงห์มีลวดบัวลดสัดส่วนขั้นหาพระรูป มีป้ายจารึกอยู่ด้านหน้าและด้านหลังแท่น

     สูง 1.00*1.00*4.50 (4.50) สัดส่วนต่อพระรูป 1:2:5 ฐาน
   - องค์ประกอบอื่นๆ

     (✓) พานพุ่ม ( ) งานศิลปกรรมประกอบ

     (✓) ป้ายจารึก ( ) ฉากหลัง

     (✓) แท่นสักการะ ( ) อื่นๆ
   - สภาพปัจจุบัน สภาพดี
3. ระบบสาธารณูปโภค
   - ระบบไฟฟ้า Sportlight4มุม มุมละ2ชุด ไฟส่องสว่าง ดวงโคมไฟสนามสูง3เมตร บริเวณย่อมุมและบริเวณ จุดสิ้นสุดราวกันตก
   - ระบบสุขาภิบาล

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

ชื่อ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี **12**

ที่ตั้ง ส่วนกลางเมืองนครราชสีมา (ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี)

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมือง

<u>ข้อมูลทางด้านสภาพแวดล้อมและบริบทที่เกียวข้อง</u>

4. **สภาพแวดล้อม ภูมิทัศน์**
   - ตั้งอยู่บนลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารีเมือง หน้ากำแพงเมือง
   - ทิศทาง หันหน้าไปทิศตะวันตกเฉียงใต้
   - มุมมอง เปิดมุมมองด้านหน้าออกสู่ถนน
   - สิ่งปลูกสร้างโดยรอบ ทิศใต้ศาลาและศูนย์บริการนักท่องเที่ยว
   - พืชพันธุ์ที่ใช้ ไม้ดอก-ไม้กระถาง โดยรอบฐานอนุสาวรีย์

5. สภาพการใช้งานปัจจุบัน
   - กิจกรรม ประเพณีประจำปีนักท่องเที่ยวมาสักการะทุกวัน
   - 23 มี.ค. ของทุกปี งานฉลองประจำปี งานบวงสรวง / การละเล่น / จำหน่ายสินค้า

6. ปัญหาที่พบ
   -

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

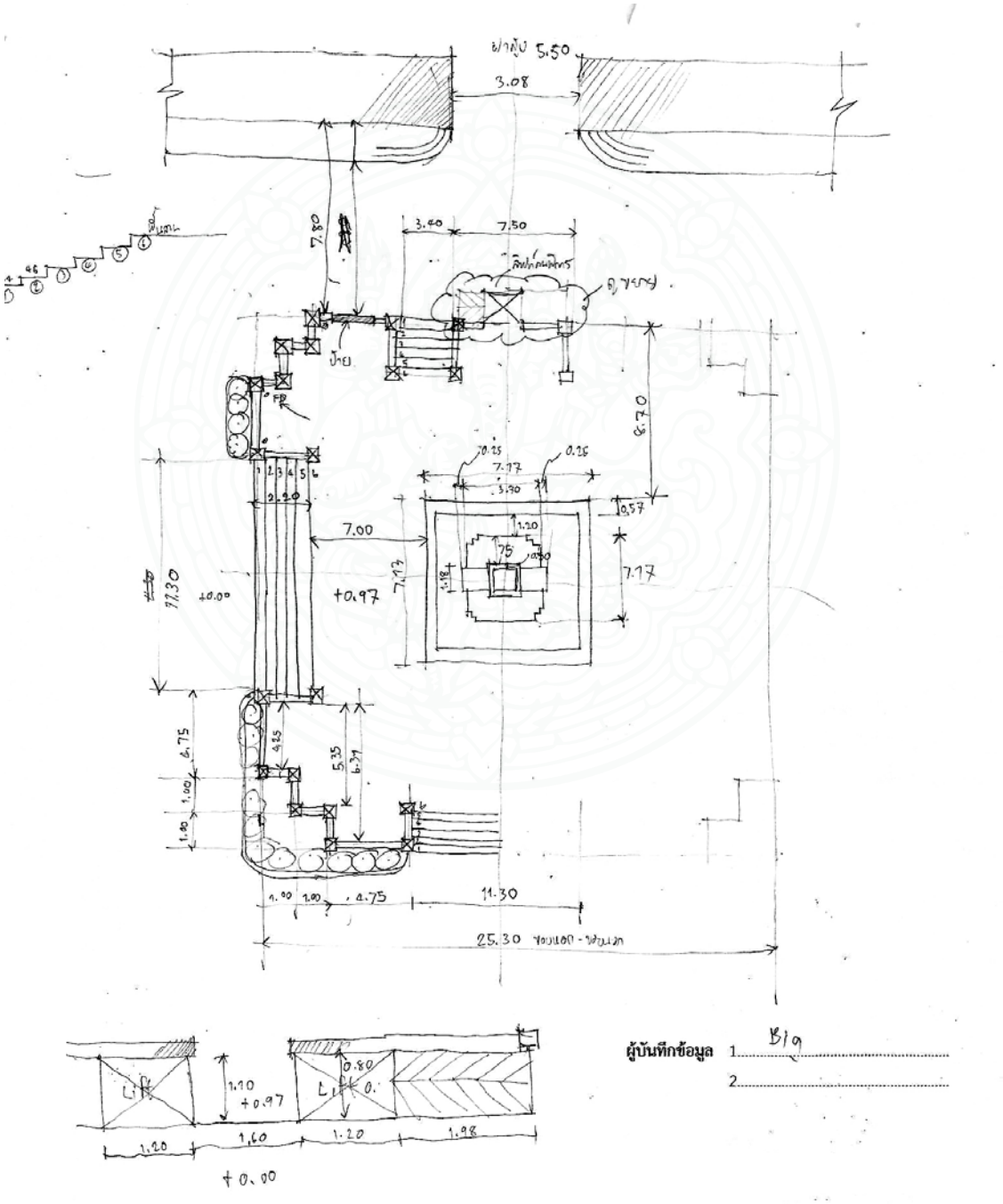
ชื่อ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี **12**

ที่ตั้ง ส่วนกลางเมืองนครราชสีมา (ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี)

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมือง

ผังบริเวณโดยสังเขป

ผู้บันทึกข้อมูล 1. Big

2.

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

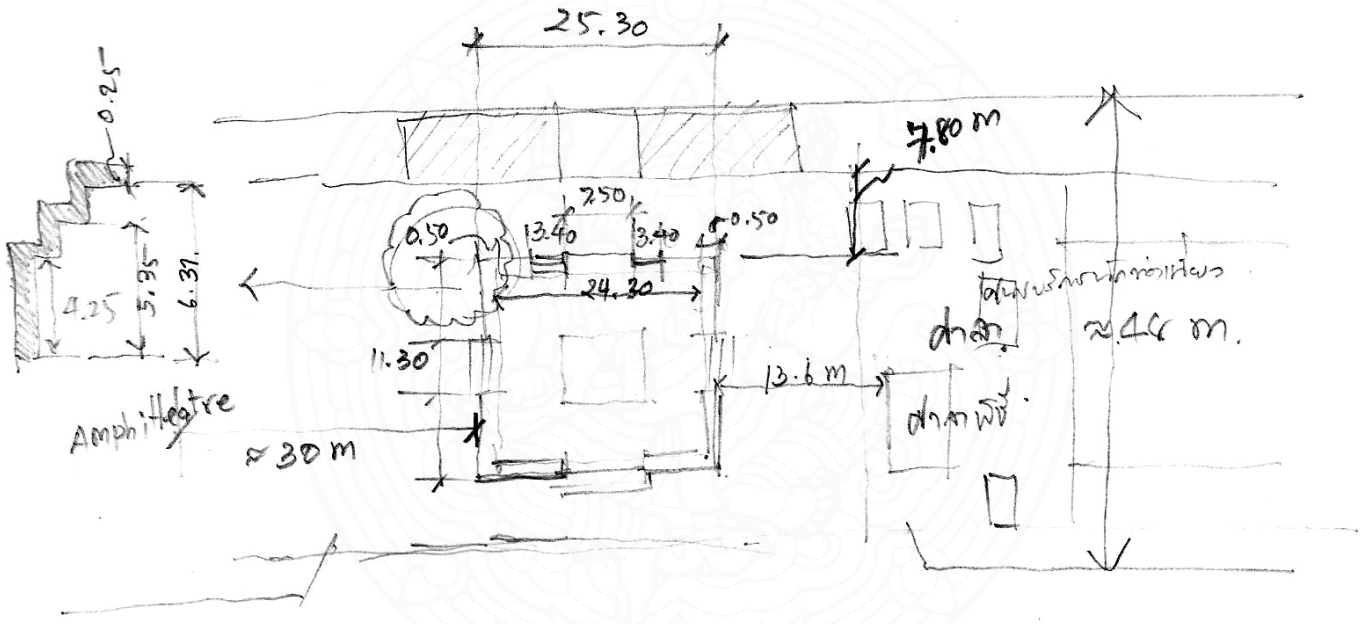
ชื่อ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี **12**

ที่ตั้ง ส่วนกลางเมืองนครราชสีมา (ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี)

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมือง

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

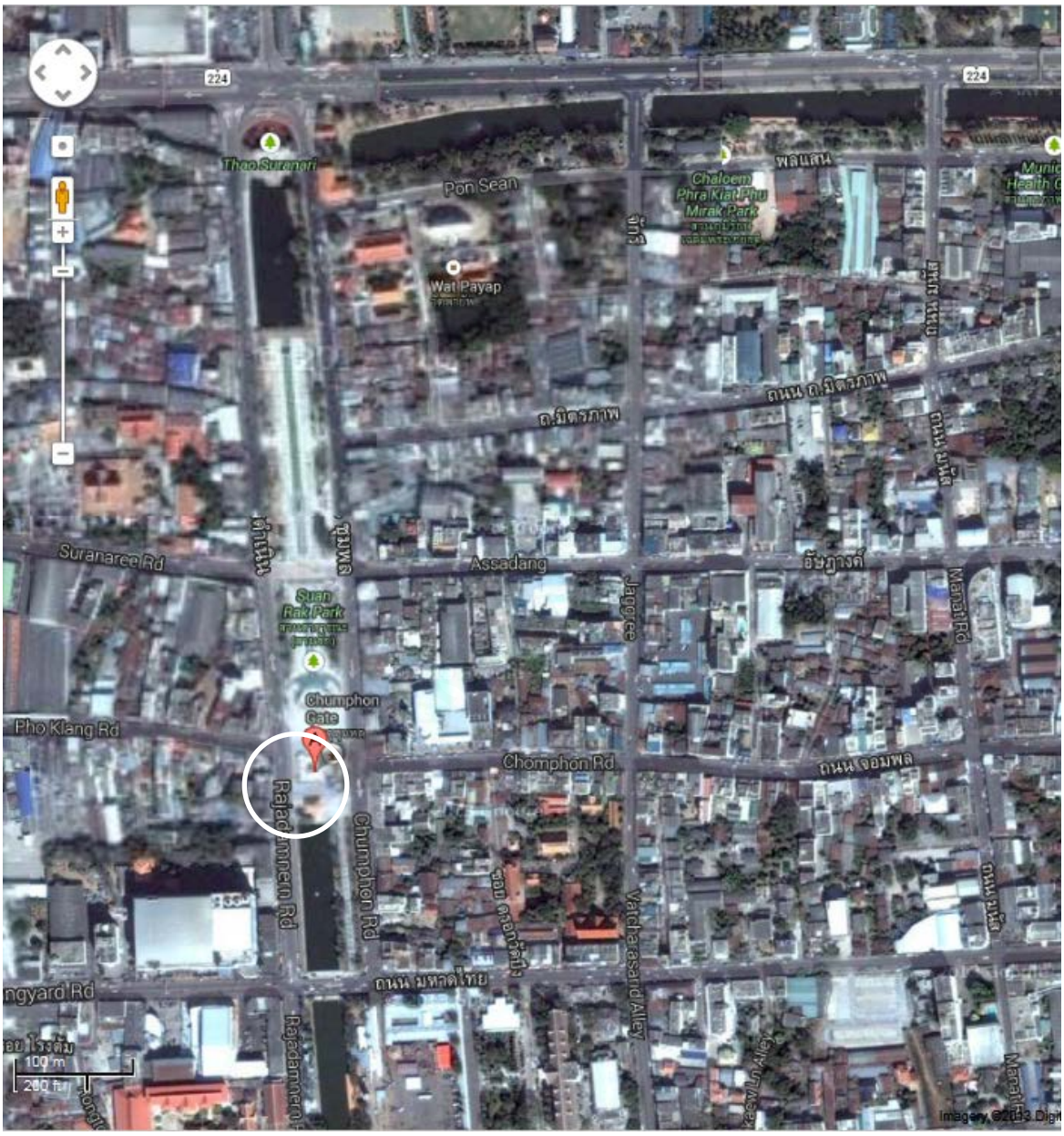
ชื่อ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี **12**

ที่ตั้ง ส่วนกลางเมืองนครราชสีมา (ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี)

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมือง

ผังบริเวณโดยสังเขป

เดินทางครั้งที่ 1 29 ก.ค.- 3 ส.ค.	สำรวจวันที่ 26ส.ค.-31 ส.ค.

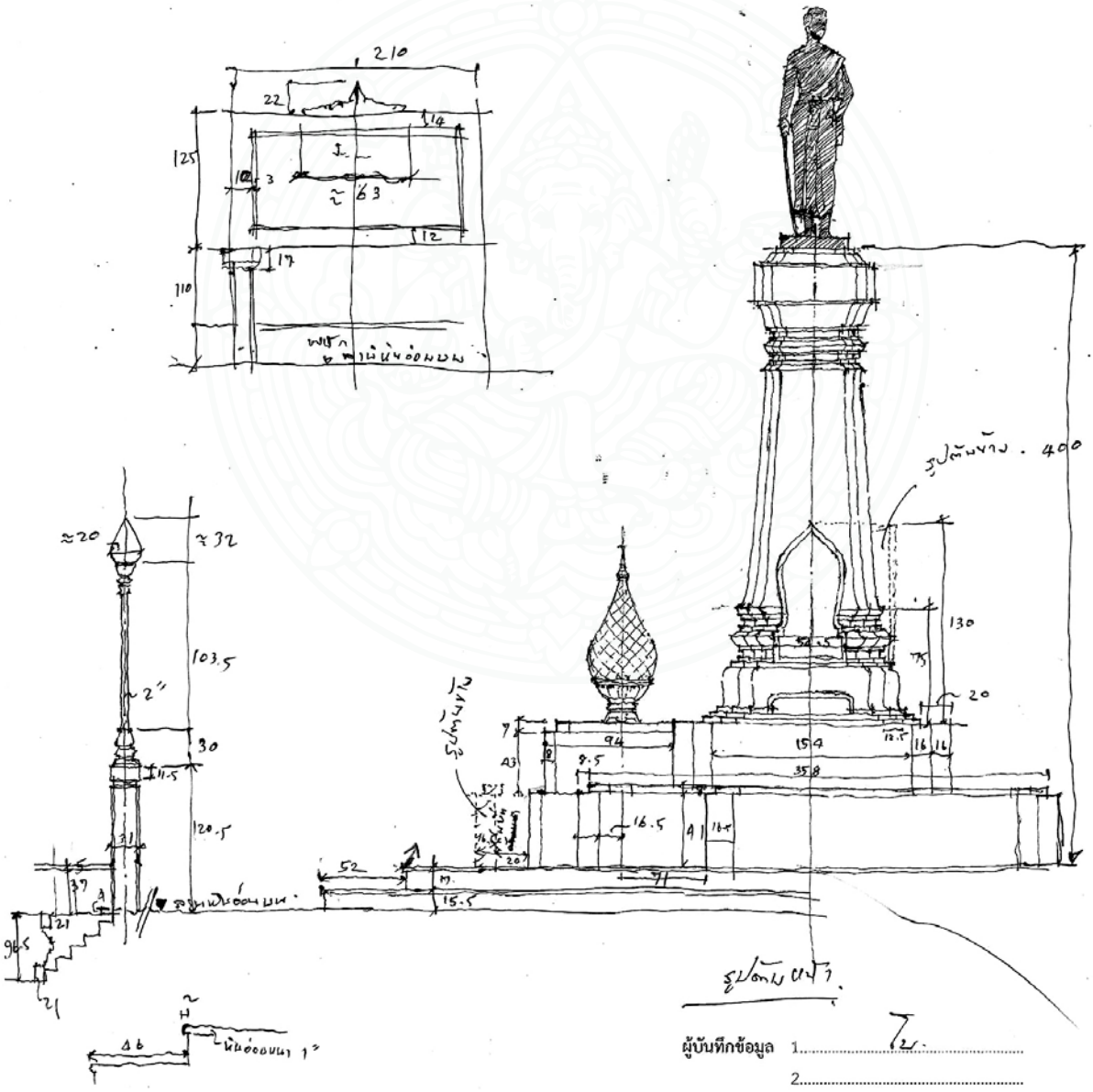
ชื่อ อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี **12**

ที่ตั้ง ส่วนกลางเมืองนครราชสีมา (ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี)

ตำบล ในเมือง อำเภอ เมือง จังหวัด นครราชสีมา

หน่วยงานเจ้าของพื้นที่ เทศบาลเมือง

รูปแบบโดยสังเขป

ประมวลภาพกิจกรรมงานเสวนาองค์ความรู้ในการออกแบบอนุสาวรีย์
วันศุกร์ที่ ๖ กันยายน ๒๕๕๖ เวลา ๑๒.๓๐ น. ถึง ๑๖.๓๐ น.
ณ ห้องประชุมใหญ่ ชั้นที่ ๑ หอสมุดแห่งชาติพระนคร

กำหนดการ

๑๒.๓๐ น.- ๑๓.๐๐ น. ลงทะเบียน

๑๓.๐๐ น.- ๑๕.๐๐ น. อภิปรายเรื่องความหมายและความสำคัญของอนุสาวรีย์ ขั้นตอนการขอนุญาตก่อสร้างและขั้นตอนการออกแบบ โดย ผู้ดำเนินรายการวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

ท่านสุวิชญ์ รัศมิภูติ อดีตอธิบดีกรมศิลปากร
ท่านเกรียงไกร สัมปัชชลิต อดีตอธิบดีกรมศิลปากร
อาจารย์บุญส่ง อดีตประติมากรอาวุโสกรมศิลปากร
ดร.พรธรรม ธรรมวิมล ภูมิสถาปนิกชำนาญการ กรมศิลปากร
นายธนารัตน์ สอดทรัพย์ สถาปนิกปฏิบัติการ กรมศิลปากร(ผู้ดำเนินรายการ)
นายนฤพร เสาวนิตย์ สถาปนิกปฏิบัติการ กรมศิลปากร(ผู้ดำเนินรายการ)

๑๕.๐๐ น.- ๑๖.๓๐ น. อภิปรายเรื่องการวิเคราะห์อนุสาวรีย์ แท่นฐานและภูมิสถาปัตย์โดยรอบ โดยวิเคราะห์จากกรณีศึกษา และตอบข้อซักถามของผู้เข้าร่วมเสวนา
โดย วิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

ท่านสุวิชญ์ รัศมิภูติ อดีตอธิบดีกรมศิลปากร
ท่านเกรียงไกร สัมปัชชลิต อดีตอธิบดีกรมศิลปากร
อาจารย์บุญส่ง อดีตประติมากรอาวุโสกรมศิลปากร
ดร.พรธรรม ธรรมวิมล ภูมิสถาปนิกชำนาญการ กรมศิลปากร
นายธนารัตน์ สอดทรัพย์ สถาปนิกปฏิบัติการกรมศิลปากร(ผู้ดำเนินรายการ)
นายนฤพร เสาวนิตย์ สถาปนิกปฏิบัติการ กรมศิลปากร(ผู้ดำเนินรายการ)

๑๖.๓๐ น. ปิดการเสวนา

ท่านเอนก สีหามาตย์ อธิบดีกรมศิลปากร จุดธูปเทียนบูชาพระรัตนตรัย

ท่านเอนก สีหามาตย์ อธิบดีกรมศิลปากร กล่าวเปิดงานเสวนา

คุณชนินทร์ ไชยศิริ พิธีกรในงาน

ภาพบรรยากาศการเสวนาในช่วงแรกเป็นการอธิบายเรื่องความหมายของอนุสาวรีย์และการขออนุญาตก่อสร้าง

ภาพบรรยากาศการเสวนาในช่วงถัดมาเป็นการอธิบายในเรื่องการออกแบบอนุสาวรีย์ตั้งแต่การวางผัง ออกแบบแท่นฐาน การปั้น

ภาพบรรยากาศการเสวนาในช่วงการวิเคราะห์อนุสาวรีย์จากทั่วประเทศที่ยกมาเป็นกรณีศึกษา

ภาพบรรยากาศการเสวนาในช่วงการอธิบายเรื่องการติดตั้งและการดูแลรักษาอนุสาวรีย์

ภาพบรรยากาศในช่วงท้ายของการเสวนา เป็นการถาม-ตอบข้อสงสัยจากผู้เข้าร่วมเสวนา

ภาพบรรยากาศในช่วงพักรับประทานอาหารว่างและเครื่องดื่ม

ภาพบรรยากาศในช่วงการเสวนา

ภาพผู้เข้าร่วมการเสวนาจากหน่วยงานต่างๆ

ภาพผู้เข้าร่วมการเสวนาจากหน่วยงานต่างๆ

โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์งานเสวนาเรื่อง องค์ความรู้การออกแบบอนุสาวรีย์

ถามตอบสารพันปัญหาเกี่ยวกับอนุสาวรีย์

๑.อนุสาวรีย์ คือ อะไร

ตอบ สิ่งที่สร้างไว้เป็นที่ระลึกถึงบุคคลหรือเหตุการณ์สำคัญ เช่น รูปปั้น อาคาร หลุมฝังศพ

(พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถาน ๒๕๔๒)

อนุสาวรีย์ประชาธิปไตย ถนนราชดำเนิน

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช วงเวียนใหญ่

๒.เราสร้างอนุสาวรีย์ขึ้นมาเพื่ออะไร

ตอบ เพื่อระลึกถึงเหตุการณ์สำคัญ คุณงามความดีของบุคคลสำคัญ

อนุสาวรีย์ชัยสมรภูมิสร้างขึ้นเพื่อระลึกวีรชนผู้เสียสละในสงครามอินโดจีน

อนุสาวรีย์วีรชนบ้านบางระจันสร้างขึ้นเพื่อระลึกชาวบางระจันที่เสียสละเพื่อปกป้องชาติบ้านเมือง

๓.อนุสาวรีย์มีกี่ประเภท

ตอบ หากแบ่งตามขนาดของพื้นที่ จะแบ่งได้ ๓ ประเภท คือ อนุสาวรีย์ระดับเมือง อนุสาวรีย์ระดับพื้นที่และอนุสาวรีย์ระดับอาคาร และหากแบ่งตามรูปแบบ จะแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ อนุสาวรีย์รูปบุคคลและอนุสาวรีย์รูปสัญลักษณ์

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว บริเวณสวนลุมพินี เป็นอนุสาวรีย์ระดับเมือง

อนุสาวรีย์กรมพระยาดำรงราชานุภาพ บริเวณกระทรวงมหาดไทย เป็นอนุสาวรีย์ระดับพื้นที่

พระราชานุสาวรีย์สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิรุณหิศ สยามมกุฎราชกุมาร บริเวณวัดมหาธาตุ เป็นอนุสาวรีย์ระดับภายในอาคาร

อนุสาวรีย์พิทักษ์รัฐธรรมนูญ บริเวณวงเวียนบางเขน เป็นอนุสาวรีย์แบบรูปสัญลักษณ์

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว บริเวณลานพระราชวังดุสิต เป็นอนุสาวรีย์แบบรูปบุคคล

๔.เราสามารถใช้วัสดุอะไรได้บ้างในการสร้างอนุสาวรีย์

ตอบ ในความเป็นจริงไม่ได้มีการกำหนดวัสดุที่จะใช้ทำอนุสาวรีย์ แต่ด้วยวัตถุประสงค์ในการสร้างอนุสาวรีย์นั้น ต้องการให้คงทนถาวร ดูแลรักษาง่าย วัสดุส่วนใหญ่จึงเป็นวัสดุที่มีความแกร่ง เช่น หิน โลหะ คอนกรีต เป็นต้น รวมทั้งต้องมีความสง่างามสมพระเกียรติเหมาะสมกับองค์อนุสาวรีย์

๕.มีหลักในการวางตำแหน่งอนุสาวรีย์หรือไม่

ตอบ หลักในการวางอนุสาวรีย์นั้น ต้องดูบริบทของพื้นที่โดยรอบเป็นสำคัญ ว่าอนุสาวรีย์ที่จะก่อสร้างขึ้นนั้นมีความสัมพันธ์กับพื้นที่อย่างไร เช่น สัมพันธ์กับตัวอาคาร หรือสัมพันธ์กับผังเมือง เป็นต้น โดยต้องจัดวางอยู่ในทิศทางที่มีความสง่างามสูงสุดและตอบสนองการใช้งานได้ดีเป็นสำคัญ

๖.ขนาดใหญ่เล็กดูจากอะไร

ตอบ ขนาดของอนุสาวรีย์นั้น ถูกกำหนดจากบริบทของพื้นที่ตั้งว่ามีขนาดเล็กใหญ่เพียงใด มีฉากหลังเป็นอะไร มีระยะให้มองมากน้อยแค่ไหน แล้วจึงมากำหนดว่าขนาดตัวอนุสาวรีย์ว่าจะต้องมีขนาดใหญ่แค่ไหน เพื่อให้เกิดความสง่างามในการมองมากที่สุด

๗.ทำความสะอาดอย่างไร

ตอบ อนุสาวรีย์ถือเป็นสิ่งก่อสร้างที่ยิ่งมีอายุยิ่งสวย สวยด้วยอายุของวัสดุที่เปลี่ยนไป สวยด้วยความเก่า สวยด้วยคราบสนิม ดังนั้น การทำความสะอาดโดยมากแล้วเป็นแค่เพียงการเช็ดล้างคราบฝุ่นหรือคราบสกปรกจำพวกขี้นกเท่านั้น ส่วนตัวเนื้อตัวอนุสาวรีย์ไม่ต้องดำเนินการใดๆ

๘.ความสูงของแท่นฐานควรสูงเท่าไหร่

ตอบ ความสูงของแท่นฐานอนุสาวรีย์ ในกรณีที่เป็นอนุสาวรีย์บุคคลนั้น โดยมากจะคิดควบคู่ไปกับการกำหนดขนาดของตัวอนุสาวรีย์เพราะเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกันโดยตรง ซึ่งต้องพิจารณาจากพื้นที่และระยะการมองว่าขนาดสูงแค่ไหนจึงจะสง่างามที่สุด

๙.หากอยากก่อสร้างอนุสาวรีย์ควรเริ่มต้นอย่างไร

ตอบ ติดต่อขอคำปรึกษาได้ที่ กรมศิลปากร

๑๐.ทำไมต้องขออนุญาตก่อสร้าง

ตอบ เหตุที่ต้องมีการขออนุญาตก่อสร้างนั้นก็เพราะว่าอนุสาวรีย์คือสิ่งที่เมื่อสร้างแล้วจะอยู่ไปถาวรและถือเป็นสัญลักษณ์ที่สื่อถึงเหตุการสำคัญหรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ดังนั้น สร้างขึ้นมาอย่างไม่เหมาะสมแล้วก็จะส่งผลกระทบในภาพรวม ทั้งในของการเรียนรู้ ในแง่ของประวัติศาสตร์ ในแง่ของความสง่างามสมพระเกียรติ ดังนั้น จึงต้องมีการพิจารณาความเหมาะสมเสียก่อน

๑๑.ใครเป็นผู้ให้อนุญาต

ตอบ คณะกรรมการพิจารณาการสร้างอนุสาวรีย์แห่งชาติและการจำลองพระพุทธรูปสำคัญ

๑๒.พิจารณาจากอะไรบ้าง

ตอบ - ความเหมาะสมของบริบทด้านประวัติศาสตร์

-ความเหมาะสมของสถานที่ก่อสร้าง

-ความเหมาะสมของรูปแบบอนุสาวรีย์

๑๓.เราสามารถนำสัตว์มาสร้างเป็นอนุสาวรีย์ได้หรือไม่

ตอบ สร้างได้ แต่ต้องดูที่ความสำคัญทางประวัติศาสตร์ เช่น อนุสาวรีย์ย่าเหล หรืออนุสาวรีย์หมู ริมคลองหลอด เป็นต้น

อนุสาวรีย์ย่าเหล พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม

อนุสาวรีย์หมู ริมคลองหลอด กรุงเทพฯ